

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології
Кафедра англійської філології та лінгводидактики
Міжуніверситетська науково-дослідна лабораторія сучасних
технологій навчання іноземних мов і культур
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра педагогіки, методики викладання іноземних мов й інформаційно-
комунікаційних технологій
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Кафедра англійської філології
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра англійської філології
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Кафедра англійської філології та методики навчання англійської мови
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Кафедра іноземної філології, перекладу та методики навчання**

«МАКАРЕНКІВСЬКІ ЧИТАННЯ: ФІЛОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ СТУДІЇ»

Матеріали III Всеукраїнської конференції «Макаренківські читання: філологічні та методичні студії»

25 квітня 2023 року

Суми 2023

Рекомендовано Вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (протокол № 10 від 24 квітня 2023 р.)

Редакційна колегія:

Коваленко Андрій Миколайович – кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету іноземної та слов'янської філології Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

Подосиннікова Ганна Ігорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри англійської філології та лінгводидактики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

Багацька Олена Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

Алексенко Світлана Федорівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

Буренко Тетяна Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Давидова Тетяна Василівна – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри англійської філології та лінгводидактики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Козлова Вікторія Вікторівна – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри англійської філології та лінгводидактики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

Докашенко Тетяна Вікторівна – лаборант, викладач кафедри англійської філології та лінгводидактики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

У збірнику подано тези доповідей студентів та магістрантів вищих навчальних закладів України на III Всеукраїнській конференції «Макаренківські читання: філологічні та методичні студії». Збірник присвячений актуальним питанням комунікативної лінгвістики, дискурсології, лінгвоконцептології, розвитку та функціонування мовних систем в полікультурному просторі, перекладу та методики навчання іноземних мов.

Відповідальність за зміст викладеного матеріалу несе автор тез та його науковий керівник.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	10
<i>Аль-Умарі Аіша</i> КОНЦЕПТ ALIENATION В ОПОВІДАННІ ДЖЕЙМСА ДЖОЙСА “A PAINFUL CASE”.....	10
<i>Баранцев Ярослав</i> ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ СЕМАСІОЛОГІЧНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ВОЄННОГО НАРАТИВУ (НА МАТЕРІАЛІ ВИДАННЯ WASHINGTON POST).....	13
<i>Бізюк Марія</i> КОНЦЕПТ SUFFERING У РОМАНІ ДЖОНА ГРІНА “LOOKING FOR ALASKA”	15
<i>Гомоля Влада</i> A FRAME AS THE MEANS OF EXPRESSING THE CONCEPTS WHICH ARE ABSENT IN THE TARGET LANGUAGE	18
<i>Давидов Станіслав, Давидова Тетяна</i> ПОНЯТТЄВИЙ КОМПОНЕНТ КОНЦЕПТУ PARENT У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (на матеріалі лексикографічних джерел)	21
<i>Дворянова Аліна</i> METAPHORS FUNCTIONAL POTENTIAL IN CONTEMPORARY ENGLISH THERAPEUTIC DISCOURSE.....	24
<i>Доля Єлизавета</i> ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ ПОЛІТИЧНИХ ТОК-ШОУ.....	28
<i>Доценко Євгенія</i> ПОСТМОДЕРНИЙ ДИСКУРС У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ ПАРАДИГМІ ЗНАНЬ.....	31
<i>Дяденко Артем</i> СТАТУС ВІРТУАЛЬНОГО ДИСКУРСУ В СУЧАСНІЙ КОМУНІКАТИВНО-ДИСКУРСИВНІЙ ПАРАДИГМІ.....	33
<i>Жук Марта, Нестайко Вікторія</i> СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІКРОБЛОГІВ МЕРЕЖІ INSTAGRAM.....	36
<i>Зайцева Любов</i> КОНЦЕПТ «КОХАННЯ» У ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ..	39
<i>Кириченко Анастасія</i> ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ JOY У РОМАНІ КЕЙТ ДУГЛАС “REBECCA OF SUNNYBROOK FARM”.....	41

<i>Кисіль Ольга</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ТИПОЛОГІЯ СТИМУЛІВ ВДЯЧНОСТІ.....	43
<i>Коломієць Вероніка</i> КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ У ЛІНГВІСТИЦІ.....	46
<i>Кочмак Марина</i> ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ЖУРНАЛІСТСЬКОГО ДИСКУРСУ.....	48
<i>Крючков Сергій</i> ШЛЯХИ ДОСЛІДЖЕННЯ АВТОРСЬКОГО ІДІОСТИЛЮ В ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ КОНТЕКСТІ	52
<i>Кулеш Євгенія</i> ЛІНГВІСТИЧНА ПРАГМАТИКА: ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ТА СУЧАСНІСТЬ	55
<i>Курбет Анастасія</i> АНАЛІЗ МОТИВУ ВТРАТИ РОЗУМУ У ПЕРСОНАЖІВ КНИГИ ДЕННІСА ЛІХЕЙНА «SHUTTER ISLAND»	57
<i>Кшемінська Олена</i> CHICK-LIT AS A FORM OF MASS LITERATURE....	61
<i>Малишева Анна</i> ПОНЯТТЯ ДИСКУРСИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА	63
<i>Мороз Анна</i> ТИПИ ОБРАЗНОСТІ У ТЕКСТАХ СУЧАСНОЇ АНГЛОМОВНОЇ ПІСЕННОЇ ЛІРИКИ.....	66
<i>Новосад Сніжана</i> NEOLOGISMS IN BRITISH AND AMERICAN MASS MEDIA: LEXICO SEMANTIC ASPECT.....	70
<i>Овчаренко Дарина</i> СУЧАСНА ПРАГМАТИКА: ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	73
<i>Олексіч Жанна</i> ЕКОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС В РОЛІ ОБ'ЄКТА ЛІНГВІСТИ.....	75
<i>Петрівний Сергій</i> СТАТУС ІНТЕРНЕТ ДИСКУРСУ В СУЧАСНІЙ КОМУНІКАТИВНО-ДИСКУРСИВНІЙ ПАРАДИГМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ..	77
<i>Посна Альона</i> ТИПИ СПОТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ АНГЛОМОВНОГО МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ ФЕЙКОВИХ НОВИН.....	81
<i>Прядка Артем</i> МАНІПУЛЯТИВНІ СТРАТЕГІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ ПРОПАГАНДИ.....	84

<i>Рейш Катерина</i> ON THE ISSUE OF LINGUISTIC PORTRAIT IN THE CREATION OF AN ARTISTIC IMAGE.....	88
<i>Семоненко Марина</i> ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ ПОСТОМОДЕРНІЗМУ (на матеріалі романів Курта Воннегута).....	90
<i>Стрижко Віра</i> ДІЄСЛОВА НА ПОЗНАЧЕННЯ ЖЕСТИКУЛЯЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ.....	93
<i>Тарасевич Альона</i> АКСИОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ АНГЛОМОВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ СИМПАТІЇ ТА АНТИПАТІЇ.....	97
<i>Усенко Софія</i> НОВОМОВА ЯК ЗАСІБ ВПЛИВУ НА МАСОВУ СВІДОМІСТЬ (на матеріалі роману Джорджа Орвелла «1984»).....	101
<i>Ушкалова Фаїна</i> ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТОВОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ INDIVIDUALITY В АНГЛОМОВНОМУ МЕМУАРНОМУ ДИСКУРСІ M. MUSK “A WOMAN MAKES A PLAN”.....	103
<i>Хафізов Кіріл</i> ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ НА ПОЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ЗМІ.....	107
<i>Хилько Надія</i> ФУНКЦІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОЛОДІЖНОЇ ЛЕКСИКИ В СОЦІАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ.....	110
<i>Юр’єва Олександра</i> СТАТУС АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В СУЧАСНІЙ КОМУНІКАТИВНО-ДИСКУРСИВНІЙ ПАРАДИГМІ.....	114
<i>Юрченко Карина</i> ВЕРБАЛІЗОВНИЙ КОНЦЕПТ LOVE У РОМАНІ JANE AUSTEN «PRIDE AND PREJUDICE».....	118

СЕКЦІЯ 2. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І КУЛЬТУР: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ В ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКІЙ ОСВІТНІЙ ПАРАДИГМІ	121
<i>Білавчук Анастасія</i> СПЕЦИФІКА СПРИЙНЯТТЯ ГРАМАТИЧНИХ СТРУКТУР У ПРОЦЕСІ ЧИТАННЯ	121
<i>Бобровник Маргарита</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	124
<i>Бутрим Владислава</i> ЕТАПИ РОБОТИ З АНГЛОМОВНИМИ АВТЕНТИЧНИМИ ВІДЕОМАТЕРІАЛАМИ (ЛЕКЦІЯМИ TED TALKS) З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ.....	126
<i>Ващенко Анастасія</i> СУЧАСНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ РИНКУ ПРАЦІ	131
<i>Вольський Сергій</i> ВИКОРИСТАННЯ ДОДАТКА DUOLINGO З МЕТОЮ ВИВЧЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ.....	134
<i>Гримайло Анастасія</i> МЕТОДИ І ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ ПИСЬМУ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	137
<i>Дорошенко Олександр</i> ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	140
<i>Доценко Євгенія</i> СЕРВІС “MENTIMER” ЯК ЗАСІБ ІНТЕРАКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З УЧНЯМИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У БАЗОВІЙ ШКОЛІ	143
<i>Дубров Роман</i> ЦІЛІ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ.....	146
<i>Жолоб Алла</i> ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ ISLCCOLLECTIVE ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У БАЗОВІЙ ШКОЛІ.....	148
<i>Завадська Вікторія</i> МОЗКОВИЙ ШТУРМ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ.....	151

<i>Ищук Анна</i> ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ.....	154
<i>Качинська Яна</i> МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПИСЕМНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	159
<i>Качуровська Юлія</i> STORYTELLING IN TEACHING ENGLISH SPEAKING.....	163
<i>Кійко Анна</i> РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ЧИТАННІ ЗА ДОПОМОГОЮ РІЗНОРІВНЕВИХ ЗАВДАНЬ ЗА ТАКСОНОМІЄЮ БЛУМА.....	167
<i>Клец Мирослава</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	170
<i>Копитко Богдана</i> THE ADVANTAGES OF USING ONLINE TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE LEXICAL MATERIAL IN SENIOR CLASSES OF GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS.....	173
<i>Кочмак Марина</i> ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ CLASSCRAFT ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ.....	175
<i>Кульгава Олександра</i> ГРУПОВА РОБОТА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В НУШ.....	178
<i>Кучерова Ірина</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ EXPLAIN EVERYTHING НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У БАЗОВІЙ ШКОЛІ.....	181
<i>Лазукова Альона</i> ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ У РАМКАХ ЛЕКСИЧНОГО ПІДХОДУ МАЙКЛА ЛЬЮЇСА.....	184
<i>Медведєва Ірина</i> ТЕСТОВІ МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	187

Моцна Анна МЕТОДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СЕРІАЛІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ.....	190
Педько Марія АКТУАЛЬНІ МЕТОДОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ.....	192
Плис Євгенія ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ МОБІЛЬНИХ ЗАСТОСУНКІВ «DUOLINGO» ТА «LEARN ENGLISH VOCABULARY» В УЧНІВ 6-ГО КЛАСУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	195
Плужник Юлія COMPUTER TECHNOLOGIES IN FUTURE TEACHERS’ SELF-EDUCATION.....	198
Сарафинюк Ірина ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ У РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ.....	201
Скрипка Ольга LEGO-ТЕХНОЛОГІЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В НУШ.....	203
Степанченко Марія КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	206
Стеценко Маргарита ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ VOOWRITER ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ.....	209
Чекалюк Ірина ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗЗСО.....	211
Черниш Єлизавета ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ CANVAS ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНИХ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК В УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ.....	215
Юхно Анастасія ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ПЛАТФОРМИ MIRO ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	218

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	222
<i>Малишко Олексій</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА.....	222
<i>Поладич Тетяна</i> ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ, ПРЕДСТАВЛЕНИХ У МАСМЕДІЙНИХ ТЕКСТАХ.....	225
<i>Посна Альона</i> СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЛЕНГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	228
<i>Чайка Вікторія</i> ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЩІ ДУБЛЮВАННЯ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	229

СЕКЦІЯ 1. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Аїша Аль-Умарі

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

КОНЦЕПТ *ALIENATION*

В ОПОВІДАННІ ДЖЕЙМСА ДЖОЙСА “A PAINFUL CASE”

Концептуальний аналіз являє собою багатогранний аналіз дискурсу, який допомагає розкрити глибинне значення лексем. Особливо, як зазначають В.І. Коноваленко, В.І. Карасик та ін., концептуальний аналіз є перспективним у лінгвокультурному та когнітивному аспекті лінгвістики [1]. Отже, концептуальний аналіз допомагає ефективно дослідити, як мова відображає культурний контекст та сприйняття світу мовцем, а також дозволяє вивчити когнітивні моделі, що лежать в основі семантики слів та конструкцій.

Оповідання Джеймса Джойса зі збірки “Dubliners” було обрано нами з огляду на широкий спектр репрезентацій центрального концепту *ALIENATION*. Саме через нього Джеймс Джойс транслює читачеві головну тему, емоційний стан головного героя, його самотність, що була довгий час його свідомим вибором [2].

Звертаючись до засобів вираження концепту, можна стверджувати, що “вираз концепту – це вся сукупність мовних та немовних засобів, які прямо чи опосередковано ілюструють, уточнюють та розвивають його зміст”. Таким чином, автор може актуалізувати концепт через низку прийомів, прямо не згадуючи його.

Зазвичай в структурі концепту визначають три складові: «ціннісну, образну та понятійну», тому для розкриття всіх аспектів концепту, пропонуємо розглянути кожен з них.

Ціннісний аспект, який характеризує відношення до тих чи інших предметів, явищ, що сформувався у носіїв культури, варто розглядати, враховуючи, історично-соціальний досвід автора. Так, у ХІХ ст. концепт ALIENATION став темою дискурсу багатьох філософів, зокрема К. Маркса, який вбачав причину відчуження у капіталістичному протистоянні класів. На його думку, саме класова боротьба викликала кризу відчуження людей один від одного та від свого “Я”. У свою чергу, з оповідання нам відомо, що М. Дарфі, головний герой, який сам працює в банку, відвідував декілька засідань Соціалістичної партії в Дубліні. Автор описує цей досвід такими фрагментами: *he had felt himself a unique figure amidst a score of sober workmen, ma the party had divided into three sections*, що вказує на роздробленість соціальних класів суспільства і, як наслідок, дистанціювання людей один від одного у масштабах суспільства.

Говорячи про образний аспект, можна зазначити, що Дж. Джойс реалізує його за допомогою візуальних характеристик навколишнього середовища. Автор описує побут головного героя, але цей опис контрастує з іншим текстом. Джойс використовує лаконічні речення, прикметники на позначення кольорів та матеріалів меблів: *black iron besstead, an iron washstand, cane chairs, white bedclothes, black and scarlet rug, white wooden shelves*. Як кольори, так і матеріали є обмеженими, холодними та відштовхуючими, що формує образ ізольованості головного героя.

В оповіданні Дж. Джойс використовує різноманітні лексичні засоби, щоб актуалізувати концепт ALIENATION. Для того, щоб виокремити їх, звернемося до словникових визначень поняття, які виражають різні прояви ВІДЧУЖЕННЯ (відчуття, дія, стан) та проілюструємо визначання лексеми ситуативними прикладами з оповідання:

1. *the feeling of not being part of society or a group* [4].

Почуття героя щодо належності до суспільства, в цілому, можна прослідкувати у фрагментах *he felt that he had been outcast from life's feast* та *he*

felt that he was alone, що констатують його відокремлене положення серед людей через слова *outcast* та *alone*.

2. *the act of making somebody less friendly towards you* [5].

Концепт ALIENATION також актуалізується через дії героя, коли він ініціює припинення романтичних відносин, які тільки починають зароджуватися: *They agreed to break off their intercourse... he bade her good-bye quickly and left her*. У такий спосіб через слова *break off* та *left* Дж. Джойс виражає розрив між двома людьми.

3. *the state of being an outsider or the feeling of being isolated, as from society* [3].

Як стан, концепт актуалізується у текстовому фрагменті *he wished to live as far as possible from the city of which he was a citizen*, в якому автор наголошує на фізичному дистанціюванні героя, та у фрагменті *He had neither companions nor friends, church nor creed.... He allowed himself to think that in certain circumstances he would rob his bank*, які наголошують на моральному відстороненні героя, визначенні його як громадянина, який не сприймає норм суспільства, в якому він перебуває, тому намагається від нього дистанціюватися.

4. *a state in which a person's feelings are inhibited so that eventually both the self and the external world seem unreal* [3].

В решті решт, герой також відсторонений від свого особистого “Я”, що можна простежити у фрагментах: *He lived at a little distance from his body; He had an odd autobiographical habit which led him to compose in his mind from time to time a short sentence about himself containing a subject in the third person* та *he heard the strange impersonal voice which he recognized as his own*.

Всі ці фрагменти підкреслюють стан внутрішнього розщеплення героя, відчуження його фізичного “Я” від морального та від зовнішнього світу.

Проаналізувавши твір, ми дійшли висновку, що автор виражає абстрактний концепт ALIENATION опосередковано, тобто, не вказуючи прямо на концепт, а активізує його, базуючись на образному та понятійному змісті. Концепт ALIENATION представлений на образному рівні за допомогою відштовхуючих

візуальних образів. Він вербалізований лексемами: *break off, left, outcast, distance, alone*, які пов'язані з віддаленням та усамітненням.

В оповіданні “A painful case” Джеймс Джойс розкриває концепт ALIENATION комплексно, на всіх рівнях людського буття, у відношеннях людина-суспільство, людина-людина, людина-“Я”, а також у всіх його проявах: відчуття, дія та стан.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кононенко В. І. Мова у контексті культури: Монографія. Київ-ївано-Франківськ, 2008. 390 с.
2. Joyce J. *Dubliners*. New York: Penguin Classics, 2014. p. 25.
3. Collins dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/alienation> (дата звернення 09.04.2023).
4. Longman dictionary. URL: <https://www.ldoceonline.com/dictionary/alienation> (дата звернення 09.04.2023).
5. Oxford dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/alienation?q=alienation> (дата звернення 09.04.2023)

Ярослав Баранцев

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Багацька О.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка)*

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ СЕМАСІОЛОГІЧНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ВОЄННОГО НАРАТИВУ (НА МАТЕРІАЛІ ВИДАННЯ WASHINGTON POST)

З метою дослідження особливостей моделювання семасіологічного простору сучасного американського англомовного воєнного нарративу необхідно передусім визначити, яка для досягнення цієї мети буде вибрана джерельна база. Специфіка воєнного нарративу полягає в тому, що він нерозривно пов'язаний як із воєнним (зокрема військовим), так і медійним типами дискурсу, які в кожному конкретному випадку можуть виявляти тенденцію до взаємодії (особливо це

стосується періодичних видань й інформаційних агенцій, що спеціалізуються на військовій тематиці). Аналіз матеріалів ЗМІ, присвячених висвітленню війни в Україні після 24 лютого 2022 року, засвідчив розширення сфери розгортання воєнного нарративу у світовому медійному просторі, зокрема американському. Для нашого дослідження ми використали матеріали англomовної газети «The Washington Post» (Вашингтон, США), опубліковані впродовж жовтня 2022 – лютого 2023 р. [3].

Процес моделювання семасіологічного простору воєнного нарративу пов'язуємо з конструюванням лексико-семантичного поля (ЛСП) концепту WAR, що є найвищим рівнем узагальнення сукупності лексичних одиниць, об'єднаних спільністю значення (загальною для них є архісема «war»). Як зазначають Н.П. Канонік й А.Д. Шкаровецька, ЛСП об'єднує в собі ядро та периферію, причому для структури поля характерні «максимальна концентрація ознак у ядрі та неповний набір цих ознак при можливому послабленні їх інтенсивності на периферії. Ядерні конститuentи – найбільш спеціалізовані для виконання функції поля [...]» [2, с. 192]. Для побудови лексико-семантичних полів послуговуються трьома ключовими принципами: семантичним, структурним і системним [1, с. 24].

Наступним рівнем об'єднання лексичних одиниць визначаємо лексико-семантичну групу (ЛСГ), яку розуміють як сукупність слів, об'єднаних спільною родовою семою (гіперсемою) і єдиним категоріальним значенням. Залежно від напрямів специфікації в межах ЛСП можна розглядати наявність декількох ЛСГ. Зібравши й проаналізувавши статті видання «The Washington Post», ми дійшли висновку про існування щонайменше п'яти ЛСГ, де розподілено лексичні одиниці, що становлять вербальну основу нарративного текстотворення воєнної тематики, а саме: «Nature of War», «Warring Sides», «Other Countries», «Weapon» і «Consequences of War». Варто зазначити, що лексичні одиниці ЛСГ «Nature of War» перебувають у ядерній зоні концепту WAR і є здебільшого варіантами його прямої номінації. Сам концепт WAR в американському англomовному

когнітивному просторі постає в асоціаціях із руйнівними наслідками війни та протистоянням.

Отже, процес побудови семантичної моделі сучасного американського воєнного нарративу передбачає конструювання ЛСП концепту WAR на основі виокремлення лексико-семантичних груп, об'єднаних спільною семою. Перспективи дослідження вбачаємо в конкретизації аксіологічного статусу відібраних лексичних одиниць і їхньої ролі в забезпеченні ціннісних компонентів нарративу в статтях аналізованого видання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Засанська Н. Д. Лексико-семантичне поле *КРИЗА* в українській та англійській мовах: графо-матричний і статистичний аспекти: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.21. Кіровоград, 2016. 283 с.
2. Канонік Н., Шкаровецька А. Наукові підходи до вивчення лексико-семантичних полів у лексико-семантичній системі сучасної англійської мови. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 4. С. 189–195.
3. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/> (Last accessed: 05.04.2023).

Марія Бізюк

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка)*

КОНЦЕПТ *SUFFERING* У РОМАНІ ДЖОНА ГРІНА

“LOOKING FOR ALASKA”

Концепт – як актуальне поняття сьогодення – займає провідне місце у сучасній лінгвістичній науці, яка розглядає його як ментальне утворення. Концепт зароджується як результат пізнавальної діяльності суспільства, формується внаслідок отримання етносом певного досвіду про оточуючий світ та утримує базову інформацію про предмет чи явище та способи їх тлумачення у свідомості особистості [2, с. 5] або нації.

Важливість проблеми особистісних переживань, ментального здоров'я людини у сучасному світі дає поштовх до дослідження особливостей концепту SUFFERING в романі Джона Гріна “Looking for Alaska” («У пошуках Аляски»).

На мовному рівні концепт SUFFERING представлений однойменною ключовою лексемою *suffering*, загальноприйнятою у лексикографічних джерелах. Досліджуючи концепт, маємо змогу зазначити синонімічний ряд його мовних вербалізаторів: *agony, distress, excruciation, hurt, anguish* [4] Лексема «suffering» трактується у словниках як така, що позначає фізичний або психічний біль, який відчуває людина або тварина (*physical or mental pain that a person or animal feels* [4]). Ця семантична ознака є інваріантною в структурі ядра концепту.

У авторському світобаченні, сформованому на основі релігійних канонів, страждання – це випробування, у ході якого людині треба подолати труднощі аби отримати полегшення та очищення від гріха. У романі «Looking for Alaska» страждання є провідним мотивом. Це привертає увагу молодого покоління, особливо дітей підліткового віку, яким власне адресовано роман. Джон Грін вважає, що всі люди страждають, ототожнюючи життя з лабіринтом, з якого кожен намагається знайти вихід, аби припинити свій біль: *How will I ever get out of this labyrinth! (Simon Bolivar)*. Водночас автор зазначає, що у постійному пошуку виходу з лабіринту ми забуваємо про реальне життя, не маємо можливості ним насолодитися: *You spend your whole life stuck in the labyrinth, thinking about how you'll escape it one day, and how awesome it will be, and imagining that future keeps you going, but you never do it. You just use the future to escape the present* [3]. Страждання – невичерпні, доки людина існує.

Джон Грін зазначає, що однією з причин страждань є погані вчинки людей, адже вони, «як бумеранг», повертаються назад: *Doing wrong and having wrong things happen to you. That's the problem. Bolívar was talking about the pain, not about the living or dying* [3]. У цьому випадку, автор вбачає лише один вихід з лабіринту страждань – пробачити: *The only way out of the labyrinth of suffering is to forgive* [3]. У пошуку виходу з лабіринту страждань, герої роману звертаються до

релігій. Зокрема, у буддизмі є переконання, що причиною людських страждань є бажання. Ми постійно маємо якісь потреби, й саме цей шлях до задоволення потреб зазвичай є тернистим та супроводжується стражданнями. Отже, вихід з лабіринту страждань в такому випадку – позбутися бажань: *Buddha said that suffering was caused by desire, we'd learned, and that the cessation of desire meant the cessation of suffering. When you stopped wishing things wouldn't fall apart, you'd stop suffering when they did* [3].

У романі «Looking for Alaska» можна чітко виділити ідею щодо суті страждання: всі ми маємо надію, що колись всі наші біди та нещастя закінчаться, і саме ця надія підтримує в нас життя. Страждання – це деяке спонукання до дії, спроби полегшити душевний біль та забути про негаразди. Надія, що ми зможемо знайти вихід з лабіринту страждань, додає сил боротися: *Buddha held out hope that suffering could be transcended. Jesus brought the message that the last shall be first, that even the tax collectors and lepers—the outcasts—had cause for hope* [3].

Отже, досліджуваний у романі Джона Гріна «Looking for Alaska» концепт SUFFERING має досить складну структуру: ядро концепту, що утримує інваріантні ознаки (*suffering* – це фізичний або психічний біль, який відчуває людина або тварина) та смисловий компонент, що визначає страждання як дорогу лабіринтом, як важливе явище у людському житті, без якого жоден не може існувати. Відповідно до уявлень головних героїв роману, кожен сам обирає або шукати вихід з лабіринту страждань, або сліпо блукати в ньому: *It still seems to me like straight and fast is the only way out — but I choose the labyrinth. The labyrinth blows, but I choose it* [3].

ЛІТЕРАТУРА

1. Давидова Т.В., Голуб В.Ю. Концептуальний простір СЕНС ЖИТТЯ у романі Джона Гріна «У пошуках Аляски». *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія “Перекладознавство та міжкультурна комунікація”*. Випуск 5. Херсон, 2018. С. 32-39. URL: <https://tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/article/view/174>
2. Ставчук Н.В. Концепт як базове поняття когнітивної лінгвістики. URL:

https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/12373/1/KONTSEPT_%20YAK_BAZOVE%20PONYATTY_%20KOHNTIVN_YI_LINHVISTYKY.pdf

3. Green John. Looking for Alaska. URL: <https://books-library.net/files/books-library.online-01100750Jf4T1.pdf>

4. Oxford Dictionary of Synonyms and Antonyms. Oxford, 1999. 514 p.

Влада Гомоля

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

(Сумський державний педагогічний

університет імені А.С.Макаренка)

A FRAME AS THE MEANS OF EXPRESSING THE CONCEPTS WHICH ARE ABSENT IN THE TARGET LANGUAGE

The target language does not always have a lexical item for conveying a certain concept from the source language. In such a case, the concept may be omitted by a translator or replaced with a hypernym, for example. However, certain concepts may be essential for general comprehension; thus, they need to be introduced. It has to be done without substitution for another concept. Footnotes can be applied in such a case, but their overuse will obfuscate reading. Hence, linguists need to seek the ways to convey concepts not existing in the consciousness of the target-language speakers. The application of the frame model has a great potential in this respect.

According to Charles J. Fillmore, understanding of a certain concept occurs via evoking related concepts, which together comprise a frame [1, p. 373]. Hence, when in the target language, a certain concept lacks a lexical item, the frame of the concept in question can still be evoked by the direct introduction in a sentence; this way understanding can be reached. Let us consider the example from “The Case of Charles Dexter Ward” by H.P. Lovecraft:

When Dr. Checkley, the famous wit, came from Boston in 1738 to be rector of King’s church, he did not neglect calling on one of whom he had heard so much; but left in a very short while because of some sinister undercurrent he detected in his host’s discourse [2, p. 17].

The last clause of the sentence is of special interest in terms of this paper's subject, since the clause contains the word *undercurrent*, denoting the concept UNDERCURRENT, a lexical item for which cannot be found in Ukrainian. Though the lexical items *undercurrent* and *підводна течія* are equivalent when it comes to their literal meaning – SUBSURFACE CURRENT, their metaphorical meanings differ: in English, it is a concealed, harmful disposition that has an impact, whereas in Ukrainian, it is a concealed intention.

Still, in this case, achieving linguistic equivalence is possible via introducing the frame of the concept UNDERCURRENT, which includes the following elements: ATTITUDE, HARM, IMPERCEPTIBLE, GRADUAL, UNDERNEATH, FLOW, DIRECTION. The ability to single out the last three concepts demonstrates the key advantage of frame semantics over structural one. Breaking down the concept into semantic features would prove itself inefficient in this case, since unlike frame semantics, structural semantics does not consider extrinsic relations of concepts. Whereas considering frames allows one to reveal the similarity between the literal (SUBSURFACE CURRENT) and metaphorical (UNDERCURRENT) meanings of the word *undercurrent*.

The similarity, metaphorical extension is built on, is not necessarily to be preserved and conveyed into the target language, however taking this relation into account provides a translator with means to outline boundaries for the frame of the concept they strive to evoke by organising it from scratch or based on another frame. Such approach makes it possible to spot those phenomena which are common for both the source and the target languages. This, in its turn, expands the possibilities for staying brief and precise. It can be observed in the following example. Considering the frame of the concept UNDERCURRENT, one can establish that this meaning was acquired by the word *undercurrent* based on sharing the same qualities with the concept SUBSURFACE CURRENT: causing steady, imperceptible harm and having a concealed direction. In Ukrainian, there is a word, whose comprehension prerequisite is evoking the frame containing the concepts UNDERNEATH, FLOW, HARM, IMPERCEPTIBLE, DIRECTION, GRADUAL; it is the Participle I *підмиваючий*.

Due to its polysemous nature, another frame can be evoked by it – the one connected to the concept WASHING. For disambiguation purposes, again, considering frames can be useful. In the source language, the expression *some sinister* conveys the concepts INDEFINITE and UNSETTLING. In Ukrainian, this frame can be evoked by the lexical item *каламутний*, which, in addition, enhances the association with the movement in a water body. The latter phenomenon cannot be explained within the framework of structural semantics, whereas frame semantics is capable of it. КАЛАМУТНИЙ cannot be attributed the semantic feature related to movement, however, considering this concept's frame, it is possible to refer to those concepts, the understanding of which is obligatory for comprehension of the meaning КАЛАМУТНИЙ: TO STIR, TO MOVE. The usage of the word *каламутний* (*turky*) excludes the possible ambiguity of the word *підмиваючий*.

In order to evoke the full frame of the concept UNDERCURRENT in Ukrainian, the concept ATTITUDE needs to be denoted. It can be done by the word *думка*.

Thus, we come to the following translation of the examined clause: *але зовсім незабаром пішов геть, бо примітив каламутну, підмиваючу думку в словах господаря*.

In conclusion, applying the frame model enables understanding of a certain concept despite its lacking a lexical item in the target language. Linguistic equivalence can be achieved by the direct evocation of a certain concept's frame. Also, the frame model provides one with a deeper insight into relations between concepts and the way these relations are reflected in lexical items. This, in its turn, expands translators' opportunities for rendition brevity and precision.

REFERENCES

1. Cognitive Linguistics: Basic Readings / D. Geeraerts et al. The Hague: Mouton de Gruyter, 2006. 485 p.
2. Lovecraft H. P. The Case of Charles Dexter Ward. Toronto: Random House of Canada Limited, 1987. 127 p.

Станіслав Давидов, Тетяна Давидова
Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Коваленко А.М.
(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)

ПОНЯТТЄВИЙ КОМПОНЕНТ КОНЦЕПТУ PARENT
У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ
(на матеріалі лексикографічних джерел)

Концепт як оперативна одиниця мислення, культурний артефакт і конденсат духовного надбання нації неодноразово досліджувався лінгвістами і залишається одним із пріоритетних та трендових напрямків сучасної лінгвокогнітології (С.А. Жаботинська, В.А. Маслова, О.О. Селіванова, М. Johnson, G. Lakoff та ін.).

Зважаючи на вимоги та попит сьогодення щодо розгляду і вирішення питань батьківства, якості сімейних відносин, прищеплення та/або втрати родинних цінностей, набуття навичок виховання дитини, а також емоційної та психологічної зрілості батьків, ми обрали для нашого дослідження полікультурний загальнолюдський концепт PARENT з огляду на перспективність його вивчення саме в лінгвістичній царині.

Мовні одиниці, що репрезентують концепти в текстах, зазвичай не обмежуються однією лексемою. У випадку з концептом PARENT нами обрано однойменний його вербалізатор, що номінує концепт на мовному рівні, за принципом його стилістичної нейтральності та узагальненості значення.

Першим кроком у дослідженні семантичного обсягу концепту традиційно є вивчення його **поняттєвого компонента**, що експлікується на основі аналізу його мовних репрезентантів. Залучаючи, слідом за Т.В.Давидовою та Н.П. Ізотовою [1, с. 76; 3, с. 65], дефініційний аналіз словникових визначень, що дозволяє вивчити семантичну структуру мовних одиниць на позначення концептів, ми ототожнюємо семи з концептуальними ознаками, які наповнюють концепт у поняттєвому ключі. Для визначення смислового обсягу та подальшого встановлення семантичних прототипів конститuentів концепту (за Е. Рош,

Р.М. Фрумкіною, Ю.С. Степановим) вдаємося до аналізу словникових дефініцій ключових лексем, результатом якого є дослідження *поняттєвих складників* концепту PARENT.

Ключова лексема на позначення концепту PARENT в англійській мові виявляється полісемантичним словом [6]. Зважаючи на це, систематизуємо та аналізуємо словникові тлумачення лексеми parent (див. табл. 1) з метою виокремлення всіх змістових складників досліджуваного концепту в межах поняттєвого компонента значення. Семантичну структуру ключової лексеми на позначення інваріантних ознак концепту PARENT, зафіксованих у лексикографічних джерелах, подаємо нижче у таблиці.

Таблиця 1

Семантична структура ключової лексеми
на позначення концепту PARENT в англійській мові

лексема	словникові дефініції	сема
parent	1) a). one that <u>begets</u> or <u>brings forth</u> offspring; b). a person who brings up and <u>cares</u> for another. 2) a). an animal or plant that is regarded in <u>relation</u> to its offspring; b). the material or <u>source</u> from which something is <u>derived</u>; c). a group from which another <u>arises</u> and to which it usually remains <u>subsidiary</u>. 3) to parent – to bring forth and <u>raise</u> to maturity through care and <u>education</u> [7].	"beginning" "production" "origin" "care" "relatedness" "source" "derivation" "subsidiary" "nurture" "education"

У першому визначенні лексеми parent (табл. 1) ідентифікуємо сему “beginning” (початок), яка, у комбінації з іншими семантичними ознаками “production” (продукування) та ін., визначає батьків як певну фізичну субстанцію, здатну давати початок новому життю, тобто породжувати нащадків

(сема “origin”) і дбати про них (сема “care”). Друге визначення, де батьки вважаються певним витокком (source) для походження (derivation) новоутворення, надає змогу виокремити семи “source”, “derivation” та “relatedness” відповідно, адже очевидно, що батьки та діти співіснують у певних відносинах – *in relation to its offspring* [6] і, як традиційно прийнято вважати, мають бути ще й помічниками (сема “subsidiary”). Третя дефініція лексеми parent визначає батьків як таких, що мають виховувати дитину (raise to maturity) і давати їй освіту (education), що на основі синонімічних лексичних зв'язків надає змогу виокремити в ядрі концепту також ключові семи “nurture” та “education”.

Виокремлені в процесі аналізу словникових тлумачень семантичні компоненти утворюють інтенціонал концепту PARENT, а отже, розглядаються як його прототипові / інваріантні ознаки. З метою вивчення екстенціоналу, тобто обсягу вербалізованого концепту, у такий же спосіб аналізуємо інші синоніми-вербалізатори концепту та вивчаємо увесь спектр семантичних ознак, що складають його поняттєвий компонент.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давидова Т.В. Антиконтцепти в англійській художній літературі вікторіанської доби: системно-типологічний аспект: дис. ... к.філол.н. 10.02. 04. К., 2013. 280 с.
2. Жаботинская С.А. Концептуальный анализ: типы фреймов. *Вісник Черкаського університету. Серія "Філологічні науки"*. Випуск 11. Черкаси, 1999. С. 12-25.
3. Ізотова Н. П. Текстовий концепт ШЛЯХ ДО СЛАВИ в англомовних біографічних романах ХХ століття: семантико-когнітивний та наративний аспекти: дис. ... к. філол.н. 10.02. 04. К., 2009. 252 с.
4. Johnson M., Lakoff G. Why cognitive linguistics requires embodied realism. *Cognitive linguistics*. 2002. Vol. 13. P. 245-263.
5. R. Dahl. Matilda. URL: https://www.bluegatefields-jun.towerhamlets.sch.uk/uploads/1/9/6/2/19628141/roald.dahl_matilda-en.pdf
6. Merriam Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/parent>

Аліна Дворянова

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Багацька О.В.

(Сумський державний педагогічний

університет імені А.С.Макаренка)

METAPHORS FUNCTIONAL POTENTIAL IN CONTEMPORARY ENGLISH THERAPEUTIC DISCOURSE

Any therapeutic session is a verbal interaction that comprises the discursive elements such as gist, participants as well as chronotope, and is aimed at dealing with patient's problems [1, p. 133-134]. The gist, or dialogue, is of a narrative character, as people tend to construct the memories of the past in a storytelling manner. M. Turturean considers stories a cognitive package that helps patients to unveil important relationships that they have previously disregarded and avoid a defense reaction [2]. An effective story implies the utilization of various stylistic devices where the main place is given to metaphors.

Researchers indicate that psychological concepts can be intricate for clients to grasp and it is challenging to describe them in literary terms. In this respect, metaphors can become an essential resource for articulating complicated ideas and reframing problems [3, p. 555; 4]. Therefore, metaphors may act as a bridge between the abstract and the specific in therapy [5]. In other words, as P. Ricoeur emphasizes, the metaphor acts as an intermediate between two languages: the logical language of rational thinking and the analogical language of emotions, imagination, and affections [6].

It does not mean that therapists should avoid using professional language. In Gil's (2013) book on Family Play Therapy, it is highlighted that the right hemisphere of the brain utilizes symbols, metaphors, fantasy, and play as a means to process information. During the initial stages of treatment, it is beneficial to engage in activities that predominantly activate the right hemisphere, as this enhances the power of metaphor and encourages reflection. Accordingly, the left brain's cognitive evaluation is valuable once the right brain groundwork has been laid [7].

The metaphor understanding was highly influenced by G. Lakoff and his Conceptual Metaphor Theory. The author, relying on M. Reddy and his work "The

Conduit Metaphor”, states that metaphors are inherent in humans as a tool that helps to understand as well as conceptualize the world, inner feelings, and life experience [8, p. 204]. The locus of metaphor according to him, “is not in the language but in the thought and the way how we conceptualize one domain in terms of another” [8, c. 203]. People give meaning to things and utterances based on how they structure their thoughts. Individuals adapt new concepts into already familiar ones based on nominal principles of similarity. This stylistic device is entrenched in everyday language and speech to such an extent that sometimes speakers take it for granted. The study by A. Malkomsem et. al., is vivid evidence of this point in relation to counseling. In their survey of how therapists in cognitive behavioral and psychodynamic therapy use metaphors, they found out that whereas many specialists use metaphors, they rarely implement them in practice intentionally. A therapist who practices Cognitive Behavioral Therapy (CBT) shared that she often uses metaphors in therapy without conscious effort, meaning they emerge spontaneously during her communication with clients [5].

Additionally, A. E. Wagener in his article discusses the results of the research conducted by Steen, Dorst, Herrmann, Kaal, and Krennmayr. The study found that metaphoric language is used in approximately 18.6% of academic writing, 11.8% of fiction, and 7.7% of conversation [9, p. 144].

Based on the premise that metaphors help people to structure the world and sometimes even define our behavior, it is crucial to take them into consideration as a target during therapeutic work [5]. However, there are more arguments to justify this stance:

1. Metaphors are clear and comprehensible.
2. Neuroradiological research has proved that metaphors engage people emotionally more than literal language.
3. Their usage gives an opportunity to avoid stigmatization in terms of mental illnesses.

4. Metaphors allow to articulate problems in a more precise manner (e.g. personal utterances such as “life in dark glasses” sometimes convey more sense for a patient than “dysthymia” term), especially for children.

5. Stories containing metaphors comprise implications for actions that might ameliorate negative manifestations and entail changes. The patient can recognize themselves in a particular story and experience insightful moments.

6. Metaphors help to prevent defense mechanisms as they have evocative power and are not so prescriptive, thus leaving the space for free translation of a message and its acceptance. Something that people would never embrace explicitly, can be conveyed through metaphors.

7. Metaphors can help build rapport between a patient and a therapist

8. A change in patient metaphors may indicate an important therapeutic change [2; 5].

Metaphors can be elicited from a client or produced by a therapist but, in any case, they lead to collaboration. Depending on the source of metaphors, different approaches to working with them can be distinguished. For client’s generated metaphors such strategies can be applied:

1. Elaborating on a metaphor and emotions connected to it, followed by questions for reflection related to 1) metaphor changes or 2) past experiences as well as future goals.
2. Correspondence processing in terms of 1) metaphor entailments or 2) class inclusion [9].

G. Lakoff’s theory allows to decipher the gist of the metaphors of the latter approaches. Metaphors imply mapping from a source domain to a target domain where the former denotes abstract therapeutic concerns, while the latter refers to tangible conceptual elements that exist outside of the therapeutic context [5]. For example, the phrase “I have an inner critic leaving in my mind who is always digging into myself” conceptualizes self-criticism in terms of space and distance. Thus, a therapist may follow the entailments path where they need to encourage a patient to expand on the description of the journey into oneself and then find links between the concepts. The

second approach involves discussing the core conceptual properties of the domains without analyzing the entailments. The utterance “I feel a burden on my shoulders that does not give me to open a new page of my life”, (difficulties are conceptualized in relation to weight while life is seen as a book) can evoke such questions as what kind of burden is it or what is important in this new chapter of life, how status quo contradicts it.

Finally, as metaphors are widely used in family therapy, P. Pernicano suggests the whole story called “The hungry heart” for “abused and neglected children as well as their families or children with insecure attachment/attachment deficits” [7]. Love/attachment is conceptualized with the link to food that is vital for people. Its lack provokes negative manifestations, for instance, anxiety and even threatens life.

These are just a few examples of metaphors that may be used in therapeutic practice as a versatile and effective tool to facilitate understanding, insight, and change in clients. It is important to note that metaphors should always be used in a culturally sensitive and contextually appropriate manner, taking into consideration the individual needs and preferences of the client.

REFERENCES

1. Качмар О. Психотерапевтичний дискурс: визначення, конститутивні ознаки та принципи аналізу. *Актуальні питання іноземної філології*. № 8. 2018. С. 133-136.
2. Turturean M. The transformative power of therapeutic stories. The tactical applications of metaphor. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2660933
3. Killick S., Curry V., Myles P. The mighty metaphor: a collection of therapists' favourite metaphors and analogies. *The Cognitive Behaviour Therapist*. 2016. vol. 9.
4. Tay D., Jordan J. Metaphor and the notion of control in trauma talk. *Text&Talk*. 2015. 35(4). Pp. 553–573.
5. Malkomsen A., Røssberg J. I., Dammen T., Wilberg T., Løvgren A., Ulberg R., Evensen J. How therapists in cognitive behavioral and psychodynamic therapy reflect upon the use of metaphors in therapy: a qualitative study. *BMC Psychiatry* 22, 433, 2022.

6. Onnis L., Bernardini M., Giambartolomei A., Leonelli A., Menenti B., Vietri A. The use of metaphors in systemic therapy: a bridge between mind and body languages. URL: <https://europeanfamilytherapy.eu/wp-content/uploads/metaphors.pdf>
7. Pernicano P. Using Therapy Stories and Metaphor in Child and Family Treatment. URL: <http://www.lianalowenstein.com/ArticleProfTherapyStories.pdf>
8. Lakoff, G. The contemporary theory of metaphor. In A. Ortony (Ed.), *Metaphor and thought*, 1993, pp. 202–251.
9. Wagener A.E. Metaphor in Professional Counseling. *The Professional Counselor*. 7. 2017. Pp.144-154.

Єлизавета Доля

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Козлова В.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ ПОЛІТИЧНИХ ТОК-ШОУ

Англомовні політичні ток-шоу є важливим джерелом інформації для багатьох людей, оскільки вони зазвичай ставлять на обговорення актуальні питання з політики та громадського життя. Ці передачі мають різні формати, включаючи обговорення новин, інтерв'ю з гостями, панельні дискусії та дебати [1, с. 59]. Англомовний дискурс політичних ток-шоу визначаємо як мовну практику, що характеризується обговоренням політичних питань та подій у рамках телевізійного шоу з участю гостей-експертів та ведучого. Цей дискурс може мати різні формати, наприклад, дебати, інтерв'ю, круглий стіл тощо.

Характеристику типологічних особливостей англомовного дискурсу політичних ток-шоу надаємо з урахуванням його компонентів за такою схемою: типові учасники, хронотоп, мета, цінності, теми, стиль мовлення.

Типовими учасниками англомовного дискурсу політичних ток-шоу є політики, політичні експерти, журналісти, громадські діячі та ведучі.

Політики – особи, які професійно займаються політичною діяльністю, обіймають чи прагнуть до певної громадської посади. Вони беруть участь у ток-шоу з метою висловлювання власної думки та презентації позиції своєї партії.

Політичні експерти-є одним з найважливіших учасників англomовного дискурсу політичних ток-шоу, які надають громадянам потрібні політичні знання й інформацію; журналісти які беруть інтерв'ю у політиків та експертів, ставлячи питання, які допомагають глядачам отримати повну картину ситуації; громадські діячі – це активісти, представники громадських організацій або звичайні громадяни, які займаються соціально важливою темою. Вони беруть участь у ток-шоу з метою привернення уваги до своєї проблеми та висвітлення важливих питань для суспільства; ведучі керують ходом програми, задають запитання та сприяють розвитку дискусії. Вони повинні мати відповідну кваліфікацію, щоб вірно тлумачити та коментувати події.

Учасники політичних ток-шоу зазвичай висловлюють свої думки та погляди на різні питання та аргументують їх, використовуючи логіку та факти. Вони можуть використовувати стратегії переконання, риторичні, емоційної апеляції та інші. Конкуренція між учасниками також є важливою рисою політичних ток-шоу [4].

Хронотопом англomовного дискурсу політичних ток-шоу є студії телеканалів, які спеціально обладнуються для цього, використовуються спеціальні зони для дискусій та дебатів на публічних заходах, таких як політичні конференції, форуми, дебатні клуби тощо. У деяких випадках політичні ток-шоу транслюються з вулиць, площ та інших місць загального користування, де проводяться мітинги, демонстрації та інші події; крім того, з поширенням Інтернету та онлайн-трансляцій, деякі політичні ток-шоу можуть відбуватися в дистанційному форматі, коли учасники програми знаходяться в різних місцях і спілкуються через відеозв'язок. Зазвичай політичні ток-шоу виходять у ефір щотижня або щомісяця в певний день та час. Перед початком програми зазвичай показують кілька анонсів, де розкриваються теми та гості, які візьмуть участь у програмі, усі ток-шоу мають загальну структуру. Програму розпочинає ведучий з вступним словом, після чого запрошує гостей на ефір.

Основна мета англomовного дискурсу політичних ток-шоу полягає в тому, щоб створити майданчик для висвітлення та обговорення політичних подій,

проблем та тенденцій в суспільстві. Політичні ток-шоу допомагають підвищити рівень освіченості громадськості та залучити громадську увагу до важливих питань [2, с. 335].

Цінностями англомовного дискурсу політичних ток-шоу є демократичність та відкритість - політичні ток-шоу зазвичай створюються з метою забезпечення платформи для демократичного діалогу, обговорення важливих питань та висвітлення різних точок зору; розширення кругозору - участь у політичному ток-шоу дозволяє гостям та глядачам познайомитися з різними точками зору на деяке питання, що допомагає збільшити їх кругозір та розуміння проблем; інформативність та пізнавальність - ток-шоу зазвичай містять багато інформації про політичні процеси, рішення, закони та інші події, що допомагає глядачам бути в курсі ситуації.

Теми англомовного дискурсу політичних ток-шоу можуть бути дуже різноманітними і залежать від реальних подій, які відбуваються в державі та світі. Серед них виділяємо: вибори та виборчі кампанії; глобальні та регіональні конфлікти та кризи; економіка та фінанси, реформи та законодавство; суспільні проблеми, такі як біженці, безробіття, екологічні проблеми; політика та зовнішні справи; національна безпека та оборона; культурні та соціальні питання, такі як гендерні питання, релігія та національність.

Характерним для англомовного дискурсу політичних ток-шоу є концентрація на актуальних політичних питаннях та аспектах громадського життя. Учасники політичних ток-шоу також висловлюють свої думки та погляди, аргументують їх, використовуючи факти та логічні умовиводи.

Однією з типологічних особливостей англомовного дискурсу політичних ток-шоу є формальний стиль мовлення. Учасники політичного ток-шоу використовують нормативну лексику, уникають сленгу та ненормативної лексики. Окрім того, учасники можуть говорити досить швидко, оскільки передачі мають обмежений часовий проміжок [3].

Політичні ток-шоу мають дуже високу рейтингову популярність серед аудиторії та сприяють підвищенню рівня громадської свідомості та політичної

культури; основні особливості англомовного дискурсу політичних ток-шоу включають емоційну напругу, спрямованість на аудиторію, активну роль ведучого, фокус на питаннях громадської думки та належне документування фактів.

Такі особливості дозволяють англомовним політичним ток-шоу залишатися актуальними та цікавими для аудиторії, а також сприяють формуванню глибоких та виважених думок щодо політичних питань, англомовні політичні ток-шоу є важливим інструментом формування громадської думки та політичної свідомості у сучасному світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кондратенко Н.В. Жанрові особливості ток-шоу в політичному дискурсі. *Вісник ОНУ. Сер.: Філологія*. Одеса, 2018. С. 58-68.
2. Майорова М.Є., Чекмишев О.В. Поняття політичного ток-шоу як розважального стилю. *«Young Scientist» Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Київ, 2016. №7. С. 335-338.
3. Fairclough, N. *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language* (2nd ed.). Routledge, 2010. 608 p.
4. Fairclough, N. *Language and Power* (2nd ed.). Longman, 2012. 259 p.

Євгенія Доценко

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Багацька О.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

ПОСТМОДЕРНИЙ ДИСКУРС У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ ПАРАДИГМІ ЗНАНЬ

Постмодерністська література – це форма літератури, яка як стилістично, так і ідеологічно позначена опорою на такі літературні умовності, як фрагментарність, парадокс, ненадійні оповідачі, часто нереалістичні та відверто неможливі сюжети, ігри, пародія, параноя, темний гумор та авторське самопочуття. посилання.

Термін «постмодернізм» виник у період Першої світової війни і був уперше використаний Р. Паннівці у праці «Криза європейської культури» (1917). У 1984 р. в «Антології іспанської та латиноамериканської поезії» Ф. де Оніс ужив термін для позначення реакції на модернізм. У 1947 р. А. Тойнбі в праці «Вивчення історії» надав йому культурологічного сенсу: пост - символізує кінець західного панування в релігії та культурі [1, с. 7].

Постмодерністські автори, як правило, відкидають відверте значення в своїх романах, оповіданнях і віршах, а натомість підкреслюють і відзначають можливість кількох значень або повної відсутності сенсу в межах одного літературного твору.

Постмодерністська парадигма характеризується відмовою від правил і норм. Метою модернізму була економія і планування часу, а постмодерністськими первинними факторами є активізація міжкультурних контактів, віртуальна реальність, нехтування нормами і канонами [2, с. 48].

Постмодерністську літературу представляють такі ключові фігури, як Дж. Барт, У. Еко, К. Воннегут, Дж. Фаулз, Т. Моррісон, М. Етвуд та інші. Постмодерністським текстам властиве змішання часів, культур, мов, реальних фактів і вигадок, сьогодення і минулого. Різні дослідники робили чимало спроб, щоб виділити основні ознаки постмодернізму. Проте й дотепер не існує суворої класифікації засобів організації постмодерного тексту.

Помітними літературними прийомами постмодерністської літератури є парадокс, нереалістичні мотиви, пародія та чорний гумор. Більшість постмодерністської літератури також відкидає ідею однієї теми чи значення, вибираючи замість цього багато значень або повністю відмовляючись від теми. Ця відмова від теми та сенсу часто пов'язана з тим, що багато її авторів і художників не бачать єдиного сенсу в зламаному, катастрофічному світі навколо них. Натомість їм часто подобається висміювати тих, хто сам намагається знайти сенс.

Крім того, постмодерна література стирає межу між високим і низьким мистецтвом та жанром, оскільки літературні твори ґрунтуються на

інтертекстуальності (посилання на іншу літературу, реальну чи уявну, всередині твору), метафантастиці (що дозволяє читачам усвідомити той факт, що вони читають художню літературу) та магічному реалізмі (реалістична розповідь з додаванням неправдоподібного надприродного або магічного елемента) [3, с. 63].

Отже, поняття «постмодернізм» багатозначне й умовне, однак це не заважає його глибокому вивченню й визначенню характерних ознак, які, звісно, не є остаточними, оскільки це явище надзвичайно динамічне й не застигле у своїх формах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бегун Б. Феномен постмодернізму. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2002. № 3. С. 3-9.
2. Козуб Г. Постмодернізм як явище сучасної культури. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2002. № 14. С.50.
3. Штонь. Г. Художня реальність і постмодерн. *Слово і час*. 2002. № 4. С. 64.

Артем Дяденко

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Козлова В.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

СТАТУС ВІРТУАЛЬНОГО ДИСКУРСУ В СУЧАСНІЙ КОМУНІКАТИВНО-ДИСКУРСИВНІЙ ПАРАДИГМІ

У сучасну епоху інформації та технологій, комунікація стала надзвичайно важливою складовою сучасного життя. Віртуальний дискурс, зокрема, має вирішальне значення для комунікації, інформації та розвитку суспільства. Таким чином питання статусу віртуального дискурсу в сучасній комунікативно-дискурсивній парадигмі є особливо актуальним та потребує ґрунтовного вивчення.

Перш за все, слід зазначити, що віртуальний дискурс – це не просто інший вид комунікації, але цілий спектр комунікаційних дій, що відбуваються в онлайн-

середовищі. Віртуальний дискурс може бути представлений у різних формах, таких як електронні листи, текстові повідомлення, соціальні мережі та інтернет-форуми.

Для того, щоб базово розглянути питання статусу віртуального дискурсу в сучасній комунікативно-дискурсивній парадигмі, слід звернутися до поняття дискурсу загалом та віртуального дискурсу зокрема. Дискурс – це система пов'язаних мовних проявів, які мають певну соціальну функцію та спрямовані на взаємодію між людьми. У дискурсі важливу роль відіграють контекст, культурні та соціальні уявлення про світ, а також соціальні практики та дії. Віртуальний дискурс – це дискурс, який здійснюється в онлайн-середовищі, за допомогою різноманітних засобів та технологій. До складу віртуального дискурсу можуть входити електронні листи, повідомлення в соціальних мережах, блоги, форуми, чати та інші засоби комунікації, які використовуються в онлайн-середовищі.

Один з головних аспектів віртуального дискурсу - це його статус. Якщо раніше віртуальний дискурс був розглянутий як другорядний в порівнянні з традиційними формами комунікації, то в сучасній комунікативно-дискурсивній парадигмі він займає важливе місце, яке не може бути ігнороване.

Сьогодні віртуальний дискурс займає важливе місце в суспільстві, в якому зростає інтерес до онлайн-комунікації та віртуальних спільнот. У той же час, він не може бути повністю зрівняний зі звичайним комунікаційним процесом, оскільки віртуальний дискурс відрізняється за своїми особливостями, такими як інша форма комунікації, швидкість та доступність інформації.

Однією з найбільш важливих переваг віртуального дискурсу є доступність. Завдяки віртуальному дискурсу люди можуть отримати необхідну інформацію у будь-який час і у будь-якому місці, що важливо, зокрема, для наукової спільноти та освітніх закладів. Крім того, віртуальний дискурс дає можливість швидко та ефективно спілкуватись з колегами, друзями та рідними, незалежно від географічних відстаней.

Особливою характеристикою віртуального дискурсу є його дигіталізована константність, тобто відновлюваність і автоматичне збереження за умови

відповідних налаштувань. У цьому випадку Машина “превалює” над Людиною, адже пересічний користувач не може видалити свої дані (тексти, переписку) із сервера [1, с. 55]. Таким чином, іншою перевагою віртуального дискурсу є можливість збереження та аналізу інформації. У віртуальному дискурсі інформація зберігається в електронному форматі, що дозволяє легко зберігати та аналізувати її в майбутньому. Це особливо важливо для наукових досліджень та проектів, де важлива точність та повнота даних.

Проте, віртуальний дискурс також має свої недоліки. Однією з найбільш відчутних є відсутність невербальної комунікації. У звичайному особистому спілкуванні люди використовують не лише слова, але й жести, міміку, тон голосу та інші форми невербальної комунікації. Відсутність цих елементів може призвести до неправильного розуміння та інтерпретації повідомлень. Крім того, віртуальний дискурс може стати причиною виникнення конфліктів та недорозумінь через відносну анонімність інтернету. Люди можуть відчувати більшу свободу висловлювати свої думки та переконання, що може призвести до зіткнень думок та поглядів.

Із огляду на глобальну трансформацію та цифровізацію взаємодії сучасників відбувається поступове формування віртуального дискурсу, а також певне хеджування комунікантів, адже анонімність, персоніфікованість, особистісна орієнтованість, зміна ролей (клієнт – агент), з одного боку, свідчать про його ізолюваність, а з іншого, – про дигітальну уніфікованість. Екстраполяція прагматичних настанов глобально цифровізованих текстів призводить до особистісно орієнтованої інтерпретації смислів, пошуку тлумачень у межах певної ментальності, екстралінгвальних чинників, а з іншого, – концентрує на собі увагу необмеженого соціокультурного простору та його учасників. Комунікативна багатовекторність віртуального дискурсу (можливість одночасно брати участь у декількох інформаційних обмінах) є парадоксальною, адже фізична ізолюваність учасників комунікації створює сприятливі умови для спілкування. З іншого ж боку, відбувається певний розрив уваги на одному

співрозмовнику через залучення мультимодальних засобів, які опосередковують такий тип комунікації [1, с. 55].

У зв'язку зі зростаючою роллю віртуального дискурсу, науковці все більше звертають увагу на дослідження його особливостей та впливу на суспільство. Однією з таких проблем є фільтрування інформації, яке здійснюється медіа-компаніями та алгоритмами соціальних мереж. Великий вплив на вибір матеріалу мають особисті інтереси користувачів та рекламодавців. Також, віртуальний дискурс може впливати на формування громадської думки та політичної поведінки. Зокрема, соціальні мережі можуть використовуватися для маніпулювання громадською думкою та дискредитації опонентів. Отже, дослідження впливу віртуального дискурсу на суспільство є важливим завданням для науковців. Отже, віртуальний дискурс є важливою складовою сучасної комунікаційної парадигми. Він має свої переваги та недоліки, тому важливо знати, як ефективно використовувати його для досягнення мети комунікації та забезпечення успішного розвитку суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Приходько А., Лазебна Н. Дигітальний дискурс серед близьких і споріднених явищ. *Cognition, communication, discourse*. 2022. № 25. С. 52-64.

Марта Жук, Вікторія Нестайко

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Гарасим Т. О.

*(Тернопільський національний педагогічний
університет імені В. Гнатюка)*

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІКРОБЛОГІВ МЕРЕЖІ

INSTAGRAM

21 століття асоціюється з діджиталізованим бумом та стрімким зростанням різних технологій. В останні роки соціальні мережі посіли центральне місце в комунікаційній інфраструктурі суспільства, і тепер вони охоплюють майже всі сфери інтересів і служать ідеальним набором інструментів для економічних

операцій, освіти та іншої діяльності [3]. Однією з таких засобів є Instagram, платформа соціальних медіа, яка входить до десятки найпопулярніших у світі та налічує близько 500 мільйонів зареєстрованих користувачів, з яких 300 мільйонів заходять у систему щодня [3]. Сайт був створений для обміну та перегляду фотографій і відео, проте згодом люди активно почали використовувати мережу Instagram як джерело мікроблогу для опису свого життя. Усе це не могло не відбитися на процесах створення та поширення слова, на особливостях мововживання й характері мовних змін.

Сьогодні соціальні мережі є основним джерелом поширення інформації особливо серед молоді. Різновид ведення блогу, відомий як мікроблог, дозволяє користувачам публікувати короткий текст або зображення/відео. Користувач може вибрати, дозволити невеликій групі осіб переглядати його мікроблог або всьому світу бачити його публікації. Записи в мікроблозі значно коротші, ніж у звичайному блозі; вони часто складаються лише з кількох слів або фраз і одного зображення чи медіафайлу. Мета ведення мікроблогу – інформувати друзів і колег про події в житті користувача.

У мікроблогах загальна кількість тексту значно перевищує загальну кількість мовленнєвих засобів, що використовується в усіх інших сферах людської діяльності. Водночас щоденний корпус текстів, які пишуться та поширюються в мікроблогах, невинно зростає. Основне використання мікроблогу – це утримати контакт з друзями та знайомими та швидко розповісти їм про свою поточну діяльність або висловити свою думку щодо певної проблеми в письмовій формі.

Насправді через велику кількість блогів та різні тематики, не можна виділити один стиль їх використання. Серед мікроблогів зустрічаються художній, офіційно-діловий, науковий чи розмовно-побутовий. Проте, оскільки мікроблоги створені для висловлювання власних почуттів та емоцій, то, на нашу думку, найбільше блогери схильні використовувати публіцистичний стиль.

Інформативна та переконлива – дві найважливіші функції публіцистичного стилю. Характер інформації, її джерело, адресат є важливими рисами

інформаційної функції публіцистичного стилю, не зважаючи на те, що всі мовні форми мають інформативне призначення [1, с. 117]. Визначальним аспектом їх інформативної ролі є той факт, що автори публіцистичних мікроблогів вважають важливим повідомити якомога більшу аудиторію про найважливіші для суспільства проблеми та про власне бачення цих проблем [2, с. 43].

Публіцистичний стиль, поряд з наданням інформації, виконує також життєво важливу мету впливу на читача, і саме цим він відрізняється від інших форм літературного спілкування. Мікроблоги повинні реалізовувати всі полемічні, емоційні риси, необхідні для вираження головної цілі. Ці риси пов'язані з метою авторів виглядати впевненими у своїх аргументах і справляти бажаний ефект на цільову аудиторію.

Наведемо приклади семантико-стилістичних особливостей організації публіцистичного тексту з блогу американської танцівниці Peta Murgatroyd:

1. вживання епітетів: *Can't wait to be back with our newest Chmerkovskiy*, де *newest* означає не «найновіший», а «новонароджене дитя». Епітет цієї фрази має здатність передати діапазон емоційної інтенсивності від найслабшої до найсильнішої. Важливо, що на ступінь експресивності впливає лексична одиниця, якою вона виражена або ширший контекст ситуації;

2. використання метафор: *She is an early bird*, де характеризується особа через її порівняння з ранньою пташкою;

3. узус порівняння, коли образ створюється за допомогою співставлення одного об'єкта з іншим: *Shai refused to wear his and we both looked like wannabe Grease groupies*, де порівнюються зовнішній вигляд за допомогою сполучника *like*;

4. вживання метонімії, за допомогою якої конкретний предмет чи поняття не згадується за його назвою, а скоріше з'являється під назвою чогось, що певним чином пов'язане з цією річчю чи поняттям: *Give me a hand*, де слово *hand* означає не «рука», а «допомога».

Таким чином, функціональними особливостями публіцистичного стилю в мікроблозі є інформативність, експресивність та переконливість, або поєднання

експресії та стандарту. Внутрішня стилістична відмінність публіцистичного стилю постійно змінюється внаслідок глобалізації, легкого доступу до інформації та використання соціальної мережі Instagram у всьому світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баранник Д. Х. Сильові різновиди мови радіо і телебачення. *Науково-технічний прогрес і мова*. К.: Наук. думка, 1978. С. 110-118.
2. Глушкова Т. Проблеми газетного мовлення в контексті професійних журналістських стандартів. *Журналістика в контексті сучасних професійних стандартів та трансформації журналістської освіти*. К., 2006. 42-44 с.
3. Buss A. *Online Communities Handbook: Building your business and brand on the Web*. New Riders Press, 2009. 288 p.

Любов Зайцева

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

КОНЦЕПТ «КОХАННЯ» У ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Концепти є важливим елементом в сучасній лінгвістиці і вивченні мови у її взаємодії з мисленням людини. Концепти описують ідеї, які стоять за словами та мовними виразами, і є оперативними одиницями людського мислення.

Концепт КОХАННЯ є ключовою темою у художній літературі, і він існує десь на підсвідомому рівні як певний засіб для передачі складних емоцій та почуттів. Мовні засоби відіграють важливу роль у транспозиції концептів, допомагаючи авторам передати їхні ідеї та почуття читачам.

У книзі «Кораліна в країні жахів» Ніла Геймена актуалізуються кілька концептів, у тому числі концепт КОХАННЯ, який розгортається у контексті через опис різних персонажів і ситуацій.

Одним із прикладів є кохання між Кораліною та її батьками. Протягом усієї книги головна героїня сумує за своїми справжніми батьками, які занадто зайняті, щоб проводити з нею час. Вона розуміє, як сильно любить їх і наскільки вони

важливі для неї, особливо коли стикається з можливістю втратити їх назавжди. Це показано в 1 розділі, коли Кораліна думає про себе: *“She missed her parents so much that it was like a dull ache in her belly”*.

Фраза *“like a dull ache in her belly”* описує, що це бажання таке сильне, що вона відчуває його не просто як емоційну біль, але як фізичний дискомфорт у животі. Це може бути спричинене тим, що для дітей батьки зазвичай є джерелом безпеки та захисту, і без них вони можуть почуватися незахищеними та самотніми. Це відчуття є дуже сильним і потужним, і воно добре передається через словесний опис цього стану *“dull ache”* [1].

Наступний контекст також дає змогу реконструювати досліджуваний концепт: *“Coraline sighed. She missed her parents. She missed them a lot. But she knew that if she said that, the other mother would be angry”* [1]. Виявляється, що головна героїня твору дуже любить своїх батьків, і через сильне почуття суму за ними демонструє навіть готовність пожертвувати своїм власним комфортом, щоб не завдати болю іншій людині. У цій цитаті підтверджується той факт, що Кораліна відчуває сильне почуття туги до своїх батьків, але вона розуміє, що якщо вона про це скаже, то інша мати образиться. Таким чином, вона поступається своїми почуттями заради того, щоб не нашкодити відносинам з іншою матір'ю.

Розглянемо іншу ілюстрацію. *“Coraline nodded. She felt warm and loved, as though her heart was a tiny sun”* [1]. У цьому випадку концепт КОХАННЯ проявляється через емоції, які відчуває Кораліна. Вона відчуває тепло та любов, які наповнюють її серце, аналогічно до того, як сонце зігріває нас. Це вказує на те, що головна героїня переживає позитивні емоції, які виникають від кохання. Ймовірно, вона відчуває це через любов матері та батька, або через свої взаємовідносини з друзями та іншими персонажами книги.

“She loved the way her parents smelled: of soap and talcum powder and freshly washed clothes and, underneath it all, a faint tang of something sweet, like the smell of apples in a cellar” [1]. У цій цитаті автор описує почуття Кораліни до своїх батьків. Вона любить їхній запах, що включає мило, тальк та свіжовипраний

одяг. А ще за цими запахами вона відчуває ледь помітний аромат чогось солодкого, неначе запах яблук у погребі (“*like the smell of apples in a cellar*”). Це створює затишок та комфорт для Кораліни, який їй ввижається за допомогою цих запахів. Це можна розглядати як прояв кохання до своїх батьків та знак їхньої присутності.

Отже, концепти – це ключові ідеї, які стоять за словами та мовними виразами, і відображають способи, якими оперують носії мови з метою вираження складних емоцій та почуттів саме в мові. Іншими словами, концепти є важливою складовою ментального рівня, які знаходять свою реалізацію в мові.

ЛІТЕРАТУРА

1. Gaiman N. *Coraline*. Bloomsbury, 2012. 192 p.

Анастасія Кириченко

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ JOY У РОМАНІ КЕЙТ ДУГЛАС

“REBECCA OF SUNNYBROOK FARM”

На сучасному етапі вивчення лінгвістики мовознавці дійшли висновку, що концепти використовуються для розкриття та висвітлення розумових, емоційних ідей, цілей, намірів, а також світосприйняття особистості. Під концептом варто розуміти «одиницю ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості і тієї інформаційної структури, яка відображає знання і досвід людини; оперативна змістовна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи мови і всієї картини світу, відображеної в людській психіці». У зв'язку з проблемою сьогодення, якою є саме незмога радіти дрібницям, попри складнощі, об'єктом дослідження став концепт JOY у романі Кейт Дуглас “*Rebecca Of Sunnybrook Farm*”.

У книзі “Rebecca Of Sunnybrook Farm” йдеться про 10-11-річну Ребекку, якій випала досить нелегка доля. Багато випробувань постає на її життєвому шляху, її спіткають як злети, так і падіння, але не дивлячись на всі труднощі, вона знаходить у собі сили радіти кожному моменту і навіть пустувати.

Головним концептом у романі постає концепт JOY, що привертає увагу молодого покоління, тому що РАДІСТЬ співвідноситься з молоддю. Концепт JOY відноситься до емоційних концептів та описує відчуття втіхи та насолоди. Це позитивна емоція, яка супроводжується внутрішньою енергією. У даному романі концепт відображає задум про вміння радіти дрібницям, незламність, позитивний погляд на речі, людей. Саме РАДІСТЬ є важливим компонентом у житті людини, оскільки саме радість та щастя є ключовими складовими життєвого задоволення та благополуччя. Радість сприяє розвитку позитивних стосунків, збільшення мотивації та зниження стресу.

Із самого малечку дівчинку спіткали випробування, вона народилась у багатодітній сім'ї, де було 7 дітей: “*We are seven! ..Hannah is the oldest, I come next, then John, then Jenny, then Mark, then Fanny, then Mira*” [1]. Вона допомагала мамі у вихованні молодших братів та сестер, в роботі по дому та не боялась труднощів. Невдовзі батько Ребекки помер: “*She (Mira) was born the day father died..*” Сім'я жила досить бідно: “*Lack of food and clothes principally.*”, проте Ребекка підтримувала всіх членів родини: “*..to play all sorts of fantastic prank with the children, occasionally bringing them to the table as fictitious or historical characters found in her favorite books. Rebecca amused her mother and her family generally..*” [1]. Далеко не кожен зможе у скрутну годину знаходити привід для радощів та, тим більше, приносити радість оточуючим, але головній героїні це вдавалось.

Кожне досягнення – невеличка перемога. Ребекка насолоджувалась кожною подією, майже кожна річ приносила їй задоволення: “*And this was the day that had dawned so joyfully! It had been a red sunrise, and she had leaned on the window sill studying her lesson and thinking what a lovely world it was. And what a golden morning! The changing of the bare, ugly little schoolroom into a bower of*

beauty; Miss Dearborn's pleasure at her success with the Simpson twins' recitation; the privilege of decorating the blackboard; the happy thought of drawing Columbia from the cigar box; the intoxicating moment when the school clapped her! And what an afternoon!" [1].

Навіть оточуючі вбачали в очах головної героїні ту іскру, жагу до життя: *"He thought only of the joy in Rebecca's eyes..", "...the fire of young joy in her face" [1].*

ЛІТЕРАТУРА

1. Douglas Kate. *Rebecca of Sunnybrook Farm*, 2006. 194 p.

Ольга Кисіль

Науковий керівник – док. філол. наук., проф. Тараненко Л. І.

(Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»)

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ТИПОЛОГІЯ СТИМУЛІВ ВДЯЧНОСТІ

У сучасному світі високих технологій наше життя є неможливим без взаєморозуміння і комунікації. Не зважаючи на те, що події останніх років змусили нас абсолютно по іншому поглянути на спілкування, наші потреби в комунікації є незмінними. Ввічливість у цьому процесі грає виняткову роль каталізатора подальших гармонійних взаємин між людьми.

Варто зауважити, що ця тема є також цікава і з наукової точки зору, задля моделювання схем поведінки під час мовлення, мотивації вдячності та важливості побудови злагодженої комунікації навіть у міжкультурному просторі. Наприклад, Б. Фрейзер ототожнює ввічливість із певним станом, «який має бути залучений до кожної взаємодії, оскільки учасники комунікації швидше помітять, що мовець порушує загальноприйняті норми, аніж як хтось говорить ввічливо» [1]. Важливо згадати твердження П. Грайса, який характеризував ввічливість як стратегічний принцип мовленнєвої поведінки, сформульований у

вигляді постулатів, дотримання яких сприяє досягненню мети мовленнєвої взаємодії. Також він надав успішний принцип, який полягає у «негласній згоді» між комунікаторами бути чесними у реалізації своїх мовленнєвих цілей та намірів, а також мотивує на дотримання Максим Кількості, Якості, Ставлення і Способу, що регулюють сам процес спілкування [2]. А Р. Лакофф взагалі стверджує, що ввічливість розвивається в суспільстві з ціллю зменшення непорозумінь та попередження міжособистісних конфліктів у комунікації [3].

Аналізуючи мовленнєві закономірності в комунікації, досить часто її стимул визначають як «попередню умову для старту» вираження вдячності або у цілому мовленнєвої ситуації подяки, своєрідну «дію комунікатора А, яка виконується в інтересах комунікатора Б», із чого можна стверджувати, що корисна дія для адресанта завжди є першочерговою акту подяки [4].

Характеристика стимулів вдячності включає опис тих різноманітних подій, ситуацій, людей або речей, які викликають у людей почуття вдячності. Ці стимули можуть бути різноманітними для окремої людини та навіть культур. Наприклад, К. Аймер класифікує стимули МА подяки з погляду матеріальності та нематеріальності. До матеріальних каталізаторів вдячності авторка об'єднує елементи сервісу (a glass of wine, a letter, a call, a cigarette, a cup of coffee etc.). І абсолютна більшість таких стимулів зосереджується у сфері залучення службових обов'язків людей у певних професіях, особливо сфера гастрономічного обслуговування. До нематеріальних явищ мотивації вдячності вже відносяться словесні бажання: компліменти, вираження зацікавленості у здоров'ї, запрошення, привітання, побажання, внесення пропозицій. Саме таких стимулів із погляду ситуацій, описаних К. Аймер значно більше у порівнянні з матеріальними [5]. Очевидно, що це можна пов'язати з емоційним значенням, коли за щирі нематеріальну подяку люди можуть відчувати більшу вдячність за те, що їх оцінюють, аніж за те, що вони отримують матеріальні речі. Важливим є також і соціальне значення, коли відчуття приналежності до групи, допомога чи підтримка у складних ситуаціях можуть бути набагато важливішими для людей, ніж матеріальне. Очевидним значенням можна вказати і вартісне, адже

нематеріальні стимули, як правило, не коштують багато грошей, що робить їх доступнішими для більшої кількості людей. Це може призвести до того, що нематеріальні стимули викликають більше вдячності, оскільки вони не здаються важливими із точки зору вартості, а замість цього фокусуються на інших аспектах, таких як емоційний зв'язок або соціальна підтримка.

На протипагу до більш позитивних стимулів вдячності, варто згадати ті, що спричиняють саркастичну чи іронічну подяку. Такі некорисні стимули стверджують очевидний факт, показують байдужість чи висміюють несвоєчасність повідомлення. Наприклад: *“Thank you so much for leaving your dirty dishes in the sink for three days straight. It's been a real treat for me to clean up after you”*.

Отже, що вдячність – це важлива емоція, яка має позитивний, а часом і негативний вплив на наше життя і здоров'я. Вона може бути викликана різними стимулами, такими як добрі вчинки і дарунки, підтримка і розуміння, досвід успіху або викликів і навіть просто наявність деяких матеріальних благ. Згідно з типологією та твердженнями вчених, стимули вдячності можуть бути матеріальними та нематеріальними, а також, бути подані в різних формах, таких як словесне визнання, написані повідомлення, подарунки або прояви уваги. Важливо знати, що не тільки отримання вдячності, але і сам її прояв може приносити задоволення і радість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fraser B. Perspectives on Politeness. *Journal of Pragmatics*. Amsterdam, Netherlands: Elsevier, 1990. № 14. P. 219-236.
2. Грайс Г. П. Логіка та мовленнєве спілкування. Нове в закордонній лінгвістиці. *Лінгвістична пригматика*. 1985. Вип. 16. С. 217-237.
3. Lakoff R. The logic of politeness, or, minding your p's and q's. *Papers from the Ninth Regional Meeting of the Chicago Linguistics Society*. Chicago. 1973. P. 292-305.
4. Wunderlich D. Studien zur Sprechakttheorie. Frankfurt, 1976. 416 p.
5. Aijmer K. Conversational Routines in English: Convention and Creativity. UK: Longman Group, 1996. 251 p.

Вероніка Коломієць

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

(Сумський державний педагогічний

університет імені А. С. Макаренка)

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ У ЛІНГВІСТИЦІ

Стрімкого розвитку набуває така сьогодні наука як концептологія або, іншими словами, концептивістика. Одиницею цієї науки є концепт. Неможливо однозначно сказати, що представляє собою цей термін. Різні учені розглядають його у багатьох векторах, але з точки зору лінгвістики, концепт – це термін, як слугує для пояснення одиниць ментальних чи психічних ресурсів нашої свідомості й тієї структури, яка визначає знання і досвід людини.

Для того щоб зрозуміти весь зміст та суть концепту, не достатньо описати його основні параметри. Щоб отримати повний результат, потрібно проаналізувати його виникнення та динаміку розвитку усіх проєкцій. У такому випадку використовують метод концептуального аналізу, який набув популярності відносно нещодавно, та є джерелом і засобом для більш глибокого дослідження історії походження термінів сучасності. Також за допомогою концептуального аналізу можна повністю поринути у зміст та суть будь-якого художнього твору, глибше зрозуміти головну думку та бачення світу, яке автор описує у своєму шедеврї.

Коли застосовується концептуальний аналіз, використовуються додаткові методи, за допомогою яких можна більш якісно та глибоко дослідити певне питання. Їх використання залежить від того якої складності є концепт та від того, яка є мета та завдання дослідження.

Дослідники стверджують, що концептуальний аналіз спирається на контексти не зовсім семантичні. Слово проявляється в мовленнєвих контекстах, а концепт реалізує себе в «мовах культури» [1]. Базою для розуміння суті концептів часто служать прислів'я, приказки, фразеологізми, афоризми і так далі. У випадку семантичного аналізу встановлюються усі можливі значення

слова в його зв'язках і відношеннях з різними лексемами [1]. Якщо розглядати концептуальний аналіз, то можна сказати, що він утримує певний сенс, навколо якого групуються слова або категорії.

Відомий український мовознавець Віталій Кононеко стверджує, що саме концептуальний аналіз дає змогу вийти за рамки значень слова, які прописані у тлумачних словниках і надає можливість включити в семантичну структуру нові компоненти. Також науковець зауважує, що значення концепту в художніх творах є мінливим, не точним і суперечливим [2].

Таким чином, можна сказати, що концептуальний аналіз є логічним продовженням семантичного і має такі специфічні ознаки:

1. Концептуальний аналіз включає в себе знання не лише лінгвістичні (на відміну від семантичного, який не виходить за рамки лінгвістичних знань і є суто мовним аналізом одиниць), а й такі науки як, філософію, культурологію, психологію, історію тощо.

2. Досліджувана одиниця розкладається на актуальну і пасивну ознаку, а також на пряме значення (Ю. Степанов), на предметно-образний зміст, поняттєвий і ціннісні складники (В Карасик) тощо. У випадку семантичного аналізу, досліджуване слово розкладається на семи.

Отже, концептуальний аналіз – це сучасний метод дослідження різних творів, який включає в себе не тільки лінгвістичні знання, а й інформацію з інших різних наук. Таким чином, на відміну від семантичного аналізу, концептуальний не обмежений одним напрямом науки. Завдяки концептуальному аналізу ми можемо глибше та ширше поринути в художній твір та зрозуміти, чому автор використав саме такі слова, аби описати людину чи явище. Також цей метод дає змогу дізнатися походження слова та його значення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Краснобаєва-Чорна Ж. Концептуальний аналіз як метод концептивістики (на матеріалі концепту ЖИТТЯ в українській фраземиці). *Українська мова*. Донецьк. 2009. №1. С. 41-52

2. Коцова А.В Концептуальний аналіз: перспективи та переваги при вивченні текстів. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского Серия «Филология. Социальные коммуникации»*. 2013. Том 26 (65) №1. С. 122-126.

3. Плотнікова Н.В. Методика концептуального аналізу лінгвокультурного концепту. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского Серия «Филология. Социальные коммуникации»*. 2011. Том 24 (63) №2 Часть 1. С. 426 – 431.

Марина Кочмак

Науковий керівник – канд.філол. наук, доц. Багацька О. В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка)*

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ЖУРНАЛІСТСЬКОГО ДИСКУРСУ

Засоби масової інформації є одним із інструментів поширення інформації серед верств населення країни та світу. Розширення інформаційного простору уможливорює більш ретельне вивчення лінгвокультурологічного аспекту журналістського дискурсу.

Згідно з визначенням В. Н. Телія, лінгвокультурологія – це наука про мову як культурний феномен, предметом якого є взаємопов'язані мова та культура [2]. Виходячи з цього, зазначимо, що під час вивчення лінгвокультурних особливостей журналістських матеріалів будь-якого жанру і будь-якої країни, крізь призму тексту можна побачити не лише правила журналістики країни, а й культуру, культурну свідомість, духовний світ країни та те, що цікавить населення найбільше.

Дослідженням поданих у засобах масової інформації матеріалів з різних точок зору, у тому числі в аспекті мови та культури, займалися багато вчених-науковців та лінгвістів, серед яких Л. І. Шевченко, В. Й. Здоровега, О. О. Тертичний та інші.

Основне завдання таких досліджень полягає у з'ясуванні того, як мова та культура взаємодіють у журналістських текстах та як це впливає на сприйняття тексту та його інтерпретацію. Адже, згідно з В. А. Масловою, будь-який текст є поєднанням лінгвістики із культурою, феноменом мови, його найвищим рівнем та формою культурного існування [2].

Розглядаючи журналістський матеріал у лінгвокультурологічному аспекті, на нашу думку, варто приділяти увагу темі матеріалу, лексиці, стилістиці та граматичній структурі матеріалів.

Перш за все, тема, яка підіймається у матеріалах, є результатом зацікавлення населення країни. Відповідно до теми обирається потрібний жанр, стиль написання, лексика та слухні для матеріалу експерти, коментатори та головні герої, які повністю будуть відображати культурну картину світу аудиторії. Наприклад, проаналізувавши два найбільших щотижневих видання двох країн – США «The New York Times» та Канади «Toronto Star», ми виявили, що у щотижневику США (розділ U.S. News) за останній тиждень більшість уваги приділяли абортам («Abortion Pill Ruling May Face Headwinds at the Supreme Court» [1], «For Texas Judge in Abortion Case, a Life Shaped by Conservative Causes» [3]), стрілянині в країні («What We Know About the Louisville, Ky. Bank Shooting» [9], «Ohio Grand Jury Weighs Evidence Against Police in Death of Akron Man» [7]). У той же час у канадському щоденному видання за останній тиждень найбільше публікувалися матеріали з тем: хокей («Zadorov hat trick lifts Calgary Flames to season-ending win over San Jose Sharks» [10], «Nelson scores 2 as Isles top Canadiens, clinch playoff berth» [6]) та підвищення плати за оренду («The end of the housing correction? A revised forecast sees rising prices» [8], «How North York home prices changed by neighbourhood in March 2023» [5]). Як бачимо, незважаючи на те, що США та Канада межують між собою та більша частина населення країн спілкується англійською, кожену країну цікавлять різні теми та проблеми і це показує їх світосприйняття та різні цінності: у одній країні більшість уваги приділяється темі абортів (можливій забороні у будь-якому

виді), протестам та стрілянинам, у іншій – національному виду спорту, а саме хокею та підвищенню цін на житло через велику кількість мігрантів.

Стосовно мовної картини світу, то науковці позиціонують її як «систему ціннісної орієнтації, закодовано в асоціативно-образних комплексах мовних одиниць і відтворювану через інтерпретацію цих образних основ за допомогою звернення до еталонів та стереотипів світосприйняття лінгвокультурної спільноти, які їх зумовили» [11, с. 25].

Відповідно, автори журналістських статей обирають ті лексичні одиниці, які «апелюють до комунікативно релевантних фонових знань спільноти, використовують ті одиниці, які мають значне смислове та емоційне навантаження і які сприяють правильній інтерпретації» [12]. До них можна віднести не лише символи, міфологеми, архетипи, образи, фразеологію, а й використання мовних кліше, штампів, стереотипів тощо, і у кожній країні вони будуть власними і спиратимуться на історію народу в більшій мірі. Поява нових слів, фразеологізмів, слів, що будуть зрозумілі лише певній категорії людей, наприклад американізми та канадизми («*Hog Town*» - місцева назва міста Торонто, серед місцевих говорять «*Toon Town*» замість Саскатун, «*Mountie*» - співробітник національної поліції міста тощо) та конструкцій, виникнення архаїзмів, або ж взагалі зникнення деяких слів із ужитку (наприклад, «*thou*» як «*you*», «*morrow*» як «*tomorrow*», «*a tale*» як «*a bill*»), і перше джерело, де можна це побачити – журналістські матеріали, адже вони є оперативними, швидко підлаштовуються під нові реалії, і це те, що відрізняє їх від звичайних художніх текстів.

Таким чином, вивчення лінгвокультурологічних особливостей дозволяє розглядати журналістику країн як складову культурного та духовного світу, національної свідомості, а також, як показник розвитку мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Abortion Pill Ruling May Face Headwinds at the Supreme Court. URL: <https://www.nytimes.com/2023/04/10/us/supreme-court-abortion-pill-fda.html> (Дата звернення: 13.04.2023).
2. Ergasheva M. K. The term linguoculturology and its introduction into science. URL: <https://scholarzest.com/index.php/esj/article/view/1844/1552> (Дата звернення: 08.04.2023).
3. For Texas Judge in Abortion Case, a Life Shaped by Conservative Causes. URL: <https://www.nytimes.com/2023/04/07/us/politics/texas-judge-matthew-kacsmayk-abortion-pill.html> (Дата звернення: 13.04.2023).
4. Gunman Who Killed Five in Louisville Left Note and Bought Rifle Legally. URL: <https://www.nytimes.com/2023/04/11/us/louisville-shooting-gunman.html> (Дата звернення: 13.04.2023).
5. How North York home prices changed by neighbourhood in March 2023 <https://www.thestar.com/real-estate/home-prices/2023/04/05/how-north-york-home-prices-changed-by-neighbourhood-in-march-2023.html> (Дата звернення: 13.04.2023).
6. Nelson scores 2 as Isles top Canadiens, clinch playoff berth <https://www.thestar.com/sports/hockey/2023/04/12/nelson-scores-2-as-isles-top-canadiens-clinch-playoff-berth.html> (Дата звернення: 13.04.2023).
7. Ohio Grand Jury Weighs Evidence Against Police in Death of Akron Man. URL: <https://www.nytimes.com/article/jayland-walker-grand-jury-akron.html> (Дата звернення: 13.04.2023).
8. The end of the housing correction? A revised forecast sees rising prices <https://www.thestar.com/real-estate/2023/04/13/the-end-of-the-housing-correction-a-revised-forecast-sees-rising-prices.html> (Дата звернення: 13.04.2023).
9. What We Know About the Louisville, Ky., Bank Shooting. URL: <https://www.nytimes.com/article/louisville-bank-shooting.html> (Дата звернення: 13.04.2023).
10. Zadorov hat trick lifts Calgary Flames to season-ending win over San Jose Sharks. URL: <https://www.thestar.com/sports/hockey/2023/04/13/zadorov-hat-trick-lifts-calgary-flames-to-season-ending-win-over-san-jose-sharks.html> (Дата звернення: 13.04.2023).
11. Левченко О. П. Фразеологічна символіка: Лінгвокультурологічний аспект: монографія. Львів, 2004. 360 с.
12. Шепель Ю. О. Лінгвокультурологічний аспект сучасної англомовної реклами (прецедентне ім'я та його роль у рекламі). URL: https://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v36/part_2/34.pdf (Дата звернення: 08.04.2023).

Сергій Крючков

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Багацька О.В.

(Сумський державний педагогічний

університет імені А.С.Макаренка)

ШЛЯХИ ДОСЛІДЖЕННЯ АВТОРСЬКОГО ІДІОСТИЛЮ В ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ КОНТЕКСТІ

Процес формування світової культури в її універсальному та національних варіантах має тривалу історію, однак об'єктом наукового осмислення культурологічна концептосфера стала лише починаючи з другої половини XVIII століття. Численні спроби конкретизувати змістове наповнення доволі складного і ємного поняття привели до виникнення культурології як окремої науки, орієнтованої на вивчення феномену культури в усіх її формах та проявах. Це завдання вирішувалось у контексті синкретичного поєднання теоретичних концепцій з загально-філософськими, метафоричними й образно-асоціативними рефлексіями, що спричинило багатовекторність культурологічного дискурсу, одним із головних аспектів якого стало ґрунтовне дослідження мистецьких зразків як унікального інструменту вивчення й узагальнення суспільного досвіду, формування національної свідомості та ціннісних пріоритетів людства.

Між різними видами мистецтва в усі часи існував не лише тісний взаємозв'язок, але водночас і своєрідна ієрархічна підпорядкованість відповідно до того впливу, який вони здійснюють на потенційну аудиторію. Щодо останнього, услід за Д. Наливайком [5], В. Гладишевим [3] та іншими науковцями, визнаємо право першості за художньою літературою. Унікальність мистецтва слова полягає в його здатності охоплювати всі сфери буття, задовольняти естетичні запити всіх без винятку реципієнтів і при цьому в повному обсязі реалізувати дидактичну й культуротворчу функції.

Кожен письменник через свої твори змушує читача по-новому пізнавати навколишній світ і водночас передає власне ставлення до зображуваних подій. Для цього він по-особливому організовує літературний текст, прискіпливо обирає об'єкти художнього дослідження та мовні засоби, здатні максимально

точно передати авторський задум. А отже вивчення особистості митця з урахуванням не лише літературознавчого, але й лінгвістичного аспекту сприяє виявленню особливостей його самореалізації у процесі літературної діяльності, специфіки проблемно-тематичної організації тексту, логіки використання експресивних засобів у творах різних жанрів, розумінню оригінальності образного світосприйняття, що знаходить відображення в мовній моделі художнього світу.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної лінгвокультурології важливість консолідованої наукової позиції щодо визначення терміну «ідіостиль» у співвідношенні з культурологічними аспектами творчості письменників не викликає сумнівів, однак однастайність у трактуванні цього поняття відсутня, а процес формування методологічних засад його вивчення з урахуванням літературознавчих та лінгвістичних пріоритетів ще й досі триває.

З-поміж найбільш поширених підходів можемо виділити семантико-стилістичний, у межах якого ідіостиль тлумачать як систему індивідуально-естетичного використання властивих певному періоду розвитку художньої літератури засобів словесного вираження, а також як систему творчого добору, осмислення та розташування широкого спектру мовленнєвих елементів. За такого розуміння ідіостилю основне завдання дослідника художнього тексту полягає у здійсненні семантико-стилістичного аналізу системи словесних форм у їх естетичній єдності.

Лінгво-поетичний підхід орієнтується на формально-стилістичні параметри, інтерпретує ідіостиль як ієрархічну систему мовних прийомів, залучених до побудови художнього світу митця, та спрямований на виявлення загальних закономірностей слововжитку автора.

У межах комунікативно-діяльнісного підходу поняття «ідіостиль» і «творча індивідуальність автора» прирівнюються, а отже ідіостиль досліджується з урахуванням того, як конкретна мовна особистість (письменник) будує свій діалог з читачем, спрямовуючи його інтелектуальну діяльність по визначеному шляху у відповідності з комунікативною стратегією тексту.

Натомість прихильники когнітивного підходу розглядають ідіостиль як систему засобів вираження, що співвідносить внутрішній світ письменника з художньою дійсністю, образно-метафоричним наповненням літературного тексту. Ментальний світ автора при цьому трактується як індивідуальна поетична концептосфера, а ключовим є поняття індивідуально-авторського концепту. Як наслідок, вивчення ідіостилю відбувається з опорою на комунікативну діяльність митця: аналізуються окремі концепти, система стильових домінант, семантичні й асоціативні поля та форми їх презентації, а в підсумку виявляються домінантні індивідуально-особистісні сенси.

Не заперечуючи обґрунтованості кожного з підходів, найбільш ефективним вважаємо їх консолідоване використання. Переконані, що лише комплексний підхід дозволить у повній мірі встановити типологію взаємозв'язку авторського ідіостилю культурологічними концептами певної історичної доби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брославська Л. Ідіостиль і концептуальна ідіосфера автора у художньому дискурсі. *Вісник ХНУ*. 2012. №13. С.22-27.
2. Волощук Є. Індивідуальний авторський стиль, ідіолект, ідіостиль: питання термінології. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/>
3. Гладишев В. Теорія і практика контекстного вивчення художніх творів у шкільному курсі зарубіжної літератури. Миколаїв : Вид-во «Іліон», 2006. 372 с.
4. Корнієнко А., Бугайов А. Ідіостиль автора: мовно-літературознавчий аспект. URL: <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/>
5. Наливайко Д. Літературна теорія і компаративістика. К. : Києво-Могилянська академія, 2006. 386 с.
6. Стельмах Б. Індивідуальний стиль як об'єкт лінгвостилістичних досліджень. *Вісник Уманського педагогічного університету. Серія «Філологія (мовознавство)»*. К. : Знання України, 2004. С. 228-233.

Євгенія Кулеш

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

ЛІНГВІСТИЧНА ПРАГМАТИКА:

ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ТА СУЧАСНІСТЬ

Особливості функціонування мовних одиниць, на думку С.В. Соколовської, привернули до себе увагу вчених в другій половині ХХ століття. Це сталося тоді, коли були порушені межі вузького мовно зорієнтованого підходу. Разом з системами знаків і правил їх сполучення увага зосередилась на соціальному контексті, ситуації спілкування тощо [4].

З філософської концепції Л. Вітгенштайна були запозичені певні чинники, і, відповідно вони становили основу теоретичних витоків лінгвістичної прагматики. Це дало поштовх до ширшого дослідження даного напрямку в лінгвістиці [4].

В 60–70-х роках ХХ століття сформувалися базові постулати, які були більш зорієнтовані на реального мовця в певному комунікативно-прагматичному просторі, аніж на абстрактного [4]. Відповідно цих постулатів, вчені розглядали мову як засіб динамічної взаємодії між мовцями, а функціонування мовних одиниць – на основі контексту й ситуації.

Акціональну лінію у розвитку лінгвістичної прагматики започаткував Дж. Остін. Як пріоритет, дослідник висунув саме діяльнісну функцію мови. Його ідею підтримали й інші дослідники лінгвістичної прагматики. Після появи контенсивного підходу (започаткованого Г. Грайсом та П. Стросоном) відбувся його синтез з акціональним. Поєднання філософії та лінгвістики дало поштовх до створення нового етапу, важливого для становлення прагмалінгвістики окремою і самостійною наукою [4]. Прагмалінгвістика того періоду поступово почала займати особливе місце в структурі функціонально-комунікативної науки про мову.

У сучасному баченні лінгвістична прагматика – один з найдинамічніших напрямів у вивченні мови. Як стверджує Ф. С. Бацевич, зростає кількість праць на теми, що пов'язані з лінгвопрагматикою. Створюються статті, книги, монографії тощо [1]. Лінгвістична прагматика не має певних окреслених меж проблем дисципліни, як вказує М. В. Козліцька. Багато дослідників й досі обговорюють, чи є прагматика єдиною наукою, чи їх існує декілька. І всі ці наукові дисципліни мають різні методи дослідження мови [2].

Проте, використання знань про прагматику сучасного періоду більш розповсюджене і є найбільш розгалуженим. Прагматика має широкий спектр зв'язків з іншими науками. До таких наук належать, зокрема: семіотика, філософія, соціолінгвістика тощо. Прагматика стосується внутрішнього світу співрозмовників, оскільки ця наука досліджує почуття, емоції, оцінки, психологічні, психічні і вольові стани, вірування, культурні чинники тощо [3, с. 14].

Прагматичні аспекти широко використовуються в сучасному суспільстві та науці. У більшості випадків контекст відіграє чи не найважливішу роль у розумінні змісту тієї чи іншої фрази, вислову.

До прикладу, проаналізуємо фразу з книги Нови Рен Суми «A room away from the wolves» [5]: *Do you think you could take me to the train station?* Сама собою, ця фраза надає нам менше інформації, ніж якби ми бачили контекст, в якому вона знаходиться. Єдине, що ми розуміємо – хтось запитує когось про станцію, до якої, очевидно, перша людина хоче дістатись. В цілому ж контексті ми зрозуміємо, що дівчина запитує в чоловіка, який проїжджав поряд, чи може він підвезти її до станції, на якій вона збирається сісти на потяг. І, відповідно, чоловік погоджується і каже, що саме туди і їде, аби забрати зі станції одну людину. Ось так, здається, в простому прикладі, продемонстрована важливість контексту. Саме про це прагматична лінгвістика. Вона виходить за межі якогось одного поняття і звісно ж потребує більш глибокого дослідження.

Зважаючи на вищесказане, слід наголосити, що найбільшу увагу варто приділити дослідженням у цій сфері для більш точного розмежування й

окреслення значення «прагматична лінгвістика». Крім того, багато невизначеного залишається в понятті «прагматика». Досить часто зустрічаються розбіжності в найбільш кардинальних питаннях, що стосуються цього явища, що свідчить про подальші перспективи досліджень у цій царині.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Лінгвістична прагматика: спроба обґрунтування проблемного поля і дослідницької одиниці. *Науково-теоретичний журнал інституту мовознавства ім. О.О. Потебні та українського мовно-інформаційного фонду НАН України*. 2009. №248. С. 29-37.
2. Козліцька М. В. Прагмалінгвістичні особливості відтворення мовних засобів експресії сучасних англомовних промов у галузі інформаційних технологій. Київ, 2020. 120 с.
3. Лінгвопрагматичний аспект публіцистики Вячеслава Чорновола. 2021. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3896/%D0%A1%D0%BA%D0%BB%D1%8F%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E.%20%282021%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
4. Соколовська С. В. Історія становлення лінгвістичної прагматики в зарубіжній і вітчизняній науці. 2013. URL:: <https://studiap.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/23/38>.
5. Nova Ren Suma. A room away from the wolves, 2018. 336 с.

Анастасія Курбет

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка)*

АНАЛІЗ МОТИВУ ВТРАТИ РОЗУМУ У ПЕРСОНАЖІВ КНИГИ ДЕННІСА ЛІХЕЙНА «SHUTTER ISLAND»

Книга «Острів проклятих» (“Shutter Island”) Денніса Ліхейна розповідає історію двох федеральних маршалів, які прибувають на острів, де знаходиться психіатрична лікарня для кримінальних пацієнтів. Це також історія Тедді Деніелса, американського маршала, який отримує завдання розслідувати

зникнення пацієнтки з хворобою Даніелсона з Шаттер-Айлендської лікарні для недієздатних злочинців. Розслідування веде до того, що Тедді зіткнувся з таємницями лікарні і місцевими жителями острова, які перевертають його життя з ніг на голову і ставлять його в безвихідне положення. Книга містить елементи жаху, детектива, трилера та психологічного роману, а також досліджує теми маніпуляції, контролю, вини та жертвності; вона є надзвичайно захоплюючою та напруженою історією, яка залишається з читачем ще довго після завершення читання.

Одним із головних мотивів книги є втрата розуму. Цей мотив втілюється у тому, що персонажі починають переживати галюцинації, сумніви в реальності того, що відбувається, ілюзії, а також інші ознаки психічних розладів. Важливо відмітити, що ці ознаки не є випадковими, а мають глибокий зміст і символічне значення.

If you are not crazy, but you were declared as such, then all your protests will only strengthen them in this opinion (D. Lehane Shutter Island).

Один з героїв книги, Тедді Деніелс, починає бачити візії своєї померлої дружини і занурюватися в сни, які здаються йому реальними. Коли його напарник Чак зазначає, що Тедді починає втрачати розум, він заперечує це, але відчуває, що його розум поступово починає розкладатися. Він навіть допускає думку, що він може бути одним із пацієнтів лікарні і що все, що він бачить, – це ілюзія: *Things are not what they seem. We never know all the details. Therefore, it is not worth judging what has happened or is happening to us.*

Тедді також не мало бачив в своєму житті, що дало важливий відбиток на його світобачення, скільки жахів і смертей були на його шляху, а також те, що його досвід визволення з концтабору в Дахау залишився з ним, наче це сталося вчора. Це показує, що експериментальна психіатрія та одержимість насильством доктора Коулі роблять його схожим на нацистських лікарів, які експериментували над ув'язненими просто заради експериментів. Так само, як і нацистські лікарі, Коулі вважає, що його наука важливіша, ніж благополуччя людей. Наступна мовна ілюстрація підкреслює порівняння любові та краси і,

разом з цим, здатність створювати жах, коли як лікар, так і комендант можуть насолоджуватися красою класичної музики, одночасно вчиняючи жорстоке насильство: *Cawley, behind them, placed a record on the phonograph and the scratch of the needle was followed by stray pops and hisses that reminded him of the phones he'd tried to use. Then a balm of strings and piano replaced the hisses. Something classical, Teddy knew that. Prussian. Reminding him of cafes overseas and a record collection he'd seen in the office of a sub-commandant at Dachau, the man listening to it when he'd shot himself in the mouth [2].*

Доктор Нерінг вводить поняття, що через свій досвід війни Тедді та Чак обидва схильні до насильства, що кожна важлива подія в їхньому житті, від служби в армії до їхньої служби в якості маршалів США, була пройнята насильством. Тедді протиставляється цій характеристиці, і ненавидить бути аналізованим, але протягом роману оцінка доктора Нерінга виявляється правдивою, коли Тедді бореться з актами насильства, які він скоїв як солдат, маршал та чоловік: *I said you were men of violence. That's not the same as accusing you of being violent men... Since the schoolyard, I'll bet neither of you has ever walked away from physical conflict. That's not to suggest you enjoyed it, only that retreat wasn't something you considered an option. Yes? [2].*

Другий герой, Чак, також відчуває ознаки втрати розуму, коли починає сумніватись у своїх власних спогадах. Він починає ставити запитання, які здаються очевидними, але стають все більш заплутаними та неясними: *How can we be sure of what we see? How can we know that we are not in the hospital and all this is not part of our treatment? [2].*

Галюцинації, які переживає головний герой Тедді Деніелс, можуть розглядатися як проекція його власних страхів і травм на зовнішній світ. Тедді страждає від втрати дружини, яка загинула в пожежі, і він переживає через це сильний відчуття провини: *And she was so simply his love, his girl, watching him approach as if she were memorizing him and his walk and those flowers and this moment, and he wanted to ask her what sound a heart made when it broke from pleasure, when just the sight of someone filled you the way food, blood, and air never*

could... She died in a fire. I miss her like you... If I was underwater, I wouldn't miss oxygen that much [2]. Цей страх і провина проєктуються на острів, де відбуваються жахливі події.

Крім того, втрата розуму є також доказом того, що персонажі не можуть довіряти своїм власним почуттям і думкам. Вони зіткнулися з тим, що їх власна реальність може бути спотвореною та фрагментарною: *Everyone sees different things* [2]. Це підтверджує той факт, що вони опинилися в ситуації, де правда та брехня, дійсність та ілюзія змішуються разом. Мотив втрати розуму використовується автором як спосіб підкреслити тему маніпуляції та контролю. Персонал лікарні використовує різні методи психологічного впливу на пацієнтів, щоб контролювати їхню поведінку та думки. Це призводить до того, що пацієнти починають сумніватись у своїй реальності та психічно розгублюватись.

“*Shutter Island*” – це твір, який занурює читача в світ, де реальність та ілюзія зливаються в одне ціле. Мотив втрати розуму допомагає автору створити атмосферу загадковості та таємниці, а також підкреслити теми вини, жертвності, контролю та маніпуляції, а також показує, наскільки важливо зберігати зв'язок з реальністю та контролювати свої думки та емоції. Персонажі на острові Шаттер зіткнулися з різними формами маніпуляції та контролю, які призвели до втрати розуму та сумнівів у своїй власній реальності. Автор використовує мотив втрати розуму, щоб показати, що маніпуляція та контроль можуть мати серйозні наслідки та порушити психічне здоров'я людини. З лінгвістичної точки зору твір виявляється вартим аналізу з огляду на низку стилістичних прийомів та фігур мовлення, які використовує автор.

ЛІТЕРАТУРА

1. Трофімов Ю. Л., Рибалка В. В., Гончарук П. А. Психологія, 1999, С. 488-491.
2. Dennis Lehane. *Shutter Island*. URL: <https://blimey.pro/ostriv-proklyatykh-sens-filmu/>

Олена Кшемінська

Науковий керівник – канд.філол. наук, ст. викл. Брик М. М.

*(Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського)*

CHICK-LIT AS A FORM OF MASS LITERATURE

According to the Cambridge Dictionary, chick-lit is defined as stories written by women, about women, for women, and read by women [2]. It is intelligent and entertaining fiction for and about women of all ages. The stories often deal with work, children, motherhood, romance, fame, big city life, friendship, food, etc. The stories can be very light and quick, but also extremely deep, complex, and touching [3].

In the English-speaking world, this type of literature is sometimes perceived in a humorous way. Rapid isolation of women's literature from men's literature has not allowed this concept to gain a foothold in the perception of readers, especially among the male audience. A particularly disrespectful attitude can be seen in the very name of the subgenre, which reflects gender stereotyping.

A detailed study of this type of literature was presented by Israeli scholar Shai Rudin, who argues that a narrow definition of chick-lit describes it as a genre that tells about the experiences, trials, growing up, and problems of women – single, white, heterosexual, British or American, aged 20-30, living in a big city. The keyword that defines the description of a women's novel is "empowerment". As the plot develops, the female character gradually takes the reins of power into her own hands and controls her life, both personal and professional. A characteristic feature of this genre is the first-person narrator, who creates a narrative that often contains self-irony [4]. The confessional narrative, through which the character is revealed, allows the reader to identify with the person being described.

When it comes to relationships, chick-lit creates a picture of a world in which a talented woman, who does not always live by the rules, often starts a relationship with a rich and handsome man. The hierarchy of romantic novels is preserved: a man is richer than a woman, even if he is not inferior to her in terms of status or education.

Chick-lit makes it clear what is required of women in the twenty-first century: they should go to the gym, eat healthy food, have a slim figure, be smart, have a career, and have a relationship with a man. However, the heroine often does not follow this cliché and tries to balance her feminist demands with the realization that the world around her functions according to the norms built by men. The main character has to decide which ideas and principles to follow: those leading to self-realization or conforming to the rules of society.

It is important to note that the feminist movement had a significant impact on the spread and the emergence of chick-lit in general. Irish researcher B. Baykan has argued that it is likely that women who read chick-lit enjoy the creative possibilities offered by this genre and indulge in empathetic experiences that help them to discuss the challenges they face in contemporary life. These texts become the means by which readers place what they read in a meaningful and important context, depending on their own experiences, needs, and expectations [1]. In other words, women become "poachers" of textual meanings, extracting from these texts useful or enjoyable ideas and appropriating them for their own purposes in order to make sense of personal social experiences.

Thus, the women's novel, or chick-lit, has emerged as a separate subgenre of the novel and has begun to gain rapid popularity. Some of the most famous works of chick lit include *Sex and the City* by C. Bushnell, *Shopaholic* by S. Kinsella, E. Gilbert's *Eat, Pray, Love*, Bridget Johnson's *Diary of a Witch*, and *The Devil Wears Prada* by L. Weisberger. The novels of this genre depict a female character who has many problems, who is not perfect, but occupies a good place in society, seeks love, and chooses between it and her career, she is usually very attractive or aspires to become so.

REFERENCES

1. Baykan B. Women's reading and writing practices: chick-lit as a site of struggle in popular culture and literature. *IJASOS- International E-Journal of Advances in Social Sciences*. Vol. I. Issue 1. 2015. P. 27-33.

2. Chick-lit. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/chick-lit> (Date of access: 05.04.2023)

3. Folie S. Recovering contemporary genre histories – the development of chick lit as seen through the internet archive’s wayback machine and Wikipedia’s history page. *Int J Digit Humanities* 2. 2021. P. 25–42.

4. Rudin S. Aspects of Chick-Lit: A Comparison between Western Chick-Lit and the Israeli Chick-Lit The Song of the Siren. *Comparative Literature: East & West*. 2022. P.1-21.

Анна Малишева

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Козлова В.В.

(Сумський державний педагогічний

Університет імені А.С.Макаренка)

ПОНЯТТЯ ДИСКУРСИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА

Поняття дискурсивної особистості політичного лідера привертає все більшу увагу вчених у галузі лінгвістики та політології. Воно включає в себе роль мови та дискурсу у формуванні особистості політичного лідера і те, як він сприймається своїми прихильниками та опонентами.

Згідно з Н. Фейрклафом, мова є вирішальним елементом у побудові соціальної ідентичності, а використання мови політичними лідерами може формувати їхній публічний імідж. Дослідник стверджує, що мова є не лише засобом комунікації, але й інструментом соціального контролю та впливу [3]. Аналогічно, Р. Водак припускає, що мова, якою користуються політичні лідери, є стратегічним ресурсом, який може бути використаний для конструювання та проектування їхньої політичної персони [5].

За А.В. Нікітіною, «дискурсна» **особистість** вважається вищим етапом розвитку особистості, який включає елементи мовної, мовленнєвої, комунікативної та риторичної особистості, виявлені у специфічних дискурсах через усвідомлення своїх цінностей, володіння стратегіями, тактиками, типовими мовними жанрами та невербальними засобами [1, с. 277]. Дискурсивна особистість може бути розглянута як особа, яка вміє ефективно використовувати

мовні засоби та комунікаційні стратегії в різних контекстах, включаючи публічну сферу, зокрема політичну арену. Вона володіє вміннями аналізувати дискурсивні структури, усвідомлювати роль мови у формуванні своєї публічної особистості та використовувати мовні засоби для досягнення своїх цілей та впливу на оточуючих.

За І. Похило, **політичний лідер** визначений як особа, яка має формальну або неформальну владу впливати на оточуючих, використовуючи різні методи з метою отримання та використання влади в політичному контексті [2]. Це можуть бути обрані чиновники, керівники політичних партій, активісти, громадські діячі та інші особи, які мають вплив на прийняття політичних рішень та формування громадської думки.

Концепція дискурсивної особистості політичного лідера стосується способу, у який вони використовують мову для конструювання своєї публічної особистості. Згідно з В. Дейком, політичні лідери використовують мову як інструмент для отримання та збереження влади. Вони будують розповідь про себе та свою політику, використовуючи мову для формування громадської думки та отримання підтримки [4].

Дискурсивна особистість політичного лідера відіграє вирішальну роль у його здатності налагодити зв'язок із громадськістю та завоювати її довіру. Політичні лідери постійно перевіряються ЗМІ та суспільством, що робить їхню дискурсивну особистість істотним компонентом їхнього іміджу.

Важливо зазначити, що дискурсивна особистість політичного лідера не є фіксованою, а скоріше розвивається з часом під впливом різноманітних внутрішніх і зовнішніх факторів, таких як особистий досвід, політичне середовище та культурне походження. Наприклад, лідери колективістських культур можуть наголошувати на суспільних цінностях і соціальній відповідальності, тоді як лідери індивідуалістичних культур можуть наголошувати на індивідуальних свободах і правах.

Отже, дискурсивна особистість політичного лідера складається з наступних компетентностей:

1. Когнітивна: знання, розуміння та експертиза в різних галузях, які дають лідеру можливість розуміти складні проблеми та пропонувати раціональні рішення.

2. Соціальна: здатність лідера ефективно взаємодіяти зі своїми слухачами та використовувати різні стратегії комунікації для досягнення своїх цілей.

3. Етична: здатність лідера дотримуватися етичних норм та цінностей, які визнаються в його суспільстві.

Дискурсивну особистість політичного лідера можна аналізувати за допомогою різних лінгвістичних особливостей, таких як використання ними метафор, тону та риторичних засобів. Ці мовні особливості використовуються для створення певного образу лідера та звернення до аудиторії. Важливим також є стиль спілкування. Наприклад, деякі лідери можуть використовувати більш авторитарний або переконливий стиль спілкування, тоді як інші можуть прийняти підхід, який передбачає більшу співпрацю чи участь.

На підставі вищевикладеного ми можемо зробити наступні висновки. Дискурсивна особистість політичного лідера – це складний конструкт, який включає низку лінгвістичних і соціальних факторів. Він охоплює політичну ідеологію лідера, його риторичні стратегії, використання метафор та інших мовних засобів. А також включає в себе когнітивну, соціальну та етичну складові, які лежать в основі політичної діяльності лідера. Крім того, дискурсивна особистість політичного лідера може впливати на сприйняття громадськістю його політичної програми та на ефективність його політичних дій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нікітіна А.В. Дискурсивна особистість як лінгводидактичне поняття. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки: зб. наук. праць.* 2015. № 4. С. 217–282.

2. Похило І. Д. Політичний лідер як головний суб'єкт процесу прийняття політичних рішень. *Ціннісний вимір політичної діяльності: сепаратизм як фактор нестабільності: зб. наук. праць*. Херсон. 2015. С.102–105
3. Fairclough N. *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. Psychology Press. 2003. 270 p.
4. Van Dijk T. A. Political discourse and political cognition. *Politics as text and talk: Analytic approaches to political discourse*. 2002. С. 203–237.
5. Wodak R. The politics of fear: What right-wing populist discourses mean. *The Politics of Fear*. 2015. P. 1–256.

Анна Мороз

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Алексенко С. Ф.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка)*

ТИПИ ОБРАЗНОСТІ У ТЕКСТАХ СУЧАСНОЇ АНГЛОМОВНОЇ ПІСЕННОЇ ЛІРИКИ

Образність – це мова, використовувана поетами та письменниками для створення образів у свідомості читача. Вона включає в себе образну і метафоричну мову, необхідну для повного сприйняття і розуміння читачем інформації, що доноситься в пісенному тексті [2, с. 67]. Образна мова і образність зустрічаються у літературних творах, але й поширені у публіцистиці, сучасній естраді і навіть у повсякденному спілкуванні.

У текстах англомовних ліричних пісень, які є адаптованими під звуковий супровід віршованими текстами, що співаються, образність має свою специфіку: музичні образи повинні гармоніювати з текстовими, при цьому реалізація ускладнюється артикуляційними особливостями проспівуваних фрагментів, що є свого роду рамками для творчого процесу. Іншими словами, образність у музиці відіграє важливу роль у достовірному вираженні почуттів та думок, а також у чіткій та ефективній передачі ідей.

Образність відіграє роль передачі ліричних посилянь і глибоких емоцій, дозволяючи слухачу створювати яскраві уявні картини. Образність відноситься до використання мови, яка апелює до людських почуттів [1, с. 16]. Вона

представлена в англомовних текстах пісенної лірики сімома типами залежно від провідної сенсорної системи, що спливає в підсвідомості адресата:

1. При візуальній образності використовуються слова, що апелюють до зору: *red roses* [3].

2. Звукова образність в англомовній пісенній ліриці характеризується використанням слів, що апелюють до почуття слуху або звуку.

3. При нюхальній образності задіяні слова для звернення до нюху, нагадують конкретний запах/аромат адресату: використовуючи слово *smell* у прикладі *I still smell her on you* [4], співак описує аромат своєї коханої.

4. Для створення смакової образності підбираються слова, які асоціюються з почуттям смаку. Прикладом може бути пісня групи Garbage «Cherry lips», де автор порівнює губи своєї коханої зі смаком вишні, тобто солодкого плоду: *With your cherry lips and golden curls* [11].

5. Тактильна образність характеризується використанням слів, що апелюють до почуття дотику, нагадуючи, як щось фізично відчувається. Так у пісні Nirvana «In Bloom» використовується фраза *bruises on fruits*, виконавець описує текстуру фруктів як м'яку: *Bruises on the fruit Tender age in bloom* [14].

6. При природній образності використовують слова для опису внутрішніх відчуттів, почуттів та емоцій. Прикладом може бути фраза з пісні Alicia Keys Superwoman:

*When I'm breaking down
And I can't be found
And I start to get weak* [10]

Як найбільш типові стилістичні прийоми в текстах англійських ліричних пісень на семантичному рівні можна виділити епітети, антитезу, метафору, гіперболу, порівняння, уособлення, іронію. Часто вживаними метафорами-символами у пісенній ліриці є: вода – життя: *all my life has been drained from me* [13], осінь – старість і смерть.

Образність англомовних пісенних текстів досягається завдяки порівнянням.

*The time to hesitate is through
No time to wallow in the mire
Try now we can only lose
And our love become a funeral pyre [5].*

Прийом гіперболи також посилює образність і емоційне забарвлення описуваних ситуацій: *I've shed a million teardrops or more [9].*

Прийом іронії, на відміну інших перерахованих прийомів, створює більш легку атмосферу і позитивне ставлення до того, що відбувається.

Велика кількість епітетів у текстах англомовних ліричних пісень пов'язана, як правило, з їхньою високою емоційною насиченістю та переважаючою тематикою кохання та розлуки.

*Sentimental journey home;
Never thought my heart could be so yearny [6].*

Антитеза часто зустрічається при протиставленні добра і зла, кохання і ненависті. Наприклад:

*Long the skies були overcast
But now the clouds have passed
You're here at last [7].*

Прийом уособлення в текстах англомовних ліричних пісень, як і загалом у художніх творах, найчастіше пов'язаний із темою природи. Наприклад:

While the breeze on high sang a lullaby [12].

Ще одним засобом виразності в англомовній пісенній ліриці є гіпербола, яка переважає над літотою в кількісному співвідношенні:

*Alldead, alldeadAllthedreamswehad
And I wonder why I stilll iveon
All dead, all dead
And alone I'm spared
I'm traveling at thespeed of light [8].*

Отже, образність у сучасній англомовній пісенній ліриці – явище багатогранне, деякі зафіксовані випадки знаходяться на стику кількох підвидів, що відображає саму сутність досліджуваного поняття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабелюк О. А. Стилiстичнi засоби i прийоми крiзь призму лiнгвосинергетики. *Вiсник Київського національного лiнгвiстичного унiверситету. Серiя «Фiлологiя»*. Т. 14. 2011. № 1. С. 7–17.
2. Тодоров Цв. Теорії символа / переклад з фран. Дом інтелектуальної книги, 1998. 408 с.
3. Alicia Keys – Girl On Fire. URL: https://lyrsense.com/alicia_keys/girl_on_fire_ak
4. Nirvana – Lounge Act. URL: <https://puzzle-english.com/music/nirvana/lounge-act-13335>
5. The Doors – Light My Fire. URL: <https://puzzle-english.com/music/the-doors/light-my-fire>
6. Nellie McKay – Sentimental Journey. URL: <https://uk.muztext.com/lyrics/nellie-mckay-sentimental-journey>
7. Lesley Garrett, Lesley Garrett / BBC Concert / Bateman, Paul Bateman – Long ago and far away (from 'Cover Girl'). URL: <https://en.muztext.com/lyrics/lesley-garrett-long-ago-and-far-away-from-cover-girl>
8. Queen – All Dead, All Dead. URL: <https://pre-party.com.ua/content/entry/queen-vypustili-trek-all-dead-all-dead-v-ispolnenii-freddi-merkuri.html>
9. Peggy Lee – Waiting for the Train. URL: <https://genius.com/Peggy-lee-waiting-for-the-train-to-come-in-lyrics>
10. Alicia Keys – Superwoman. URL: <https://mojim.com/usy101639x8x3.htm>
11. Garbage – Cherry Lips (Go Baby Go!). URL: <https://genius.com/Garbage-cherry-lips-go-baby-go-lyrics>
12. Cole Porter – You'd Be So Nice to Come Home To. URL: <https://mojim.com/usy139396x1x22.htm>
13. Dream Theater – A Change of seasons. URL: <https://genius.com/Dream-theater-a-change-of-seasons-lyrics>
14. Nirvana – In Bloom. URL: <https://genius.com/Nirvana-in-bloom-lyrics>

Сніжана Новосад

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Гарасим Т.О.

(Тернопільський національний педагогічний

університет ім. В. Гнатюка)

NEOLOGISMS IN BRITISH AND AMERICAN MASS MEDIA:

LEXICO-SEMANTIC ASPECT

Language is a significant aspect of human communication that is always advancing beneath the impact of social, technological, political and social changes within the world. These modifications are a common phenomenon affected by different components, including mass media, which are a powerful tool for spreading new language patterns among the public.

This paper is devoted to the study of the lexico-semantic aspect of neologisms in the articles published over the past 3 years in such British and American newspapers, as *The Guardian*, *The BBC News*, *The New York Times*.

All means of communication, including television, radio, newspapers, magazines and the Internet, are considered part of mass media. Millions of people around the world receive a variety of information, both entertaining and important, from these mass media. Neologisms, along with other new language phenomena, can thus be presented to a wide audience, speeding up their perception and transmission.

A neologism, according to Jaroslav Peprnik, “is a new word or sense of a word” [3, p. 112]. He emphasizes that a word is language-specific, i.e. the same concept could have a one-word Latin name and an equivalent two- or three-word English one [3, p. 75-76]. Yuriy Zatsny considers neologisms as “words and phrases that speakers of the literary language of a particular national variant perceived as a new (in form or content)” [1, p. 4].

Recently, more neologisms have started to appear. Such a phenomenon is caused by social and political issues, which is common throughout history, especially in times of technological development, natural disasters, pandemics and war. The intensive use of neologisms in the mass media indicates, according to Yuriy Zatsny, “the search for

new fresh names, the desire for accuracy, objectivity, emotionality and expressiveness” [1, p. 147].

The method of formation of new words and their meaning refers to the lexical-semantic aspect of neologisms, which can be formed in completely different ways, for example, by blending, borrowing, derivation and compounding. Depending on the context, neologisms can be used in various ways and often have multiple meanings or connotations. When adding a new term or phrase, it is important to carefully analyze the lexical-semantic characteristics of the neologism to ensure that it can be easily understood and integrated into the language.

Most of the analyzed neologisms from newspaper articles were formed by blending, covering various topics. For instance, the word “*greedflation*” [5], which was made by combining the words “greed” and “inflation”, refers to the issue where businesses raise prices above what is reasonable due to inflation. Another terms found are “*joyscrolling*” [4], a neologism developed by uniting the words “joy” and “to scroll”. This expression refers to a propensity to frequently update a news website or social network in an effort to find some good news. The word “*staycation*” [4], which combines the two words “to stay” and “vacation”, also gained popularity during the epidemic. Thus, neologisms can be created from different parts of speech, such as the noun and verb to make up common phrases.

There are also many cases of the formation of neologisms by compounding two words into a single phrase and derivation. For example, “*cancel culture*” [5] and “*heat apocalypse*” [2] are formed by the combination of two words. In contrast, “*anti-masker*” [2] and “*booktokker*” [4] are formed using prefixes and suffixes. Sometimes one neologism can combine several ways of formation, as in the case of the example.

Also, neologisms can be formed from borrowed words as in the case of “*tang ping*” [2] (from Chinese) and carries within itself the cultural features of the lifestyle and a social protest movement. Furthermore, new words can combine only one element of borrowing, as in the word “*tappigraphy*” [4], (from to tap – to press and Gr. γράφω

– to write), which refers to the study of a person’s smartphone usage habits in order to derive information about their mental and behavioral characteristics.

Not all neologisms are instantly clear to understand. Without the context, it is simply impossible to interpret terms like “*ghosting*” [4] and “*workleisure*” [4] correctly. The former is a commonly used neologism in the context of online dating and refers to the sudden end of a relationship or other connection, while the other one refers to a style of clothing that is as comfortable as possible while still looking professional enough to wear to the office.

Neologisms play a significant role in the development of languages, forming new concepts and reflecting new ideas of social and cultural shifts not only in the media landscape, but also in the world in general. Despite this, they can also cause difficulties due to their ambiguous nature. It is important to be aware of these issues and to ensure that neologisms are used in a way that promotes clear communication. Editors and journalists should make an effort to find a balance between maintaining the diversity and richness of language and the use of neologisms.

REFERENCES

1. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя: Запорізький державний університет, 1998. 431 с.
2. BBC News. URL: <https://www.bbc.com/news> (дата звернення: 15.04.2023)
3. Peprnik, J. English Lexicology. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 186 p.
4. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/international> (дата звернення: 15.04.2023)
5. The New York Time. URL: <https://www.nytimes.com/international/> (дата звернення: 15.04.2023)

Дарина Овчаренко

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

(Сумський державний педагогічний

університет імені А.С.Макаренка)

СУЧАСНА ПРАГМАТИКА:

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Лінгвістична прагматика – розділ лінгвістики, що вивчає вияви суб'єктивного (людського) чинника на всіх рівнях мови й у межах усіх аспектів її функціонування, комунікації людей [1]. Прагматика – це галузь лінгвістики, що вивчає способи використання мови в реальних комунікативних ситуаціях, зокрема, як мова використовується для досягнення певних цілей та спілкування з іншими людьми. Прагматика займається такими питаннями, як вживання мови в контексті, імплікатурі (прихованому змісті), ввічливості, розумінні інтонації та жестів, а також в культурних та соціальних аспектах мовленнєвої діяльності. З появою прагматики в центр уваги висунувся розгляд того, як мова використовується людьми в елементарних мовленнєвих актах та у складних комунікативних подіях (дискурсах), опиняючись включеною у соціально-комунікативну взаємодію людей [3].

Завдання лінгвістичної прагматики включають:

1. дослідження взаємодії мови та соціального контексту;
2. аналіз мовленнєвих ситуацій та сприяння їх розумінню;
3. вивчення ролі мови у формуванні соціальних та культурних аспектів життя;
4. розробка методів покращення комунікативних навичок;
5. аналіз мовних засобів, які використовуються у різних мовленнєвих ситуаціях;
6. вивчення взаємодії мовленнєвих актів та їхньої роль у комунікації;
7. розробка стратегій мовленнєвої поведінки для різних мовленнєвих ситуацій;

8. розробка методів вивчення та аналізу мовленнєвих ситуацій з метою покращення комунікативної ефективності.

Сучасна прагматика вивчає не тільки як мова використовується для комунікації, але й як вона впливає на соціальні та культурні аспекти життя. Вона досліджує взаємодію мови та соціального контексту, включаючи політику, економіку, культуру та інші сфери життя. Також вона звертає увагу на роль інтернет-комунікації та соціальних мереж у формуванні мовленнєвої поведінки та культури спілкування, розробку стратегій управління персоналом, бізнесом та економікою. Завданням сучасної прагматики також є розробка та впровадження інноваційних маркетингових стратегій, вивчення та аналіз поведінки споживачів, побудова ефективної комунікації з клієнтами та партнерами, забезпечення сталого розвитку та екологічної безпеки. Сучасна прагматика є важливою галуззю лінгвістики, оскільки допомагає розуміти та аналізувати різноманітні мовленнєві ситуації та сприяє покращенню комунікативних навичок.

Прагматика є наукою про те, як люди використовують мову в різних контекстах для досягнення своїх цілей. У майбутньому розвиток прагматики в лінгвістиці може призвести до глибшого розуміння того, як мова використовується у комунікації та як вона впливає на наше сприйняття світу.

Перспективи розвитку сучасної прагматики полягають у збільшенні значення практичної користі наукових досліджень та забезпеченні прямого впливу на їх практичну складову. Це означає, що дослідження повинні бути спрямовані на вирішення реальних проблем та задач, що стоять перед бізнесом, економікою та суспільством в цілому. Також важливим є розвиток методів досліджень, які дозволяють оцінювати практичну користь результатів досліджень та їх можливий вплив на нашу життєдіяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Лінгвістична прагматика. Енциклопедія Сучасної України: онлайн-версія / редкол.: І. М. Дзюба та ін.; НАН України, НТШ. Київ.

Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. URL: <https://esu.com.ua/article-55505>

2. Переломов А.Ю. Прагматика в бізнес-комунікації. *Філологічні трактати*. 2010. Том 2. №2.

3. Сусов И.П. Лингвистическая прагматика. Вінниця: Нова книга, 2009. 272 с.

Жанна Олексіч

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Коваленко А.М.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені С. Макаренка)*

ЕКОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС В РОЛІ ОБ'ЄКТА ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Розвиток науково-технічного прогресу призвів до значного втручання людини в природу, яка, зі свого боку, стала теж впливати, зробивши наше життя уразливішим та швидшим. Виникнення екологічного дискурсу одне із значущих для культури явищ і тісно пов'язане з формуванням екологічного свідомості, з роздумами про екологічну ситуацію, визначенням стратегій вирішення екологічних проблем.

На сьогодні існує низка визначень поняття «екологічний дискурс». На рисунку 1 визначені основні напрями трактування поняття екологічний дискурс» [2].

Рисунок 1 – Напрями трактування поняття «екологічний дискурс»

Виходячи з аналізу напрямків трактування терміну «екологічний дискурс», вважаємо, що це специфічний тип дискурсу, головною метою якого є відображення взаємодії навколишнього середовища і людини та покликаний інформувати населення про стан навколишнього середовища, а також вплив на суспільну (колективну) свідомість.

На думку І. О. Розмаріци підставами виокремлення екологічного дискурсу в окремий тип, стали зокрема:

- актуальність екологічної проблематики;
- формування екологічної сфери як середовища життєдіяльності людини;
- зростання уваги до екологічних проблем на всіх рівнях суспільства;
- постійне поповнення екологічного глосарію;
- поява особливих еколого-аксіологічних одиниць та тощо [3].

Важливість екологічного дискурсу полягає в тому, що тексти екологічної спрямованості орієнтовані на ціннісні концепції. Саме тому при розгляді таких текстів, як правило, орієнтованих на масового читача, необхідно враховувати глибинні пізнавально ціннісні категорії та поняття, які базуються на концептах, зрозумілих пересічним громадянам [1].

Необхідність виявлення екологічної складової у текстах та дискурсах, які формують культуру певного суспільства, одночасно передбачає особливе ставлення до такої інформації, оскільки вона впливає на свідомість, формуючи відповідну культурну особистість. Тож пробудження екологічної свідомості ґрунтується не тільки на вивченні сучасних текстів, пов'язаних з екологічною тематикою, але й текстів минулих поколінь, зокрема священних текстів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гудзь, Н. О. «Екологічний дискурс в лінгвістичних описах.» *Наукові записки. Випуск 118. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка 118. 2013. С. 202-206.

2. Жихарева, О. О. «Екологічний дискурс: когнітивний підхід» *Взаємодія одиниць мови та мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий і методичний аспекти*. 2014. С. 68-71.

3. Розмаріца І.О. Лінгвокогнітивні особливості комунікації у сфері екології (на матеріалі сучасної англійської мови): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04. «германські мови». К., 2004. 20 с.

Сергій Петрівний

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Козлова В.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

СТАТУС ІНТЕРНЕТ ДИСКУРСУ В СУЧАСНІЙ КОМУНІКАТИВНО-ДИСКУРСИВНІЙ ПАРАДИГМІ

Інтернет дискурс в сучасному світі став невід’ємною частиною комунікації, особливо з поширенням цифрових технологій та зростанням кількості користувачів Інтернету. Статус інтернет дискурсу в сучасній комунікативно-дискурсивній парадигмі є актуальною темою для досліджень, оскільки він впливає на багато аспектів життя, включаючи політику, культуру, науку, освіту, бізнес та особисті взаємини.

Технологічний прорив створив абсолютно новий вимір для спілкування. Людина, використовуючи такі пристрої як комп’ютер, смартфон, планшет, має змогу завантажувати, передавати, зберігати з неймовірною швидкістю величезні масиви інформації. Ми також маємо у своєму розпорядженні текстові, аудіо- й відеоканали для спілкування онлайн, тобто в безпосередньому контакті з співрозмовником.

Мережеве спілкування в Інтернеті вважають третьою формою мовлення, яка є проміжною між усним та писемним мовленням. Для опису цієї форми мовлення використовують терміни, такі як “e-language”, “netlingo”, “e-talk”, “geekspeak”, “netspeak”, “weblish”, “written speech” та “language centaur” [2]. Комунікативний простір її функціонування називають «комп’ютерно-опосередкованою комунікацією» (КОК).

Однією з найбільш значущих подій в інтернет-комунікаціях став розвиток платформ соціальних медіа, таких як Twitter, Facebook та Instagram. Ці платформи стали основними джерелами інформації та спілкування для мільярдів людей у всьому світі. Вони також породили нові форми дискурсу, такі як мікроблоги та оновлення статусу, які мають власні мовні та дискурсивні характеристики.

Комунікативно-дискурсивна парадигма - це концептуальна модель, яка відображає спосіб розуміння комунікації та мовленнєвої діяльності в науці про мову та текст. Ця парадигма підкреслює те, що мовлення та комунікація є процесами, які взаємодіють між собою та залежать від контексту.

Одним з головних завдань комунікативно-дискурсивної парадигми є вивчення процесу комунікації та розробка методів для покращення якості комунікації та забезпечення ефективної взаємодії між учасниками.

Як слушно зазначає Н. Луман, комунікація вимагає інших комунікацій, реагує на минулі комунікації, уникає одних і приєднується до других [3, с. 13].

Ця думка має велике значення для розуміння комунікативно-дискурсивної парадигми, оскільки саме комунікація є результатом взаємодії між користувачами та їх попередніми досвідами комунікації. У контексті комунікативного середовища, комунікація стає засобом трансляції та розуміння певних понять та символів.

Комунікативно-дискурсивна парадигма особливо актуальна для вивчення інтернет-дискурсу, оскільки вона надає рамки для розуміння того, як мова використовується в онлайн-контекстах.

Складність феномена дискурсу зумовлює появу численних варіантів його тлумачення. У цьому контексті важливим є розрізнення між такими поняттями, як "віртуальний дискурс", "комп'ютерний дискурс", "електронний дискурс", "мережевий дискурс" та "Інтернет-дискурс", детальні відмінності та взаємозв'язки між якими вказує Гудзь Н. О [1].

Рис. 1. Система дискурсу Інтернет-комунікації

В нашому розумінні Інтернет-дискурс – це комунікативне середовище, що створюється в мережі Інтернет електронними засобами передачі даних; немає часових, просторових, гендерних, расових тощо обмежень та здатне впливати на свідомість потенційного адресата з метою досягнення цілей адресанта. З позицій лінгвістики мовлення дискурс – це процес живого вербалізованого спілкування, що характеризується численними відхиленнями від канонічного писемного мовлення [1].

Інтернет-дискурс є особливим різновидом дискурсу, адже йому притаманна гібридність, оскільки він вирізняється письмовою формою реалізації, але будується за принципами усного розмовного мовлення [4, с. 7]. Запозичуючи певні риси усного і писемного мовлення, Інтернет-дискурс все ж принципово від них відрізняється. Д. Крістал наводить низку відмінностей між мовою Інтернет-дискурсу та живим усним спілкуванням, а саме: 1) відсутність синхронного зворотного зв'язку – мовцю важко зрозуміти чи правильно проінтерпретоване, чи сприйняте його повідомлення, оскільки одержувач чисто технічно не може синхронно на нього відреагувати; 2) повільніший ритм Інтернет-комунікації, оскільки, наприклад відповідь на e-mail повідомлення може надійти в дуже широкому часовому діапазоні – від кількох хвилин до кількох тижнів і навіть місяців; 3) через певні технічні причини може порушуватись або взагалі бути відсутньою комунікативна міна ролей (turn-taking), що призводить до певних непорозумінь; 4) відсутність просодії та паралінгвальних засобів, які адресанти зазвичай намагаються компенсувати графічними засобами; 5) відсутність міміки та жестів і використання емотиконів

для їх передачі; б) відсутність рис живого мовлення, пов'язаних зі спонтанністю – реакції на почуте (reaction signals (uhhuh, yeah)) та вставних конструкцій (comment clauses (you know, you see)) [2, с. 30-40].

Вивчення інтернет-дискурсу набуває все більшого значення в комунікативно-дискурсивній парадигмі. Це дозволило дослідникам отримати уявлення про те, як мова використовується в Інтернеті та якими соціальними, культурними та технологічними факторами вона формується. Аналізуючи інтернет-дискурс, дослідники можуть отримати краще розуміння комунікативних практик і соціальної динаміки онлайн-спільнот.

Крім того, інтернет-дискурс став важливим інструментом соціальної та політичної активності. Платформи соціальних мереж використовувалися для мобілізації протестів, підвищення обізнаності про соціальні проблеми та просування політичних кампаній. Таким чином, вивчення інтернет-дискурсу стало важливою сферою дослідження для вчених, зацікавлених у соціальних і політичних змінах.

Комунікативно-дискурсивна парадигма постійно розвивається, і дослідники та освітяни повинні бути в курсі останніх тенденцій і подій в інтернет-дискурсі. З появою нових технологій і встановленням нових комунікаційних практик важливо, щоб ми усвідомлювали, як ці зміни впливають на наші комунікативні практики та моделі дискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гудзь Н. О. Інтернет-дискурс – невід’ємна складова сучасної комунікації. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2013. №4. С. 228-232. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2013_4_49
2. Crystal D. *Language and the Internet*. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 272 p.
3. Luhmann, N. *Die Gesellschaft der Gesellschaft* : 2 Bd. Frankfurt: Suhrkamp, 1997. Bd. 1. 595 s.
4. Лукашенко Н. Г. Іспаномовний Інтернет-дискурс: комунікативно-прагматичний та лінгвостилістичний аспекти (на матеріалі форумів з

проблематики родинних стосунків): автореф. дис. ... канд. філолог. наук : 10.02.05. Київ, 2006. 22 с.

Альона Посна

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Козлова В.В.

(Сумський державний педагогічний

Університет імені А.С.Макаренка)

ТИПИ СПОТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ АНГЛОМОВНОГО МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ ФЕЙКОВИХ НОВИН

В останні роки світова медіа-сфера стикається зі зростаючою кількістю фейкових новин, які поширюють дезінформацію та пропаганду під прикриттям реальних новин.

Дослідниця даної проблематики Ю. Омельчук визначає фейкові новини як різновид медіатексту, що представляє собою складну і динамічну одиницю вищого рівня для мовленнєвого спілкування у сфері масової комунікації. Фейкові новини представляють собою креолізований, полікодовий та інтегрований текст з вербальними, візуальним та аудіовізуальними компонентами [1, с. 127].

Теорія соціальної ідентичності забезпечує основу для розуміння суперечливої природи фейкових новин. По-перше, люди можуть використовувати свої внутрішньогрупові прототипні позиції як орієнтир для оцінки достовірності [3, с. 40]. Історії, що не відповідають їх думці, ймовірно, будуть сприйняті як «фейкові». По-друге, навіть інформацію, яка є достовірною, люди можуть вважати «фейковою», якщо вона надійшла від сторонньої групи людей.

Взагалі, медійне спотворення інформації може бути зумовлене різними причинами, і можна виділити два основних типи спотворення інформації - інтенціональне та об'єктивне.

Інтенціональне спотворення відбувається, коли автор з метою досягнення певної комунікативної мети здійснює цілеспрямовану маніпуляцію інформацією

шляхом використання спеціальних мовних та позамовних засобів [2, с. 169]. Це може бути зумовлено певними мовленнєвими стратегіями та тактиками, які автор використовує для обману аудиторії шляхом подання недостовірною, неправильного або суб'єктивно спотвореного змісту. Наприклад, це можуть бути вигадані факти, намагання впливати на емоції аудиторії, використання складних слів та інших прийомів для досягнення більшої авторитетності тексту.

Об'єктивне спотворення інформації відбувається без усвідомлення автором і виникає, коли в процесі передачі інформації зміст спотворюється через дію механізму «зіпсованого телефону». Це означає, що під час передачі інформації кожен наступний сприймає її залежно від своєї інтерпретації та особистого ставлення до неї, що може призвести до появи неточностей та спотворень [2, с. 169]. Об'єктивне спотворення інформації особливо поширене в медійному дискурсі, де інформація передається через різні канали та інтерпретується кожним споживачем залежно від його світогляду та власного досвіду.

Емоційний простір фейкових новин має значно ширше значення, ніж денотативне. У цих новинах значна увага приділяється не тільки змісту, але й стилістично позначеній лексиці та метафоризації, що робить висловлювання більш емоційним і вражаючим – це є інтенціональне спотворення інформації. Медіа та соціальні онлайн ресурси свідомо використовують лексичні та граматичні засоби впливу на семіотичному рівні для досягнення певної комунікативної мети [1, с. 148]. До таких засобів можна віднести синонімічні вирази, евфемізми, метафори, штампи, міфи та введення експерта на метасеміотичному рівні. Вони допомагають впливати на емоційний стан аудиторії, формувати певний світогляд та сприйняття дійсності.

Зокрема, використання синонімів та евфемізмів дозволяє наблизити певний термін до аудиторії, зробити його більш зрозумілим та приємним на слух. Метафори та штампи допомагають створити асоціації, засновані на раніше відомих та зрозумілих образах. Міфи та введення експерта на метасеміотичному рівні дозволяють надати тексту додаткової авторитетності та підтримки.

Однією з найбільш відчутних типологічних особливостей англomовного медійного дискурсу фейкових новин є використання сенсаційних заголовків. Заголовки часто є перебільшеними, містять клікбейт та надають помилкову інформацію. Такі заголовки створені, щоб привернути увагу читачів та змусити їх прочитати статтю.

Іншою ознакою інтенціонального спотворення інформації є часте використання прикметників, що допомагає наочно відобразити інформацію та впливає на емоційне сприйняття новин [3, с. 40]. Ось кілька прикладів прикметників, які можуть використовуватись у фейкових новинах для емоційного впливу на читачів: *shocking* (шокуючий); *sensational* (сенсаційний); *disturbing* (тривожний); *outrageous* (обурливий);

scandalous (скандальний); *terrifying* (жахливий); *heartbreaking* (розчулюючий); *bizarre* (дивний); *inexplicable* (незрозумілий); *unbelievable* (неймовірний).

Фейкові новини часто мають неформальний та необ'єктивний наративний характер, а автори надають свою особисту оцінку подій.

Автори фейкових новин часто використовують хеджування або нечітку мову. Нечітка мова дозволяє промовцям не робити жодних обов'язових суджень, що звучать занадто категорично. Замість цього вони використовують загальні ідеї та сумнівні докази, застосовуючи мовні засоби спотворення інформації, які включають квантифікативні одиниці, паузацію та дискурсивні маркери [2, с. 170], такі як: “*perhaps*”, “*assumed*”, “*believed*”, “*suggested*”, “*as if*”, “*however*”. Це робиться для того, аби зменшити кількість новинних статей та обмежувати або відкидати претензії та заяви. Ці твердження неможливо довести, що дозволяє авторам фейкових новин захистити себе від критики та потенційних юридичних претензій.

Отже, фейкові новини можуть бути складними медіатекстами, що містять вербальні, візуальні та аудіовізуальні компоненти, і вони можуть бути використані для дезінформації та пропаганди під прикриттям реальних новин. Існує два основні типи спотворення інформації: об'єктивне та інтенціональне. У

цих новинах значна увага приділяється стилістично позначеній лексиці та метафоризації, що робить висловлювання більш емоційним і вражаючим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Омельчук Ю. О. Псевдоновини як жанр сучасного англомовного медіадискурсу: лінгвокогнітивний, комунікативно-прагматичний параметри: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. «Германські мови». Запоріжжя, 2018. 230 с.
2. Кушніров М.О. Лінгвальні засоби спотворення інформації в англомовному медійному дискурсі: методика виявлення. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія «Філологія». 2021. Т. 32(71), № 4(1). С. 168-172.
3. Tajfel H., Turner J. An integrative theory of intergroup conflict. In Austin W., Worchel S. (Eds.), *The social psychology of intergroup relations*. 1979. P. 33–47.
4. Tandoc E. C., Lim Z. W., Ling R. Defining “fake news”: A typology of scholarly definitions. *Digital Journalism*. 2018. Vol. 6(2). P. 137–153.

Артем Прядка

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Коваленко А.М.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

МАНІПУЛЯТИВНІ СТРАТЕГІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ ПРОПАГАНДИ

Термін пропаганда розуміється людьми по-різному: для одних – це щось промивання мізків з метою нав’язати масам певну точку зору, а інші вважають, що вона не завжди означає щось погане, оскільки може бути, наприклад, пропаганда здорового способу життя, пропаганда дружби та миру і т.д. **Пропаганда** – це цілеспрямована, систематична спроба формування сприйняття, маніпулювання пізнавальною діяльністю та впливу на поведінку індивіда для досягнення результату, який би задовольнив наміри пропагандиста [1, с. 7; 4, с. 16-17]. Виходячи з цього визначення ми можемо зрозуміти, що пропаганда не є відразу чимось негативним чи позитивним, але вона певним чином впливає на індивідів. Пропаганда формує **дискурс пропаганди**, тобто використання мови в усному та письмовому мовленні в медіа-просторі з метою формування

сприйняття, маніпулювання пізнавальною діяльністю та впливу на поведінку індивіда для досягнення результату, який би задовольнив наміри пропагандиста. Для того, щоб пропаганда була ефективною використовуються певні **маніпулятивні стратегії**. Отже, **мета** нашого дослідження полягає у висвітленні того, яким чином ці маніпулятивні стратегії використовуються в англomовному дискурсі пропаганди.

Відомий американський мовознавець, філософ, політичний активіст та аналітик Ноам Хомський наводить 10 стратегій маніпулювання публікою, які широко використовуються засобами масової інформації (надалі – ЗМІ). Серед них є такі: стратегія відволікання; «створи проблему – запропонуй рішення»; стратегія поступовості; стратегія відкладання; «поводитися з індивідами, як з дітьми»; виведення людей на емоції, а не на рефлексію; тримання публіки в незнанні та посередності; заохочення громадськості до самовдоволення посередністю; посилення самозвинувачення; знання індивідів краще, ніж вони знають себе [3, с. 1-2]. Тому доцільно буде розглянути кожен стратегію детально.

1. Стратегія відволікання – це відволікання уваги публіки від значних та важливих подій чи змін, за допомогою «вливання» в медійний дискурс несуттєвої та незначущої відволікаючої інформації [3, с. 1]. Наприклад, на головних сторінках багатьох новинних інтернет ресурсів в очі кидаються заголовки на кшталт: *Japan approves plan to open its first casino; At 13-0, Tampa Bay Rays Tie Modern Baseball Record for Best Start; The Star of A.I.-Generated Photos Is ... the Pope?; Why Is America Still Flying the A-10 Warthog, a Cold War Relic?* Таким чином ЗМІ відволікають увагу читачів від нагальних та важливих проблем, таких як Війна Росії проти України.

2. «Створи проблему – запропонуй рішення» – це стратегія, яка полягає в створенні маніпулятором проблеми, поширення слухів, для того, щоб викликати в публіки певну реакцію [3, с. 1]. Ця реакція вивчається та аналізується, а потім пропонується рішення, і таким чином маніпулятор буде сприйматися публікою як герой [2, с. 1]. Наприклад: *Biden may regulate AI for 'disinformation,' 'discriminatory outcomes'*. У цьому випадку створюється

проблема (Сервіси зі штучним інтелектом дають результати, які не «вписуються в актуальну повістку») та пропонується рішення (контроль над сервісами ШІ, програмування на «правильні» результати).

3. **Стратегія поступовості** полягає в нав'язуванні публіці суспільно неприйнятних думок, ідей, але поступово, протягом декількох років [3, с. 1]. Наприклад: *TikTok, other social media controlled by our enemies must be banned now. We can't wait any longer; Democrat praises Trump for calling out TikTok as a national security risk; Experts warn about the dangers of TikTok being used in schools.* Такими заголовками ЗМІ намагаються переконати людей відмовитися від китайського додатку «TikTok».

4. **Стратегія відкладання** – це ще один вид нав'язування непопулярних думок та ідей, як таких, які будуть «потрібними у майбутньому», «для щасливого завтра» і т.д. [3, с. 1; 2, с. 1].

5. **«Поводитися з індивідами, як з дітьми»** – стратегія, суть якої полягає в повідомленні інформації публіці таким чином, що публіка сприймається як малі діти або розумово відсталі особистості [3, с. 1-2]. Зазвичай ця стратегія використовується у рекламних оголошеннях в радіо або телебаченні; для цього використовуються проста мова, спрощені речення та специфічна інтонація. Наприклад: *Baseball quiz! How well do you know the popular American sport?*

6. **Виведення людей на емоції, а не на рефлексію** – це маніпуляція, за допомогою якої ЗМІ виводять людей на емоції [3, с. 2]. Інформація, яка провокує певні емоції чинить маніпулятивний вплив на людей краще, ніж звичайна, суха, об'єктивна інформація [2, с. 1]. Коли людей переповнюють емоції, слабшає свідомість, та знижується здатність мислити критично; натомість посилюється упереджене та необ'єктивне мислення. Наприклад: *The dove or the dog: China makes peace while baring teeth. Last Saturday, just hours after Xi Jinping sipped tea with Emmanuel Macron while calling for peace in Ukraine, fighter jets flew across the Taiwan Strait in a display of Chinese military might. The jarring juxtaposition was the latest example of the two faces China has presented to the world - a dovish international peacemaker, and an attack dog baring its teeth to defend what it sees as*

its territory. У цьому випадку ми можемо бачити, що Китай виставляється, як лицемірна країна, яка говорячи про мир, готується до війни.

7. Тримання публіки в незнанні та посередності – це стратегія, за якою ЗМІ обмежують публіку в знаннях та роблять її необізнаною та нетямущою, що легко буде піддаватися маніпуляціям [3, с. 2].

8. Заохочення громадськості до самовдоволення посередністю полягає у нав'язуванні публіці думки, що бути необізнаним – це нормально [3, с. 2]; щоб публіка задовольнялася тим, що вже знає.

9. Посилення самозвинувачення – це маніпуляція, яка змушує людей думати, що вони винні в своїх проблемах, через «невігластво», «нестачу досвіду, умінь та навичок» [3, с. 2].

10. Знання індивідів краще, ніж вони знають себе – це маніпулятивна стратегія, яка полягає у тому, що ЗМІ нав'язують громадськості думку, що краще знають індивіда, що йому потрібно, ніж він сам [3, с. 2]. Наприклад: *Because ghosting is characterized by uncertainty, it can help to “fortify your need for control,” Dr. Freedman said. Focus your time and attention on areas of your life where you feel a sense of agency, she said. Is that at work? Through certain hobbies? Pour your energy into those pursuits.*

Як **висновок** можна зазначити, що в англomовному дискурсі пропаганди широко використовуються різноманітні маніпулятивні стратегії, які справляють певний вплив на громадськість, на їхню свідомість, пізнання та поведінку. Саме тому, для того щоб не піддаватися таким маніпуляціям, потрібно розуміти, які є маніпулятивні стратегії, як вони працюють, який ефект на публіку справляють; розвивати медіа грамотність та мислити критично.

ЛІТЕРАТУРА

1. Jowett G. S., O'Donnell V. Propaganda and Persuasion. California: Thousand Oaks, CA: SAGE, 2015. 425 p.
2. Media Manipulation: 10 Strategies the Media uses to Manipulate Us: URL: <https://www.colegioesperanza.cl/wp-content/uploads/2020/03/media-manipulation.pdf>

3. Noam Chomsky. 10 strategies of manipulation by the media: URL: <https://www.demenzemedicinagenerale.net/pdf/14-10-strategies-of-manipulation.pdf>
4. Oddo J. The discourse of propaganda: case studies from the Persian Gulf War and the War on Terror. Pennsylvania: Pennsylvania State University Press, University Park, 2018. 298 p.

Катерина Рейш

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Камінська М.О.

*(Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського)*

ON THE ISSUE OF LINGUISTIC PORTRAIT IN THE CREATION OF AN ARTISTIC IMAGE

The linguistic portrait is a rather problematic phenomenon in linguistics, in particular, the problems of its study lie in the ambiguous interpretation of the term itself. Some scholars consider a linguistic portrait as an artistic expressiveness of the created image that depends on stylistic means. I. Matsko and Y. Yermolenko consider the linguistic portrait from the stylistic point of view.

According to Y. Yermolenko, a linguistic portrait is divided into *internal*, which reflects the psychological state of a person, and *external*, which is reflected in artistic application and involves the description of appearance. However, it can be said that this classification is not very common and the most commonly used one is based on biological dominant characteristics with social ones, since language and everything related to it is realised in society. On this basis, there are gender, physical, psychological (character-centred), social and speech language portraits [6, p. 244]. After all, the peculiarity of a linguistic portrait is to reflect the external and internal state of a person with the help of linguistic and stylistic means.

As for a language portrait based on a gender. This type of analysis is based on gender, with further classification based on age. Thus, we get two types - masculine and feminine, each of which will have several subtypes in ascending order. For example, the female gender is divided into *child - girl - teenager - young woman - lady - aged woman*. The main feature of this type is the appearance feature, which is based

on stereotypical lexical and semantic units. For example, the following clichéd phrases with linguistic and aesthetic means will be used to create a gender portrait of a woman: *thin waist, brown eyes, graceful breasts, etc.*

Next to the gender portrait is a physical linguistic portrait. This is due to the fact that most often the use of this type of reproduction is based on gender characteristics and vice versa.

The main task of this type is to highlight external features, which are divided into the following subtypes: somatic, denoting bodily features; vestibular, including elements of clothing and decor; physical; and speech. All of these subtypes are complementary, depending on the features that are emphasised. Thus, the physical subtype is usually combined with vestibular signs (sitting on the bed, wearing earrings), etc.

A character-centred or psychological linguistic portrait reproduces the internal spectrum with the help of appropriate linguistic means for psychological portraiture. The main means of creating a psychological linguistic portrait is the use of those means whose semantic meaning conveys the peculiarities of temperament, mood, character, etc. The use of structural and syntactic means and intonation is also important.

A social language portrait involves the use of all lexical and semantic units that identify a person and his or her status in society. Usually these are words related to the person's occupation [3, p. 152].

The speech type is rather ambiguous due to the presence of the dichotomy “language – speech”.

According to the interpretation of Ukrainian philologists O. Horoshkina and I. Savelieva, the speech portrait has the following definition: “A speech portrait is a representation of a person through his/her speech abilities, knowledge of language norms and the ability to use them in his/her own speech” [6, p. 245]. This implies that the speech profile is one of the main complementary components of the speech image as a whole.

The linguistic portrait is a rather complex phenomenon and has an ambiguous interpretation. The purpose of the linguistic sciences is to study this phenomenon with

the subsequent study of the individual and its manifestation through the use of language. This will make it possible not only to create artistic images as accurately as possible, but also to provide a characterisation of a person based on his or her speech.

REFERENCES

1. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
2. Загнітко А. Теорія лінгвоперсонології: [монографія] / Анатолій Загнітко. Вінниця: Нілан-Лтд, 2017. 136 с.
3. Писаренко К.В. Типологія мовних портретів персонажів у художніх текстах триптиху «Хресна Проща» Р. Іваничука: Змістовий аспект. лінгвістичні дослідження: *Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди*. Вип. 42. 2016. С. 150-155.
4. Северина Г.Г., Тараненко Л.І. Лінгвостилістичні особливості мовлення різних типів особистості (на основі англійської мови). *Молодий вчений*. Вип. 10 (74). 2019. С 516-524.
5. Сеньків О. М., Тимчук О.Т. Внутрішній мовний портрет дівчинки – підлітка у фентезійному творі (на матеріалі твору Шеннон Гейл «Академія Принцес»). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 32 (71) № 5 Ч. 1 2021. С. 172-177.
6. Сеньків О.М., Тимчук О. Т. Мовний портрет підлітка у фентазійному творі (на матеріалі трилогії Бларта Домініка Бартера). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 32 (71). № 4 Ч. 1. 2021. С. 243-248.

Марина Семоненко

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Алексенко С.Ф.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка)*

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

АМЕРИКАНСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ

ПОСТОМОДЕРНІЗМУ (на матеріалі романів Курта Воннегута)

Американський художній дискурс постмодернізму, який, зокрема, представлений літературною творчістю Курта Воннегута, має характерні

лінгвокультурологічні особливості. Лінгвокультурологічний аспект дослідження дозволяє розкрити зв'язок між мовним вираженням та культурним контекстом, у якому воно реалізується.

Курт Воннегут є одним з найвідоміших представників американського постмодернізму, а його твори відображають ключові теми та проблематику цього літературного напрямку. Воннегут використовує незвичайні художні прийоми, які розширюють межі традиційного роману, та ставить під сумнів багато загальноприйнятих ідей та цінностей. Однією з особливостей американського постмодернізму є використання іронії та гумору як засобу критики суспільства та його цінностей. Твори Воннегута не є виключенням: вони характеризуються специфічним використанням гумору, який часто межує з чорним гумором та сатирою і допомагає зображати абсурдність та безглуздя певних сторін сучасного суспільного устрою. Також варто звернути увагу на те, що у творах, які належать до аналізованого літературного напрямку, нерідко використовується масова популярна культура та інші масові культурні явища як соціокультурне тло. У романах Воннегута, зокрема, можна помітити багато посилань на поп-культуру, наукову фантастику, кіно та інші масові культурні явища [5, с. 16].

Зазначимо, що американський художній дискурс постмодернізму також характеризується великою кількістю метафор, алегорій та інших художніх прийомів. У творах Воннегута можна помітити використання таких прийомів, як парадокси, абсурдність, метафізичні спекуляції та інші.

Варто звернути увагу на те, що американський постмодернізм часто ставить під сумнів принципи раціоналізму та наукового підходу до світу, що виявляється в творах Воннегута у формі критики технократичного суспільства та наукового прогресу [3, с. 2].

Твори Курта Воннегута виступають як засіб антикультурного протесту: Воннегут показує, що суспільство, зокрема американське, засноване на відчуттях відчуження та розчарування [2, с. 34]. У творчості Воннегута підіймаються такі актуальні соціальні проблеми, як війна, расизм, насильство, небезпека на роботі,

проблеми екології, бюрократія, критикується політика влади та сприйняття людьми світу, що оточує їх. У своїх романах Воннегут використовує різні мовні засоби, такі як метафори, символи та персоніфікацію, для створення живих та пам'ятних образів [4, с. 9-14].

Одними з домінуючих у романі Воннегута “Колиска для кішки” є теми свободи волі та відношення людини до технологій, а саме розробки та експлуатації ядерної зброї, яка була легковажно задумана, але нею зловжили зі зловісною метою [6, с. 40–46]. У романі також піднято тему використання штучної релігії (боконізму), яку було створено для поліпшення нестерпного життя мешканців Сан-Лоренцо. Містяни страждають від облоги, яка стала результатом їхнього прийняття та бездіяльності щодо всього, що відбувається навколо. Книгу “Бойня номер п'ять” класифікували як постмодерністський, метафантастичний роман [1, с. 22]. Оповідач розкриває свій зв'язок із дрезденським вибухом, який спричиняє хаос серед цивільного населення. Він також пояснює причини свого одкровення і зазначає, що життя головного героя уривчасте (він проживає його певними періодами: народження, молодість, старість і смерть в хаотичному порядку). Таким чином, читачам доноситься ідея хаотичності та непередбачуваності буття у створеному Воннегутом фантастичному всесвіті.

Отже, Курт Воннегут став одним з найвизначніших письменників постмодернізму, який відобразив в своїх творах складний та суперечливий дух американського суспільства. Стильові особливості та характерні риси його романів внесли значний внесок у світову літературу та визначили новий напрямок у розвитку сучасної американської прози.

ЛІТЕРАТУРА

1. Во Патриція. Метафікція: теорія та практика самосвідомої фантастики. Нью-Йорк, 1988. С. 22.
2. Мікелін Бен Т. Аналіз якості американського постмодерністського художнього дискурсу. Університет Канзасу, 2006. С. 34-38.

3. Сінклер Дональд Д. Стиль, стратегії, і техніки розуміння американського постмодерністського художнього дискурсу. NY, 2005. С. 2-4.
4. Старр Гінк К. Американський постмодерністський дискурс: Правила розуміння і дієвість. Окленд, 1999. С. 9-14.
5. Ферреро Домінік Ф. Лінгвокультурний аналіз американського постмодернізму. Барселона, 2006. С.16-18.
6. Grossman Edward. Vonnegut & His Audience. URL: <https://www.commentary.org/articles/edward-grossman/vonnegut-his-audience/>

Віра Стрижко

Науковий керівник – канд. пед. наук, проф. Тучина Н.В.

*(Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди)*

ДІЕСЛОВА НА ПОЗНАЧЕННЯ ЖЕСТИКУЛЯЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Жестикуляція служить одним із головних засобів невербальної комунікації, а дієслова жестів є частотними та активно використовуються в текстах художніх творів з метою відтворення емоційного стану героїв, їх настрою та ставлення один до одного. Жест, описаний у художньому тексті, індивідуалізує героя, становить важливу деталь його портрета, інформує про соціальний статус, характеризує психологічний стан того, хто говорить.

За словами Ф. С. Бацевича, жести належать до «елементів комунікативного коду», які мають «немовну (але знакову) природу» [1, с. 59]. Саме за наявністю семіотичного значення, за своєю комунікативною значущістю жести відрізняються від самодостатніх фізичних рухів тіла і розглядаються у дослідженнях процесу комунікації.

Далеко не всі вчені суголосні у критеріях класифікації жестів і параметрів їх опису. Так, можна виділити функціональну класифікацію В. Річмонда, змішану класифікацію П. Екмана та У. Фрізена, в якій виділено 5 категорій жестів залежно від умов їх застосування, походження та кодування, класифікацію І.В. Ковалинської за мотивом (наприклад, жести нетерпіння, жести флірту, захисні жести тощо). У своїй відомій класифікації дієслів англійської

мови Б. Левін серед дієслів жестів відокремлює жести, які виконуються всім тілом або його частиною, а також жести, що їх можна виконати різними частинами тіла (наприклад, схрестити руки чи ноги) і тому ця частина обов'язково називається. Зазначимо, що спроби класифікації ускладнюються завдяки національно-культурній обумовленості багатьох жестів, різному ставленню до жестикуляції у культурах різного типу та неможливості однакового тлумачення одних і тих самих жестів у комунікації різних народів.

Розмежувати значення жесту та руху тіла ідентичної фізичної природи дозволяє контекст, що описує жестикуляцію у комунікативному процесі. Деякі дієслова, що повідомляють про передачу інформації певною частиною тіла, без відповідного контексту не пояснюють, яка ж саме інформація передається. Тому такі дієслова ми не розглядаємо, а також нами виключається аналіз лексики, що означає пози, міміку, вирази обличчя. Зібраний фактичний матеріал, а також словникові визначення обраних дієслів показують, що лексичні одиниці, що позначають жести, здатні позначати також і фізіологічні рухи тіла ідентичної фізичної природи.

Загальний ряд дієслів на позначення жестів у сучасній англійській мові, які зафіксовані як засоби позначення жестикуляції у тлумачних словниках, складають такі дієслова: *gesture, gesticulate, applaud, beckon, bow, hug, kneel, motion, nod, nudge, point, shiver, shrug, shudder, tremble, wave*. Сюди можна додати і кілька дієслівних словосполучень, що також позначають жестикуляцію: *shake one's head* та *shake hands*.

Нами було проведено словниковий аналіз обраних дієслів за напрямком руху, характером дії, частиною тіла та наявністю символічного значення. Варто підкреслити, що майже всі дієслова мають у своїй семантичній структурі кілька символічних сем і репрезентують значення жестикуляції з різним ступенем очевидної виразності. Деякі дієслова можуть позначати рухи кількох частин тіла (наприклад, *beckon, motion*). Переважна більшість обраних дієслів позначають рухи рук (*gesture, gesticulate, applaud, beckon, hug, motion, nudge, point, wave, shake hands*), далі рухи голови (*beckon, bow, motion, nod, shake one's head*), всього

тіла (*gesture, shiver, shudder, tremble*), одне дієслово позначає рух плечима (*shrug*) і одне – рух ногами (*kneel*). За винятком кількох дієслів, характер їх дії переважно хаотичний та подовжений у часі. Більшість з них має невизначений напрямок руху, хоча певні позначають рух тільки по горизонталі (*applaud, shake one's head*) або по вертикалі (*nod, bow*).

Матеріалом аналізу було обрано три сучасні твори Дж.К. Роулінг для різних вікових категорій читачів: *The Christmas Pig, The Ickabog, The Ink Black Heart*, останній з яких виданий під псевдонімом Роберт Гелбрейт. Різноманітні літературно-критичні дослідження поцінують мовну майстерність британської письменниці, виділяючи поглиблену метафоричність, розкутість форми, неповторність манери письма, віддалену асоціативність, оригінальність проблематики, схильність до словесного експерименту тощо. Характерною ознакою саме її творчості є вживання великої кількості типів невербальних засобів комунікації, що свідчать про різноманітні емоційно-експресивні функції у контексті.

Всього з творів вилучено 341 дієслово жестикуляції. Розглянутий фактичний матеріал показав, що дієслова зі значенням жесту дуже частотні. Найуживанішими є *point* та *nod*. Особливо часто вживаються дієслова жестів, які виконуються руками (найчастіше *point, shrug, wave*) та головою (найчастіше *nod, bow, shake one's head*). Жести, що позначають рухи тіла (найчастіше *shiver, shudder, tremble*) та ніг (*kneel*) у романах використовуються рідше.

Жести на позначення рухів рук та голови часто замінюють мовлення у спілкуванні персонажів (привітання, прощання, привертання уваги, заборони, запрошення, ствердження, заперечення, вдячність). Жестами на позначення рухів тіла та ніг переважно здійснюється передача емоцій героїв.

Проведений аналіз прикладів використання невербальних засобів в обраних романах дав змогу виділити головні функції, які вони виконують в комунікації.

1) Заміщення або копіювання (дієслово на позначення жестикуляції виступає синонімом до іншого дієслова): *Gus Upcott was gesturing for the bill*.

2) Доповнення (додавання сили висловлюванню жестами): *Spittleworth said he'd take away all the jewellery her mother had left her, but she **shrugged** and said she preferred books anyway.* У цьому прикладі використовується знак байдужості для підсилення сказаного.

3) Уточнення змісту повідомлення: *'It's upstairs,' said Bram, grinning as he **beckoned** her to follow him up the staircase..*

4) Психологічне відтворення (зображення емоційного стану героїв). Ця функція відіграє важливу роль в експресії особистості, характеризує почуття людини, її емоційний стан і ставлення до навколишньої дійсності: *She was talking vociferously now, **gesticulating** with her tattooed left arm, and he knew she must be still crying because of the curious stares she was attracting from those walking the other way.*

5) Протиставлення (використання неконгруентних жестів для того, щоб суперечити або перевіряти вербальне повідомлення). В наступних прикладах неконгруентними жестами зображено прояв нещирості, щоб підсилити сумніви до правдивості повідомлення. *'Your Majesty's modesty is legendary,' said Spittleworth, **bowing low to hide his smirk.***

6) Регулювання (використання жестів для навмисного загострення відносин між учасниками або зображення їх ставлення один до одного): *Robin slid out of the door, stripped off the jacket Jessica Robins had worn on every trip to North Grove, hurried to a position ten yards away and **bowed her head, pretending to be looking at her phone.*** У наступному прикладі регулююча функція невербальних знаків також може використовуватися для навмисного загострення відносин між учасниками та зображення небажання контактувати: *As she watched, Sara put her arm around her daughter's shoulders, but Kea **shrugged it off.***

Загалом опис невербальних засобів у художньому тексті сприяє найчіткішому і найповнішому сприйняттю читачем реплік, що вимовляються героями, і служить образотворчим засобом. Враховуючи таку багатофункціональність жестів, можна судити про їх важливу роль у збільшенні ефективності комунікацій сучасної літератури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 346 с.

Альона Тарасевич

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Коваленко А.М.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

АКСИОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ АНГЛОМОВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ СИМПАТІЇ ТА АНТИПАТІЇ

Різноманітні соціальні, політичні, економічні і психологічні зміни у житті суспільства викликають певні зміни у функціонуванні усієї мовної системи. Найбільше вони відображаються в такому понятті, як «соціолекти», зокрема молодіжному мовленні як одному з різновидів соціального розшарування мови. Яскравим прикладом молодіжного мовлення є молодіжний сленг, тобто сукупність мовних засобів високої експресивної сили, які постійно трансформуються, і які використовуються в спілкуванні молоддю, що перебуває в дружніх, фамільярних стосунках.

У мовній картині будь-якої країни, і соціалектів мови цієї країни зокрема, спостерігається вираження оцінки й симпатії та антипатії як її складових. Молодіжне мовлення, як ніяке інше, тяжіє до оцінювання явищ, предметів, подій, людей, оскільки завдяки цьому молодь може розкрити своє «я», ідентифікувати себе як членів або не членів тієї чи іншої соціальної групи. Крім того молодь схильна до найнезвичніших способів вираження ставлення до всього, що вони спостерігають навколо, саме тому вираження понять симпатії та антипатії у молодіжному мовленні являє інтерес для філологічних досліджень.

Категорія оцінки належить до найважливіших категорій, без яких людині неможливо виробити правильну орієнтацію у світі, суспільстві, належно розуміти явища, які виникають у процесі розвитку суспільства.

Оцінка – свідчення ступеня пізнаності світу. Граматикалізуючись, категорія оцінки набуває статусу лінгвальної і має розгалужену мережу спеціальних і неспеціальних форм мовного вираження. Вона не існує ізольовано, а входить до системи структурно-семантичних і функціональних категорій мови. Оцінка передбачає наявність у мові такої думки про денотат, яка виражає його характеристику з огляду на категорії цінності.

Категорію оцінки у мовознавстві пропонуємо розглядати як структурно-семантичну, функціональну, прагмасемантичну, що містить такі концепти, як схвалення/осуд, згода/незгода, симпатія/антипатія. У мовній картині світу спостерігається своєрідний зв'язок оцінки з іншими поняттями. Вона пов'язана з категоріями персональності, темпоральності, простору, узагальненості, визначеності/невизначеності, збірності, множинності, загального, одиничного, особливого.

Категорія оцінки поширюється на всю мову, проймає всі її рівні, набуваючи статусу міжрівневої структурно-семантичної. Різноманітні зв'язки об'єктивної дійсності з оцінкою, їхня ієрархічність у лексичній одиниці зумовлюють семантичне розмаїття, ієрархічну багатоплановість деяких значень, а це створює труднощі в інтерпретації семантичних компонентів категорії оцінки.

Людина як частина світу завжди з ним не лише душею і тілом, але й думкою і почуттями, як суб'єкт практичної діяльності пізнає і змінює світ, вона переживає все, що відбувається. Ці переживання належать до сфери емоцій і почуттів. Емоція – частина природи, яка виражається мімікою, жестами (невербально) та словом чи конфігурацією слів (вербально). Ставлення людини до світу закріплюється в почуттях.

Сучасні дослідники вживають термін «концепти-емотиви» (емоції, почуття), розуміючи під ним образи як суб'єктивне переживання певних подій, емоціогенних ситуацій, причин їхнього виникнення, власне емоцій, що продукуються в таких ситуаціях, а також наслідків такого переживання.

Емоційні концепти ґрунтуються на емоційних поняттях, в основі яких лежить суб'єктивна оцінка.

Слова вербалізують фундаментальні емоції: здивування, інтерес, рішучість, любов, ненависть, тривогу, страх, горе, страждання, сором, провину, презирство, зневагу, гнів, відразу, щастя, радість, задоволення.

Одним з компонентів оцінки є концепти симпатії-антипатії. Симпатія визначається як почуття приязні, прихильності, доброзичливості до когось, чогось [1, с. 1315]. Зауважимо, що мова людських почуттів і відносин недостатньо досконала. Більше того, вербальні еквіваленти відчуттів-почуттів не можуть описати досить точно симпатію-антипатію. Тільки пропускаючи все через себе, людина починає розуміти інших, своє власне «Я».

Досить цікавою є думка про вплив установок самої особи, які існують суб'єктивно, відносно об'єкта симпатії-антипатії. Важливий крок у розумінні установок як факторів, що визначають привабливість-непривабливість, зроблений у роботах Г. Бірна. Установка розглядається тут як готовність, схильність, що виникає при неусвідомленому передбаченні певної ситуації. Це відповідність когнітивної, емоційної та регулятивної готовності людини (суб'єкта) до сприйняття можливої ситуації або об'єкта, що вимагає відповідно когнітивної, емоційно-комунікативної та регулятивної (вольової) активності людини [2].

Г. Бірн диференціює установки на важливі і другорядні, що дозволяє йому визначити їх ієрархію, яка в тій чи іншій мірі обумовлює симпатію-антипатію. Дійсно, виділяючи в собі важливі і другорядні якості, особистість по-різному до них ставиться. Таким чином, кожна людина не тільки оцінює свої якості та якості інших як позитивні і негативні, але й як важливі, значущі і другорядні. Будь-яка оцінка, припускаючи не тільки і не стільки «холодний» аналіз, завжди має емоційний знак: прийняття (задоволення) і неприйняття (незадоволення) [2].

Таким чином, на формування оцінки, складовими якої можуть бути симпатія та антипатія, впливає дуже велика кількість факторів. Визначаючи своє ставлення до того чи іншого предмету, людина досить часто враховує

суб'єктивні критерії оцінювання, послуговуючись при цьому власним досвідом або ж взагалі думкою інших людей. Особливо це притаманно молоді. Оцінювання, вираження ставлення до чогось – найлегший шлях до самовираження, що є основною потребою будь-якої молодої людини. Крім того молодь найбільш схильна до утворення нових або незвичного вживання старих слів як засобів вираження свого світобачення.

На мовному рівні оцінка, а отже симпатія та антипатія як її складові, може репрезентуватися на декількох рівнях: морфемному, лексичному та семантичному. На морфемному рівні оцінка виражається за допомогою суфіксів *-er, -ie, -ed, -age, -face, -(o)rama, -omatic, -ous, -ish* та напівафіксів *dog, freak, dweller, animal, -queen/-king, -city*. Лексичний рівень оцінювання забезпечується різноманітними частинами мови: іменниками, прикметниками, прислівниками, модальними словами та виразами, дієсловами ментальної діяльності та їх розгорнутими аналогами, дієсловами відчуття і сприйняття, частками, вигуками тощо. Також використовується велика кількість оцінномаркованих слів, які несуть конотативне вираження симпатії та антипатії особи до тих чи інших предметів, подій, явищ чи інших людей. Ці слова утворюють такі семантичні групи, як назви осіб, моральні поняття, опредмечені дії людини, побутові предмети, процеси, здобутки культури та мистецтва, слова суспільно-політичної лексики, особливості інтелекту людини, зовнішній стан, вигляд, моральний недолік або перевага людини, користь або шкідливість реалій тощо. Оцінка також може виражатися через мовні засоби, семантику слова чи виразу, яка є зрозумілою в тій чи іншій «картині світу» – семантичний рівень.

Категорія оцінки поширюється на всю мову, зокрема і на соціолекти, чим і є молодіжне мовлення. Мовне вираження симпатії та антипатії як складових оцінки є найбільш яскравим та різноманітним саме у молодіжному мовленні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с. <http://irbis-nbuv.gov.ua>

2. Берон Р., Бірн Д., Джонсон Б. Соціальна психологія, 2003. URL: <http://ibib.ltd.ua/sotsialnaya-psihologiya.html>

Софія Усенко

*Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.
(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

НОВОМОВА ЯК ЗАСІБ ВПЛИВУ НА МАСОВУ СВІДОМІСТЬ

(на матеріалі роману Джорджа Орвелла «1984»)

Роман-антиутопія «1984» Джорджа Орвелла, написаний у 1948 році та перекладений 62 мовами, займає провідні позиції у рейтингу найвідоміших книг усіх часів і народів, водночас здійснив суттєвий вплив і на саму англomовну спільноту. Приміром, термін «орвелліанство» став використовуватися у секторі національної безпеки та асоціюватися з діями або організаціями, що символізують тоталітарне суспільство. Одна з ключових фраз твору: «Старший брат стежить за тобою!» (англ. - *Big Brother is watching you!* [1]) почала означати примусовий нагляд за громадянами.

В романі-антиутопії «1984» *новомова* – це штучна мова, створена в тоталітарній Океанії – одній із трьох таких держав, що залишились у світі. У повсякденному спілкуванні громадяни цієї країни мали використовувати тільки спеціальні слова. Укладачі одинадцятого видання словника ретельно “фільтрували” мову, прибираючи синоніми й антоніми, аби стало неможливим якнайточніше передати думку. Відповідно, нова лексика з’являлась у книгах, газетах, на телебаченні. Тому вже за кілька років вона повністю витіснила стару в мовленні. Майже всі жителі Океанії не розуміли, навіщо їм стільки прикметників для опису власних вражень: *If you want a stronger version of «good», what sense is there in having a whole string of vague useless words like «excellent», and splendid and all the rest of them? «Plussgood» covers the meaning or «doubleplusgood» if you want something stronger* [1]. Громадяни Океанії повірили найабсурднішим гаслам із бігбордів: “*Ignorance is strength*”,

а відразу після цього припинили розуміти справжній сенс суспільно-політичних явищ. І лише деякі, усвідомлюючи, що війна – це не мир, намагалися повернути людей у бік здорового глузду. Але народ не слухав сміливців, бо у свідомості мешканців Океанії вже давно панували інші ідеї. Відтак, правляча партія досягнула своєї мети – ніхто не міг висловити своє невдоволення, отже, вона могла правити вічно.

Описана Джорджем Орвеллом ситуація в тоталітарному світі сталася не тільки в Радянському Союзі, але й драматично повторилася у наш час: 24 лютого 2022 року президент Російської Федерації В. Путін у своїй промові назвав нічим не виправдану війну проти України – «спеціальною воєнною операцією». Повіривши у «визвольну» «миротворчу» мету цієї операції, священники і матері благословили своїх дітей на звільнення «ісконно русских земель» від «укронацистів». Варто нагадати, що в книзі Орвелла Міністерство Миру відповідало за проведення безперервних війн, Міністерство Любові – за катування і ліквідацію потенційно небезпечних громадян, Міністерство Правди здійснювало систематичну фальсифікацію історичної та суспільно значущої інформації. Тоталітарна країна, за Орвеллом, керувалася гаслом: *War is peace, freedom is slavery* [1] (Війна – це мир, а свобода – це рабство).

Пізніше, коли з окупованих територій російські найманці викрадали українських дітей, на телебаченні Російської Федерації говорили про їх врятування, а коли російська армія почала програвати та відступати з українських територій, їхні пропагандисти розповідали про раптове перегрупування військ. Так, більшість громадян Росії сприйняла таку підміну слів як факти, що не сприяло розвитку критичного мислення.

За допомогою засобів масової інформації росіяни роками створювали найрізноманітніші стереотипи про українців, створюючи таким чином негативний образ неонацистів-бунтівників, яких необхідно «нейтралізувати». Прибічники нинішнього керівництва Російської Федерації знають, що характерною ознакою російського менталітету є безмежна довіра до влади, сприйняття царя-батюшки (або президента) як намісника Бога на землі. Саме

ця риса дозволяє владі до сих пір ефективно впливати на думку громадян, маніпулювати їхньою свідомістю.

Необхідно зауважити, що ідеї, викладені в книзі Джорджа Орвелла невдовзі будуть актуальними для всього світу. На думку Бреда Сміта, керівника компанії Microsoft, сюжет роману може втілитися у реальність вже через кілька років, якщо не забезпечити людство надійним захистом від втручання штучного інтелекту. Так, новітні інформаційні технології дозволяють уряду Китаю пильно стежити за громадською думкою, що несе загрозу демократичним цінностям не тільки в цій країні, але й у світі.

Отже, як переконливо показано в романі “1984” Джорджа Орвелла, творення тоталітарним режимом Новомови з метою селекції лексико-семантичного словесного простору, ідеологічний контроль мовлення і мислення громадян, є потужним засобом впливу на масову свідомість і, зрештою, на майбутнє людства.

ЛІТЕРАТУРА

1. George Orwell. 1984. URL: <https://www.george-orwell.org/1984>

Файна Ушкалова

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТОВОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ *INDIVIDUALITY* В АНГЛОМОВНОМУ МЕМУАРНОМУ ДИСКУРСІ М. MUSK

“A WOMAN MAKES A PLAN”

У сучасному англomовному дискурсі концепт має основоположне значення, адже дає можливість досягнути спрямованість думки, розкрити способи мислення, рівень духовного та індивідуального сприйняття людиною світу, а

також встановити взаємозв'язок між складними явищами з метою розширення можливостей для розвитку системи знань.

Аналізуючи мовну картину світу Мей Маск, ми дійшли висновку, що концепт INDIVIDUALITY є одним із фундаментальних понять, який становить важливу частину людської свідомості та набув значущості через ряд культурних, історичних та соціально-політичних чинників [1, с. 62].

Вплив усіх життєвих обставин, з якими щодня стикається людина, беззаперечно впливає на становлення її індивідуальності. Мей Маск не стала винятком. Зірка обкладинок, модель з префіксом «топ», вона успішна бізнесвумен, ліцензований дієтолог, яка знає все про здорове харчування, а ще вона мати трьох не менш успішних дітей. Її життєве кредо цілком гармонічно представлене в концептуальному просторі автобіографічного мемуарного дискурсу «A woman makes a plan», де авторка дає поради читачам стосовно життя, сповненого пригод, краси та успіху.

Здійснивши аналіз роману Мей Маск «A woman makes a plan» [3], ми виокремили п'ять основоположних концептуальних моделей, що розкривають концепт INDIVIDUALITY:

1. СІМЕЙНІ ВІДНОСИНИ, що базуються на взаєморозумінні та підтримці, є основою для особистісного розвитку й сприяють формуванню індивідуальності (INDIVIDUALITY).

2. САМОВДОСКОНАЛЕННЯ, ВПЕВНЕНІСТЬ та безперервна РОБОТА НАД СОБОЮ породжують виникнення індивідуальності (INDIVIDUALITY) людини.

3. ЦІННІСТЬ кожного моменту ЖИТТЯ та прийняття будь-якого свого віку – запорука розвитку зрілої індивідуальності (INDIVIDUALITY).

4. Улюблена РОБОТА здатна зробити людину щасливою та сприяти вираженню її індивідуальності (INDIVIDUALITY).

5. Завжди МАТИ ПЛАН на будь-які випадки життя стимулює послідовність та логічність дій людини, а отже гарантує її особистісний розвиток та формування індивідуальності (INDIVIDUALITY).

INDIVIDUALITY Мей Маск тісно пов'язана з сімейними цінностями та першочерговістю їх ролі в житті, що яскраво продемонстровано в наступному мовному фрагменті: *Family first, is how my family operates. I enjoy having a close family, as we can trust each other at all times and look to each other for support* [3].

Ця теза ілюструє важливість сім'ї для Мей Маск, адже саме родина надає відчуття затишку, спокою та впевненості в майбутньому. На думку авторки, запорукою міцної сім'ї є виховання дітей власним прикладом, закладення базових моральних цінностей, надання свободи та довіри, що перейнято нею з її дитинства, і підтверджується тезою: *I brought my children up like my parents brought us up, when we were young: to be independent, kind, honest, considerate, and polite, to work hard and do good things. I didn't treat them like babies or scold them. I never told them what to study. I think my siblings and I benefited, and my children benefited from taking responsibility early on* [3].

Мей Маск наголошує, що сім'я утворює міцну основу особистості та сприяє досягненню успіху: *I was fortunate to have a family, who helped each other become successful* [3].

Суттєвою ознакою успішної людини є самовдосконалення, і Мей Маск транслює цю думку впродовж всієї книги. Вона наполягає на тому, що постійно необхідно вчитися новому, вдосконалювати свої знання й навички: *If you have a profession, a hobby, or a special interest, read about it, and mention it in conversations. Be excited about it, and you'll be more interesting and more intelligent* [3]. Але одночасно авторка звертає увагу читачів, що не потрібно намагатися стати кращим у всьому, треба зосередити свою увагу на чомусь конкретному та вдосконалюватися у цій сфері (*Practice doing what you're good at, and don't try to be the best at everything*) [3].

Безперечно, успіх неможливий без впевненості, віри в себе та в свої сили, адже лише в такому разі можна досягати цілей, бути переконаним у правильності обраного шляху та результаті своєї діяльності, що демонструється таким фрагментом тексту: *Now there's nothing a Musk can't do* [3].

Впевнена в собі особистість із гордістю сприймає свій вік, не приховує його та є щасливою на кожному етапі свого життя. Саме таке ставлення до нього показує Мей Маск в своїй автобіографічній розповіді. Яскравим підтвердженням авторського постулату є наступний фрагмент: *Being my age is fantastic. I have lived for seven decades, enjoyed two successful careers, and raised three children* [3]. Авторка заявляє про свої погляди зовнішньому світу, маючи наступний хештег в соціальних мережах (*#ItsGreatToBe 71, because I'm enjoying it so much*). Таку відкриту та життєстверджувальну позицію може мати лише сильна, впевнена в собі людина. У творі також простежується жага до життя та відкритість до нових викликів майбутнього, незважаючи на вікові стереотипи сучасного соціуму: *I've just started in my seventies, and I can't wait for what's next* [3].

Робота для Мей Маск слугує запорукою успішного життя. Жінка поєднує декілька робіт одночасно, і її девізом стало *The harder you work, the luckier you get*. Зрештою, те, що вважалося тяжкою працею, перетворилося на прибутковий бізнес та справжню справу життя, місію, підтвердженням чого є наступна цитата: *And now, at seventy-one, a really good income. I could call that luck, except that I worked hard, that isn't luck. That is really hard work* [3]. Мей Маск отримує неймовірне задоволення, допомагаючи людям бути більш впевненими, здоровими та успішними (*When my nutrition clients would come in with a sad face, I would tell them to walk upright and smile*).

Зажди мати план на всі випадки життя – це обов'язковий компонент, що транслюється впродовж всієї розповіді. Тримати все в своїх руках може лише сильна людина, яка знає, чого хоче та, долаючи перешкоди, досягає своїх цілей, що підтверджується наступним текстовим фрагментом: *I just kept working hard, making a new plan, and moving forward. Maybe that's why I wake up each day feeling optimistic* [3].

Таким чином, ми з'ясували, що концепт INDIVIDUALITY в проаналізованому дискурсі М. Маск «A woman makes a plan» реалізується за допомогою п'яти основоположних концептуальних моделей: індивідуальність – це родина, самовдосконалення, цінність кожного моменту життя, робота та

планування. Авторка схильна вважати, що шлях до успіху та щастя лежить виключно через щоденну працю, самовдосконалення й віру в свої сили. Вік не є перешкодою для досягнення нових вершин та побудови амбітних планів; він є джерелом натхнення, підтримки, а рушійною силою до дій є виключно родина.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гром О.М. Семантичні особливості концепту в англійській мові. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. №2. С. 60-64.
2. Давидова Т., Ушкалова Ф. Вербалізований концепт INDIVIDUALITY у романі Мей Маск «A woman makes a plan». *Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов у світі*. 2022. С. 12-16.
3. Maye Musk. A woman makes a plan. A Viking Life Book, 2019. 205 p.

Кіріл Хафізов

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Коваленко А.М.)

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ НА ПОЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ЗМІ

У сучасному світі ЗМІ займають важливе місце у формуванні глобальної інформаційної картини світу. Журналісти та редактори відіграють важливу роль у відображенні та інтерпретації подій, включаючи тему біженців. Україна нещодавно стала однією з країн, що постраждали від війни, і тисячі українців змушені були залишити свої домівки та шукати притулку в інших країнах. Це проблема, яка отримує значну увагу в сучасних англомовних ЗМІ, і зокрема, наша робота має на меті проаналізувати лексичні засоби на позначення українських біженців у сучасних англомовних ЗМІ. У роботі ми розглянемо основні теми та контексти, у яких вживається лексика, що позначає біженців, а також дослідимо можливі впливи цієї лексики на сприйняття та розуміння українських біженців у англомовних ЗМІ.

Характеризуючи українських біженців, частіше за все мова йде про жінок та дітей, адже більшості чоловіків від 18 до 60 років в умовах воєнного стану заборонено перетинати державний кордон України: “*Accommodation centre housing about 300 Ukrainian women and children Ukrainians who have fled the war.*”. На приклади статі з Reuters, вони зображені як жертви конфлікту, які знайшли притулок у Польщі і яким потрібна допомога: “*Support for Ukraine ... humanitarian aid for Ukraine*”. Лексичний набір слів, використаних для опису українських біженців, включає *refugees* (біженці), *people who have fled here* (люди, які втекли сюди), *young refugees* (молоді біженці) [4].

Особлива увага приділяється українським біженцям у Великій Британії, де вони можуть знайти підтримку та захист від дискримінації та насильства, а також мають можливість отримати статус біженця або дозвіл на проживання. Додаткові програми та проєкт допомагають українцям, які перебувають у складних життєвих обставинах, отримати необхідну підтримку та інтегруватись у британське суспільство. Згідно з даними The Guardian, 88% британців, які приймали у себе українських біженців, згодні зробити це повторно. Серед семантичного поля, окрім англійського слова *refugee* (біженець) в англійських ЗМІ можна помітити часте використання слова *guest* (гість): “*they got on with their Ukrainian guests at 8.43*” [3]. Це слово несе в собі позитивний відтінок та відображає відкритість та гостинність, які панують в британському суспільстві. Використання слова *guest* є виразом поваги та прийняття біженців як важливих членів громади. Це також підкреслює те, що українські біженці мають право на гідне та поважне ставлення, яке не залежить від їхнього статусу. Це свідчить про позитивне ставлення до біженців з України у Великій Британії, де вони зустрічаються з теплотою та готовністю допомогти їм у їхньому новому житті [3].

У свій час, українські біженці також позитивно відгукуються про британське суспільство та його громадян, описуючи британців як *supportive* (людей, які підтримують та допомагають), та *warm-hearted* (сердечних і доброзичливих). Британці проявляють велику турботу та увагу до потреб

біженців з України, створюючи для них комфортні умови та допомагаючи в різних сферах життя. Такі позитивні відгуки про британців свідчать про те, що вони є відкритим та толерантним народом, готовим допомагати та підтримувати людей, які потребують допомоги та захисту [1].

Варто зазначити, що не далеко не завжди до біженців у ЗМІ висловлюється співчутливе ставлення до біженців з України, як до жертв війни. Деякі публікації наголошують, що приток такої кількості людей призводить до економічної напруги у країні: *“The outflow of millions of refugees has placed a strain on neighboring countries.”* [2]. У цьому контексті слово "strain" означає "напругу" або "навантаження", яке виникає через велику кількість біженців, які прибувають в сусідні країни. Така напруга може виявлятися у багатьох аспектах, включаючи економіку, соціальні служби, інфраструктуру та інші аспекти життя. Наприклад, надмірне навантаження на медичні заклади, житловий фонд та інші ресурси може призвести до зниження рівня надання послуг для населення. Таким чином, "strain" в цьому контексті вказує на негативні наслідки великої кількості біженців, які потребують допомоги та підтримки в новій країні.

Отже, в англійських ЗМІ українські біженці зазвичай сприймаються як жертви війни та конфлікту на сході України, що шукають притулок та захист від переслідувань. Однак, також можуть бути публікації, що підкреслюють проблеми з пов'язаними з їхнім статусом у країнах-приймачах та негативний настрій громадськості стосовно прибуття біженців. У більш прогресивних ЗМІ можуть зустрічатися матеріали, що ставляться до біженців з розумінням та емпатією, але такі публікації не є основним потоком. Загалом, ставлення до українських біженців у англійських ЗМІ є складним та різноманітним.

ЛІТЕРАТУРА

1. BBC News. (2021, November 23). UK government borrowing falls to £23.5bn in October. URL: <https://www.bbc.com/news/business-64663105>
2. Council on Foreign Relations. (2022, March 7). Ukraine's Humanitarian Crisis: Refugees and Aid. URL: <https://www.cfr.org/in-brief/ukraine-humanitarian-crisis-refugees-aid>

3. The Guardian. (2023, March 12). Most Britons think housing Ukrainian refugees is a good thing, study shows. URL: <https://www.theguardian.com/world/2023/mar/12/most-britons-think-housing-ukrainian-refugees-is-a-good-thing-study-shows>

4. Reuters. (2023, March 23). UK's Prince William thanks Poland for nation's help to Ukraine. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/uks-prince-william-thanks-poland-nations-help-ukraine-2023-03-23/>

Надія Хилько

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Алексенко С. Ф.

(Сумський державний педагогічний

Університет імені А.С.Макаренка)

ФУНКЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОЛОДІЖНОЇ ЛЕКСИКИ В СОЦІАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

Літературна мова існує в письмовій та усній формах. Усне мовлення використовується в різноманітних публічних сферах, наприклад, в різних видах публічних промов (виступах урядовців чи політиків, суддівських промовах, університетських лекціях, журналістських ефірах тощо). Від таких мовців вимагається самоконтроль, суворе дотримання мовних канонів та відповідальне ставлення до коректного вибору відповідної лексики та мовних зворотів [1, с. 88]. Натомість, у комунікації в неофіційних, побутових ситуаціях, наприклад, в колі друзів, з сім'єю, вербальна поведінка мовців стає набагато більш вільною і варіативною [4, с. 8].

Молодіжна лексика, або сленг – це нелітературна додаткова лексична система, яка представляє паралельну експресивно-оцінну, частіше за все стилістично знижену, синонімію позначень загальновідомих суджень та належить до певних соціальних субкультур [2, с. 330]. Сленг не є формою існування певної мови, оскільки не має власної специфіки на фонетичному та граматичному рівнях, проте ґрунтується на закономірностях національної мови. Зазвичай, сленг доступний для розуміння пересічним мовцям, є надбанням відкритих соціально-професійних груп, не виконує функції утаємниченості,

умовності, відмежування, на відміну від арго. Загалом мовні конструкції вживаються на несвідомому рівні, в певному середовищі та до певного співрозмовника [3, с. 18].

Варто зазначити, що молодіжна лексика має значний вплив на мову завдяки її творцям – молоді. Саме це соціальне коло найбільш взаємодіє зі світом, є найпрогресивнішою частиною суспільства, здатною до творчого мовотворення заради власної експресії, результатом якого є молодіжна сленг. Сленг є найбільш рухомим пластом розмовної мови і, будучи її невід’ємною частиною, впливає на її розвиток.

Аналізуючи вживання та семантичні характеристики сленгових одиниць, можна виділити низку їхніх функцій. Когнітивна функція проявляється у тому, що сленгові слова несуть певну додаткову інформацію, якої немає в загальноприйнятому стандартному визначенні, і за допомогою якої репрезентують додаткові знання про навколишній світ [5, с. 1]. Наприклад: *Chick* – молода дівчина; *whole-package, hotty, sweetie* – дуже привабливий; *pimp* – пліткар; *tool* – людина із завищеною самооцінкою; *goofy* – нетямущий.

Номінативну функцію виконують ті сленгові терміни, що позначають окремі явища, притаманні тим чи іншим субкультурам [5, с. 2]. Наступні одиниці молодіжного сленгу виконують номінативну функцію: *wrap it up* – закруглятися, тобто закінчувати роботу; *I ate them/ So I killed* – я всіх «зробив», тобто переміг, зробив найкращу роботу; *bad idea jeans* – не найкраща ідея для певної дії; *chicken out* – страхатися, забоятися; *full of beans* – заводний.

Комунікативна функція молодіжної лексики в англійській мові полягає в тому, що вона дозволяє молодим людям виражати свої думки, почуття та ідеї більш ефективно та експресивно під час спілкування з однолітками та іншими людьми. Молодь використовує різноманітні лексичні засоби, щоб підкреслити свою індивідуальність, виразити емоції, створити свою спільноту, зміцнити зв'язки з однолітками та показати свою приналежність до конкретної соціальної групи, тобто молоді. Наведемо приклади мовних зворотів, що виконують цю функцію: *Get high* – напиться; *he is book smart* – він начитаний (той, хто прочитав

багато книг, кого навчив університет); *he is street smart* – людна, яку навчила життю вулиця; *whipped up* – підбурений сильними емоціями; *see you in a bit* – до скорого; *I'd be all over that* – я б все віддав заради цього; *the Oprah moment* – момент раптового натхнення, прозріння, визнання або розуміння.

Ідентифікуюча функція сленгізмів проявляється в тому, що вони відображають ті культурні та соціальні зміни, що відбуваються в суспільстві, а також дозволяють відчувати дух часу та стиль і спосіб життя молоді. Ця функція часто реалізується в скороченнях та звертаннях, наприклад: *YOLO* – *you only live once* – живемо тільки один раз; *FOMO* – *fear of missing out* – страх пропустити щось важливе в своєму житті; *BAE* – *before anyone else* – поперед усіх; *dude, bro, mate, dawgs, bud* – братан (використовується для звернення до близького друга чи подруги); *dumbass* – дурко; *number two guy* – права рука, помічник; *big deal* – «велика шишка» (насмішливий, саркастичний вираз).

Функція емоційного вираження полягає в тому, що одиниці молодіжного сленгу, які її виконують, дозволяють виразити та показати яскраві емоції та сильні почуття мовця. Велика кількість таких сленгових виразів має ознаки гумору: молодь часто використовує вирази, які допомагають передати їхні емоційний стан, наприклад: *Smashing* – приголомшливо; *come on/pull devil/make it snappy* – ну давай вже, шустріше; *go for it* – наважся на це; *she`s a tad skittish* – вона трохи в паніці; *deep shit* – ситуація дуже погана; *freaking idiot* – ох і придурок; *douchebag* – козел.

Оціночна функція є однією з ключових функцій молодіжної лексики в англійській мові, адже завдяки оцінці висловлюється ставлення до різних речей, явищ та ідей [5, с. 3], наприклад: *Dillhole, asshat, jerk, dumbass* – нахабний; *brat* – відчайдушний; *to goof off* – валяти дурня; *to dump smb* – розбити комусь серце; *crappy, shitty* – дуже поганий; *don't be a pussy* – не будь боягузом (скорочена форма слова “pusillanimous”, що означає “боязкий, боягузливий”); *trash* – нічого не варте, марне.

Функція економії часу є однією з основних функцій молодіжної лексики в англійській мові: молодь часто використовує скорочення, аббревіатури, а також

інші скорочені форми слів та фраз, щоб зекономити час та енергію, що дозволяє їм більше спілкуватися та взаємодіяти з іншими людьми [5, с.3]. Наприклад: *BFF* – *best friends forever* – найкращі друзі назавжди; *BTW* – *by the way* – доречі; *SUL* – *see you later* – побачимось пізніше; *MYOB* – *mind your own business* – не пхай свого носа; *ONM* – *on my way* – вже в дорозі; *POV* – *point of view* – точка зору; *don't get 'em* – я їх не розумію – 'em скорочення від *them*; *catch 22* – безвихідна ситуація; *A.S.A.P* – *as soon as possible*, як можна скоріше; *gonna* – *going to* – збирається; *wanna* – *want to* – хоче; *lemme* – *let me* – дозвольте мені; *gimme* – *give me* – дайте мені.

Отже, молодіжна лексика, або сленг – це своєрідна мікросистема, що слугує для людей певної вікової категорії та характеризує реалії однієї соціальної групи. Саме молодь є каталізатором та головним чинником мовленнєвих змін та змін соціуму, що користується цією мовою. Ці зміни вони переносять в свою лексику, яка безперервно змінюється. Це проявляється в різноманітних блогах, сучасних серіалах та фільмах. Таким чином збагачується та розвивається неофіційний пласт сучасної лексики англійської мови. Дослідження та систематизація знань про сучасну молодіжну лексику англійської мови допомагають аналізувати функціонування англійської молодіжної лексики в соціальному контексті, дають змогу краще розуміти картину світу сучасних носіїв мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Масенко Л. Т. Нариси із соціолінгвістики. Київ: Вид. дім “КМА”, 2010. 243 с.
2. Селіванова О.О.Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
3. Сербенська О. А. Культура усного мовлення: Практикум. К., 2004. 216 с.
4. Ставицька Л.О. Функціонування жаргонної лексики у сучасній українській уснорозмовній мові. *Вісник Харківського університету*. 2000. Вип. 491. С. 294-296.
5. Степанюк Н.В. Функціонування американського молодіжного сленгу у творах Дж. Гріна «Paper Towns» та «Let It Snow». *Сучасні студії з романської і германської філології*, Одеса, 2020. 4 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. YouTube канал «Sturniolo Triplets» URL: <https://www.youtube.com/@SturnioloTriplets>
2. «The Office», або «Офіс»: URL <https://hdrezka.ag/series/comedy/1814-ofis-2005.html>
3. «Stranger Things», або «Дивні Дива» URL: <https://hdrezka.ag/series/thriller/17109-ochen-strannye-dela-2016.html>

Олександра Юр'єва

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Козлова В.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

СТАТУС АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В СУЧАСНІЙ КОМУНІКАТИВНО-ДИСКУРСИВНІЙ ПАРАДИГМІ

Віртуальний простір соціальних мереж доречно відносити до нового типу медіакомунікації, адже в сучасному світі медіа не обмежується традиційними засобами масової інформації, вони охоплюють будь-які інформаційні носії, що фіксують соціальні смисли, об'єднуючи людей у просторі та часі [1, с. 10]. Соціальні мережі відіграють важливу роль у комунікації між людьми, забезпечуючи широкі можливості висловлювання, обміну інформацією та взаємодії. Одним із ключових аспектів цієї комунікації є англомовний дискурс, який займає важливе місце в соціальних мережах.

Англомовний дискурс соціальних мереж – це комунікативна практика, що включає в себе використання англійської мови у взаємодії між користувачами соціальних мереж. Він включає в себе всі види текстових повідомлень, такі як пости, коментарі, приватні повідомлення, а також відео- та аудіозаписи.

Англомовний дискурс соціальних мереж займає одне з провідних місць серед інших типів інтернет-дискурсів. Соціальні мережі відіграють ключову роль у формуванні цього типу дискурсу, оскільки вони надають можливість широкого та миттєвого поширення інформації, а також взаємодії між користувачами з усього світу.

Поряд з англомовним дискурсом соціальних мереж, існують інші типи інтернет-дискурсів, такі як професійні форуми, блоги, новинні сайти, онлайн-коментарі та інші. Кожен з цих типів має свої особливості та характеризується відповідним мовним стилем та мовними засобами взаємодії між користувачами.

Одна з ідей, що виникає в контексті дослідження статусу англомовного дискурсу соціальних мереж, це його значення в сучасній комунікативно-дискурсивній парадигмі. Комунікація має суттєвий вплив на формування суспільних структур, включаючи культурні та мовні практики. У цьому контексті, англомовний дискурс соціальних мереж може розглядатися як важлива складова комунікативної парадигми, що визначає способи взаємодії та взаєморозуміння між користувачами.

Один з ключових аспектів англомовного дискурсу соціальних мереж - це мовний статус англійської мови. Зокрема, варто зазначити високу поширеність англійської мови в соціальних мережах як мови міжнародної комунікації, особливо серед молодого покоління. Це відображається у використанні англійської мови в загальних повідомленнях, коментарях, хештегах тощо. Англійська мова в соціальних мережах використовується як мова міжнародної комунікації. Вона стає своєрідним лінгвістичним стандартом, який домінує в мережевому спілкуванні через свою глобальну поширеність та статус мови міжнародного спілкування.

Однак, варто зазначити, що статус англійської мови в англомовному дискурсі соціальних мереж не є однозначним. Використання мови в соціальних мережах залежить від багатьох факторів, таких як географічне положення, національна культура, соціальний статус користувачів та їх мовні вподобання.

Крім того, у сучасній комунікативно-дискурсивній парадигмі англомовний дискурс соціальних мереж також характеризується широким використанням англійської мови в рекламних та маркетингових кампаніях. Англійська мова, як мова бізнесу та міжнародної комунікації, використовується як засіб для досягнення ширшої аудиторії та розширення ринків збуту. Багато компаній використовують англійську мову в своїх рекламних кампаніях, веб-сайтах,

соціальних медіа профілях та інших мережевих матеріалах, щоб залучити світову аудиторію та сприяти своєму бізнесовому розвитку.

Додатково, англomовні медіа-корпорації мають значний вплив на мережевий контент та формування мовних трендів. Зокрема, великі міжнародні медіа-платформи, такі як Facebook, Twitter, Instagram, YouTube та інші, використовують англійську мову як основну мову комунікації на своїх платформах. Це може впливати на те, яку мову використовують користувачі в своїх повідомленнях, коментарях, хештегах тощо. Засліплення англійської мови може призвести до того, що інші мови менше використовуються або втрачають свою оригінальність в мережевому середовищі.

Особливу увагу необхідно звернути на симулякрність інтернет спілкування. За визначенням Ж. Бодрійяра, симулякр – це імітація того, що не існує. Таким чином, відбувається заміна реального знаками реального, внаслідок чого ми маємо справу вже не з реальністю, а з ірреферентною гіперреальністю [3, с. 6-7]. Саме інтернет-простір та комунікація в ньому і є цією безвідносною імітацією неіснуючої реальності.

Англійська мова також зазнає змін в соціальних мережах. Комунікативною метою написання повідомлень у соціальних мережах є обмін думками в режимі "тут і зараз", обговорення будь-якої проблеми, залучення до полілогу нових комунікантів, оперативність отримання нової інформації, спілкування з відомими людьми, автокомунікація та саморефлексія [2, с. 132]. Швидкість комунікації та скорочення тексту в соціальних медіа може призводити до використання скорочень, жаргону, емодзі та інших мовних елементів, які можуть бути специфічними для англійської мови. Наприклад, скорочення такі як "LOL" (Laughing Out Loud), "BRB" (Be Right Back), "OMG" (Oh My God) та багато інших, що стали популярними в англomовному дискурсі, активно використовуються в соціальних мережах.

Крім того, жаргон та сленг, які використовуються в англomовному просторі, також можуть бути широко використовуваними в соціальних медіа. Наприклад, терміни "selfie", "hashtag", "vlog" та інші, які виникли в англійському

мовному середовищі, активно використовуються в комунікації в соціальних мережах незалежно від країни чи мови користувача.

Емодзі, які є символами, що виражають емоції, також мають своє походження в англійському мовному просторі та широко використовуються в соціальних медіа. Емодзі можуть мати різні культурні відтінки та використовуватися для вираження різних емоцій, але їх походження відноситься до англійської культури та комунікації.

Особливу увагу необхідно звернути на симулякрність інтернет спілкування. За визначенням Ж. Бодрійяра, симулякр – це імітація того, що не існує. Таким чином, відбувається заміна реального знаками реального, внаслідок чого ми маємо справу вже не з реальністю, а з ірреферентною гіперреальністю [3, с. 6-7]. Саме інтернет-простір та комунікація в ньому і є цією безвідносною імітацією неіснуючої реальності.

Ці фактори впливають на зміну мови в соціальних медіа та формування мовних трендів. Англійська мова, завдяки своєму використанню в рекламних кампаніях, впливу медіа-корпорацій та використанню мовних елементів, стала одним з домінантних мовних ресурсів в соціальних медіа, а також мовою міжнародної комунікації в Інтернеті. Це означає, що англійська мова стає все більш важливою для людей, які бажають бути активними у соціальних медіа та мережах.

Зміна мови в соціальних медіа є прикладом того, як мова може адаптуватися до нових комунікативних потреб та соціальних контекстів. Наприклад, у соціальних мережах дедалі більше використовуються сленгові терміни та жаргонні вислови, а також скорочення та емодзі, які допомагають виражати емоції та почуття швидше та легше.

Однак, зміна мови в соціальних медіа також може викликати певні проблеми, зокрема, може призводити до спотворення мови та порушення мовних норм. Наприклад, використання скорочень та жаргону може знижувати рівень граматичної та стилістичної правильності мовлення.

У цілому, англомовний дискурс в соціальних медіа є складним та багатограним явищем, що залежить від багатьох факторів, таких як соціальний контекст, мовні норми та звички, вплив медіа-корпорацій, технологічні інновації та багато іншого. Однак, несумнівно, що англійська мова має великий вплив на комунікацію в соціальних мережах та формування мовних трендів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Почепцов Г.Г. Від Facebook`у і Гламуру до Wikileaks: медіа комунікації. Київ: Спадщина, 2012. 461 с.
2. Пожидаєва І.В. Блогінг і мікроблогінг: модифікація жанру. *Мовні і концептуальні картини світу* : зб. наук. праць. Київ: 2011. С. 130-135.
3. Бодрійяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: Видання ОСНОВИ, переклад В. Ховхун, 2004. 230 с.

Карина Юрченко

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

ВЕРБАЛІЗОВНИЙ КОНЦЕПТ *LOVE* У РОМАНІ

JANE AUSTEN «PRIDE AND PREJUDICE»

Кохання – це один з найбільш складних і багатограних емоційних досвідів, які ми можемо відчувати. Відчуття кохання може мати різні прояви та форми, але одне залишається незмінним – воно має сильний вплив на наші думки, почуття та поведінку.

Одним із способів відображення та розуміння цього емоційного досвіду у художніх творах є вербалізований концепт КОХАННЯ. Вербалізований концепт – це спосіб вираження ідеї або поняття за допомогою мови, словесних засобів. Цей концепт є досить складним за структурою та змістом і містить багато аспектів – від почуттів до поведінки та культурних норм [1].

Окремі аспекти концепту КОХАННЯ стали предметом спеціального вивчення у сучасній лінгвістиці. Дж. Лакофф, О.Д. Шмельов, Г.А. Огаркова

здійснювали аналіз концептуальних метафор на позначення кохання, Б.Фер займався моделюванням прототипу концепту КОХАННЯ, С.Мартінек вивчав виокремлення асоціатив дієслів зі значенням «кохати/любити». [1, с. 2].

Хоча роман Джейн Остін «Гордість та упередження» був написаний понад 200 років тому, він залишається популярним і досі. Основною темою твору є любов, яка може кардинально змінити погляди та поведінку будь-якої людини. Роман також демонструє авторське бачення важливості одруження саме через кохання, а не з міркувань фінансового благополуччя.

У зазначеному творі концепт КОХАННЯ розгортається у наступних контекстах: *In vain have I struggled. It will not do. My feelings will not be repressed. You must allow me to tell you how ardently I admire and love you* [2]. В даному контексті авторка хотіла донести думку, що не можна відмовлятися від кохання через гординю, адже почуття все одно переможуть (*My feelings will not be repressed*). *I admire and love you* – лексичні одиниці *admire* та *love*, передають глибоке відчуття прихильності до когось.

У текстовому фрагменті *We are all fools in love* чітко прослідковуються «симптоми» кохання, а саме «затямарення розуму», адже *love feeling* ми не можемо контролювати. *My affections and wishes are unchanged; but one word from you will silence me on this subject for ever* [2]. Вираз *one word from you will silence me* чудово демонструє нам наскільки щирі та глибокі почуття кохання у героя. Він готовий більше ніколи не відкривати тему своїх почуттів до героїні, якщо вона просто скаже «Ні».

Джейн Остін у своєму романі «Гордість та упередження» для вербалізації кохання використовує такі мовні вирази як: *so strong an affection, strength of that attachment, heart did whisper warm feeling, prosperous love, much in love, violently in love, overflowing with admiration, the violence of my affection, expression of heartfelt delight, true affection* [2].

Авторка намагалася донести до свого читача ідею, що людські забобони не мають значення, коли мова йде про справжнє кохання. Вона наводить приклад головних героїв, щоб показати, що коли ми відкидаємо гордість, упередження та

забобони, емоції та почуття стають визначальними, а люди, відповідно, щасливими.

Крім того, Джейн Остін вдало продемонструвала важливість відчуття власної гідності, знання власної цінності, свободи від жадібності та чужого впливу. Авторка зобразила незалежну та добродішну героїню, що передала важливий урок кожній жінці та змусила задуматись про те, що для кожної з них важливіше – справжні почуття та кохання, чи прагнення до високого соціального статусу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Івлюшкіна Н. Засоби вербалізації концепту «кохання» в народнопісенних текстах Великої Британії. 12 січ. 2015 р. Луцьк, 2015. С. 2. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/7806/1/8.pdf>
2. Jane Austen «Pride and Prejudice». Modern Library, 2000. 279 p.

СЕКЦІЯ 2. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І КУЛЬТУР: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ В ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКІЙ ОСВІТНІЙ ПАРАДИГМІ

Анастасія Білавчук

Науковий керівник – д.пед. наук, проф. Черниш В.В.

(Київський національний лінгвістичний університет)

СПЕЦИФІКА СПРИЙНЯТТЯ ГРАМАТИЧНИХ СТРУКТУР У ПРОЦЕСІ ЧИТАННЯ

Вивчення іноземної мови передбачає оволодіння комунікативними вміннями, які формуються на базі мовних знань і навичок. Мовна компетентність складна за своєю структурою та об'єднує лексичну, граматичну, фонологічну та орфографічну компетенції. Компетентність розуміємо як бездоганне знання та володіння своєю справою, розуміння зв'язків, процесів та явищ, наявних методів та засобів для досягнення поставлених цілей.

Формування у студентів необхідних умінь неможливе без оволодіння мовним матеріалом різних видів. Важливо зазначити, що лише знання мовного матеріалу є недостатнім для досягнення практичної мети навчання іноземної мови.

Важливим компонентом оволодіння іноземною мовою завжди була і залишається граматична компетентність, адже вона є обов'язковою складовою як усного, так і писемного мовлення. Під граматичною компетентністю розуміємо вміння людини висловлюватися граматично коректно як усно, так і письмово, а також розуміти граматичні структури, використані іншими мовцями. Лише правильне використання граматичних форм та конструкцій уможливорює ефективне спілкування. Отже, практичного володіння іноземною мовою неможливо досягнути оминаючи опанування граматичних структур цієї мови.

Знання граматики можна досягти шляхом вивчення сукупності спеціальних теоретичних видань, але для оволодіння граматичною

компетентністю цього недостатньо. Лише практичне застосування відповідних правил та конструкцій у певних ситуаціях означає їх повне засвоєння.

Для формування граматичної компетентності доцільно використовувати певну систему вправ, яка передбачає послідовність та складність. Така система має враховувати взаємодію різних видів мовленнєвої діяльності.

Методика вивчення іноземних мов передбачає проведення практичних занять у такий спосіб, щоб протягом одного заняття були поєднані всі іншомовні компетентності. Вивчення граматики у студентів асоціюється насамперед із заучування правил та схем, які з плином часу забуваються. Саме тому ефективне навчання граматики у закладах вищої освіти спрямоване на автоматизацію навичок вживання граматичних знань в усному та писемному мовленні, переважно у більш професійно-орієнтованому середовищі [2, с. 210].

Актуальною залишається проблема моніторингу та повторення граматичних навичок, що зумовлює потребу у розробці дієвих методів та способі організації освітнього процесу. Систематичне повторення вивченої раніше інформації та перевірка рівня її засвоєння є невід'ємними частинами оволодіння граматичними навичками. На нашу думку, одним з найефективніших прийомів є використання читання на всіх етапах навчання граматики.

Варто зазначити, що сприйняття і переробка граматичної інформації в процесі читання має свої особливості. Говоріння, наприклад, передбачає пошук в пам'яті та підбір потрібних у заданій комунікативній ситуації граматичних структур. Читання, в свою чергу, активує процес сприйняття вже готових конструкцій у тексті. Головне завдання – розпізнавання та правильне співвіднесення структур з граматичним значенням, а також загальне розуміння тексту, яке передбачає застосування також лексичних знань [1, с. 122].

Деякі вчені розділяють граматику на активну та пасивну. Пасивна грамика використовується саме в процесі читання, адже провідна роль надається процесу вивчення функції та значення елемента, враховуючи його форму.

В процесі ознайомлення із текстом студенти насамперед розпізнають графічну форму та розуміють зміст, що в ній виражений. Усвідомленому читанню притаманний автоматизм перцептивної обробки матеріалу, а також здатність адекватного вирішення змістових завдань, що можуть виникати в ході мовленнєвої діяльності [1, с. 124].

Етапи навчання граматики із залученням читання повинні повторювати цей процес. Ознайомлення із граматичним явищем повинно починатися із описання його форми та ознак та продовжуватися розкриттям його змісту. Головне завдання вправ полягає у покращенні автоматизації впізнавання ознак та їх співвідношенні з правильним значенням. Увага студентів повинна бути зосереджена на формі та ознаках аналізованої структури. Отже, початкові вправи мають бути спрямовані на сприймання та розпізнавання граматичних явищ, а також на формування стереотипів для передбачення цих граматичних явищ у тексті під час читання.

Роботу з текстом, який містить певні граматичні явища, можна починати лише тоді, коли студенти будуть здатні розпізнавати та диференціювати необхідні граматичні структури в спеціальних вправах, в окремих реченнях, тобто коли будуть сформовані автоматизовані навички впізнавання. Практика з читанням текстів допомагає студентам виробити вміння мимовільного впізнання граматичної структури, яка вивчається або вивчалась до цього.

Читання вголос допомагає краще закріпити матеріал, адже рецептивні навички краще опановувати шляхом відтворення мовного матеріалу. У такий спосіб студенти здогадуються про граматичні явища, які будуть зустрічатися під час подальшого читання тексту. Це, в свою чергу, допомагає сформувати вміння за початком речення передбачити його закінчення [1, с. 125).

Можемо зробити висновок, що формування граматичної компетентності у студентів є невід'ємною складовою вміння сприймати та розуміти думки інших людей та вміння висловлювати власні ідеї та почуття як в усній, так і у письмових формах. Постійний моніторинг та повторення граматичних навичок є актуальним питанням протягом всього навчального процесу.

Формування граматичної навички, яка лежить в основі граматичної компетентності, вимагає автоматизації граматичних знань та умінь. Читання відіграє важливу роль у розвитку рецептивної граматичної навички, що передбачає мимовільне розпізнання графічної форми граматичного явища. Рецептивна граматична навичка створює підґрунтя для подальшого формування репродуктивної граматичної навички, яка робить можливим успішну іншомовну комунікацію студентів у різних професійних та життєвих ситуаціях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. 206 с.
2. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти : навч. посіб. Київ: Інкос, 2006. 248 с.

Маргарита Бобровник

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Швець Н.В.

(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Застосування різноманітних девайсів в освітньому процесі започаткувало становлення і розвиток такого виду комунікації, як комп'ютерна. В умовах дистанційного навчання комп'ютерна комунікація є ефективним засобом реалізації та координації навчально-педагогічної діяльності. Адже завдяки їй учитель отримав змогу використовувати сучасні інформаційні технології, працювати з необмеженими інформаційними ресурсами, отримувати і надавати різноманітні комунікативні послуги, притаманні сучасному інформаційно-освітньому середовищу.

На сьогодні під час дистанційного навчання в основному вчителі користуються платформою «Google Classroom» для проведення онлайн уроків, передачі та отримання інформації, перевірки робіт, проведення тестування й

оцінювання учнів. Дана платформа є зручною та простою у використанні. Серед плюсів – всі завдання зібрано в одному місці, учні отримують нагадування про здачу домашніх завдань, учитель має можливість бачити всі оцінки учня за всі завдання та надавати зворотній зв'язок, вчасно повідомляти батьків про успіхи їхніх дітей. Учні можуть прикріплювати виконані завдання в різних форматах. До мінусів платформи відносять її перевантаження та часткове зникнення завантажених файлів [1].

У процесі дистанційного навчання використовуються як синхронні засоби навчання – безпосередня онлайн взаємодія в режимі реального часу (Zoom, Google Classroom, Microsoft Teams), так і асинхронні, які забезпечують зворотній зв'язок між учасниками освітнього процесу із затримкою в часі (електронна пошта, форуми, соц.мережі) [2]. Серед ефективних методів формування іншомовної комунікативної компетенції учнів в умовах дистанційного навчання виділяємо – рольові/ділові ігри, онлайн-дискусії, круглі-столи, проєктні роботи, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, контролю та самоконтролю. Окреслені методи – це найпопулярніші методи інтерактивного навчання, які використовуються в освітньому процесі. Слово «інтерактивний» походить від англійського «interact», що означає взаємодіяти, перебувати у взаємодії, діяти, впливати один на одного, адже всі учасники навчально-виховного процесу постійно перебувають у взаємодії один з одним (у режимі діалогу, бесіди, спілкування, комунікації, розмови тощо).

Інтерактивне навчання – це одна зі спеціальних форм організації навчально-пізнавальної діяльності, під час якої всі учасники навчально-виховного процесу перебувають у тісній взаємодії. У процесі спільної взаємодії учні спочатку засвоюють нові теоретичні знання, потім оволодівають навичками і вміннями практичного застосування цих знань, що є результатом проведених тренувальних вправ, і лише потім відбувається закріплення знань та удосконалення практичних умінь і навичок. У процесі саме такої взаємодії формується іншомовна комунікативна компетенція учнів. Сутність інтерактивного навчання полягає у взаємонавчанні, груповій формі організації

освітнього процесу із реалізацією активних групових методів навчання для вирішення навчальних завдань.

У початковій школі найбільш ефективними є ті методи, що ґрунтуються на візуальній та слуховій основі, у середній та старшій школі – використовуються творчі завдання, проблемно-пошукова та проєктна робота, яка сприяє пізнавальній самостійності та креативності учнів [1].

Зазначимо, що для досягнення цілей навчання іноземних мов – сформованості відповідного рівня іншомовної комунікативної компетенції в учнів, учителі поєднують традиційні та інноваційні технології враховуючи індивідуальні особливості кожного з них. Для того, щоб процес оволодіння був успішним, він має проходити у сприятливій атмосфері взаємної підтримки. Адже доброзичлива атмосфера стимулює та розвиває пізнавальну діяльність учнів загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Особливості дистанційного навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти в умовах карантину.
URL : https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2243/ (28.02.2023)
2. Синхронне й асинхронне дистанційне навчання.
URL : <https://osvita.ua/school/method/78950/> (10.03.2023)

Владислава Бутрим

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Подосінникова Г. І.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка)*

ЕТАПИ РОБОТИ З АНГЛОМОВНИМИ АВТЕНТИЧНИМИ ВІДЕОМАТЕРІАЛАМИ (ЛЕКЦІЯМИ TED TALKS) З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

Навчальна програма з іноземних мов для профільної школи ставить за мету формування в учнів усіх компонентів англomовної комунікативної компетентності на рівні незалежного користувача [1]. При цьому все більшої актуальності набирає залучення до навчального процесу автентичних відео

матеріалів, що дозволяють певною мірою відтворити реальне мовленнєве середовище та демонструють не лише лінгвістичний, але й культурологічний аспект іноземної мови. Аудіювання як процес розуміння сприйнятого на слух мовлення відіграє важливу роль у роботі з такими матеріалами, так як створює базу для засвоєння мовного та мовленнєвого матеріалу, лінгвосоціокультурної інформації, удосконалення інших мовленнєвих навичок і вмінь.

Компетентність в аудіюванні (КА) – це здатність слухати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах прямого і опосередкованого спілкування [2, с. 280]. До мовленнєвих умінь аудіювання відносять: вміння виділяти в аудіо тексті основну інформацію та прогнозувати його зміст; вміння вибирати головні факти, не звертаючи увагу на другорядні; вміння вибірково розуміти необхідну інформацію в опорі на контекст, тощо [2, с.280].

Підсумовуючи та узагальнюючи пошуки Gilakjani A.P.& Sabouri N.B. щодо навчання аудіюванню, можемо зробити висновок, що процес аудіювання є динамічним і складним. Динамічність аудіювання виявляється у тому, що воно змушує відтворювати значення з вхідної інформації, яка є недосконалою, бо для слухача неможливо вловити і розрізнити кожне окреме слово, яке вимовляється. Складність цього процесу зумовлена тим, що визначення змісту аудіо повідомлення пов'язане із загальними когнітивними здібностями людини, що слухає. Аудіювання має позитивний вплив на вимову, розширення словникового запасу, доречне використання граматичних конструкцій [6, с. 123-124].

Поряд із цим, мотивація вважається фактором, що активно впливає на ефективність формування компетентності в аудіюванні. Отже, необхідно враховувати ставлення учнів до різних типів навчальних матеріалів, щоб обрати ті, що задовольняють мотиваційні та навчальні потреби учнів [8, с. 34]. Зокрема, до таких матеріалів у навчанні аудіювання слід віднести автентичні відео лекції з платформи TED.

Дослідженням ефективності використання відео лекцій TED Talks з метою формування компетентності в аудіюванні займалися такі вчені як М. Polat, С.-Р.

Wu, S.-A. Tilwani, Hassan & Hassan, P. Wingrove та інші. В Україні питання інтеграції лекцій TED Talks у освітній процес досліджували Ю. Підмогильна, Н. Коваль, Я. Бульба, І. Нестеренко, Я. Стрельчук.

«TED» - аббревіатура від англійського «Technology Entertainment Design», це некомерційна організація в США, метою якої є надання майданчику спікерам, що мають ідеї, здатні змінити світ; слоганом організації є фраза «Ideas Worth Spreading». На конференціях TED провідні теоретики та практики виступають з промовами, у яких діляться своїми найяскравішими ідеями та життєвим досвідом. Промова має тривати 18 хвилин або менше. Каталог відео лекцій TED Talks налічує понад 4000 виступів у таких категоріях як наука, бізнес, здоров'я, освіта, виховання, екологія та багато інших [10].

Для структурованої і ефективної роботи з автентичними відео лекціями TED Talks для формування англомовної компетентності в аудіюванні учнів профільної школи варто дотримуватись певного алгоритму. Відповідно, виділяємо три етапи роботи з лекціями TED Talks: переддемонстраційний, демонстраційний та післядемонстраційний.

На переддемонстраційному етапі необхідно налаштувати учнів на роботу з певним відео, активізувати вже наявний вокабуляр за тематикою відео лекції та докладно пояснити, який результат вони повинні отримати виконуючи запропоновані завдання [4, с. 193]. Від точності постановки завдання та простоти пояснень великою мірою залежить якість виконання роботи.

На демонстраційному етапі, який можна реалізувати в класі, але, на нашу думку, краще винести на самостійне опрацювання, відбувається сприйняття відео лекції та виконання завдання (завдань). На цьому етапі пропонуємо використати прийоми інтерактивного навчання іноземних мов: мотиваційні, пізнавальні та регулятивні [3, с. 203]. Наприклад, доцільно запропонувати учням занотувати лекцію за методом Корнела або скласти інтелект-карту, діаграму «фішбоун», тощо.

Нотатки Корнела (Cornell notes) – це система фіксування та організації інформації, яка може бути особливо корисною під час аудіювання. Основна ідея

такого способу занотовування полягає в особливому способі організації та обробки почутої інформації під час лекції, зустрічі, наради. Нотування за Корнелом потребує активного слухання і «вихоплювання» ключових понять і фраз, подальшої організації інформації у тези та узагальнення (підсумовування). Така логічна і послідовна робота при аудіюванні дозволяє навчитись розуміти суть сказаного, зафіксувати те, що залишилось незрозумілим і повернутись до цього пізніше та навчитись виділяти ключову думку тексту [5].

Укладання інтелект-карти (mind map) із заданим ключовим поняттям і наміченими смисловими зв'язками заохочує учнів до концентрації під час самостійної роботи з відео лекціями TED Talks, провокує активне слухання. Окрім того, це творчий процес, який передбачає використання графічних образів і позначень, винайдення аббревіатур, встановлення ієрархії, сегментацію та групування інформації. Робота з інтелект-картами позитивно впливає на розвиток логічного та критичного мислення учнів, сприяє кращому запам'ятовуванню матеріала [9].

На післядемонстраційному етапі доцільно запропонувати учням обговорити та відрефлексувати переглянута лекцію, використовуючи такі прийоми, як обмін думками у малих групах, або парне інтерв'ю. Опорними матеріалами для такої роботи стануть нотатки за методом Корнела або інтелект-карта, створені під час самостійної роботи з відеолекцією. Обидва прийоми дозволяють зафіксувати та структурувати найважливішу інформацію, створити структурно-вербальну опору для подальшої роботи.

Наведені етапи роботи з англомовними автентичними відеоматеріалами, лекціями TED Talks дозволяють комплексно досягати практичних, розвиваючих і освітніх цілей навчання: формувати вміння аудіювання та удосконалювати лексико-граматичні навички і вміння говоріння; розвивати критичне мислення, увагу, уяву; розширювати кругозір, отримати комплексні знання про сучасний світ. Перспективи подальшої роботи з предмету дослідження полягають у пошуку ефективних прийомів і засобів для роботи з відео лекціями TED Talks з метою формування компетентності в аудіюванні

учнів профільної школи та розробці комплексу вправ для використання у самостійній роботі учнів із англомовними автентичними відеоматеріалами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Навчальна програма з іноземних мов для загальноосвітніх закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов для 10-11 класів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України №1407 від 23 жовтня 2017 р.
2. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних, лінгвістичних університетів, К.: Ленвіт, 2013, 590 с.
3. Подосиннікова Г.І. Методична характеристика Інтерактивного навчання іноземних мов. *Педагогіка*. 2012. С. 196-208.
4. Стеценко Н.М., Байша К.М. Використання відео-ресурсу TED Talks у навчанні іноземної мови майбутніх менеджерів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. №68. т.2. С. 191-196.
5. Yayang Anjarsit, Aryuliva Adnan. The Use of the Cornell Note Taking Technique to Improve Listening Comprehension of Senior High School Students. *Journal of English Language Teaching*. 2017. vol.6. no.1.
6. Gilakjani A.P., Sabouri N.B. Learners` Listening Comprehension Difficulties in English Language Learning: A Literature Review. *English Language Teaching*. 2016. vol.9. no.6.
7. Hassan S.H., Hassan Z.N. Using TED Talks as authentic videos to enhance students` listening comprehension and motivation. *The Internet TESL Journal*. 2018. vol. 4. no. 1.
8. Krashen S.D. *The Input Hypothesis*, Logman, London, 1989.
9. Luangkrajang M. S. Use of Mind-Mapping in Language Learning: A Cognitive Approach. *Theory and Practice in Language Studies*. 2022. Vol. 12. No. 8. Pp. 1616-1621.
10. Ted.com. URL: <https://www.ted.com/> (дата звернення 28.02.2023).

Анастасія Ващенко

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ РИНКУ ПРАЦІ

Англійська мова залишається однією з найпоширеніших мов у світі і відіграє важливу роль у глобальному спілкуванні та бізнесі. Освітняни зі всього світу постійно шукають нові методики та підходи, щоб підготувати студентів до ринку праці. Розглянемо сучасні методики навчання англійської мови, зокрема, автентичне навчання, комунікативний підхід, англійську мову для спеціальних цілей (ESP), а також використання технологій для забезпечення імерсії у середовищі мови.

1. Автентичне навчання. Автентичне навчання передбачає використання матеріалів, які відображають ситуації з реального життя і відповідають потребам студентів у роботі та повсякденному спілкуванні [10]. Воно орієнтоване на розвиток комунікативної компетенції, що включає граматичну, лексичну, дискурсивну та стратегічну підготовку студентів до різних видів спілкування [8].

2. Комунікативний підхід. Комунікативний підхід акцентує увагу на розвитку навичок взаємодії у різних ситуаціях, що містяться в програмах навчання англійської мови [3]. Він сприяє розвитку різних аспектів мовленнєвої компетенції, таких як аудіювання, говоріння, читання та письмо, а також міжнародній та міжкультурній комунікації [4]. Цей підхід стимулює студентів активно спілкуватися, використовуючи англійську мову як засіб вираження своїх думок, ідей та почуттів.

3. Англійська мова для спеціальних цілей (ESP). Англійська мова для спеціальних цілей (ESP) ставить акцент на навчанні англійської мови, яке відповідає конкретним потребам студентів у певних професійних або академічних областях [1]. Навчання ESP базується на аналізі ситуацій, у яких

студенти зіткнуться з використанням англійської мови в майбутній кар'єрі, і формується з метою розвитку відповідних мовних навичок.

4. Використання технологій для забезпечення імерсії. Застосування сучасних технологій, таких як віртуальна реальність (VR) та доповнена реальність (AR), можуть забезпечити студентам імерсію у середовищі англійської мови [11]. Це дозволяє студентам відчувати реалістичне мовне середовище, покращуючи їхні мовні навички шляхом безпосереднього спілкування з носіями мови або виконання різних завдань.

Крім того, онлайн-платформи, такі як British Council [2] та Duolingo [5], надають студентам можливість вивчати англійську мову за допомогою інтерактивних вправ, групових проектів та ігор, що сприяє розвитку комунікативних навичок у реальному часі.

Сучасні тенденції та інноваційні підходи до навчання англійської мови, які спрямовані на забезпечення відповідності вимогам ринку праці:

1. Гейміфікація. Однією з сучасних тенденцій у викладанні англійської мови є гейміфікація - інтеграція елементів гри та механік в навчальний процес. Цей підхід сприяє мотивації студентів, стимулює їхню активність та допомагає підтримувати високий рівень зацікавленості в навчанні. Гейміфікація може включати використання балів, рівнів, досягнень, таймерів та інших аспектів гри для заохочення студентів до вивчення мови [6].

2. Навчання на основі проектів. Project-Based Learning (PBL) - це підхід, який передбачає залучення студентів до розв'язання реальних проблем або виконання завдань, спрямованих на вирішення певних мовних або культурних питань. Працюючи над проектами, студенти розвивають навички комунікації, критичного мислення, співпраці та рефлексії, які важливі для успішної кар'єри в сучасному світі [12].

3. Мобільне навчання. Використання мобільних пристроїв та додатків для навчання англійської мови стає все більш поширеним. Мобільне навчання дозволяє студентам вчитися будь-коли та будь-де, пропонуючи гнучкість та можливість адаптувати процес навчання до власних потреб та ритму життя. Крім

того, мобільні додатки часто включають різні інтерактивні вправи, аудіо- та відеоматеріали та можливості для спілкування з носіями мови, що сприяє розвитку різних мовних навичок та поглибленню культурного розуміння [7].

4. Вивчення мови через соціальні медіа. Соціальні медіа можуть бути використані як інструмент для вивчення англійської мови та підвищення мовної компетенції. Студенти можуть спілкуватися з носіями мови, слідкувати за оновленнями від англомовних блогерів, співпрацювати з іншими учнями, ділитися власними досягненнями та навчальними матеріалами. Це дозволяє студентам поглибити свої знання, підтримувати мотивацію та відчувати реальне спілкування в англійському середовищі [9].

Сучасні методики навчання англійської мови мають на меті розвивати ефективні навички спілкування та адаптації до різних ситуацій на ринку праці. Використання автентичного навчання, комунікативного підходу, англійської мови для спеціальних цілей та технологій, що забезпечують імерсію, допомагає студентам підготуватися до роботи в глобальному середовищі та стати ефективними комунікаторами.

Враховуючи вимоги ринку праці, освітяни повинні бути гнучкими та інноваційними в підходах до викладання англійської мови. Зосередження на конкретних потребах студентів, активізація процесу навчання та використання нових технологій можуть допомогти забезпечити успіх студентів на ринку праці та досягнення їхніх професійних цілей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Belknap E., Grabowski M. English for Specific Purposes: A Holistic Approach to Teaching EAP. Routledge, 2018.
2. British Council. Learn English Online. Н.д. URL: <https://www.britishcouncil.org/learnenglishonline>
3. Brown H. D. Principles of Language Learning and Teaching. Pearson Education, 2014.
4. Deardorff D. K. Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization. *Journal of Studies in International Education*. 2006. Vol. 10. №3. P. 241-266.

5. Duolingo. Learn English with Duolingo. URL: <https://www.duolingo.com/learn>
6. Kapp, K. M. The Gamification of Learning and Instruction: Game-based Methods and Strategies for Training and Education. John Wiley & Sons, 2012.
7. Kukulska-Hulme, A., Viberg, O. Mobile collaborative language learning: State of the art. *British Journal of Educational Technology*. 2018. Vol. 49. №2. P. 207-218.
8. Larsen-Freeman D. Techniques and Principles in Language Teaching. Oxford University Press, 2018.
9. Lomicka, L., Lord, G. Social Networking and Language Learning. In F. Farr & L. Murray (Eds.), *The Routledge Handbook of Language Learning and Technology* (pp. 255-268). Routledge, 2016.
10. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2014.
11. Slater M., Sanchez-Vives M. V. Enhancing Our Lives with Immersive Virtual Reality. *Frontiers in Robotics and AI*. 2016. Vol. 3. P. 74.
12. Thomas, J. W. A Review of Research on Project-Based Learning. Autodesk Foundation, 2000.

Сергій Вольський

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Швець Н.В.

(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)

ВИКОРИСТАННЯ ДОДАТКА DUOLINGO З МЕТОЮ ВИВЧЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

В наш час, вивчення англійської мови є обов'язковим для багатьох людей, особливо для учнів профільних шкіл, які планують продовжити навчання в іноземних вузах або знайти роботу за кордоном. Однак, відсутність мотивації, доступу до якісного навчання та часу на регулярні заняття може бути причиною неефективного навчання.

Мовленнєвий розвиток є одним з ключових аспектів освіти, що відображає зміст знань, умінь та навичок учнів. З розвитком інформаційних технологій з'явилися різноманітні засоби та підходи до вивчення іноземних мов, які спрощують процес освоєння нової лексики. Один з таких засобів - мобільний додаток Duolingo.

Duolingo – це безкоштовний мобільний додаток, розроблений для вивчення іноземних мов, який став одним з найпопулярніших інструментів для самостійного вивчення мов у світі [2]. В основі цього додатку лежить ідея вивчення мови за допомогою інтерактивних вправ, ігор та тестів, що забезпечує ефективний і захоплюючий процес навчання.

Додаток Duolingo може бути використаний для вивчення англomовної лексики у профільній школі. Він має багато переваг, таких як доступність, інтерактивність та зручність використання.

Однією з головних переваг Duolingo є його доступність. Це означає, що додаток можна використовувати на будь-якому пристрої, такому як комп'ютер, планшет або смартфон. Крім того, додаток є безкоштовним, що робить його доступним для всіх користувачів, незалежно від його фінансового стану [1].

Інтерактивність Duolingo є ще однією його перевагою. Вправи та тести в додатку зроблені у формі ігор, що допомагає учням вивчати англomовну лексику відчутно легше та цікавіше. Це може стимулювати їх до продовження навчання та покращення результатів.

Duolingo також є зручним у використанні. Його інтерфейс є простим та зрозумілим, що дозволяє учням швидко зорієнтуватись у ньому та почати вивчати нову лексику. Крім того, додаток має можливість налаштування рівня складності вправ в залежності від рівня знань учня, що дозволяє кожному користувачу вивчати англійську мову на своєму рівні.

Однією з особливостей додатка Duolingo є його система мотивації. Кожен учень має свій профіль та може змагатись з іншими користувачами у виконанні завдань та отриманні очок. Це стимулює учнів до продовження навчання та покращення своїх результатів.

Щоб здійснювати навчання за допомогою додатка Duolingo максимально ефективно, необхідно мати систематичний підхід та встановити часові рамки для виконання завдань. Також важливо мати правильне ставлення до навчання та виконання завдань, що сприятиме досягненню успіху у вивченні англійської мови.

Duolingo пропонує такі вправи для вивчення іноземних слів, як:

1. Вправи з перекладом – учень бачить слово на одній мові і йому необхідно перекласти його на іншу. Ця вправа допомагає закріплювати нові слова та вивчати їх значення.

2. Вправи з аудіо – учень повинен впізнати вимову слів та перекласти їх на іншу мову. Ця вправа допомагає вчити вимову слів та розуміти їх у контексті.

3. Вправи на використання слів у контексті – учень повинен використати нові слова у реченні. Ця вправа допомагає вчити нові слова у контексті та збільшувати розуміння мови.

4. Вправи зі співставленням – учень повинен співставити слова з їх відповідними перекладами. Ця вправа допомагає вчити нові слова та збільшувати розуміння мови.

5. Створення власних наборів слів – учень може додавати нові слова до набору та використовувати його для повторення та закріплення вивчених слів.

Щоб допомогти учням вивчати слова більш ефективно, деякі вчителі можуть використовувати додаток Duolingo в класі як додатковий ресурс для навчання англійської мови. Вони можуть створювати спеціальні завдання для учнів та відстежувати їх прогрес.

Отже використання Duolingo для вивчення англомовної лексики в профільних школах може поліпшити мовні навички учнів та сприяти досягненню навчальних цілей. Інтеграція додатка в навчальний процес вимагає активної участі вчителя, ретельного планування та організації навчання. Вчителі мають змогу відстежувати прогрес учнів, підбирати завдання та стежити за мотивацією, що сприяє ефективності навчання. Гейміфікація та адаптивне навчання, властиві додатку Duolingo, дозволяють учням розвивати мовні навички за власним темпом та в різних контекстах. Це сприяє глибокому розумінню мови та успіху учнів у профільних школах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Jordan Shapiro Duolingo For Schools Is Free, And It May Change The EdTech Market. URL: <https://www.forbes.com/sites/jordanshapiro/2015/01/08/duolingo-for-schools-may-change-the-edtech-market/?sh=239e235a40d2>, 2015
2. Munday P. The case for using DUOLINGO as part of the language classroom experience. RIED. Revista Iberoamericana de Educación a Distancia, 2015.

Анастасія Гримайло

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Буренко Т. М.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

МЕТОДИ І ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ ПИСЬМУ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Необхідність навчання писемного мовлення іноземною мовою обґрунтовується його ефективністю у вивченні мови, сприянням розвитку мовної свідомості, каналом пізнання іншомовної культури, а також методичними перевагами. Навички письма є складними та формуються поступово протягом усього шкільного курсу та є взаємопов'язаними з навчанням читання та говоріння у певній послідовності. Психофізіологічна основа писемного мовлення включає багато аналізаторів, механізмів і когнітивних процесів, а для ефективного навчання цього виду мовленнєвої діяльності необхідні оптимальні методи та прийоми навчання [2, с. 191].

Письмо в широкому розумінні терміна означає писемне мовлення як специфічний, активний, продуктивний вид мовленнєвої діяльності, який передбачає вміння кодування інформації з урахуванням графічного каналу зв'язку. Це – спосіб формування і формулювання думки в письмових мовних знаках [1, с. 37].

Якість формування навички письма в учнів середньої школи залежить від правильного усвідомлення методів навчання, їхніх особливостей, взаємозв'язку і класифікаційних структур. Саме орієнтування в системі методів навчання

письма дозволяє зробити їхній доцільний вибір з урахуванням мети уроку, характеру змісту навчального матеріалу, рівня знань і умінь учнів. Операціями **аналітико-синтетичного методу** є аналіз і синтез під час письма: зорове аналітичне сприймання графеми, розклад її на елементи, а також синтез елементів під час цілісного зображення графеми, поєднань букв у складі і слова. Навчання письма за допомогою даного методу допомагає формувати в дітей зорово-рухові образи писемних літер і графічну навичку письма в цілому. **Лінійний (графічний) метод** полягає в навчанні письма в межах ліній графічної сітки, надрукованої в зошиті. Розліновка полегшує учням засвоєння правильного написання літер: усвідомлення точного місця початку зображення літер, збереження їхньої висоти, ширини та нахилу під час написання, використання правильного поєднання елементів і букв. **Тактовий (ритмічний) метод** є письмом в однаковому темпі, що сприяє розвитку плавного письма, забезпечуючи поступовий перехід дітей від повільного до пришвидшеного та розвиваючи чіткість і цілеспрямованість рухів, які необхідні для формування навички письма. Крім того, тактування поживляє роботу на уроці й дисциплінує учнів. **Копіювальний (стигмографічний) метод** означає наведення літер або їхніх елементів за допоміжними контурами, що дозволяє полегшити виконання завдання, але не сприяє свідомому засвоєнню алгоритму написання. **Генетичний метод** полягає в дотриманні чіткої послідовності вправ у порядку нарощування труднощів під час письма цілих букв, слів, складів та речень, що дає можливість формувати в дітей сталий почерк [3, с. 63-66].

На уроках англійської мови в середній школі можна використовувати різні прийоми навчання письма: **моделивання** (вчитель демонструє, як писати текст певного типу (наприклад, листа, есе або резюме) та показує, які етапи та складові необхідно враховувати при його написанні), **попередній план** (перед написанням тексту учні складають план, де вони визначають головну думку, ключові аргументи, структуру та інші важливі аспекти свого тексту), **брейнштормінг** (учні обговорюють та записують свої ідеї щодо теми свого тексту, щоб мати більше матеріалу для написання), **письмові завдання з різними**

типами текстів (учні пишуть листи, есе, резюме, оголошення тощо, щоб навчитися різним типам письма та їх особливостям), **редагування та перевірка** (учні взаємно перевіряють свої тексти та редагують їх з метою поліпшення стилю та граматики), **використання технологій** (учні використовують комп'ютери або планшети для написання та редагування своїх текстів, а також для пошуку інформації та джерел для дослідження), **використання мовних моделей** (учні вивчають та аналізують різні граматичні конструкції та вирази, щоб використовувати їх у своїх текстах) [4].

Отже, для успішного формування навичок письма учнів середньої школи необхідно правильно усвідомити методи навчання, їх особливості, взаємозв'язок і класифікаційні структури. Орієнтування в системі методів і прийомів навчання письма дозволяє зробити доцільний вибір з урахуванням мети уроку, характеру змісту навчального матеріалу, рівня знань і умінь учнів. Варто звертати увагу на вибір тих методів, що найбільше відповідають потребам учнів і допомагають їм ефективніше засвоювати матеріал. Навчальний процес повинен бути цікавим, доступним і підходити для різних типів мислення учнів. Важливо забезпечувати регулярну практику та повторення вивченого матеріалу, що допомагає закріпити навички письма.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гусленко І. Ю. (упорядник). Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов»: для студентів 5 курсу факультету «Референт-перекладач», які навчаються за спеціальністю 035 «Філологія (Переклад)». Харків: Видавництво НУА, 2018. 64 с.
2. Панова Л. С., Андрійко І. Ф., Тезікова С. В. та ін. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 328 с.
3. Цєпова І. В. Методи і прийоми навчання письма: історія і сучасність. *Журнал науковий огляд*, 2015. Вип. 8 (18). С. 61-68.
4. Reading Rockets. Strategies for Teaching Writing URL: <https://www.readingrockets.org/teaching/writing-skills/strategies>

Олександр Дорошенко

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Буренко Т.М.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

З огляду на реформи у сфері освіти та підвищення вимог до здобувачів освіти питання використання інтерактивних методів у процесі навчання стає все більш актуальним. Сучасні дослідження у галузі методики викладання В.І. Старости, О.І. Пометун, Л.В. Пироженко та ін. доводять, що саме інтеракція як безпосередня міжособистісна взаємодія сприяє успішній організації індивідуальної та групової роботи на уроках, у процесі якої зростає продуктивність опрацювання різних джерел інформації.

Однак протягом тривалого часу в освітньому процесі використовувалися традиційні методи навчання, а учитель був чи не єдиним джерелом знань. Наразі в умовах інформатизації різних сфер життя традиційні методи роботи на уроці не настільки цікаві та ефективні, щоб учні застосовували їх і могли співвіднести отриману інформацію з власним досвідом. Отже, як слушно вважає Л.В. Пироженко, виклики сьогодення змінюють фокус освіти, навчального процесу та відношення учнів та вчителів до уроку, вимагаючи розширення діапазону методів навчання [2, с. 19].

Усі інтерактивні методи мають за мету заохотити учнів бути активними на уроці, мислити самостійно, краще засвоювати інформацію. Водночас інтеграція інтерактивних методів в освітній процес, на переконання В.І. Старости, сприятиме не лише поглибленню знань учнів, а й активізує їх зацікавленість у навчанні, розвине системне і креативне мислення [4, с. 94].

Водночас вітчизняна методистка О.І. Пометун відмічає, що стратегія інтерактивного навчання – це створення педагогом уроку шляхом використання відповідних методів, способів та прийомів, на базі паритету, тобто рівних відносин між учителем і учнем, взаємовіддачі та інтенсивної учнівської

діяльності. Дослідниця пропонує використовувати такі інтерактивні методи на уроці як мозковий штурм, проектну методику, метод case-study, акваріум, рольові ігри та багато інших [2, с. 9].

Поділяючи думку В. Чернобай, зазначимо, що досить перспективними інтерактивним методом є використання пізнавальної мультиплікації. Колективний перегляд мультфільмів становить основу інтерактивного навчання англійської мови і може бути використаний при реалізації всіх видів інтерактивних вправ [5, с. 15].

Зазначимо, що при навчанні учнів також доцільно використовувати фільми іноземною мовою. Наприклад, для учнів 8–9 класів можна використовувати такі фільми як «Home Alone», «Harry Potter», «Fantastic Beasts and Where to Find Them», «Marley & Me» та інші [1, с. 91]. Як стверджує О.І. Пометун, відеоматеріали створюють особливе середовище для спілкування, вдосконалюють правильність мовленнєвої діяльності, активізують взаємну підтримку, що дозволяє не лише отримувати нові знання, а й розвивати пізнавальну активність, комунікативні навички, уміння працювати в команді .

Продуктивним, на думку О.І. Пометун, є і метод проєктів, який став одним із найулюбленіших інтерактивних методів навчання учнів і сприяє розвитку в них ініціативної уяви, самодисципліни, співпраці з іншими учнями, корисних дослідницьких навичок. Практична мета виконання певної проєктної роботи може базуватись на удосконаленні різних умінь та навичок. Деякі роботи вимагають більше практики усного мовлення, інші більше спрямовані на розвиток навичок письма та вимагають застосування певних артистичних здібностей. Одні завдання більше підходять для індивідуальної роботи, інші – для роботи в парах або малих групах [2, с. 55].

З огляду на предмет нашого дослідження наголосимо на тому, що інтерактивні методи використовуються при навчанні іноземної мови на різних стадіях формування мовленнєвих навичок і умінь, а також є основою впровадження інтерактивного підходу до іншомовного навчання. Як констатує Ж.В. Прядко, варто враховувати те, що застосування інтерактивного підходу на

уроках англійської мови передбачає наявність в учнів певної мовної бази для здійснення комунікації в рамках аналізу різних ситуацій [3, с. 18].

Особливої уваги заслуговує використання комп'ютерних презентацій на уроках англійської мови. Активне використання учнями комп'ютерних технологій вирішує відразу декілька завдань: по-перше, учні навчаються самостійно добувати інформацію, по-друге, учні практикуються творчо застосовувати отримані знання; по-третє, школярі отримують досвід спілкування при підготовці проекту і вміння працювати в групі. Комп'ютерні презентації просто незамінні при пред'явленні країнознавчого матеріалу англійською мовою. За допомогою презентації можна наочно, цікаво і доступно представити країну мови, її географію, історію, повсякденне життя народу. Для кожного учня презентація – це можливість висловити і показати себе, свої інтереси, набуті навички. Важливо, щоб вчитель створював різні види презентацій [5, с. 28].

Таким чином, згідно із даними О.І. Пошетун і Л.В. Пироженко, основними цілями використання інтерактивних методів на заняттях з англійської мови є мотивація дітей до вивчення мови, встановлення контакту між здобувачами освіти; навчання навичкам командної роботи; розвиток уміння толерантно ставитися до чужої думки; сприяння ефективному засвоєнню навчального матеріалу; активізації мотивації до самостійного знаходження способів вирішення навчальної задачі шляхом вибору із запропонованих варіантів або пошуку власного обґрунтованого рішення [2, с. 120].

Отже, інтерактивні методи навчання англійської мови забезпечують високу мотивацію, міцність знань, творчість та фантазію, комунікабельність, активну життєву позицію, командний дух, свободу самовираження, взаємоповагу та демократичність учнів. Використання продуктивних інтерактивних методів навчання є перспективним напрямом модернізації процесів викладання мови, сприяє ефективному оволодінню учнями вмінь і навичкам спілкування на уроках, дозволяє бути активним учасником процесу, формувати та розвивати пізнавальну активність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Весельська О. Л. Інтерактивні методи як ефективний засіб навчання іноземним мовам студентів немовних факультетів вищих навчальних закладів в умовах особистісно-зорієнтованої освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2011. Вип. 9. С. 91–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2011_9_17
2. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібник / за ред. О. І. Пометун. Київ, 2004. 192 с.
3. Прядко Ж. В. Інноваційні і традиційні інтерактивні методи навчання на уроках англійської мови. *Обрії педагогічних знань: теорія, новації, практика*. 2020. Вип. 4. С. 98–107.
4. Староста В. І., Попадич О. О. Методи традиційного та інтерактивного навчання: ставлення до них майбутніх учителів. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Мелітополь. 2018. № 1(20). С. 94–100.
5. Чорнобай В. Г. Інтерактивне навчання англійської мови: комунікативні ігри, таблиці та схеми. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». Дніпро : Ун-т ім. Альфреда Нобеля. 2020. № 1(19). С. 15.

Євгенія Доценко

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Подосиннікова Г.І.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

СЕРВІС “MENTIMER” ЯК ЗАСІБ ІНТЕРАКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З УЧНЯМИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У БАЗОВІЙ ШКОЛІ

Сучасна методика навчання іноземних мов вказує на пряму залежність успішності формування комунікативної компетенції учнів від їх внутрішньої позитивної мотивації, особистісного інтересу та високої активності у процесі вивчення іноземної мови. Зокрема, критика так званих «традиційних» форм і методів навчання пов'язана з відведенням учню ролі пасивного виконавця, ігноруванням його реальних навчальних мотивів, порушенням зворотного зв'язку між учителем і учнем [3, с. 197].

У зв'язку з цим гостро стоїть проблема вдосконалення форм організації процесу навчання з тим, щоб в рамках класно-урочної системи створити умови

для розвитку та самореалізації особистості. Значною мірою цієї мети можна досягти, використовуючи технології інтерактивного навчання [3, с. 197].

Актуальні дослідження та наукові здобутки вітчизняних та зарубіжних вчених стверджують, що використання технології інтерактивного навчання є знаряддям для освітньої діяльності, яка передбачає зміни можливостей пізнання та навіть появу нових форм мислення [2, с. 6]. Сформуванню такої особистості можливо за умови створення освітнього середовища, яке практично реалізується шляхом впровадження інтерактивних технологій навчання – зокрема, новітніх цифрових засобів.

Одним із цифрових засобів інтерактивної взаємодії з учнями на уроках англійської мови у базовій школі є сервіс "Mentimeter", який заслуговує уваги як інструмент із широкими освітніми можливостями. Розроблений шведською компанією, інструмент є популярний та успішно використовується працівниками різних сфер життєдіяльності з метою створення презентацій зі зворотним зв'язком у режимі реального часу [1].

Використання сервісу "Mentimeter" як засобу інтерактивної взаємодії з учнями на уроках англійської мови у базовій школі має значний методичний потенціал.

По-перше, Mentimeter – це інструмент, за допомогою якого учитель може під час демонстрації мультимедійної презентації дізнатись, що думають учні класу з того чи іншого приводу за допомоги онлайн-голосування через мобільні телефони, планшети або комп'ютери; цій сервіс дозволяє блискавично опитати весь клас, отримати миттєвий зворотний зв'язок і продемонструвати отримані результати класу.

Mentimeter – це анонімний додаток, тому не потребує введення імені та прізвища учасника опитування і в цьому теж є його особливість. [2, с. 19] Додаток пропонує безкоштовну версію, яка дозволяє кожній створеній вправі містити лише два слайди. В деяких випадках немає необхідності робити повноцінну презентацію або інструмент оцінки, а потрібен лише для того, щоб активізувати залучену групу та стимулювати учасників до вираження своєї

думки чи ідей, тому більше слайдів непотрібно. Ментиметр можна використовувати на різних етапах навчальної діяльності.

По-друге, він допомагає взаємодіяти всім учасникам освітнього процесу. Оскільки сервіс працює як інтерактивна презентація, то прямо на слайді можна ставити запитання на тему і просити студентів відповідати в їх смартфонах.

Такий формат завдання можна використовувати на початку уроку та поставити кілька питань з граматики або лексики, які вивчалися на минулому уроці.

Також можна створити короткі опитування за допомогою Open ended questions, Q&A або голосування для студентів. Можна обрати тему на наступне заняття, перевірити лексику та розуміння нових слів, запропонувати заповнити прогалини у реченнях одним чи декількома словами на вибір.

По-третє, Впровадження цього сервісу на уроках іноземної мови сприяє індивідуалізації навчання та самомотивації учнів.

Використання (Word cloud) хмари зі слів, які пишуть учасники, підходить для всіх рівнів, і його можна використовувати для швидкої перевірки лексики або розігріву перед новою темою.

Крім цього є можливість створити слайд із тестом Multiple choice або батл думок за допомогою Ranking або Scales. Найкраще підійде для того, де потрібно пояснити advantages and disadvantages або потренувати розмовну англійську та навчити студентів відстоювати свою думку.

Отже, використання сервісу “Mentimeter” як засобу інтерактивної взаємодії з учнями на уроках англійської мови у базовій школі має значний методичний потенціал. Впровадження цього сервісу на уроках іноземної мови допомагає взаємодіяти всім учасникам освітнього процесу та сприяє індивідуалізації навчання й самомотивації учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Mentimeter: веб-сайт. URL: <https://www.mentimeter.com>

2. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2021. 64 с.

3. Подосиннікова Г.І. Методична характеристика інтерактивного навчання іноземних мов. *Педагогічний процес: теорія і практика*: зб. наук. раць. 2012. № 3. С. 196-208.

Роман Дубров

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Швець Н.В.

(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)

ЦІЛІ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

Серед пріоритетних завдань профільної школи з вивчення іноземної мови – формування високого рівня володіння учнями англomовною комунікативною компетенцією. У процесі формування визначеної компетенції обов'язково враховуються інтереси, індивідуальні особливості, нахили та здібності кожного учня до навчання.

Англomовна комунікативна компетенція учнів профільної школи розглядаємо як єдність трьох компонентів: мовного, мовленнєвого та соціокультурного. Мовна компетенція передбачає знання (лексичні, фонетичні та граматичні) і відповідні навички. Мовленнєва охоплює чотири види компетенцій: уміння в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі. Соціокультурна компетенція складається з країнознавчої – знання про культуру країни, мова якої вивчається, та лінгвокраїнознавчої, яка передбачає володіння особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови у різних сферах спілкування на відповідному рівні володіння мовою (згідно із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання).

Для того, щоб учні вміли висловлюватися в типових ситуаціях основних сфер спілкування вони повинні у процесі навчання опанувати наступні навички

і вміння, які і є цілями формування англомовної комунікативної компетенції, а саме:

- комбінувати мовленнєві зразки згідно з комунікативним наміром і на основі логічної схеми;
- передавати зміст зразка зв'язного монологічного мовлення – близько до тексту, своїми словами, зі скороченням, з розширенням;
- зв'язно висловлюватися при варіюванні опор – дається зміст і часткова мовна форма, дається мовна форма, дається лише зміст;
- зв'язно висловлюватися на основі комбінування декількох джерел інформації – з опорою на зразок, без опори на зразок;
- висловлювати свою думку та своє ставлення до предмета мовлення;
- описувати зображення/картину тощо;
- переказувати різними способами сприйнятий на слух чи прочитаний текст;
- робити повідомлення чи розповідь за темою, комбінуючи матеріал одного чи декількох джерел інформації;
- звернутися до лексичного перифразу або за допомогою до співрозмовника у випадку незнання слова [2].

Начальна діяльність учнів організовується таким чином, щоб вони виконували вмотивовані дії з мовленнєвим матеріалом для вирішення комунікативних завдань спрямованих на досягнення цілей та намірів іншомовного спілкування, в умовах що моделюють ситуації реального спілкуванні у відповідності до програми навчання профільної школи.

Кожен етап навчання (початкова, основна, старша школа) характеризується не тільки різною тематикою і обсягом навчального матеріалу для формування іншомовної комунікативної компетенції але й різноманітними методами, формами і видами навчальної діяльності відповідно до рівня розвитку учнів, їхніх інтересів, досвіду тощо.

Отже, англомовна комунікативна компетенція учнів – це здатність і вміння доцільно та ефективно використовувати суму знань (про систему мови, її

лексичні, граматичні, фонетичні та орфографічні правила і норми функціонування) у процесі іншомовного спілкування, обов'язково враховуючи національний та соціокультурний аспекти відповідно до різноманітних цілей та специфіки мовленнєвої ситуації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. / науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.

2. Сидір К.О. Формування в учнів комунікативної компетентності на уроках іноземної мови. URL : <https://naurok.com.ua/dopovid-formuvannya-v-uchniv-komunikativno-kompetentnosti-na-urokah-inozemno-movi-50622.html> (15.03.2023)

Алла Жолоб

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Подосиннікова Г.І

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка)*

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ ISLCCOLLECTIVE ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У БАЗОВІЙ ШКОЛІ

Значення освіти у розвитку людини та нації неможливо переоцінити. Концепція традиційної освіти кардинально змінилася останніми роками. У технологічному навчальному процесі електронні пристрої використовуються для поширення та набуття знань, навичок [1, с. 208]. З самого початку активного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес вони почали відігравати незамінну роль у вищих навчальних закладах а також в середніх загально-освітніх школах. Як методи, так і роль ІКТ та мультимедійних засобів навчання широко використовуються багатьма педагогами та працівниками наукової сфери.

На сьогоднішній день більшість здобувачів освіти, а також вчителі знаходяться в умовах дистанційного навчання. Освітня технологія – це науковий підхід до засвоєння інформації. Освітні технології полегшують навчання та підвищують академічну успішність людини та є найбільш корисним інструментом в особистісно-орієнтованому та проблемно-орієнтованому навчанні [2, с. 337]. Освітні технології є дуже важливим інструментом у навчанні, поширенні інформації [3, с. 115].

Вчителі залишаються головною і рушійною силою реалізації навчального плану будь-якої шкільної програми. Доведено, що деякі проблеми дистанційного навчання можна вирішити за допомогою інтеграції різноманітних сучасних освітніх технологій у навчальний процес [4, с. 40]. Нові знання для вчителів і учнів набагато ефективніше засвоюються завдяки використанню мультимедіа [5, с. 6]. Мультимедіа описує будь-який електронний пристрій з великою кількістю додаткових елементів, таких як текст, аудіо, зображення, графіка та анімація для розповсюдження інформації [6, с. 271].

Онлайн-платформа – це інформаційний простір, з якою як викладач, так і студент реалізують інтерактивні засоби та усі складові процесу навчання (електронна пошта, телефонні переговори, переговори з використанням мережі Інтернет). Інформаційно-освітнє середовище, що змінюється, пред'являє нові вимоги як до організаторів навчального процесу, так і до учнів. Вчителі повинні бути організаторами уроку та вести своїх учнів до того, щоб вони займали активну позицію в освітньому процесі та досягали максимальних результатів. Сьогодні роль та вплив англійської мови стрімко зростає у всьому світі. Удосконалення мовної освіти є одним із стратегічних пріоритетів, адже це впливає на культурний, соціальний та економічний розвиток.

Враховуючи позитивні результати учнів у вивченні іноземних мов та останні новини про комп'ютерні технології, я б хотіла представити платформу ISLCollective, де можна ефективно викладати англійську мову.

ISLCollective – це навчальна платформа вчителів та викладачів, яка пропонує широкий спектр освітніх матеріалів (воркшити ESL, презентації ESL

PowerPoint та відеоуроки), щоб допомогти учням у вивченні іноземних мов. Ви можете або шукати і використовувати готові матеріали, створені спільнотою ISLCollective, або завантажувати власні.

ISLCollective – це платформа, яку можуть використовувати всі хто цікавиться вивченням мов. Цей сайт має декілька основних розділів: ESL Worksheets, ESL PowerPoints, ESL Video Lessons. ISLCollective надає доступ до величезної бібліотеки робочих листів ESL, що охоплюють різні теми та предметні області, включаючи граматику та словниковий запас. Ви можете використовувати функцію пошуку сайту для пошуку певних воркшитів. Використовуючи фільтр, можна обрати рівень знань учнів, педагогічні цілі, рівень освіти учня, присутня функція спілкування. Більш того, внизу ви знайдете додаткову інформацію про воркшити, включаючи дату публікації, автора, відповідні рівні та тип ліцензії на авторське право.

Іншим допоміжним матеріалом для вивчення іноземних мов що надаються платформою ISLCollective є презентації PowerPoint. Як і у випадку з воркшитами ESL, ви також можете шукати презентації ESL PowerPoint за допомогою служби пошуку сайту, застосовуючи фільтри.

ISLCollective пропонує широкий спектр відеоуроків ESL, які ви можете використовувати зі своїми учнями, щоб навчити їх основним мовним навичкам. Відео уроки включають інтерактивні спливаючі вікторини, засновані на відеороликах YouTube. Коли учні дивляться відео, на екрані з'являються запитання. Учні натискають, щоби ввести свої відповіді. Мені подобається розділ відеоуроків, тому я використовую ці матеріали для викладання англійської мови на уроках, учні охоче виконують завдання та удосконалюють лексичні або граматичні навички.

Отже, матеріали надані ISLCollective, можуть допомогти учням покращити свої мовні навички у таких ключових областях як аудіювання, розмовний рівень, читання, правопис, словниковий запас та граматичні навички.

ЛІТЕРАТУРА

1. Evans K. L., Yaron D., Leinhardt G. Learning stoichiometry: a comparison of text and multimedia formats. *Chemistry Education Research and Practice*. 2018. vol. 9. P. 208–218.
2. Condie R., Livingston K. Blending online learning with traditional approaches: changing practices. *British Journal of Educational Technology*. 2017. vol. 3(2). P. 337–348.
3. Stevenson O. Ubiquitous presence, partial use: the everyday interaction of children and their families with ICT. *Technology, Pedagogy and Education*. 2013. Vol. 17(2). P. 115–130.
4. Maloney M. Changing instructional practices through technology training: WebQuest. *The Journal of Education*. 2015. vol. 19(5). P. 40-42.
5. Jones T. Multimodalities in primary school mathematics with ICT. *Paper presented at the British Educational Research Association Annual Conference, Edinburgh*. 2018. P. 3–6.
6. Pavithra A., Aathilingam M., Prakash S. M. Multimedia and its applications. *International Journal for Research & Development In Technology*. 2018. vol. 5. P. 271-276.

Вікторія Завадська

Науковий керівник – д. пед. наук, доц. Зеня Л. Я.

(Київський національний лінгвістичний університет)

МОЗКОВИЙ ШТУРМ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

Актуальність. В умовах дотримання карантину та наразі воєнного стану розповсюдженою формою навчання є онлайн навчання. Саме ця форма знижує ефективність освітнього процесу у формуванні соціальних навичок, які є вкрай необхідними для самореалізації особистості. Причинами цього явища можуть бути досить багато факторів, але одним з найважливіших є відсутність або нестача використання інтерактивних технологій навчання в освітньому процесі. На сторінках літератури дану проблему розглядали досить багато науковців, зокрема Н. Волкова, М. Гардубей, В. Староста, С. Телемуха, А. Медведчук, А. Осборн. На нашу думку дана проблема розглянута недостатньо та існує потреба у подальшому її дослідженні саме у галузі іноземних мов.

Метою нашої публікації є проаналізувати мозковий штурм як найбільш перспективну технологію інтерактивного навчання.

У нашій статті будемо послуговуватися таким визначенням: «Інтерактивні технології навчання – сукупність методів, засобів і форм організації навчання, що забезпечують активний характер взаємодії учасників навчального процесу на засадах співпраці та співтворчості й спрямовані на досягнення поставлених дидактичних цілей» [1, с. 14].

Під інтерактивністю перш за все варто розуміти принцип побудови та функціонування педагогічного, психологічного, комп'ютерного спілкування між усіма учасниками навчального процесу.

Однією з основних рис інтерактивної технології навчання є те, що освітній процес побудовано за допомогою активного діалогу, в якому мають змогу реалізуватися та висловитися всі його учасники. За допомогою цієї технології основною метою є досягнення взаємопорозуміння між усіма студентами, активізації критичного мислення, спільного вирішення проблемних питань [2].

Існує досить велика кількість методів інтерактивного навчання, у даній роботі буде розглянуто метод мозкового штурму, як найбільш перспективного та затребуваного сьогодення.

Термін «мозковий штурм» з'явився у 1939 році і його засновником вважається А. Осборн, якого також називають «батько мозкового штурму». Цей метод був створений для того, щоб креативно вирішувати проблеми. Після того як Осборн провів кропітку працю над своїм відкриттям, у 1953 році він опублікував роботу під назвою «Прикладна уява», у якій досить детально описав та систематизував творчі методи вирішення проблем [5].

Розроблений Осборном метод проведення «мозкового штурму» володіє наступними перевагами: матеріал «мозкового штурму» являє собою результат спільних зусиль декількох практиків. Він підсумовує досвід, навички, інформацію, якими володіють учасники групової роботи. Під час роботи з цим методом з'являється ймовірність генерації більшої кількості різноманітних ідей. Варто підкреслити, що оскільки в процесі опитування студентів бере участь декілька людей, то збільшується шанс виявлення помилки. Сам факт участі окремих членів команди в «мозковому штурмі» збільшує ступінь їх

відповідальності за прийняті згодом рішення. Застосування «мозкової штурму» дозволяє уникнути «синдрому теплуватої води» (раніше названого «мисленням в темних тонах») [3].

Даний метод підпорядковується певним етапам організації, які варто зазначити.

1. Підготовка групи

На цьому етапі організатори мозкового штурму повинні створити якнайкращі умови для його проведення. Атмосфера повинна бути приємною, у кімнаті повинні бути усі ресурси задля вирішення проблеми. Але важливо не перебільшити, природність проведення даного методу має бути збережена. Також важливо обдумати хто приймає участь в обговоренні та обрати керуючого командою, хто буде модерувати процес [4].

2. Представлення проблеми

Для того щоб сесія пройшла ефективно потрібно чітко окреслити проблему на самому початку. Основною метою мозкового штурму є генерування якомога більшої кількості ідей вирішення тієї чи іншої проблеми. Щоб варіанти від учасників були на належному рівні на початку доцільно окреслити критерії яким вони мають відповідати [4].

3. Керування обговоренням

Спочатку робоча група активно ділиться ідеями і після цього у головній ролі постає фасилітатор. Основним завданням є покращувати уже озвучені думки. Саме постійний розвиток ідей у ході активного діалогу є найважливішим завданням мозкового штурму. Також важливо дотримуватися розмови та переорієнтовувати групу в правильному напрямку для забезпечення ефективності діяльності [4].

Мозковий штурм перш за все вітає креативність та різноманіття думок, що є надважливою характеристикою у 21-му столітті. Саме цей метод є рушійним для генерації абсолютно несподіваних думок. За допомогою мозкового штурму реалізується можливість створення та дослідження максимально різної та

великої кількості ідей, завдяки чому вирішуються досить складні та креативні проблеми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро : Ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
2. Медведчук А. В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. *Вісник Університету Альфреда Нобеля*. 2018. Т. 2, № 16. С. 307-311.
3. Телемуха С. Б. Мозковий штурм як метод реалізації інтерактивного навчання. *Український науково-медичний молодіжний журнал*. 2014. Т. 1, № 79. С. 169-171.
4. AlMutairi A. The Effect of Using Brainstorming Strategy in Developing Creative Problem Solving Skills among male Students in Kuwait: A Field Study on Saud Al-Kharji School in Kuwait City. *Journal of Education and Practice*. 2015. Vol. 6, no. 3. P. 136-145.
5. Savanam Chandra Sekhar, Lidiya K. Brainstorming. *Management*. 2012. Vol. 2, no. 4. P. 113-117.

Анна Іщук

Науковий керівник – канд. пед. наук, ст. викл. Фальштинська Ю. В.

*(Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського)*

ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ

В сучасному світі з розвитком технологій і доступністю медіаресурсів використання відео на уроках стає все більш популярним методом навчання. Використання відеоматеріалів на уроках іноземних мов стає особливо актуальним для формування лексичної компетентності учнів. Відео може бути як автентичним, тобто реальними відеозаписами з життя англомовних країн, так і спеціально підготовленим відео на певну тему. Ми розглянемо переваги

використання відеоматеріалів для формування лексичної компетентності на уроках англійської мови у старших класах.

Насамперед, щоб зрозуміти сутність нашого дослідження, необхідно дати визначення терміну «відеоматеріали». Взявши до уваги інформацію з Вікіпедії [14] та Кембриджського словника [10], можна зрозуміти, що відео включає в себе різноманітні технології запису, обробки, передачі, зберігання та відтворення візуального та аудіовізуального матеріалу на моніторах.

Вітчизняні та зарубіжні методисти вважають, що відеоматеріали мають більш великий лінгвістичний та педагогічний потенціал порівняно з друкованими або аудіо-текстами, оскільки наочно демонструють процес іншомовної та міжкультурної комунікації.

За допомогою відео на практиці реалізується принцип занурення в соціокультурне та мовне середовище іноземної мови, що вивчається на занятті. Це створює ілюзію перебування студентів у природному мовному середовищі шляхом моделювання комунікативної ситуації [4, с. 95].

Ще однією перевагою застосування відеоматеріалів під час уроку англійської мови є сила враження та емоційного впливу на учнів. Саме тому слід приділяти увагу формуванню в учнів особистого ставлення до побаченого. Така мета може бути успішно досягнута лише за умови систематичної демонстрації відеоматеріалів та методично правильно організованого показу.

Відео є чудовим додатковим матеріалом для вивчення англійської мови, оскільки вони максимально наближені до мовної реальності. Відео поєднує візуальні образи з необхідним аудіоматеріалом, що робить процес запам'ятовування ефективним і легким. Відео можна використовувати на заняттях для ознайомлення з новим матеріалом, його вивчення та повторення.

У методиці викладання іноземних мов поняття відеоматеріалів має тісний зв'язок з концепцією автентичності, і всі відеоматеріали можна умовно розділити на автентичні та неавтентичні [7, с. 125].

Згідно з І.І. Халєєвою, автентичні матеріали - це ті, які створені носіями мови для носіїв мови, тобто оригінальні тексти, призначені для реальних умов, а не для навчальних цілей [9, с. 193].

За думкою Є.Г. Азімова та А.М. Щукіна, автентичні матеріали - це ті матеріали, які використовуються в реальному житті країни та призначені для тих, хто вивчає мову [1, с. 25].

Отже, автентичні відеоматеріали - це записи, які створені для носіїв мови в реальному житті та містять інформацію про різні сфери життя іншомовного суспільства. Вони записані на плівку або цифрові носії і призначені для багаторазового перегляду. Автентичні відеоматеріали не є спеціально створеними навчальними матеріалами та поєднують у собі візуальний та звуковий ряди та містять лінгвістичну та екстралінгвістичну інформацію.

У зарубіжній літературі Й.Г. Гебхард пропонує наступну класифікацію відео, серед яких виділяють автентичні відео та відео, створені для навчання іноземної мови. Автентичні відео поділяються на:

- рекламу;
- художні та документальні фільми;
- телепередачі;
- мультфільми;
- кліпи;
- новини [11, с. 23].

Якщо брати до уваги відео, призначені для навчання іноземної мови, то вони поділяються на:

- відео, адаптовані до певного рівня;
- відео, орієнтовані на конкретний лексичний та граматичний матеріал;
- відео в поєднанні з підручниками та вправами [8, с. 164].

Д. Хармер виділяє чотири основні типи відео, які можуть бути використані у навчанні іноземної мови.

По-перше, це спеціально розроблені навчальні відеоматеріали, що входять до складу сучасних навчально-методичних комплексів. Друга категорія - це відеоматеріали, які включають в себе цілий ряд відео, які можна купити або взяти напрокат. Серед них художні фільми, гумористичні шоу, документальні фільми про диких тварин, освітні програми тощо. Третє місце посідають програми, записані на телевізійних станціях, які називаються позаєфірними програмами. Це програми новин, документальні або наукові програми [12, с. 90].

Лонерган виділив четверту категорію навчальних відео - відео, створені студентами та викладачами [13, с. 112].

Дослідники відзначають такі переваги використання відеоматеріалів, особливо автентичних для формування іншомовної лексичної компетентності на заняттях з іноземної мови:

- використання автентичних матеріалів дозволяє студентам моделювати мовну поведінку в конкретних життєвих ситуаціях, оскільки автентичні відеоматеріали показують комунікативні ситуації в єдності мовних і немовних компонентів;

- використання відеоматеріалів сприяє розвитку комунікативних навичок студентів та стимулює розвиток творчого самовираження; [2, с. 24]

- відео на уроках іноземної мови занурює учнів у живе іншомовне середовище;

- крос-культурні знання сприяють розвитку соціокультурної компетенції та формують доброзичливе і зацікавлене ставлення до культури і людей, які говорять іншими мовами [3, с. 78].

- відеоматеріали сприяють індивідуалізації мовленнєвої діяльності студентів [5].

- реалізація та розвиток пізнавальної та інтелектуальної активності учнів, інтенсифікація роботи учнів та вчителя, які дають можливість підвищити не тільки темп, але й якість навчання [6, с. 198].

Висновок нашого дослідження дозволяє стверджувати, що використання відеоматеріалів на уроках англійської мови у старших класах має багато переваг

для формування іншомовної лексичної компетентності. Відео допомагає створити реальний мовний контекст, в якому учні можуть бачити та чути лексичні одиниці в їх природному середовищі. Крім того, відео може стати відмінним доповненням до підручників та інших джерел інформації, що дозволяє розширити лексичний запас та покращити розуміння синтаксису та фонетики. Також відеоматеріали можуть бути використані для стимулювання зацікавленості учнів до вивчення мови, адже вони дозволяють створити цікаву та пізнавальну атмосферу на уроці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азімов Є. Г. Новий словник методичних термінів і понять. *Теорія і практика навчання мов*. Видавництво ІКАР, 2009. 448 с.
2. Айвазова В. В. Психологічні та дидактичні особливості використання відео на заняттях іноземної мови. *Концепт: науково-методичний електронний журнал офіційного сайту евристичних олімпіад «Совеня» і «Прорив»*. 2012. URL: <http://www.covenok.ru/koncept/2012/1236.htm>
3. Барменкова, О. І. Використання відеоматеріалів для формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови. *Експеримент та інновації в школі*. 2011. №5. С. 75-79.
4. Гальскова Н. Д., Гез Н. І. Теорія навчання іноземних мов. Лінгводидактика і методика: навчальний посібник для студентів лінгвістичних університетів і факультетів іноземних мов вищих педагогічних навчальних закладів. *Академія*. 2006. 336 с.
5. Кустова Ю.Ю. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземної мови в школі. *Міжнародний студентський науковий вісник*. 2017. № 6. URL: <https://eduherald.ru/ru/article/view?id=17887>
6. Макковєєва Ю.А. Розвиток іншомовної соціокультурної компетенції у студентів мовних вищих навчальних закладів на основі автентичної аудитивної та аудіовізуальної музичної наочності. 2007. 234 с.
7. Подосиннікова Г. І., Мельник Є. В. Принципи та критерії відбору автентичних відеоматеріалів для формування у студентів-філологів англомовної лексичної компетентності. *Вісник*. 2017. №148. С. 127.
8. Соколова Е.Н. Методика навчання іноземних мов: *Просунутий курс: Посібник для студентів педагогічних вузів і вчителів*. 2008. 271 с.
9. Халєєва І. І. Основи теорії навчання розуміння іншомовного мовлення. 1989. 193 с.

10. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/video?q=video+>
11. Gebhard J.G. Teaching English as a Foreign Language: A Teacher Self-Development and Methodology Guide. Ann Arbor: The University of Michigan Press, 1996. P. 51
12. Harmer J. How to Teach English. L.: Longman, 2000. 198 p.
13. Lonergan J. Video in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 1984. P. 133.
14. Wikipedia. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Video>

Яна Качинська

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Заболотна Т.В.

(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПИСЕМНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

В останні роки в Україні та загалом у світі зросла важливість вивчення іноземної мови. Англійська вже не просто шкільний предмет, а й предмет сучасної освітньої системи, що допомагає досягнути професійної реалізації в житті. Знання іноземних мов зараз зростає та необхідне як у повсякденному, так і в професійному житті. Письмове мовлення особливо широко використовується зараз в епоху інформаційних технологій. Ми щодня надсилаємо смс, пишемо свої відгуки та коментарі, обговорюємо різні теми на форумах. Все це потрібно для розвитку навичок письма.

Володіння письмовою мовою є важливою частиною міжкультурного спілкування. Писемне мовлення вимагає більш досконалого володіння граматиною. Для нього характерні певні риси, як-от формулювання та графічне оформлення думки є більш повільним процесом, ніж усне мовлення, тому дає можливість зосередитися на всіх етапах реалізації. Проблема полягає в правильній організації навчання іноземної мови писемного мовлення в середній школі. Навички іншомовного писемного спілкування, потребують постійного розвитку та покращення не тільки в школах, а й в університетах.

З одного боку, методика як наука має властивості, притаманні кожній науці (теоретична основа, експериментальна база, сфера діяльності для перевірки науково обґрунтованих гіпотез) і з іншого боку - конкретні об'єкти дослідження, які визначаються як особливостями самого предмета, так і способами його опанування.

Методика як наука тісно пов'язана з поняттям навчального процесу, його основні компоненти:

- педагогічна діяльність вчителя;
- навчальна діяльність учнів;
- організація навчання.

Будь-який процес навчання – це процес спільної діяльності вчителя і студентів. Навчання – це акт взаємодії вчителя та студентів з метою передачі соціального досвіду одним і передачі його іншим.

Обидві сторони беруть активну участь у навчальному процесі, але усі по-своєму:

- вчитель веде виховну діяльність і керує навчальною діяльністю учнів;
- вчитель мотивує навчальну діяльність учнів, спонукає їх до навчання;
- вчитель організовує навчальну діяльність так, як у них є максимальний ефект; ця організація відбувається на рівні кожного окремого учня;
- вчитель роздає учням навчальні матеріали та методичні вказівки до їхньої навчальної діяльності;
- вчитель стежить за ефективністю навчання.

Педагогічні дії вчителя спрямовані на формування в учнів різноманітних навчальних навичок. На першому етапі переважає навчальна діяльність учителя. Поступово відсоток участі вчителя зменшується, а учнів збільшується і якість освітньої діяльності змінюється. Дії учнів стають більш творчими, самостійними та активними, а роль учителя зводиться до керівництва цією активною і самостійною діяльністю студентів.

Під «освітньою організацією» в широкому розумінні цього слова вважають фактори, які слід враховувати: мета навчання, його зміст, а також методи та

технології, навчальні посібники. Без тісної взаємодії всіх трьох компонентів не може відбуватися освітній процес та бути ефективним.

Предметом дослідження методики навчання англійської мови є процес навчання англійської мови, а його предмет – методика навчання. Між предметом і темою існує двосторонній зв'язок.

Методика навчання іноземної мови є самостійною педагогічною наукою. У той же час методика пов'язана з іншими науками і використовує встановлені факти і закони. Базовими (тобто такими, з якими методика найбільш тісно пов'язана) для методики є лінгвістика, психологія, психолінгвістика та педагогіка.

Постійний розвиток методики науки призводить до появи самостійних галузей загальної методики, наприклад: історичної методики (метод аналізу концепцій минулого); експериментальна методика (розвиток теорії виконання науково-методичних досліджень); порівняльна методика (дослідження специфіки викладання іноземних мов і культур у різних країнах), методика використання технічних засобів навчання тощо. Розробляються також методики навчання рідної та нерідної мови, методики навчання дітей і дорослих, методики вивчення іноземних мов та культур у мовному середовищі та за її межами [1].

Зв'язок методики з лінгвістикою очевидний, оскільки мова, рідна чи іноземна, є предметом лінгвістичного дослідження. Лінгвістичні дані використовуються безпосередньо для вирішення глобальних проблем компонентів методики: навчальні цілі (навіщо навчати?); зміст навчання (чого навчати?); технології навчання (як навчати?); допоміжні засоби навчання (за допомогою чого навчати?). Найважливіший внесок лінгвістики в методику викладання відображається на змісті навчання іноземної мови, а головне:

1. При виборі навчального матеріалу (мовного, мовленнєвого, соціокультурного) відповідно до конкретних цілей навчання та умов навчання. Лінгвістика пропонує принципи відбору лексичних, граматичних і фонетичних матеріалів.

2. В організації навчального матеріалу, тобто його визначення послідовності в навчальному процесі,

3. У методичній типології мовного матеріалу (визначення його ступеня труднощі в навчанні учнів).

За умов білінгвізму (володіння двома мовами) знання, уміння та навички рідної мови можна перекласти на іноземну. У зв'язку з цим дані лінгвістики про відмінності в системах окремих мов (наприклад, української та англійською) дозволяють ідентифікувати випадки інтерференції та встановити ієрархію труднощів в засвоєнні іноземного мовного матеріалу.

Як відомо, знання, уміння та навички вчителя не стають надбанням самі по собі студентам, якщо він не знає теорії вивчення іноземної мови та культури, яка є основою досягнення науки. Для того, щоб навчання іноземних мов і культур в навчальних закладах було ефективним та відповідало сучасним вимогам, майбутній учитель має опанувати теоретичний курс «Методика навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах», який має посісти провідне місце в системі професійної підготовки вчителя.

Освітня технологія – це сукупність прийомів роботи вчителя і учнів, які використовуються для досягнення цілей навчання, вивчення мов і культури. Виділяють такі технології: інтерактивні; ігри; комп'ютерні, тренінгові; пов'язані зі створенням мовного середовища; ті, що сприяють формуванню стратегії вивчення мови.

Зараз в Україні формується нова система освіти: дошкільна, загальна середня, професійно-технічна та вища освіта. Цей процес супроводжується істотними змінами педагогічної теорії і практики здійснення навчально-виховного процесу. Є зміни в освіті парадигмі: різний зміст, різні підходи, інше право, різні ролі вчителя/вчительки та учня/студента, різні обов'язки, інший педагогічний менталітет тощо. Освіта 21 століття – це освіта для людини, де її стрижнем є розвиваюча культуротворча домінанта, виховання самовідповідальної особистості, здатної до самоосвіти та саморозвитку, яка вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати

набуті знання та вміння для творчого вирішення проблем, намагаючись змінити своє життя і життя своєї країни [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Боделан О. Вплив інтелектуальних і комунікативних особливостей учнів на їхню психологічну адаптацію у школі. *Наука і освіта*. Одеса. 1998. № 5. С. 32-34.
2. Коваленко С. Сучасна риторика. Науково практичний посібник. Тернопіль. Мандрівець, 2007. С. 184.

Юлія Качуровська

Науковий керівник – канд. пед. наук, ст. викл. Фальштинська Ю.В.

*(Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського)*

STORYTELLING IN TEACHING ENGLISH SPEAKING

The intellectual, social, and emotional growth of students is heavily influenced by language. It is one of the advocate tools for effective learning in almost every academic subject. Foreign languages are crucial for developing both communication skills and scientific literacy. People can learn and acquire various types of knowledge that are currently available in the world because many literary works are written in English.

Students typically come into contact with foreign for two main reasons: to learn the language and to pick up information that was written or stated in that language. As a result, the importance of the educational setting in supporting language acquisition increases. Only a supportive environment that allows students to use the language for real-world situations can help students develop their English language proficiency abilities. Thus, it can be said that one of the key factors in elevating students' linguistic abilities and academic success in the classroom is the learning atmosphere at school.

Up until now, language instructors have frequently been required to update their curricula, methods, and evaluations. This aims to prevent the monotonous teaching and boredom that students typically experience while learning.

A teacher's ability to turn students' English knowledge and skills into appealing, enjoyable, and acceptable forms is one of their responsibilities as a knowledge agent. English instructors in high schools have a lot of options for achieving this goal. Among other things, use entertaining and appropriate media and techniques. The following are the learning concepts for English that the teacher needs to be aware of: "Offer learners enjoyable, active roles in the learning experience, help students develop and practice language through collaboration, and use multidimensional, thematically organized activities" [4, p. 15].

In order to accomplish learning goals, learning is a process that involves establishing favorable conditions for teaching and learning communication between teachers, students, and other learning components. Learning is a mechanism made up of numerous interconnected parts. These elements include goals, sources, techniques, and assessment. Learning also refers to the ability to change one's behavior over time as a consequence of practice or other types of experience. Learning has three elements: continuous effect, involving experience, and learning dispositions [6, p. 76].

According to the stage of language acquisition for high school students, speaking ability is one of the four English language skills considered to be essential. Pronunciation, lexicon, and carefully chosen collocations are just a few of the variables that must be taken into consideration when evaluating active speaking abilities. When developing fluency for foreign speakers, these variables come first. In order to increase their proficiency in speaking, students should also frequently be given different circumstances and speaking chances.

"Speaking skills are essentially productive and oral use skills that are conducted face to face" [7, p. 30]. Meanwhile, Brown states that speaking skills are "interactive process of constructing meaning that involves producing and receiving and processing information" [2, p. 111]. The speech's context, which includes the participants, the subject, and the nature of the discussion, determines its form and meaning. More than any other language ability, speaking ability can aid in improved thought and idea expression. The conversation that takes place will give it shape and purpose.

Students struggle to communicate for a variety of reasons, including a lack of ideas, a restricted vocabulary, a lack of emotional openness, and strict teaching methods. So far, it appears that students rarely have a fun time studying English. The main reasons why the students are still reluctant to practice English are embarrassment, mother tongue influence, and the limited opportunities to engage and use the language in the classroom. As a result, they continue to communicate English with a level of proficiency that exceeds expectations. The fear of making a mistake and of receiving criticism from peers or teachers are two other significant barriers. Additionally, they lack confidence because speaking will make them the focus of other people's attention.

As a result, competence and self-confidence play an essential part in English speaking abilities. According to Patil storytelling can help students overcome their fears and increase their self-confidence. It can also give them the chance to make mistakes, which is an important factor that instructors should consider. [5, p. 231]. Meanwhile, Bailey explains that using the right teaching strategies, tasks, and materials, students can gain speaking confidence and competence. In order to create a comfortable learning environment as well as sufficient tasks and materials, teachers must pay close attention to how well learning methods match the requirements of the students in the classroom [1, p. 37].

Consequently, one method frequently employed in language acquisition is storytelling. Stories have a shape because they are intended to be listened to, contain a variety of situations, and invite involvement. As a result of its arrangement in different contexts and participation, storytelling is an oral activity with a distinct form.

Students can obtain new experiences through storytelling, which can also be used to strengthen friendships among classmates. Through stories, they can socialize and create characters that fit the plot. Storytelling is a useful tool for transferring information, molding experiences, and examining one's place in the world. Students will improve their capacity for clear communication and the expression of ideas and emotions.

Storytelling has the ability to help students develop their language awareness and competence, according to Ellis, Brewster, and Wright. They think that using stories

to start language learning activities can be a successful method to increase comprehension of language structures and functions, as well as to build vocabulary and language learning abilities. They point out that vocabulary words and sentence structures are repeated in stories so that students can learn these linguistic elements by hearing the stories frequently [3, p. 200], [8, p. 173].

It is possible to make efforts to resolve the speaking proficiency learning issues. One of them involves creating a "Storytelling" learning paradigm as an alternative that can assist teachers in enhancing the speaking abilities of high school students. Students can connect real-world examples to the ideas they are learning in class by using stories in their English lessons, which makes the course material seem more realistic. Overall, the use of storytelling in education and the learning process can be very successful.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bailey K.M. Practical English Language Teaching: Speaking. New York: McGraw-Hill, 2015. p. 134.
2. Brown H.D. Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy. New York: Longman, 2011. p. 569.
3. Ellis G. & Brewster J. Tell it again: The new storytelling handbook for primary teachers. London: Penguin, 2012. p. 221.
4. McCloskey M. L. Integrated Language Teaching Strategies. TESOL Symposium. Atlanta, GA: Educo, 2017. p. 79.
5. Patil Z.N. Rethinking the objectives of teaching English in Asia. *Asian EFL Journal*. 2022. Vol. 10 (4). pp. 227-240.
6. Schunk Dale. H. Learning Theories: An Educational Perspectives, 6th Edition. New York: Pearson Education, 2012. p. 356.
7. Widdowson H.G. 1978. Teaching Language as Communication. Oxford: Oxford University Press, 1978. pp. 19-54.
8. Wright Andrew. Ways of Using Stories, Hungary: International Languages Institute, 2002. p. 248.

Анна Кійко

Науковий керівник – канд. пед. наук, проф. Тучина Н.В.

*(Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди)*

РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ЧИТАННІ ЗА ДОПОМОГОЮ РІЗНОРІВНЕВИХ ЗАВДАНЬ ЗА ТАКСОНОМІЄЮ БЛУМА

Важко переоцінити роль таксономії Б. Блума (а особливо її оновленої версії під авторством Л. Андерсен) в організації процесу навчання читання. Ієрархічний розподіл когнітивних процесів людини, починаючи з найпростішого до найбільш комплексного, забезпечує створення суджень про цінність і значущість тієї чи іншої ідеї, викладеної у прочитаному тексті. На жаль, залучення таксономії Блума для планування навчального процесу, формулювання програмованих результатів навчання, організації навчання на конкретних заняттях і у конкретних класах не завжди було послідовним і вірним.

Найперше, що відбулося, – створення у педагогів хибного уявлення про послідовну ієрархічність розумових процесів. Відповідно до цього розроблялися програми й заняття, що розводили у часі опрацювання дій різного порядку і передбачали, що учні мають оволодіти операціями певного рівня для просування на наступний. Штучне затримування учнів на рівні засвоєння знань без просування на подальші шаблі піраміди дозволяє вчителям підготувати учнів до складання тестів на перевірку фактичних знань, але не розвиває вміння аналізу і синтезу, критичного мислення і застосування знань і вмінь у нових контекстах у реальних життєвих ситуаціях. Тому й розуміння навчального матеріалу залишається поверхневим, не поглиблюється за рахунок виконання розумових дій вищого порядку. Обов'язкове включення дій вищого розумового порядку у програми для всіх вікових категорій призведе до поглибленого розуміння і створення можливостей для застосування знань і вмінь у нових контекстах для критичного оцінювання ситуацій і внесення власних пропозицій щодо розв'язання проблем.

Матеріалом нашого дослідження щодо розвитку компетентності у читанні через різнорівневі завдання обрано підручник для вивчення англійської мови «English 10» авторів М.А. Нерсисян та А.О. Піроженко. Вибір обґрунтований розповсюдженістю використання підручника в середніх загальноосвітніх навчальних закладах, різноманітністю завдань, наявних у підручнику, роком видання підручнику (2019), що має вказувати на те, що автори в процесі укладання завдань та написання підручнику мали змогу користуватися новітніми дослідженнями в галузі методики навчання іноземної мови, залучати до формування завдань спектр інформаційно-цифрових технологій, доступних здобувачам освіти у наші часи [1].

Незважаючи на те, що в підручнику міститься 36 текстів для читання, способи перевірки розуміння прочитаного та деякі види завдань до текстів повторюються з одного параграфа до іншого.

Передтекстові завдання завжди ґрунтуються на темі конкретного тексту та є за своїм характером підготовчими. Учні дається можливість налаштуватися на потрібну тему, згадати лексику, яка знадобиться розуміння сенсу тексту, зробити припущення щодо проблематики тексту або до його змістового наповнення, включаючи ключові слова. Найчастіше це три-чотири питання, пов'язані з темою тексту і параграфа загалом, на які учень повинен самостійно надати усну відповідь. Іноді питання стосуються особистого ставлення учня до того чи іншого явища, в інших випадках учням слід згадати конкретний факт, назвати дату або навести приклад[1].

Виконання завдань після тексту є основним способом перевірки розуміння сенсу прочитаного. У підручнику вони представлені такими видами завдань: надання відповіді на питання за змістом тексту з використанням інформації, що містилася в тексті (23 %); пошук в тексті синонімів або антонімів до певних слів (21 %); визначення правдивості тверджень (20 % від усіх завдань); альтернативний або множинний вибір відповідей за змістом тексту (15 %); зіставлення слів, які зустрічалися у тексті, з їхніми визначеннями (10 %); зіставлення короткого змісту абзаців із тексту з їх головною ідеєю (8 %);

завдання, які передбачають перетворення тексту і написання твору 7 %); зіставлення персонажів із тексту та їх характеристик (6 %).

Аналізуючи найпоширеніші завдання для роботи з текстом з точки зору таксономії Блума, можна зробити висновок про те, що вони в основному належать до нижчих рівнів, що передбачає пригадування, впізнавання, маніпуляцію інформацією і її розуміння. Це означає, що автори підручника бачать мету навчання, перш за все, у накопиченні учнями інформації. Між тим операції вищих рівнів (оцінювання, створення) представлені недостатньо [1].

Проведене анкетування учнів 10 класу гімназії № 1 м. Харкова підтвердило, що роботу з текстами підручника вони вважають достатньо одноманітною за своїм характером (9 із 12 опитаних школярів), а завдання здебільшого спрямованими на пригадування і відтворення прочитаного (11 із 12 учнів). Деякі учні наголошували на тому, що відповіді на переважну кількість питань можна прямо знайти у тексті або здогадатися, що за відповідь очікується, за оформленням питань майже такими ж словами і конструкціями, як і відповідні речення в тексті (5 учнів). На думку учнів, завдання до текстів розвивають головним чином реактивне, а не ініціативне мовлення (7 учнів із 12). Для розвитку монологічного мовлення пропонуються тільки перекази текстів, при чому здебільшого без будь-яких перетворень (10 із 12 школярів). В цілому робота з текстами не сильно зацікавлює учнів (8 із 12), хоча деякі (4 із 12) визнають, що тематика текстів достатньо приваблива, а проблеми, яких у них торкаються, є актуальними [1].

Для підвищення зацікавленості школярів і активізації їх роботи на уроці шляхом залучення розумових операцій вищого порядку нами запропоновано додаткові вправи і комунікативні завдання, виконуючи які учні не просто викладають факти, а демонструють їх власну інтерпретацію і оцінку, виявляють закономірності і проблеми, пропонують їх рішення тощо. Таким чином відбувається подальший розвиток уяви і критичного мислення з одночасним поглибленням розуміння прочитаного і більш ефективною організації процесу формування компетентності старшокласників у читанні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нерсисян М.А., Піроженко А.О. English 10. К.: Ірпінь, Перун, 2019. 192 с.

Клець Мирослава

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Шемуда М.Г.

(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Актуальність дослідження обумовлена тим, що застосування у навчальному процесі таких технологій як інтерактивні сприяє ефективному засвоєнню вивченого, адже вони мають здатність впливати на свідомість особистість, на її емоції та почуття, сприяють утворенню творчої особистості, яка може доцільно й ефективно застосовувати набуті знання, уміння й навички у певній практичній діяльності будь-якої сфери суспільного життя.

Застосування інтерактивних технологій у навчальному процесі веде до зміни звичайних форм на діалогові, які базуються на взаємодії та взаєморозумінні, що дозволяє кожному учаснику навчального процесу відчувати себе в «контексті» спільної роботи, сприяє формуванню комунікативної готовності до спілкування в групах, розвитку особистісної рефлексії, позитивно впливає на становлення активної позиції у навчальній діяльності. У навчанні іноземних мов інтерактивні технології можна розглядати як творчі види діяльності, що дозволяють створювати ситуації мовленнєвої взаємодії, сприяють удосконаленню комунікативного досвіду здобувачів тощо [1].

У питанні розробки та впровадження інтерактивних методів вагомими є роботи німецьких учених на початку 90-х років – Р. Арнольд, Ф. Стус, А. Шелтен тощо. Основним проблемам освітньої інноватики в сучасній теорії і практиці присвячені роботи Л. Буркової, Л. Ващенко, О. Козлової, Дж. Мейерса, А. Підласого, Г. Селевка, Н. Федорової, А. Хуторського, тощо. Проблема

застосування в навчальному процесі інтерактивних методик присвячені роботи Л. Пироженко, О. Пометун, Г. Сиротенко та інші. Наукові доробки зазначени науковців свідчать розвитку сучасної освіти в світі та Україні зокрема. Проте, на даний час залишаються недостатньо вивченими технології управління процесом впровадження інновацій, які б могли відповідати сучасним запитам освіти.

Метою роботи є виявити та проаналізувати особливості використання інтерактивних технологій навчання у процесі вивчення англійської мови.

Інтерактивне навчання є організованою взаємодією здобувачів освіти між собою та вчителя зі здобувачами, що забезпечує зануреність у роботу з певним рівнем активності всіх її учасників і сприяє інтенсифікації комунікації у навчальному процесі. Провідними принципами зазначеного виду навчання вважаються: принцип діалогічної взаємодії, принцип кооперації й співробітництва, принцип ігрової чи тренінгової організації навчального процесу. Під інтерактивними розуміємо технології навчання, що забезпечують залучення здобувачів до навчального процесу шляхом обрання й застосування сукупності активних форм, методів, прийомів чи засобів навчання, що дають можливість гарантовано отримати запланований результат, сприяють забезпеченню зворотнього зв'язку, права вибору, двоспрямованості спілкування, а також оптимального врахування життєвого й професійного досвіду тих, хто навчається. Інтерактивне навчання: сприяє процесу активізації розуміння, засвоєння та творчого застосування знань під час пошуку вирішення практичних завдань; підсилює мотивацію здобувачів та їх залучення до вирішення навчальних проблем, надаючи при цьому емоційний поштовх до подальшої пошукової діяльності, заохочуючи до конкретних вчинків; посилює контактування, взаємозалежні ціннісно-змістовні відносини зі всесвітом, людьми, або самим собою; сприяє оволодінню знаннями, уміннями, навичками чи способами діяльності й уміннями щодо комунікації, а також є необхідною умовою для формування й поліпшення професійної компетентності шляхом залучення учасників навчального процесу до осмисленого переживання індивідуальної й колективної діяльності з метою набуття досвіду, визнання та

прийняття цінностей. Контроль засвоєння знань і способів пізнавальної діяльності, умінь застосовування отриманих знань у різноманітних ситуаціях будується на основі оперативного зворотного зв'язку, що робить контроль знань, умінь, навичок постійним, гнучкішим і гуманнішим. Зміна не лише досвіду і установки учасників освітнього процесу, але й навколишньої дійсності є однією із цілей інтерактивного навчання [2].

За класифікацією інтерактивних технологій О. І. Пометун та Л. В. Пироженко відповідно до форм навчання, у яких вони втілюються, а також цілей уроку та форм навчальної діяльності здобувачів освіти, існують інтерактивні технології кооперативного навчання; колективно-групового навчання; ситуативного моделювання та опрацювання дискусійних питань. До інтерактивних технологій кооперативного навчання відносимо: роботу в парах, ротацийні (змінювані) трійки, два-чотири – всі разом, карусель, роботу в малих групах, акваріум тощо. До інтерактивних технологій колективно-групового навчання відносимо технології, які побудовані на спільній (фронтальній) роботі всіх учасників групи чи класу, дискусії над проблемною ситуацією у спільному колі. Серед інтерактивних технологій колективно-групового навчання у вивченні англійської мови у профільній школі ефективним є використання таких технологій, як мікрофон, аналізу ситуації, вирішення проблемних задач, незакінчених речень, навчаючи – учусь, мозкового штурму, ажурної пилки тощо. Технології ситуативного моделювання полягають у організації навчання шляхом залучення здобувачів у гру. До такого виду інтерактивних технологій відносимо імітацію, рольову гру, драматизацію тощо. Важливим засобом пізнавальної діяльності здобувачів у навчальному процесі є технології опрацювання дискусійних питань, до яких належать: метод прес, займи позицію, зміни позицію, неперервна школа думок (нескінчений ланцюжок), дискусії, дебати тощо [1].

Можна зробити висновок, що застосування технологій дискутування у процесі вивчення англійської мови в профільній школі сприяє пошуково-

пізнавальній діяльності здобувачів, розвитку їх самореалізації, розкриття свого творчого потенціалу тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пометун О. І., Побірченко Н. С., Коберник Г. І. та ін. Інтерактивні технології: теорія та методика. Умань-Київ. 2008. 94 с.
2. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2003. 320 с.
3. Berge Z., Collins M. Computer-mediated communication and the online classroom in distance learning. New-Jork: Hampton Press, 2021. 134 p.

Богдана Копитко

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Довгалик Т.А.

*(Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського)*

THE ADVANTAGES OF USING ONLINE TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE LEXICAL MATERIAL IN SENIOR CLASSES OF GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Foreign language education is becoming more and more important in today's globalized world. With the progress of technology, educators are using online tools and resources to help students learn a foreign language more efficiently. The use of online technologies in teaching foreign language lexical material has become more prevalent in senior classes of general secondary education institutions. This is due to the benefits that these technologies offer to both teachers and students. The purpose of this paper is to highlight the advantages of using digital resources in teaching foreign language lexical material.

First of all, digital tools can help increase motivation and engagement. Online technologies offer interactive activities such as quizzes, games, and videos that are more meaningful and visually appealing to students than traditional classroom materials. This enlarged motivation and engagement can help students maintain their focus and attention while learning a foreign language. That is why technology-

enhanced learning can provide students with opportunities to engage in activities that increase their motivation and improve their language learning outcomes.

Furthermore, digital materials provide greater flexibility in terms of scheduling and pacing. Students can access the information at any time and work at their own pace, allowing them to review content as needed [1]. This flexibility is especially crucial for students with busy schedules, and those who require extra time to understand the material.

What is more, online technologies offer students a personalized learning experience. For example, students can choose the level of difficulty of quizzes or choose topics that interest them. This approach provides learners with a sense of ownership and control over their learning, which can increase their motivation and concern in the language learning process. Thus, personalized learning approaches are crucial to successful foreign language acquisition [4].

Additionally, students can have more access to tools for language learning thanks to online platforms. This includes online dictionaries, language learning apps, and language exchange websites. These instruments bring considerable learning chances for students outside of the classroom, which can help to reinforce and expand their language skills. Consequently, access to online resources is an essential component of effective language learning [3].

Also, online learning tools allow more efficient and effective assessment of student's learning. For instance, online worksheets and tests can provide immediate feedback to students, offering them to see where they need to improve and adjust their learning accordingly. This feedback can also help teachers identify areas where students need additional support, and adjust their teaching strategies. In general, compared to conventional assessment techniques, online assessment tools can offer a more precise and dependable measurement of student learning [2].

In conclusion, the use of online technologies in teaching foreign language lexical material has several advantages for senior classes of general secondary education institutions. These advantages include increased motivation and engagement, flexibility, personalization, increased access to resources, and immediate reliable

assessment. These benefits make online technologies a valuable tool for foreign language educators, and they should be integrated into language teaching practices to improve student learning outcomes.

REFERENCES

1. Hubbard P. Language Learning with Technology: Ideas for Integrating Technology in the Classroom. Routledge: Cambridge University Press, 2019. 264 p.
2. Kern R. Technology as Pharmakon: The promise and perils of the internet for foreign language education. 2014. Vol. 98, No 1. P. 340-57.
3. Shafiee S., Saghafi M. The effect of computer-assisted language learning (CALL) on vocabulary learning of Iranian EFL learners. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2013. Vol. 70. P. 678-686.
4. Stockwell, G. Using mobile phones for vocabulary activities. *Examining the effect of the platform*. 2010. Vol. 14, No 2. P. 95-110.

Марина Кочмак

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Подосиннікова Г. І.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка)*

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ CLASSCRAFT ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ

Попри інновації у галузі освіти і намагання зробити процес навчання цікавим та активним для школярів, рівень мотивації для навчання бажає бути кращим. Особливо це стосується періоду дистанційного навчання: сидячи у комфортній домашній атмосфері, яка не сприяє навчанню, і відсутність фізичного контролю з боку вчителя, навряд-чи спонукає до навчання. Що подальшому викликає ряд проблем не лише в успішності учня у школі, а й в майбутньому житті.

Питанням мотивування учнів різними способами цікавилось багато вчених, серед них А. Макаренко, Р. Стенберг, М. Воронка, А. Маркова та інші. Наприклад, М. Воронка вивчала мотивацію як засіб покращення знань, що отримує учень, а А. Маркова зазначала, що позитивна мотивація дає поштовх для швидшого досягнення цілей [3].

Відповідно до підручника із педагогічної психології, «мотивація – це система спонукань які зумовлюють активність організму і визначають її спрямованість» [1]. Вона має власну структуру, складаючи із двох аспектів: зовнішньої мотивації, тобто будь-які нагороди та заохочення; та внутрішньої мотивації, тобто те, що йде із середини учня – орієнтованість на результат та бажання досягти поставленої мети [1].

Виходячи із зазначеного вище, можемо сказати, що у сучасному цифровому світі (більшу частину життя люди проводять у гаджетах, соціальних мережах, а також цифрових іграх), одним із засобів та методів підвищення мотивації вивчення англійської мови учнів базової школи є гейміфікація навчання.

«Гейміфікація в освіті – це процес поширення гри на різні сфери освіти, який дозволяє розглядати гру і як метод навчання і виховання, і як форму виховної роботи, і як засіб організації цілісного освітнього процесу» [2]. Одним із прикладів гейміфікованих цифрових засобів навчання є ігрова онлайн-платформа Classcraft.

Classcraft є платформою, або ж її також називають онлайн грою, у якій вчитель на учні опановують знання з предмета. За допомогою гри є можливість, під час навчання іноземної мови, розвинути навички письма, читання та слухання, адже окрім письмових завдань можна додавати додаткові файли.

Під час виконання будь-якого завдання із наведених вище напрямків, або ж теми уроку, семестру тощо, учнів будуть супроводжувати кілька мотиваційних інструментів програми.

По-перше, графічний дизайн та персоніфікація роблять вивчення теми яскравим та цікавим, адже створюючи клас на цій платформі вчитель стає

«майстром гри», який створює завдання, правила та контролює «героїв гри» та проходження етапів квесту. Герої ж гри – учні – можуть обрати собі героя, кожен із яких має свої здібності та рівень балів (відповідно до оцінювання), які потім він витрачає на покращення свого героя.

По-друге, бали та нагороди: їх можна отримати як за виконання простих правил (тиша у класі, повага до інших – ці аспекти також контролюються спеціальними засобами в грі), а й за битви із босами (тестування), виконання завдань (вчасно, раніше, та просто виконане завдання), допомогу товаришам тощо. Як зазначалося вище, отримані бали можна використовувати для покращення здібностей персонажа-героя, які надалі надають переваги при тому ж тестуванні (наприклад, неправильна відповідь не зменшує оцінку). Окрім цього, учні можуть бачити свій прогрес та контролювати його, від чого виникає мотивація до навчання та досягання цілей.

По-третє, вивчаючи можливості цієї онлайн-платформи, ми виявили, що одним із важливих аспектів тут є командна гра: учні можуть підтримувати одне одного, мотивувати, дискутувати за темою заняття, і коли вони будуть бачити, що є частиною команди та від них залежить успіх всіх гравців, то вони будуть вмотивовані до навчання. Також їм буде прищеплюватися відчуття відповідальності.

Окрім перелічених елементів мотивації у грі, можна додати ще рівні завдань та виклики: кожен урок можна починати із «випадкової події» - це заготовлений раніше список завдань на тему (наприклад сформулюйте речення зі словом «*admire*», або назвіть основні правила вживання Present Perfect тощо), але на момент вмикання інструменту ні вчитель, ні учень не знають, який виклик з'явиться на екрані; від правильності відповіді залежить збільшення чи зменшення балів персонажа. Говорячи стосовно рівнів завдань, то вчитель може змінювати складність тестувань, що вмотивує учня покращувати свої знання.

Отже, можемо зробити висновок, що персоніфікація та відтворення ігрового процесу на онлайн-платформі Classcraft може послугувати ефективним інструментом мотивування та стимулювання навчальної діяльності учнів на

уроках англійської мови у базовій школі. Цікава та яскрава графіка, різні види винагород, командна гра та елементи неочікуваності можуть створити позитивну атмосферу під час навчання як у класі, так і дистанційно, а також підвищити інтерес до предмета.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коханова О. П., Пасєкова О. В., Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А. Педагогічна психологія: навчальний посібник. Київ, 2012. URL: https://pidru4niki.com/17450602/psihologiya/motivatsiya_navchalnoyi_diyalnosti (Дата звернення: 16.04.2023).
2. Переяславська С. О., Смагіна О. О. Гейміфікація як сучасний напрям вітчизняної освіти. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/230/pdf> (Дата звернення: 15.04.2023).
3. Телецька А. Поняття про навчальну мотивацію в психолого-педагогічній літературі. URL: <https://jpvs.donnu.edu.ua/article/view/7238> (Дата звернення: 16.04.2023).

Олександра Кульгава

Науковий керівник – викл. Ярема О.П.

*(КЗ ЛОР «Бродівський фаховий педагогічний коледж
імені Маркіяна Шашкевича»)*

ГРУПОВА РОБОТА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В НУШ

В сучасній освіті значно змінилось значення іноземної мови. На сьогодні її вивчають в школі, як другу мову дитини. Іншомовну компетенцію тепер розглядають як спосіб соціалізації, комунікації і засіб об'єднання різних держав і народів.

Оскільки в сучасній школі основною формою подачі матеріалу здобувачам освіти є урок, а навчання, яким керує вчитель, є обов'язковим для всіх, то подавати інформацію потрібно цікаво, структуровано і різноманітно. Саме для цього використовується інтерактивне навчання в сучасній НУШ.

Інтерактивне навчання – діалогічне навчання, яке полягає у взаємодії вчителя та здобувача освіти. Його метою є створення спеціальних умов навчання, де школярі зможуть відчувати свою інтелектуальну активність і зробити процес навчання продуктивнішим. Організація такого навчання передбачає використання різноманітних ігор, візуалізацій та матеріалів, створення і моделювання ситуацій [2].

Однією з форм інтерактивного навчання є групова робота. Її суть полягає в навчанні певної групи або цілого класу однієї людиною (здебільшого вчителем). Така організація навчального процесу дозволяє вчителю управляти роботою здобувачів освіти як індивідуально, так і цілої групи чи підгрупи.

Є 4 основних принципи групової роботи:

- взаємодія в соціумі;
- позитивна взаємозалежність;
- особиста звітність;
- рівність кожного учасника навчального процесу [1].

Для найбільш ефективної роботи, варто звернути увагу на учасників групи. Формувати групи слід звертаючи увагу на розумові здібності, тобто в групах мають бути як «сильні», так і «слабкі» здобувачі освіти. Також, одним з варіантом поділу є такий, при якому в одній групі будуть діти з вищим рівнем знань, а в іншій – з нижчим. При такому поділі можна одній групі дати складніші завдання, а іншій – легші.

Незважаючи на значні переваги групової роботи, можна стверджувати, що вона ще не набула досить широкого застосування при викладанні англійської мови. Це можна пояснити труднощами організації, а саме:

- важкість організації зі сторони вчителя;
- переповненість класу, звідки випливає побоювання про хаос;
- велика витрата часу;
- непристосованість приміщення;
- недостатня кількість матеріалу та методичних рекомендацій;
- різна швидкість роботи здобувачів освіти;

- не зрозуміла для учнів роль в групі.

З цього випливає, що на успіх групової роботи впливають не тільки професійні якості вчителя, а й бажання дітей працювати в команді, їх психологічна готовність організувати такий вид роботи і, власне, бути учасником навчання в такому форматі [1].

Об'єднувати здобувачів освіти можна у малі та великі групи, а також у пари. Найоптимальнішою і найкомфортнішою формою буде робота в малих групах, де кількість учасників складає 4-6 осіб. Таку роботу можна використати на будь-якому з етапів уроку. Також вона дає змогу виконати ті завдання, які потребують великої затрати часу за інших умов.

Наприклад, під час організації до уроку можна задіяти такі вправи, як «мозковий штурм» чи «незакінчені речення» у форматі змагань між групами. А для підведення підсумків краще підійде вправа «Мікрофон».

Однією з основних форм роботи в парах є рольова гра. Її суть полягає в імітації певної мовної ситуації, створення чи відтворення діалогів. Відомою і популярною формою роботи у великих групах є дискусія. Зазвичай її використовують на уроках у середній і старшій школах, проте, на мою думку, вона є доступною навіть для учнів 4 класу.

Роботу в малих групах варто використовувати лише тоді, коли завдання вимагає спільної роботи, а не індивідуальної. По завершенню роботи варто підбити підсумки і проаналізувати роботу кожної групи окремо. На цьому етапі важливо хвалити, а не тільки критикувати здобувачів освіти.

Відомою інтерактивною технологією роботи в групах є так званий Brainstorming. Його метою є зібрати якомога більше варіантів вирішення поданої вчителем ідеї. Його можна подати в письмовому вигляді на дошці чи ватмані. Такий формат роботи має на меті заохочувати вільно вчитись, тобто використання прийому навчаючи-учусь [2].

Групова робота є інноваційним методом навчання англійської мови в НУШ, оскільки вона сприяє активному залученню здобувачів освіти до процесу

навчання та співпраці в групі. Цей метод дозволяє їм спілкуватися між собою, обмінюватися ідеями, вирішувати завдання в групі, що забезпечує збільшення мотивації та покращення розуміння матеріалу. Крім того, групова робота дозволяє розвивати навички співпраці та комунікації, що є важливими навичками для майбутньої професійної діяльності школярів. Також, цей метод навчання сприяє формуванню позитивного ставлення до вивчення англійської мови, оскільки групова робота може бути цікавою та захоплюючою.

Отже, групова робота є ефективним та інноваційним методом навчання англійської мови в НУШ, який сприяє активному залученню здобувачів освіти до процесу навчання та розвитку важливих навичок для майбутньої професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ночвінова О. Використання парних та групових форм роботи: Передовий досвід. *Освіта*, 2002. №16. С. 2.
2. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. Київ А.С.К., 2004. 192 с.

Ірина Кучерова

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Подосиннікова Г. І.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка)*

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ EXPLAIN EVERYTHING НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У БАЗОВІЙ ШКОЛІ

Останніми роками технології докорінно змінили підхід до освіти, особливо у сфері дистанційного навчання. Оскільки все більше студентів та учнів шукають можливості для онлайн навчання, такі технології, як відеоконференції, онлайн платформи та цифрові навчальні матеріали, стають важливими інструментами для надання високоякісного освітнього досвіду. Ці технології дозволяють їм спілкуватися з викладачами та однолітками з будь-якої точки світу, отримувати доступ до освітніх ресурсів у власному темпі та працювати з інтерактивними

навчальними матеріалами, розробленими для полегшення розуміння та запам'ятовування матеріалу [2, с. 34].

Сучасні вчителі, аби заохотити учнів та мотивувати їхню роботу на уроці, шукають саме ті цікаві та інтерактивні засоби навчання, які б стали їм помічниками у досягненні даних цілей. На онлайн уроках англійської мови важливо, щоб учні могли бачити, як використовувати ту чи іншу граматичну конструкцію, слово, фразу, речення та могли переглядати автентичні відео матеріали, які б допомогли їм поглибити знання, і при цьому, як вчитель, так і учні використовували б якомога менше часу, але заняття стало б результативним [1, с. 124]. Отож, інтерактивна платформа-дошка як найкраще підходить для вирішення даних завдань. Адже, саме завдяки їй, учні можуть виконувати завдання, переглядати відео, бачити й слухати пояснення вчителя та виконувати різноманітні проєктні завдання.

Відомо, що дієвими інструментами являються інтерактивні дошки, наприклад, Explain Everything. Дана цифрова платформа підходить для використання на будь-яких пристроях таких як планшети, комп'ютери, ноутбуки та смартфони. Вона працює як інструмент для проведення презентацій з візуальними та аудіо матеріалами, які може редагувати користувач [3, с. 1].

Explain Everything дозволяє вчителям та учням створювати власні проєкти, які залучають різноманітні джерела медіа, від зображень і аудіо до відео та веб-сайтів. Завдяки сумісності з різноманітними додатками, дана платформа пропонує велику кількість способів залучати медіа з персональних пристроїв. Ця система також дає учням можливість користатися функціями спільної роботи, що робить її чудовим способом інтегрувати навчання цифровим навичкам з презентаціями з конкретних предметів [3, с. 5].

Аналізуючи переваги та недоліки додатку, то Explain Everything є унікальним засобом навчання, адже вміщає в собі ті функції, які не доступні на інших платформах. Так, вона дозволяє учасникам спілкуватися, використовуючи голосовий чат, містить змішаний ігровий майданчик на нескінченному полотні, надає можливість для співпраці в реальному часі та асинхронній роботі, служить

для запису відео пояснень матеріалу. Цей засіб навчання також підходить не тільки для середніх та старших, а й молодших школярів. Дана платформа багата на різноманітні інструменти. Тут можна не лише створювати проекти чи презентації, а ще й у реальному часі малювати, виконувати різноманітні завдання, вставляти геометричні фігури та писати [3, с. 6].

Що стосується недоліків, то слід зазначити, що користувачам надається лише пробна безкоштовна версія, у якій можна додавати для сумісного користування лише одну людину, а час користування займає всього лише 15 хвилин. Якщо ж користувачу сподобалася дана платформа, то він має змогу придбати платну версію, яка не містить лімітів та дозволяє використовувати величезну кількість додаткових матеріалів [3, с. 6-7].

Отже, Explain Everything - це цифрова дошка, яка безпосередньо спрямована на те, щоб допомогти вчителям та учням чітко висловлювати свої ідеї. На відміну від деяких інших інтерактивних засобів навчання, це онлайн-платформа, яка підтримує вчителів, що працюють в класі, а також тих, хто працює віддалено. Це робить її ідеальним рішенням для змішаних форм навчання. Завдяки партнерству з відомими технологічними брендами цю систему легко інтегрувати в наявне шкільне обладнання. Вона також працює з великою кількістю різних типів носіїв, що робить її простою у використанні, а отже, вимагає мінімального навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика / ред. С. Ю. Ніколаєва. Київ: "Ленвіт", 2013. 590 с. URL: <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/bigych-o.-b.-borysko-n.-f.-boreczka-g.-e.-ta-in.-2013-metodyka-navchannya-inozemnyh-mov-i-kultur-teoriya-i-praktyka.pdf>
2. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих. Київ: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/osvitology/book_sisoeva-internet.pdf

3. Asiri A. Explain Everything. *The electronic journal for english as a second language*. 2022. Vol.25, no. 4. P. 1–7. URL: https://www.researchgate.net/publication/358444944_Explain_Everything

Альона Лазукова

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Глазунова Т. В.

*(Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського)*

ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ У РАМКАХ ЛЕКСИЧНОГО ПІДХОДУ МАЙКЛА ЛЬЮЇСА

Лексичний підхід – це метод навчання іноземних мов, описаний Майклом Льюїсом на початку 1990-х років. Основна концепція, на якій базується цей підхід, полягає в тому, що важливою частиною вивчення мови є здатність розуміти та створювати лексичні одиниці (ЛО) у вигляді частин (chunks). У такий спосіб студентів навчають сприймати мовні моделі (граматику), маючи в своєму розпорядженні осмислений набір ЛО різних рівнів [1, с. 18].

У лексичному підході навчання зосереджується на усталених виразах, які часто зустрічаються в діалогах, і які, як стверджує Льюїс, становлять більшу частину дискурсу у порівнянні з унікальними ЛО. Це пояснюється тим, що близько 55-80% мовлення носіїв англійської мови складається із готових фраз. Відповідно, вільне володіння мовою можна було б вважати недосяжним, якби людина не вивчила готові фрагменти чи вирази [3].

«Лексична частина» – це загальний термін, який включає всі інші терміни. Ми визначаємо лексичну частину як будь-яку пару чи групу слів, які зазвичай зустрічаються разом або поруч. «Колокація» також включена в поняття «лексична частина» і визначається як декілька слів, які узгоджуються між собою і, зазвичай, вживаються разом, утворюючи словосполучення. Згідно з цим визначенням, «*basic*» + «*principle*» є словосполученням, але «*look*» + «*at*» - ні, оскільки останнє поєднує слово лексичного змісту та слово з граматичною

функцією. Ідентифікація фрагментів і сполучень часто є питанням інтуїції, якщо у вас немає доступу до корпусу [4].

Вживання колокацій не тільки визначає точність і доречність мови, а й дозволяє створювати граматично правильні висловлювання. У процесі навчання лексики важливо збільшувати кількість запам'ятовуваних словосполучень [4]. Відповідно до теорії лексичного підходу важливу роль у вивченні іноземної мови має здатність розуміти та відтворювати колокації. Для вирішення цієї проблеми застосування корпусів текстів у навчальному процесі є особливо ефективним. Знання властивостей сполучуваності слів значно збільшує ефективність їх сприйняття, запам'ятовування і, отже, відтворення в спонтанному мовленні, оскільки що ширші асоціативні зв'язки слова, то вищий відсоток запам'ятовування та різноманітніший контекст вживання ЛО.

На основі аналізу корпусу спеціальних текстів та з урахуванням використання лексичного підходу будується комплекс вправ для формування лексичної компетентності, які забезпечують:

- подання нової лексики в контексті речення, діалогу, тексту;
- впізнавання ЛО у контексті;
- створення можливих похідних ЛО;
- пошук колокацій у контексті та складання нових поєднань з використанням корпусів текстів;
- з'єднання слів у колокації шляхом зіставлення, заповнення пропусків;
- складання колокацій за допомогою описового контексту;
- складання оповідання або діалогу з використанням знайдених колокацій;
- вдосконалення мовленнєвих навичок вживання ЛО у парній та груповій роботі [3].

Зазначені вище види вправ, що виконуються у певній послідовності, забезпечують формування лексичних навичок, які входять до умінь вищого порядку і передбачають вживання відповідних ЛО для реалізації певних комунікативних функцій.

Лексичний підхід звертає увагу не лише на окремі слова, але, що більш важливо, на сполучення та інституціоналізовані висловлювання та рамки речень, про що й стверджує Майкл Льюїс у наступній таксономії лексичних одиниць:

- слова (наприклад, book, pen);
- словосполучення або сполучення слів (наприклад, public work, absolutely convinced);
- інституціоналізовані висловлювання (наприклад, i will get it; we will see; if I were you...; would you like a cup of coffee?);
- рамки речень (наприклад, It's not... what you think; The fact/suggestion/problem/danger was; In this article, we explore...; Firstly... .; Secondly... .; Finally...) [5, с. 101].

На думку автора лексичного підходу, мова вивчається не шляхом вивчення окремих звуків і структур і подальшого їх комбінування, а через розвиток здатності розбивати ціле на частини. Значна увага приділяється розвитку мовної здогадки, яка дозволяє учням використовувати цілі фрази, навіть не розуміючи їх складових частин. При цьому процес навчання лексики може характеризуватись наступними рисами:

1. Розпізнавання в контексті та записування мовних моделей та словосполучень.
2. Розширення діапазону граматичних структур шляхом спостереження, гіпотези та експерименту. Тобто цикл «Спостереження-Гіпотеза-Експеримент» замінює парадигму «Сьогодні-практикуй-твори».
3. Дослідження граматики замість пояснення граматики.
4. Інтенсивне та розширене аудіювання та читання іноземною мовою.
5. Порівняння та переклад першої та другої мов, що здійснюються поетапно, а не слово за словом, і спрямовані на підвищення обізнаності про мову.
6. Повторення та переробка діяльності.
7. Здогадка про значення ЛО за контекстом.
8. Мовленнєва діяльність, спрямована на природне мовлення та на підвищення усвідомлення учнями лексичної природи мови.

9. Робота зі словниками та іншими довідковими засобами [2, с. 417].

Таким чином, лексичний підхід передбачає засвоєння ЛО різних рівнів шляхом розпізнавання ЛО в контексті у процесі читання та аудіювання, у репродуктивних вправах на створення ЛО шляхом комбінування елементів, а також продуктивне відтворення ЛО в усному та писемному мовленні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гладка В.А. Структурно-синтаксичний підхід у вивченні колокацій (на матеріалі французької мови). *Наукові записки національного університету "Острозька академія". Серія "Філологічна"*. 2013. Вип. 39. С. 16–20.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2007. 616 с.
3. Lewis M. *The lexical approach: The state of ELT and the way forward*. Hove, England: Language Teaching Publications, 1993. 24 p.
4. Lewis M. *Learning in the lexical approach. Teaching collocation: Further developments in the lexical approach*. Hove, UK: Language Teaching Publications, 2000. P. 155-185.
5. Stempleski S. *Video in action. Recipes for using video in language teaching*.

Ірина Медведєва

Науковий керівник – д. пед. наук, доц. Зєня Л. Я.

(Київський національний лінгвістичний університет)

ТЕСТОВІ МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Значна роль в системі навчання відведена контролю успішності студентів. Контроль являє собою систему, що дозволяє виявляти, вимірювати і оцінювати знання, уміння і навички як складові компетентностей студентів, що підлягають формуванню в процесі їхньої професійної підготовки.

Одним із широко застосовуваних методів контролю є тестовий метод. Такий вид контролю є найпоширенішим в українських навчальних закладах, оскільки тестування є універсальним і повноцінним методом контролю. Проблема застосування тестових методів контролю полягає в тому, щоб

правильно підібрати методику тестування знань студентів з курсу іноземної мови.

Багато досліджень приділено темі тестового контролю знань, його ефективності і способів застосування. Так, наприклад, над темою працювали: Квасова О.Г., Загвязинский В., Атаханов Р., Бондар О., Дюканова Н.М., Дрібна Л.В., Ханіна О.М., Костюк М.М., Саєнко Н.С. та інші.

Сьогодні, в процесі навчання іноземних мов тестування, як метод контролю, набуває неабиякого значення. Таку популярність можна пояснити тим, що за останні роки освітні програми набули деяких змін, в тому числі і можливість онлайн-навчання. Тестування не передбачає обов'язкової присутності студента в аудиторії, що робить цей метод ще більш універсальним. В загальному розумінні тестування – це дослідницький метод, який дозволяє виявити рівень знань, умінь і навичок, здібностей та інших якостей особистості, а також їх відповідність певним нормам шляхом аналізу способів виконання випробуванням ряду спеціальних завдань [1].

У більш вузькому розумінні тест – це метод контролю знань або вмінь студента в процесі навчання [2]. Важливо зазначити, що тестові методи контролю проводяться на всіх етапах навчання, від тренувального контролю до контролю самопідготовки.

Педагогічний тест – це система розташованих за рівнем складності завдань, характерної форми і змісту, що дозволяє якісно і кількісно виміряти рівень знань з іноземної мови студентів, а також оцінити структуру їх знань. Важливим для кожного викладача є правильно створити тестову форму або застосувати вже існуючу відповідно до умов. Для цього важливим є знання про класифікацію тестів, що застосовуються для контролю знань студентів з іноземних мов, їх видів, форм, правил побудови. Також не варто забувати, що тест виступає в ролі удосконалення системи контролю, оцінювання. Тобто, окрім діагностичної, виховної і навчальної тестування може виконувати коригувальну, удосконалювальну, мотиваційну функції.

Окрім цього, тестові методи в процесі навчання іноземних мов застосовуються для встановлення:

- рівня досягнених знань;
- здібностей;
- труднощів в оволодінні певною темою і ймовірних шляхів їх подолання.

Розрізняють критеріально-орієнтовані і нормативно-орієнтовані тести. До тестів першого виду входять завдання, пов'язані з порівнянням навчальних досягнень учнів, до тестів другого виду – завдання, пов'язані з оцінюванням глибини оволодіння навчальним матеріалом.

Під час вивчення іноземних мов студенти постійно проходять контроль за такими основними напрямками: говоріння, читання, аудіювання, письмо. Якщо за допомогою тесту ми можемо легко перевірити знання з таких трьох напрямків: аудіювання, письмо і читання, то з перевіркою говоріння дещо складніше. Проте, із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій задача перевірки говоріння дещо спрощується. І головною умовою залишається лише правильність складання тестових завдань. На сьогодні існує чотири головні вимоги до складання тестів: достовірність, надійність, повноцінність (всебічність), і практичність.

Отже, важко переоцінити ефективність тестових методів контролю. До основних переваг тестування можна віднести: універсальність, повноцінність, практичність, розвиток пізнавальної діяльності (уява, пам'ять, увага, мислення тощо), високий рівень об'єктивності при оцінюванні і перевірці тестів тощо. Нерідко тестові методи контролю виступають в поєднанні з сучасними технологіями, що і робить їх універсальними, доступними і простими у використанні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загвязинский В., Атаханов Р. Методологія та методи психолого-педагогічного дослідження: Учеб. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів. 2-е вид., Стер. М.: Видавничий центр «Академія», 2005.
2. Бондар О. Особливості розробки тестових завдань з іноземної мови. *Англістика та американістика* : [зб. наук. пр.] : Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпро : ДНУ ім. Олеся Гончара, 2016. Вип. 13. С. 70-75.
3. Квасова О. Г., Писанко М. Л. Мовне тестування та оцінювання: український досвід. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія : Педагогіка та психологія*. 2018. Вип. 28. С. 222-227.

Анна Моцна

Науковий керівник – д.пед. наук, проф. Черниш В.В.

(Київський національний лінгвістичний університет)

МЕТОДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СЕРІАЛІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ

Серіали є корисним інструментом для навчання усного мовлення, оскільки вони надають можливість прослуховувати аутентичну мову та вивчати різноманітні розмовні вирази та граматичні конструкції.

Ю. І. Верисокін [1], Ю.П.Федоренко [3] та Т. О. Яхунов [4] стверджують, що використання відеоматеріалів різного типу на заняттях з англійської мови сприяє формуванню та розвитку комунікативної компетенції, підвищенню мотивації вивчення мови та є невичерпним джерелом навчального матеріалу.

Серіали можуть стати ефективним інструментом для навчання усного мовлення, оскільки надають можливість слухати та вивчати аутентичну мову. З їх допомогою студенти можуть навчатися розмовним виразам та граматичним конструкціям, які використовуються в повсякденному житті і як наслідок студенти використовуватимуть їх правильно. Аналіз діалогів з серіалу може допомогти студентам зрозуміти вживання мови в різних ситуаціях та контекстах, а створення субтитрів до серіалів допомагає їм розвивати навички читання та письма англійською мовою. Обговорення тем, які порушуються в серіалі,

допомагає розвивати критичну думку та використовувати вивчені вирази та граматичні конструкції.

Дослідження на тему методичного потенціалу серіалів для навчання усного мовлення показали, що такий метод є дієвим інструментом для розвитку комунікативних навичок студентів.

Одне з досліджень, проведених у 2020 році в Україні, показало, що використання серіалів для навчання англійської мови сприяє розвитку навичок усного мовлення та розуміння аутентичної мови. Учасники дослідження зазначили, що спілкування з іноземцями стало для них легшим після перегляду серіалів, оскільки вони отримали досвід у використанні різних мовних виразів та граматичних конструкцій в реальному житті.

Інше дослідження, проведене у 2019 році в Канаді, показало, що використання серіалів для навчання англійської мови сприяє розвитку навичок усного мовлення, розуміння аутентичної мови та покращенню вимови. Учасники дослідження зазначили, що серіали надають можливість практикувати мову у різних ситуаціях та контекстах, що сприяє розвитку комунікативних навичок.

Ще одне дослідження, проведене у 2021 році в Італії, показало, що використання серіалів для навчання англійської мови сприяє розвитку навичок усного мовлення, вдосконаленню вимови та розумінню аутентичної мови. Учасники дослідження зазначили, що серіали можуть бути корисним додатковим ресурсом для навчання англійської мови, який доповнює традиційні методи навчання.

Отже, нехибним є ствердження, що використання відеоматеріалів на мові оригіналу позитивно впливає на кінцевий результат вивчення мови. Застосування відеоматеріалів під час викладання англійської мови робить навчальний процес більш гнучким та динамічним. При поєднанні різних методів та при систематизації навчальних матеріалів можна досягти чудового результату.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верисокін Ю. І. Відео фільм як засіб підвищення мотивації учнів. *Іноземна мова в школі*. 2003. №5–6. С. 31–34.
2. Самойленко С. А., Беспалова Н.В., Липська І.І. Фільм як засіб підвищення мотивації студентів до вивчення іноземних мов. *Молодий вчений*. 2015. №2 (17). С.102-104.
3. Федоренко Ю. П. Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09. Полтава, 2005. 212 с.
4. Яхунов Т. О. Типологія кіноінформації та її використання для навчання лексики соціокультурним компонентом. *Іноземні мови*. 2000. № 3. С. 33–36.
5. Clark, J. L. *Using Video in the Language Classroom*. University of Illinois Press. 2013.

Марія Педько

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викл. Давидова Т.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

АКТУАЛЬНІ МЕТОДОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Розвиток технологій, який ми маємо сьогодні, призвів до того, що кордони держав у віртуальних просторах стерлися: будь-яка людина, що має вихід до інтернету, отримує доступ до всіх знань, що в ньому зберігаються. Однак, ця кількість інформації зменшується пропорційно до того, якими мовами ти володієш. Принаймні, так йшли справи на зорі створення всесвітньої мережі.

Відсоткове співвідношення кількості контенту різниться від джерела до джерела, проте ніхто не сміє заперечити лідерство англійської мови. Про актуальність проблеми вивчення англійської, кажучи про територію сучасної України та Радянського союзу, частиною якого тоді була Україна, вперше заговорили приблизно в 60-х роках минулого століття.

До цього, у більшій частині часового проміжку, від виникнення писемності, головною метою вивчення іноземної мови було вміння грамотно

і правильно писати, перекладати тексти з іноземної на рідну і зрозумілу мову. Тоді використовувався більш довготривалий і трудомісткий граматико-перекладацький метод для навчання цим навичкам.

У 70-80-х роках цей метод змінився на більш придатний для тогочасної мети – безпосереднього розуміння усного мовлення та культурних особливостей носія мови. До певної міри застарілий граматично-перекладацький метод змінився на аудіовізуальний і (або) аудіо-лінгвістичні методи.

На сьогоднішній день у простому розумінні майже відпала необхідність. Так, на сьогоднішній день більше п'ятидесяти відсотків інформації в інтернеті написано саме англійською мовою, за нею з європейських слідують німецька, іспанська, французька та інші. Так ми можемо зрозуміти, що англійська мовна експансія величезна. Але на допомогу в таких випадках приходять онлайн-перекладачі. І якщо ще кілька десятиліть тому вони не представляли з себе нічого більше за великі словники, що припускалися безлічі помилок, і, хоча й мінімальних, але знання мови користувачем було обов'язковим, щоб іноді хоча б розуміти, про що йшлося в оригіналі, то тепер, із розвитком технологій, така потреба відпала майже повністю. Безліч перекладачів не лише відпрацювали свою систему, а й залучають до цього штучний інтелект для забезпечення контекстуального перекладу. Відтоді перший метод лишився лише рудиментом, на зміну йому прийшла нова методологія.

Зазвичай виділяють два методи вивчення іноземної мови: традиційний і комунікативний. Традиційний метод передбачає розвиток основних мовних навичок: говоріння, аудіювання, читання та письма. Комунікативний метод знайомить учнів не тільки з іноземною мовою як такою, але й з іноземною культурою в цілому через спілкування, тобто акцент робиться на комунікацію, а мова є лише інструментом для цієї комунікації. Це пов'язано в основному з тим, що учні усвідомлюють, що розуміння розмовної мови є більш важливим, ніж граматична структура, адже хоча перекладачі зараз можуть вільно перекладати тексти, все більше і більше вони працюють з аудіовізуальними ресурсами в Інтернеті. Одним із авторів цієї методики є британський вчений Ноам Хомський,

зазначавши у своїй праці, що розмаїття мови неможливо відобразити, використовуючи структурні методи навчання. Причиною цьому є той факт, що Хомський наполягав на необхідності вивчення мови одночасно з мисленням і свідомістю. Завдяки дослідженням британських лінгвістів Ч. Кандліна та Г. Віддоусона було встановлено, що побудова навчання іноземної мови на основі структурного методу викладання, який приділяє багато уваги структурі мови, не є ефективною і не сприяє кращому засвоєнню мови. Вони вважали, що вивчення граматичного матеріалу, безумовно, є важливим умінням у вивченні мови, але важливим умінням для учнів вони вважали розвиток комунікативних навичок, а також уміння використовувати функції мови у спілкуванні.

Однак такий поділ методів викладання іноземних мов на традиційні та комунікативні є досить вузьким, і існує набагато більше варіацій викладання. У США, наприклад, зазвичай виділяють дві основні групи моделей викладання іноземних мов. Перша це Additive Bilingual models [2], суть яких полягає в тому, що спочатку розширюються знання рідної мови (іспанської, китайської, французької тощо), а потім вводиться іноземна мова (англійська, іспанська, китайська тощо). Друга група моделей – це Subtractive Bilingual models, які стимулюють розвиток мовних навичок спільною мовою без збереження інших мов, у тому числі рідної. Прикладом таких моделей є Transitional Bilingual Education, Transitional Program of Instruction. Другий тип моделей більш поширений у США [2].

Наведені вище приклади методик є сучасними та створені задля забезпечення швидкого вивчення мови на рівні, що дозволяє починати використовувати іноземну мову у повсякденному житті у коротші терміни та ефективно корегувати проблеми у її вивченні. Вони забезпечують вивчення мови на базі розуміння та використання її на прикладах.

Знання мов на сьогодні залишається актуальним у інформаційному просторі, оскільки відкриває багато нових можливостей для отримання інформації або комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ramirez, David J., Yuen, Sandra D., and Ramey, Dena R. Final Report: Longitudinal Study of Structured English Immersion Strategy, Early-Exit and Late-Exit Transitional Bilingual Education Programs for Language Minority Children. *Aguirre International*, 1991.
2. Types of Programs. ESL Education. URL: <https://enseignesleducation.blogspot.com/p/types-of-programs.html>

Євгенія Плис

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Подосиннікова Г.І.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ МОБІЛЬНИХ ЗАСТОСУНКІВ «DUOLINGO» ТА «LEARN ENGLISH VOCABULARY» В УЧНІВ 6-ГО КЛАСУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Світ нових інформаційних технологій сприяє поступовому переміщенню процесу навчання в площину мобільного простору. Саме тому в цьому напрямку відбуваються зміни і в освітній системі України: створюються електронні підручники, активно розвиваються освітні портали, класи оснащуються інтерактивними дошками та сенсорними панелями, впроваджується електронний документообіг [1, с. 198]. Отже, існує запит сучасного суспільства на готовність педагогів до цифрової трансформації освітнього процесу, поєднання традиційних методик та форм навчання з інноваційними, які базуються на застосуванні цифрових засобів і технологій, бо наразі у школі навчається нове покоління учнів, яке з дитинства живе у інформаційному, динамічному та емоційно-насиченому середовищі. Тож необхідно використовувати ті засоби і технології, які для учнів будуть цікавими та мотивуватимуть їх до вивчення відповідного навчального предмету.

Сучасні тенденції у викладанні пов'язані не лише із серйозним переглядом концепцій і методів навчання, але і з технічним та технологічним оновленням

процесу навчання. Це виражається у широкому використанні інтерактивних технологій з використанням як традиційних засобів навчання, так і інформаційно-комунікаційних засобів – зокрема, застосунків для мобільних телефонів на базі різних платформ, зокрема Android, iOS тощо [2, с. 192]. На сьогодні навчальні мобільні застосунки (додатки) можуть бути дієвим засобом підвищення мотивації учнів у процесі вивчення англійської мови. До когорти науковців, які досліджують це питання належать як зарубіжні (А. Аміров, М.Алли, М.Рагус, М. Шарлз), так і вітчизняні вчені (С. Семеріков, О. Рогульська, В. Ткачук, Ю. Триус, А. Труш та ін.).

Порівняємо мобільні застосунки «Duolingo» та «Learn English vocabulary» в аспекті формування англомовної лексичної компетентності в учнів 6-го класу закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО). Критеріями відбору мобільних застосунків були такі позиції: відповідність засадам гейміфікації навчального процесу; доступність віковій категорії; зручність у використанні; безкоштовність сервісу; ігрова складова; якісний візуальний ряд.

«**Duolingo**» - освітній сервіс, який відповідає принципам навчальної автономії та наочності, особливо для візуального стилю навчання. Цей застосунок учні можуть використовувати для вивчення іноземної мови у формі гри. У «Duolingo» можна сформулювати власну мету вивчення мови, пройти тестування для визначення рівня знань, самостійно обрати розділ для опрацювання з певної теми, який безпосередньо зацікавив учня та окрім цього, обрати ціль на день для ефективного запам'ятовування нового лексичного матеріалу. До того ж, є чудова можливість відстежувати свій прогрес та отримувати винагороди за успішні результати, а це є стимулом для продовження навчання.

У свою чергу, «**Learn English vocabulary**» - мобільний сервіс, який направлений на аудіальний стиль навчання та призначений для розширення словникового запасу тих, хто вивчає англійську мову, а також містить різноманітні тематичні групи лексики. Тож, учні мають можливість, не тільки вивчити запропонований перелік слів з поданих тем, але й за допомогою

захопливих завдань в ігровій формі активізувати запам'ятовування нових слів. Особливістю цього застосунку є те, що у кожного учня є змога перевірити свої знання на практиці, а саме обрати один з восьми запропонованих режимів, які спрямовані на відпрацювання конкретних навичок вживання лексичних одиниць.

Для формування іншомовної лексичної компетентності учням 6-го класу загальної середньої школи було запропоновано комплекс вправ на матеріалі теми «My school life» із використанням мобільних застосунків «Duolingo» та «Learn English vocabulary». Після виконання учнями завдань було проведено анкетування щодо порівняльної характеристики двох додатків. Було виявлено: на думку учнів, «Duolingo» - більш простий у використанні, має більш оригінальний дизайн, надає можливість відслідковувати власний прогрес, у «Learn English vocabulary» можна працювати без використання Інтернету, він більш дієвий у прослуховуванні правильної вимови слів та фраз, має великий словниковий запас. Об'єднує ці освітні застосунки, на думку учнів, ігровий підхід до навчання, різноманітність вправ. У ході дослідження було з'ясовано головне: більшість школярів виявили бажання й надалі користуватися цими застосунками

Отже, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день навчальні мобільні застосунки можуть бути ефективним засобом підвищення мотивації учнів у вивченні англійської мови. До того ж, застосування мобільних застосунків відповідає сучасним потребам освіти, забезпечує зручність та зацікавленість новизною, допомагає розширити активний та пасивний словник учнів, надає можливість школярам виробляти навички самоорганізації та самонавчання, приносить реальні практичні результати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Махович І. Використання мобільних засобів у вивченні англійської мови. *Матеріали VI Міжнародної студентської Інтернет-конференції «Англійська мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти»*: Зб.

наук. статей/ Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2018. С.198-203. URL: <https://cutt.ly/G8AhYcv>

2. Шевчук А.О. Використання мобільних технологій у навчанні іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2018. С.192-195. URL: <https://cutt.ly/d8AkbXq>

Юлія Плужник

Науковий керівник – канд. пед. наук, ст. викл. Коробова Ю.В.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

COMPUTER TECHNOLOGIES

IN FUTURE TEACHERS' SELF-EDUCATION

In a world where computer technology has changed how we do everything from studying to working and learning, it's only natural that this would change the way education is done as well [1]. In recent years, due to the Covid-19 epidemic and the war with russia, the conditions of study in higher education institutions in Ukraine have also changed: traditional offline classes have been replaced by distance learning. Today's students tend to be tech savvy, meaning that if they don't encounter problems in the classroom, they will find a way to understand technology and its uses outside of the classroom or at home. Technology allows them to learn at their own pace [2]. They independently choose appropriate methods and tools of learning and plan their educational process accordingly.

We would like to present to you the results of our research on the topic "Information technologies for self-education", conducted among undergraduates and Master's degree students of A.S. Makarenko Sumy State Pedagogical University who are now forced to study online because of the russian aggression. The aim of the survey, in which 30 students took part, is to find out what role computer technologies play in self-education. We developed a questionnaire with the following questions: 1) *Choose the form of teaching that you think is most effective for you.* 2) *What Internet sources can be used to prepare for practical classes?* 3) *Which online dictionary do you use*

when you prepare your homework? 4) Choose the online platform you use to organize video meetings. 5) How often do you use course materials and resources in Moodle?

The following results of the survey have been obtained. First of all, we found out which form of education the participants prefer: offline, online or mixed.

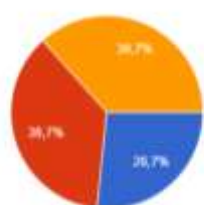

Figure 1.

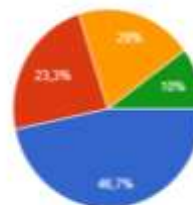

Figure 2.

According to the results of the survey, the opinions were divided as follows (see Fig. 1): about 37 % prefer online learning and this is possible thanks to computer technologies, the same proportion of the respondents choose mixed learning and the remaining more than 26 % would like to learn offline. In general, such results indicate that the traditional form of education is not relevant today, it is being replaced by online education, because it is practical, flexible, and convenient.

The second question of the survey helped us to find out which Internet platforms students use to prepare for classes and complete their assignments and practical tasks (see Fig. 2). As you can see, the majority prefer the online university library, which indicates that it is full of necessary educational information and materials which support the University's academic courses. In addition, students use such popular websites as *Wikipedia*, *Ukrlib.com.ua* and other. This fact demonstrates how convenient it is to use digital resources today.

A special place among modern educational technologies belongs to electronic dictionaries that successfully compete with their own paper analogues due to the possibility of optimizing dictionary parameters: expanding the scope and composition of dictionary articles, combining different forms of presentation of information (text,

sound, graphics, animation), constant adding and adjusting the content of databases, balanced structuring of information with the help of hypertext technologies [4, p. 271].

In particular, the answers to the third question confirmed our opinion, because the interviewees chose online dictionaries that they use when preparing for English classes (see Fig.3). And these are also electronic manuals, not paper ones.

New technologies facilitate the organization of lectures and practical classes, conferences and meetings, students' participating in projects. This is possible using *Zoom*, *Google Meet* and other e-tools. The answers to the fourth question of the questionnaire prove the popularity and convenience of these services.

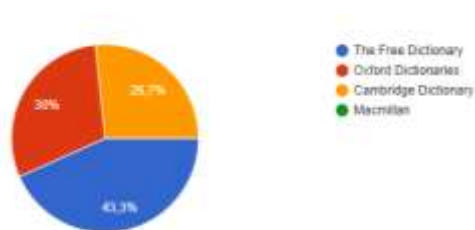

Figure 3

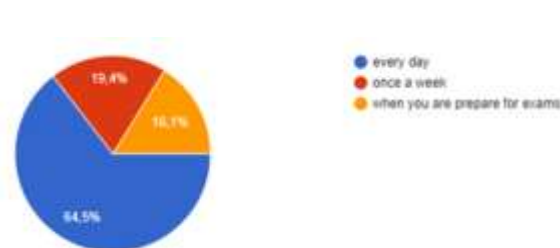

Figure 4

About 61% of the surveyed prefer *Zoom* as it is a popular online platform for distance learning. The rest of the students like *Google Meet* which is also used during All-Ukrainian and international student conferences.

According to the answers given to the fifth question («*How often do you use course materials and resources in Moodle?*») we came to the conclusion that during online-education the students mostly study systematically. This is evidenced by the number of daily visits to Moodle. This is about 64% of the respondents. Only 16% do it while revising for the exams (see Fig. 4).

To sum it up, the conducted research shows that computer technologies currently play one of the most important roles in the educational process. Computer revolutionizes the way of study while making education smoother and quicker. It also connects us to different sources, which show us different ways to understand a

particular topic or idea. In general, a computer has helped the education world and also has changed the way we work and learn [3].

ЛІТЕРАТУРА

1. Brock Lester. What Is Computer Technology In Education? 2022. URL: <https://www.ctesolutions.com/what-is-computer-technology-in-education/>
2. Mcgee Kimberley. Importance of Computer Technology in Education. 2018. URL: <https://classroom.synonym.com/importance-computer-technology-education-6628139.html>
3. Sharna Kajal. Role of Computer in Education. 2023. URL: <https://www.theasianschool.net/blog/role-of-computer-in-education/>
4. Спіцин Є., Кирикилиця В. Дидактичні можливості використання електронних словників для розвитку іншомовної мовленнєвої діяльності студентів немовних спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2021, Том 85, №5. С.271.

Ірина Сарафинюк

Науковий керівник – канд. пед. наук., доц. Довгалиук Т.А.

*(Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського)*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ У РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ

Під автентичністю в методиці навчання іноземних мов розуміють застосування автентичного мовного та мовленнєвого матеріалу у процесі навчання [2, с. 62].

Одним із шляхів вирішення цього завдання є методично правильне й доцільне використання автентичних матеріалів у навчанні. Він передбачає використання різноманітних текстів, таких як статті з газет, журналів, відео та аудіо записи, що дає змогу розвивати не тільки мовленнєві вміння учнів, а й знання з різних предметів та сфер життя.

При роботі з автентичними текстами важливо розуміти, що вони можуть бути важкими для учнів, оскільки містять незнайомі слова та вирази. Тому

вчителі повинні надавати увагу вивченню нових лексичних одиниць та граматичних структур, які зустрічаються в текстах, а також працювати над розвитком вмінь різних видів читання та розуміння тексту. Для цього можна використовувати різноманітні стратегії, такі як перечитування, визначення ключових слів, складання плану тощо [2, с. 65].

У розвитку вміння говоріння важливо надавати учням можливість спілкуватися між собою та з вчителем «живою» англійською мовою, використовуючи сучасну лексику та мовні звороти. Тут у нагоді можуть стати автентичні матеріали.

Відомо, що використання автентичних текстів у класі має такі переваги:

По-перше, коли автентичні матеріали доступні для учнів в плані розуміння, вони надають точні приклади того, як мова використовується її носіями або переважною більшістю користувачів виучуваної мови.

По-друге, з автентичними текстами учні отримують слова та вирази, які використовуються в контексті реального життя.

По-третє, матеріали з реального життя є більш неформальними, соціально орієнтованими та широко використовуваними. Тому, коли учні стикаються з ситуаціями неформального спілкування віч-на-віч в реальному житті, вони почуваються впевненіше та справляються значно краще [1].

Використання автентичних текстів під час навчання вмінь аудіювання та читання дає учням відчуття, що вони вивчають справжню мову, і бачать «відповідність іншомовної навчальної діяльності в класі своїм довгостроковим комунікативним цілям» [3, с. 311]. М. Рост припускає, що коли справа доходить до розуміння на слух, розуміння «автентичної мови є метою практично всіх тих, хто вивчає мову». Однак, використання автентичних текстів може створити низку проблем під час навчання аудіювання, оскільки багато автентичних текстів, відібраних для використання навчання аудіювання на уроці, часто не оцінюються на відповідність рівню та контексту навчання та є дуже складними й придатними лише для користувачів з високим рівнем володіння мовою [4, с. 123].

Отже, можемо зробити висновок, що використання автентичних текстів сприяє розвитку комунікативних вмінь та здібностей учнів, їх міжкультурної компетентності та загального кругозору. Однак, ці матеріали приносять користь лише при доцільному використанні відповідно до життєвого досвіду, віку та інтересів учнів та, головне, їх фактичного рівня володіння мовою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дмітренко Н.Є. Використання автентичних текстів в автономному навчанні професійно орієнтованого англomовного спілкування. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/69/part_2/23.pdf
2. Паращук В.Ю. Використання автентичного тексту під час роботи над розмовної темою. *Іноземні мови в школі*. 2003. № 2. С. 61–65.
3. Brown D. H. *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. White Plains, NY: Longman, 2007.
4. Rost M. *Teaching and Researching Listening*. London: Longman Pearson Education, 2022.

Ольга Скрипка

Науковий керівник – викл. Волошина О. С.

*(КЗ ЛОР «Бродівський фаховий педагогічний коледж
імені Маркіяна Шашкевича»)*

LEGO-ТЕХНОЛОГІЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В НУШ

Нова українська школа є одним з ключових державних проєктів реформи освіти. В процесі реформи відбуваються суттєві зміни в освітньому процесі початкової школи, впроваджуються нові підходи, технології і зміст навчання. Нова українська школа покликана створити школу, комфортну для дітей, яка б не лише давала знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості [1].

Досягнення цієї мети можливе за умови використання інноваційних технологій навчання, однією з яких є LEGO-технологія. Це практичний інструмент та дієвий засіб, який дає змогу реалізувати ігрові та діяльнісні методи навчання у початковій школі [5, с. 5].

Використання LEGO-технології в освітньому просторі НУШ є предметом окремих досліджень українських науковців, методистів, педагогів: О. Мандрик, О. Роми, З. Декунової, А. Лавської, О. Олійник, Л. Торохтій, М. Деркач тощо.

Незважаючи на численні публікації, проблема навчання іноземної мови з використанням LEGO-технології і надалі залишається актуальною та потребує подальшого вивчення.

Метою даного дослідження є аналіз особливостей використання цеглинок LEGO як інструмента навчання англійської мови в НУШ.

Гра є основним видом діяльності молодших школярів. Робота з цеглинками LEGO дає можливість учням у формі пізнавальної гри дізнатися багато важливих ідей і розвинути необхідні в подальшому житті навички. Відбувається ознайомлення з навколишнім світом за допомогою гри та творчості [2, с. 33]. Добре організована робота з цеглинками LEGO має також великий виховний потенціал: допомагає виробляти певні якості особистості – посидючість, терпіння, взаємоповагу, охайність.

За допомогою цеглинок LEGO вирішують завдання освітньої діяльності початкової школи за такими напрямками:

- розвиток дрібної моторики рук, стимулюючи в майбутньому загальномовний розвиток і розумові здібності;
- навчання правильного і швидкого орієнтування в просторі;
- ознайомлення з математичними поняттями, розв'язування математичних та логічних задач;
- розширення уявлень про навколишній світ, архітектуру, транспорт, ландшафт;
- розвиток уваги, пам'яті, творчого мислення;

- формування навички діалогічного мовлення,
- розширення словникового запасу;
- уміння працювати у групі, спілкуватися, бути толерантними одне до одного [2, с. 33].

Цеглинки LEGO є незамінним інструментом навчання англійської мови в НУШ. Завдяки поєднанню елементів гри та експериментування, LEGO дозволяє урізноманітнити процес навчання, позитивно впливає на пізнавальний інтерес учнів та якість засвоєння ними навчального матеріалу, створює атмосферу психологічного комфорту.

Діапазон використання LEGO на уроках англійської мови досить широкий. За допомогою цеглинок можна навчати алфавіту, лексики, орфографії, граматики, читання, усного мовлення тощо.

Наведемо приклади завдань з використанням цеглинок LEGO на уроках англійської мови.

1. *Letter Building* (складання букв). Учні засвоюють літери, вчаться уявляти, експериментувати, творчо мислити.

2. *Lowercase and Uppercase* (малі та великі літери). Учні вчаться розрізняти великі та малі літери, бути уважними та спостережливими, вирішувати проблемні питання, мислити критично.

3. *Word Building* (складання слів). Учні вчаться складати слова з літер, визначати послідовність звуків, вирішувати проблемні завдання, співпрацювати, проявляти ініціативність.

4. *Sentence Building* (складання речень). Учні вчаться будувати речення, критично мислити, працювати самостійно та в парах, бути ініціативними і уважними.

5. *Story Building* (складання міні-розповіді). Учні вчаться складати розповідь, критично мислити, зв'язно висловлюватися.

6. *LEGO movement game* (руханка з LEGO). Учні вчаться слухати, швидко реагувати, виконувати команди, бути уважними.

Отже, використання LEGO-технології на уроках англійської мови дає можливість створювати нове освітнє середовище, підвищує мотивацію учнів до вивчення іноземної мови, допомагає втілювати положення Нової української школи, сприяє розвитку ключових компетентностей та наскрізних вмінь, досягненню основних цілей навчання.

Перспективою подальшого дослідження є пошук ефективних прийомів використання LEGO-технології на уроках англійської мови у початковій школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової освіти. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.04.2023).
2. Мандрик О. LEGO на уроках англійської мови у новій українській школі. *Наука. Освіта. Молодь*, ч. 2. 2022. С. 33-35.
3. Нова українська школа: навчання через гру. LEGO-технологія в освітньому процесі: методичний посібник / Войтенко С. І., Декунова З. В., Лавська А. М., Ягупа І. Д. Суми: НВВ КЗ СОІППО, 2019. 112 с.
4. Олійник О., Торохтій Л. Використання LEGO-технології в освітньому просторі нової української школи. URL: <https://genezum.org/library/vykorystannya-lego--tehnologii-v-osvitnomu-prostorinovoii-ukrainskoi-shkoly> (дата звернення: 10.04.2023).
5. Шість цеглинок в освітньому просторі школи: методичний посібник / Упорядник О. Рома. Київ, 2018. 32 с.

Марія Степанченко

*Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Буренко Т.М
(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Одним з важливих аспектів розвитку креативного мислення на уроках є створення сприятливої атмосфери, де учні відчувають свободу вираження своїх думок та ідей. Вчителі можуть заохочувати учнів до активної участі в дискусіях, обговореннях, використанні власного досвіду щодо вивчених тем. Важливо

також надавати можливість учням висловлювати свої власні ідеї, відмічати нестандартні підходи та оцінювати творчість учнів.

Але що ж представляє собою креативність? С.У.Гончаренко зазначає, що креативність тлумачиться як особистісна характеристика, а саме як здатність висловлювати незвичайні ідеї, нетрадиційно мислити, майже миттєво розв'язувати проблемні ситуації [2, с. 102]

О.Є.Антонова стверджує, що креативність краще визначати не стільки як певну творчу здібність або їх сукупність, скільки як здатність до творчості. Науковиця визначає креативність як творчі спроможності людини, що можуть виявлятися в мисленні, почуттях, спілкуванні, деяких видах діяльності, описувати особистість загалом або її певні сторони. Це вміння породжувати неординарні ідеї, уникати традиційних шаблонів мислення, миттєво вирішувати проблемні ситуації. Креативність розглядають як найважливіший і відносно незалежний чинник обдарованості [1, с. 28].

Відомий американський психолог Дж.Гілфорд визначає чотири основні риси креативності: 1) пошук власного оригінального рішення, прагнення інтелектуальної новизни; 2) погляд на об'єкт під новим кутом зору та виявлення можливостей його нового використання (семантична гнучкість); 3) зміни у сприйнятті об'єкта, бачення його нових прихованих сторін (адаптивна гнучкість); 4) генерування різноманітних нових ідей; 5) відмова від стереотипних способів мислення[3, с. 448].

Ще одна важлива риса креативного мислення – відкритість до нових ідей та відсутність страху перед ризиком. Креативні особистості можуть експериментувати та переосмислювати свої ідеї. Вони не бояться ризику зробити помилку або провалитися, оскільки розуміють, що це є необхідною складовою процесу креативності.

Розвиток креативного мислення є важливим аспектом сучасної освіти, в тому числі й на уроках англійської мови. Креативність допомагає учням розвивати навички самостійного мислення, критичного аналізу, творчого розв'язання проблем, що важливо в сучасному світі, де необхідно вміти

приспосовуватися до змін та шукати нові, нестандартні рішення. Уроки англійської мови можуть бути ефективною платформою для розвитку креативного мислення учнів. Не варто забувати, що одна із найважливіших цілей навчального процесу на таких уроках є створення сприятливої атмосфери, де учні відчують свободу виразу своїх думок та ідей. Учителі можуть заохочувати учнів до активної участі в дискусіях, обговореннях, використанні власного досвіду щодо вивчених тем.

Одним із ефективних методів розвитку креативного мислення на уроках англійської мови є застосування різноманітних творчих завдань та проектів, наприклад, створення своїх власних текстів, театралізованих вистав, відеороликів, презентацій або веб-сайтів, складання віршів, діалогів тощо.

Отже, креативність – це не тільки здатність генерувати нові ідеї, а також вміння дивитися на звичні речі в новому світлі. Варто зазначити, що вчителі мають безпосередній вплив на креативне мислення здобувачів освіти. Щоб цьому сприяти, вони можуть використовувати різноманітні методи та завдання, що позитивно впливають на розвиток креативних навичок учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки. Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: [монографія] / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ім. І. Франка, 2012. С.14–41.
2. Гончаренко С.У. Професійна освіта : словник / уклад. С.У. Гончаренко та ін.; за ред. Н.Г. Ничкало. Київ: Вища школа, 2000. 380 с
3. Guilford J.P. Creativity. *American Psychologist*. Volume 5. Issue 9. P. 444-454.

Маргарита Стеценко

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Подосиннікова Г.І.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка)*

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ VOOmwRITER ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ

В останні роки все більше зростає інтерес до використання технологій для підвищення ефективності вивчення мови. З розвитком онлайн-освіти та дистанційного навчання такі платформи, як Boomwriter, стають все більш популярними як інструмент для вдосконалення навичок письма, граматики та словникового запасу студентів [2, с. 71]. Ці технології не тільки забезпечують широкі можливості для дистанційного навчання, але й допомагають вчителям залучати учнів до більш інтерактивного та ефективного навчального процесу.

Компетентність у письмі (КП) – це здатність реалізувати комунікацію у письмовій формі в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного завдання. Вона ґрунтується на складній і динамічній взаємодії відповідних умінь, навичок, знань і комунікативних здібностей особистості. Вміти писати – це висловлювати свої думки у письмовій формі.

Написання текстів вважається найбільш свідомим видом мовленнєвої діяльності, що повністю залежить від мислення. Успіх у навчанні письма залежить від рівня свідомих процесів учнів. Високий рівень уваги, свідомості та довільності є обов'язковими під час написання. Крім того, під час написання текстів, на результат впливають мотивація та емоційний стан учнів. Якщо учень захоплений написанням тексту, він буде докладати більше зусиль для досягнення найкращого результату. Тому створення високої процесуальної мотивації є важливим фактором ефективного навчання письма [1, с. 390-395].

Відомо, що інтерактивність є ключовим елементом онлайн-освіти, вона допомагає залучати й утримувати увагу учнів в онлайн-класах. Добре розроблені

онлайн-інструменти можуть не тільки ставати заміною навчання віч-на-віч, але й підвищити зацікавленість і мотивацію учнів до навчання [3].

Платформа Boomwriter підходить для вирішення завдань формування КП учнів базової школи, оскільки дозволяє створювати інтерактивні завдання для письма, які можуть бути виконані у режимі реального часу. Крім цього, інтерфейс Boomwriter розроблений з урахуванням потреб вчителів і допомагає їм відстежувати успіхи учнів. Незважаючи на те, що цей інструмент не так часто використовується вчителями, варто розглянути його методичний потенціал.

Платформа Boomwriter має свої переваги та недоліки. До переваг можна віднести: 1. Збільшення мотивації до навчання англійської мови, оскільки учні можуть писати історії, взаємодіяти з іншими учнями та бачити результати своєї роботи. 2. Розвиток мовленнєвих навичок у письмі, включаючи граматику, лексику, орфографію та засоби міжфразового зв'язку. 3. Зручність та доступність, адже платформа доступна онлайн та працює в режимі реального часу. 4. Збільшення можливостей для співпраці та комунікації між учнями.

До недоліків можна віднести відсутність функціоналу для відеозв'язку, а створити онлайн заняття в режимі реального часу можна лише за допомогою інтеграції з іншими платформами для конференцій. Ще одним недоліком є відсутність можливості індивідуалізації - Boomwriter орієнтований на групову роботу і не надає інструментів для індивідуальної роботи з учнями.

Отже, використання платформи полегшує процес формування я іншомовної компетентності у письмі завдяки своїм інтерактивним інструментам, а також забезпечує високий рівень мотивації учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.

2. Andrea Alexandra González Amendaño, Leidy Cecibel Lituma Medina. Analyzing students` writing development through the use of digital comic apps based

on several applied studies: thesis. Cuenca, 2016. 106 p. URL: <http://dspace.ucuenca.edu.ec/bitstream/123456789/26226/1/tesis.pdf> (дата звернення: 31.03.2023).

3. Ha Y., Im H. The Role of an Interactive Visual Learning Tool and Its Personalizability in Online Learning: Flow Experience. Online Learning. 2020. Vol. 24, no. 1. URL: <https://doi.org/10.24059/olj.v24i1.1620> (дата звернення: 31.03.2023).

Ірина Чекалюк

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Скляренко О.Б.

(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗЗСО

Нові виклики часу змушують відповідати на них модернізацією шкільної освіти. Ці виклики породжують нові вимоги до освіти та її результатів і тому вимагають розробки нового покоління освітніх стандартів. Основна мета освіти – виховання, соціально-педагогічна підтримка становлення і розвиток високоморального, відповідального, творчого, ініціативного, компетентного громадянина України.

У Законі України «Про освіту» зазначається, що метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності [2].

Інноваційна діяльність – це одна з найбільш доступних і ефективних форм розвитку навичок комунікативної компетенції у школярів, що створює умови для соціалізації особистості та розвитку її самостійності, креативності та активності. Важливим компонентом є створення комфортних психологічних умов, в яких учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Комунікативна компетентність – система знань, вмінь і навичок особистості, що забезпечують ефективне спілкування. Вона передбачає володіння його суб'єктом всіма видами комунікативно-мовленнєвої діяльності: здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з людьми, виконувати певні соціальні ролі у колективі, вміння улагоджувати розбіжності та конфлікти, уміння працювати з групою (у групі) тощо [3, с. 84].

В основі будь-якої інноваційної діяльності лежить творчий початок. Творча діяльність передбачає розвиток емоційної та інтелектуальної сфер особистості. Це одне з головних завдань сучасного освітнього процесу. Досягнення належних результатів у формуванні комунікативної компетентності засноване на особистісно орієнтованому навчанні (розвивального, інтерактивного, креативного, проєктної роботи, навчання з використанням ІКТ).

Креативне навчання (приміром мови) базується на творчій діяльності.

Важливим завданням є полегшення і стимулювання творчого процесу, забезпечення оцінювання його продуктів. Результатом роботи найчастіше є творче письмо, повідомлення, реклама, запрошення, презентації, пісні, власні відеоролики тощо. [6, с. 9-10].

Вчитель іноземної мови навчає дітей способам мовленнєвої діяльності, тому ми говоримо про комунікативну компетентність як одну з основних цілей навчання іноземних мов.

В умовах швидкої динаміки розвитку інформаційного суспільства наука та освіта модернізуються під впливом інтеграційних процесів.

Потенціал інтеграції музичного мистецтва у навчанні іноземних мов полягає у висвітленні соціокультурного аспекту комунікативної компетенції, що в свою чергу забезпечить успішну інтеграцію учня у багатонаціональне суспільство шляхом формування знань про національну культурну спадщину, світогляд та ментальність носіїв мови іншомовного суспільства [5, с. 310].

Вивчення іноземної мови викликає багато труднощів у учнів старшої школи ЗЗСО: це і велика кількість мовних одиниць, і проблеми з вимовою та граматиною, і штучні умови спілкування. Виконуючи розважальну,

комунікативну, пізнавальну, організуючу, релаксаційну функції, музична діяльність дозволяє учням відчувати себе комфортно, активізує мимовільне запам'ятовування і розвиває творчі здібності. Інша мова сприймається легше, якщо текст покласти на мелодію, адже спів є доступним і улюбленим видом діяльності [4, с. 156].

Актуальність даної теми дослідження зумовлена необхідністю трансформації та модернізації підходів у викладанні іноземної мови у освітній системі від концепції лексико-граматичного спрямування та не ефективного формування в учнів навичок говоріння, письма, аудіювання та читання до впровадження інтегративних занять. За таких умов розвиваються всі аспекти комунікативної компетенції.

Розкриттям даного питання займалися науковці та методисти: Ф. Раушер, Т. Мьорфі, І. Бех, Д. Едді, М. Лещенко, Д. Д'юї, Ю. Стиркіна та інші. Дослідження даної теми потребує аналізу традиційних та інноваційних методів розвитку комунікативної компетентності на уроках англійської мови засобами музичного мистецтва.

Відомо, що на відміну від інших когнітивних функцій мозку, мовлення і сприйняття музики є однаково спонтанними процесами, їх структури – подібні за будовою і часовим розміром: звуки складаються в музичні мотиви (в мовленні – слова), мотиви у фрази (словосполучення), фрази у завершену музичну думку (речення). Реалізацію цієї когнітивної функції мозку активізується розвинуте музично-ритмічне сприйняття, що допомагає виділити при вивченні іноземної мови акцентно-ритмічні групи, розподілити фразовий та словесний наголос, швидше ідентифікувати іншомовні фонemi на слух, довготу і короткість складів. Набутий свідомістю людини навик активізує уміння уважно сприймати інформацію, відточує артикуляцією, вимову і загострює внутрішній слух, що позитивно впливає на відтворення іншомовного мовлення, яке все одно залежить від лінгвістичних факторів в умовах плюралізму.

Дані дослідження підтвердили першочергову активізацію слухової зони кори головного мозку як під час сприйняття мелодій, так і при розпізнаванні слів

або фраз. Крім того, під час інтеграції музики та іноземних мов встановлюють тісний взаємозв'язок між музикою та розвитком навичок аудіювання, граматики, розширення словникового запасу, розвитком навичок читання, артикуляції та вимови.

Інтеграція лінгвістичних та мистецьких дисциплін підвищує мотивацію до навчання, розвиває творче мислення й інтелектуальні здібності, поглиблює знання одразу з декількох предметів [1].

Специфіка інтеграції музичного мистецтва у процес навчання англійської мови полягає в допоміжній функції музики для створення комунікативних ситуацій, модифікації та розроблення нових форм завдань через впровадження креативних видів діяльності учителя і учнів [4, с. 155].

Доведено, що при реалізації двох освітніх компонентів музичного мистецтва та англійської мови посилюється ефективність навчання. Відповідно в учнів формується комунікативна компетенція та концепція «науки», як цілісної системи.

Метод інтеграції у освітньому процесі є необхідним компонентом для впровадження комплексного підходу до навчання, який формує цілісне наукове уявлення про світ і розширює особистий світогляд.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апацька Я. Я. Перспектива інтеграції музичного мистецтва у навчання англійської мови, як іноземної у закладах середньої освіти. *Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик*. Мукачево, 2021. Випуск 2(8). С. 3-8. URL: http://dspaces.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8943/1/The_%20prospect%20of_%20integrating_%20the_%20art%20of%20music_%20in_%20teaching.pdf (Дата звернення: 12.04.2023).
2. Бовсунівський В. М. Вивчення мистецьких дисциплін у 2018–2019 навчальному році. URL: http://imso.zippo.net.ua/wpcontent/uploads/2018/08/20180813_statja_21.pdf (Дата звернення: 10.04.2023)

3. Корніяка О. М. Комунікативна компетентність як визначальний чинник професійного самоздійснення викладача вищої школи. *Актуальні проблеми психології*. Том V. Випуск 16. С. 82–92.
4. Стиркіна Ю. С. Музика та іноземна мова: Естетичний потенціал інтеграції. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2013. № 6. С. 155–167.
5. Гарнауз О. І. Розвиток соціокультурної компетентності. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2016. Вип. 46. С. 310-314.
6. Ющенко Л. О. Інноваційні підходи до формування комунікативної компетентності вчителя й учня. [Навчально-методичний посібник]. Черкаси: КНЗ «ЧОПОПП Черкаської обласної ради», 2018. 32 с.

Єлизавета Черниш

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Подосиннікова Г.І.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка)*

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ CANVAS ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНИХ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК В УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ

У сучасному суспільстві відбуваються процеси глобалізації, які характеризуються інтенсивною інформатизацією. Під інформатизацією розуміємо процес формування електронних комунікацій, які поєднують територіально розрізнену інформацію та перетворюють її у продуктивні знання [1, с. 89]. Особливого значення набуває застосування інформаційно-комунікаційних технологій у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) при вивченні англійської мови (АМ) [2, 3].

Формування англомовних лексичних навичок (АЛН) є одним із важливих завдань у навчанні АМ у ЗЗСО. Набуття лексичних навичок у базовій школі передбачає усвідомлення значення і форми лексичних одиниць, здатності їх використовувати в різних видах мовленнєвої діяльності, тобто опанування навичок лексичного оформлення власного висловлювання і сприйняття лексичних одиниць на слух і при читанні [5]. Використання сучасних засобів та технологій у процесі формування лексичних навичок є безперечно актуальним

для науковців і учителів-практиків, і саме тому ми звернулися до платформи Canvas як до одного з таких засобів.

Canvas — це система керування курсами, створена компанією Instructure, відомою завдяки продуктам Blackboard та Moodle, схожим на Canvas за дизайном. Системи керування курсами (СКК) – це програми, що використовуються для онлайн-навчання, створення віртуального навчального середовища. Їх може використовувати будь-яка людина чи заклад.

Canvas надає студентам онлайн-клас, захищений паролем, у якому вони можуть надсилати свої роботи та спілкуватися зі своїм викладачем та однокласниками. Це означає, що студенти мають доступ до структурованих способів роботи над матеріалами курсу, як-от словами з теми, а також можуть проходити онлайн-заняття під наглядом свого викладача. Платформа дає змогу здійснювати різні види діяльності, зокрема виконувати завдання, брати участь у дискусіях, розробляти проекти, здавати домашні завдання на перевірку, проходити тести, працювати разом з однокласниками та отримувати оцінки. Для того, щоб розпочати взаємодію з однокласниками та викладачем, потрібно лише зареєструватися – увійти в реальний клас так само, як і у віртуальний.

Розглянемо детальніше можливості платформи Canvas та способи її використання для формування АЛН в учнів базової школи.

1. Вкладка «Вхідні» в глобальній навігації відкриває папку «Вхідні» студента – повідомлення, які вони надіслали іншим студентам і викладачам і отримали від них. Таким чином учні можуть лише надсилати й отримувати текстові повідомлення, тож вони не можуть практикувати свої навички вимови чи інтонації, але цей інструмент все одно може бути корисним для тренування тематичної лексики та навичок письма та надання учням списків лексичних одиниць.

2. Функція Files дозволяє учням зберігати файли та завдання на платформі в 3 різних областях: а) файли користувача знаходяться в обліковому записі користувача; б) файли курсу знаходяться на кожному курсі, де навчаються

студенти (якщо їхній викладач дозволяє вам переглядати файли курсу); в) групові файли знаходяться в кожній групі, членом якої є студент.

Цю частину платформи можна використовувати для зберігання таких речей, як списки тематичної лексики для подальшого використання.

3. Функція тестів дозволяє учням проходити тести онлайн. У Canvas є кілька різних типів запитань, які викладачі можуть вибрати, від «Правда/Неправда» до формату відкритої відповіді. Запитання можуть відрізнятися залежно від типу.

Дослідження [2] показують, що всі вищезазначені способи роботи з платформою є ефективними при формуванні АЛН в учнів базової школи. Так, більше 75% користувачів вважають інтерфейс платформи зручним, а процес реєстрації і налаштування – легким. 80% назвали формат навчання на платформі «зручним» та підкреслили, що в ньому поєднується синхронна та асинхронна форма роботи, що є безперечною перевагою платформи. Тож платформа Canvas може використовуватися як засіб очного, індивідуального чи дистанційного навчання.

Отже, платформа Canvas є сучасним засобом навчання, який має широкі можливості та потенціал у формуванні АЛН учнів базової школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болтак І. С. E-Learning на уроках англійської мови. *Учительський журнал online*. 2016.
2. Наливайко О., Вакуленко А. Навчальна платформа Canvas: можливості та особливості. *Educological discourse*. 2021. №4. С. 154–172.
3. Nichter S. Does mode of access make a difference? Mobile learning and online student engagement. *Online Learning*. 2021. №3. С. 5–17.
4. Басараба Н. Платформа дистанційного навчання Moodle та її використання в організації навчального процесу. *Нова педагогічна думка*. 2013. №2. С. 63–66.
5. Бігич О. Б. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Київ, 2013. 590 с.

Анастасія Юхно

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Подосиннікова Г.І.

*(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)*

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ПЛАТФОРМИ MIRO ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Використання інтерактивних технологій для проведення уроків у школах є актуальним напрямом сучасної освіти. Однією з найбільш популярних платформ для інтерактивної роботи є дошка Miro. Відмінність Miro від шкільної дошки в тому, що Miro - дошка інтерактивна і доступ до неї здійснюється через інтернет. А це означає, що писати, малювати, додавати файли на неї можна нескінченно і користуватися цим можна з будь-якої точки світу.

Інтерактивна платформа Miro board - це онлайн-інструмент для спільної роботи та візуалізації ідей, який дозволяє користувачам створювати, ділитися та спільно працювати над різними проектами в режимі реального часу. Miro board є корисним інструментом для командної роботи, особливо під час дистанційного навчання. За допомогою цієї платформи користувачі можуть створювати схеми, діаграми, ментальні мапи, переглядати відео, слухати аудіо, читати книжки. Це ідеальний інструмент для творчості і співпраці, як для учнів так і для викладачів. На платформі можна створити урок на будь-який смак: додати туди всі необхідні матеріали, серед яких покликання на урок, підручник з аудіо та відео до нього, робочий зошит або додаткові вправи та інші типи візуальних матеріалів, які можуть допомогти учасникам навчального процесу краще розуміти, співпрацювати та досягати результатів [1].

Інтерфейс сервісу англійською, але інтуїтивно зрозумілий. Під час роботи користувача супроводжують спливаючі вікна з підказками.

Панель інструментів для створення контенту виглядає так:

- Перемикання курсору в режим "долоня" для перетягування поля.
- Вибір шаблону: майндмеп, колаж, алгоритм, інфографіка та інші.

Але можна почати і з чистого поля.

- Додавання тексту.
- Стікери. Ви можете змінювати їхній колір, розмір, шрифт тексту.

Якщо ви скопіюєте комірки екселівського документу і вставите на дошку - інформація перетвориться на стікери. Їх можна «лайкати» і так виявляти найпопулярніші ідеї.

- Фігури. Можна змінювати їхню форму, розмір, заливку і керувати текстом усередині.

- Стрілки для з'єднання об'єктів.

- Ручка, гумка і текстовий маркер. Є функція «smart drawing», у якому всі фігури намальовані від руки виправляються.

- Коментарі з можливістю позначки конкретних учнів.

- Створення рамки певного формату.

- Завантаження файлів з комп'ютера, за посиланням, з GoogleDrive, DropBox, бібліотеки зображень тощо. Ви можете додавати pdf-файли, гугл-документи, презентації - будь-які види контенту [1].

Панель інструментів для взаємодії з учасниками включає такі елементи:

- Запуск режиму презентації.

- Перегляд коментарів.

- Режим чату.

- Картки.

- Скріншерінг. У цьому режимі учасники можуть тільки слідувати за екраном викладача.

- Голосування. Можна призначити кількість голосів на кожного учасника і вибрати елементи, за які можна голосувати: тексти, зображення або стікери.

- Режим відеочату. Доступний тільки в платних версіях, але для відеозв'язку під час роботи з Міго можна використовувати сторонні ресурси.

- Таймер

Miro board - це універсальна платформа, яку можна використовувати для різних методик викладання. Наприклад, її можна використовувати для проектного навчання, де учні можуть працювати над проектом разом, або використовувати для ігрового навчання, де діти можуть вивчати англійську мову, граючи в ігри, що робить процес більш веселим і приємним, тощо [1].

Особливістю дошки Miro є те, що на ній можна створювати різноманітні вправи для розвитку різних мовних компетентностей. Серед них:

- Вправи на вимову: Вчителі можуть створити на дошці Miro картки з фонетичними символами та аудіофайлами, щоб допомогти учням вдосконалювати свою вимову.

- Вправи на читання: Вчителі можуть створювати на дошці Miro текстові завдання для учнів, щоб допомогти їм розвивати навички читання. Наприклад, вчителі можуть додати запитання, які учні повинні будуть відповісти, читаючи текст.

- Вправи на письмо: Учні можуть використовувати дошку Miro для відпрацювання навичок письма, наприклад, вони можуть створювати розповіді, листи або есе на певну тему та ділитися своїми творами з іншими учнями.

- Вправи на граматику: Вчителі можуть створювати на дошці Miro вправи на граматику, наприклад, таблиці для вивчення часів або інші вправи на відповідність чи заповнення пропусків, що допоможуть учням закріплювати граматичні правила.

- Вправи на лексику: Вчителі можуть створювати на дошці Miro вправи для вивчення нових слів, наприклад, картки з новими словами та додавати ілюстрації та визначення до кожного слова.

Слід прийняти до уваги, що Miro board є економічно вигідною платформою як для вчителів, так і для учнів. Учителі можуть створювати та ділитися своїми уроками безкоштовно, а учням не потрібно платити за доступ до платформи. Це робить Miro board більш доступною платформою для учнів, які можуть не мати фінансових ресурсів, щоб платити за дорогі онлайн-платформи.

Miro board пропонує широкий спектр інтерактивних інструментів, які дозволяють вчителям створювати цікаві та інтерактивні уроки. Платформа зручна для спільної роботи, де учні можуть працювати разом в режимі реального часу, що робить групову роботу та обговорення більш інтерактивними та цікавими. Вона не вимагає глибоких технічних знань - учителі та учні можуть легко орієнтуватися на платформі та використовувати надані інструменти без будь-яких технічних труднощів. Це означає, що більше часу можна присвятити навчанню та викладанню, а не вирішенню технічних питань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Як використовувати онлайн дошку Miro в навчанні. URL: <https://we.study/blog/miro>

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Олексій Малишко

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Костик Є.В.

(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

У другій половині ХХ століття перекладознавство стало активно розвиватися, привертаючи увагу багатьох дослідників. Перекладознавство не існує саме по собі, його зміст більшою чи меншою мірою включає лінгвістику, соціологію, психологію та психолінгвістику, породжуючи нові теорії перекладознавства. Вивчення теоретичних питань сучасного перекладознавства сприяє розширенню та доповненню існуючих концепцій і методів дослідження. Серед них особливе місце посідають різноманітні моделі та теорії перекладу, що пояснюють зміст процесу перекладу. Метою даної роботи є розгляд основних теорій перекладознавства, етапів перекладу та визначення деяких проблем, які можуть виникнути в процесі перекладацької діяльності.

Перекладознавство розуміється як галузь філології, яка займається теорією та історією перекладу, проводить критичний аналіз перекладу та його оцінку. Існують основні теорії перекладу, засновані на чотирьох основних підходах [1, с. 252]:

- філологічний (найстарший підхід, орієнтований на проблему відповідності перекладу до оригінального тексту та базується на засадах адекватності перекладу, заснований на філологічній інтерпретації текстів, що перекладаються);
- лінгвістичний (виходить з того, що переклад завжди стосується двох мов. Основний наголос робиться на змістовні відносини оригіналу та перекладу);

- комунікативний (заснований на запозиченні основних понять з теорії комунікації, таких як джерело, повідомлення, рецептор, зворотний зв'язок, процеси кодування та декодування);
- соціосемантичний (фокусується на соціальних аспектах та взаємодії різних знакових систем у реальних випадках мовного спілкування).

Варто звернути увагу на те, що процес перекладу може відрізнятись в залежності від знання перекладачем іноземної мови. Перекладацькі вміння передбачають комплексне володіння такими видами мовлення, як читання, письмо, слухання, сприйняття іншомовної інформації, засвоєння лінгвістичних та соціокультурних знань, розвиток здібностей та самоконтролю [2]. Професійний перекладач знайомий з іноземним текстом і розуміє його навіть безперекладу, тому для нього переклад тісно пов'язаний з вибором засобів вираження. У випадку з навчальним перекладом розуміння іноземного тексту часто може не передувати самому перекладу, а мета буде досягнута завдяки або за допомогою спеціальних програм перекладу. Часто початківець сам потребує перекладу, щоб повністю зрозуміти оригінал. Для початківця процес перекладу складається принаймні з наступних кроків [3]:

- 1) аналіз тексту;
- 2) дослівний переклад (відтворення конструкції вихідного тексту без редагувань і без істотної зміни порядку слів у реченні);
- 3) адекватний літературний переклад (переклад з урахуванням зовнішньої подібності іноземного та українського слова або висловлювання без урахування семантичних відмінностей між ними)

Дослівний переклад виступає певною мірою як «фотографія» оригіналу, а також служить відправною точкою для розшифровки складних, значущих частин оригіналу. Проблема в тому, що якщо в тексті є синтаксичні конструкції, яких немає в українській мові, дослівний переклад лише ускладнить розуміння сенсу оригінального тексту. Наприклад, дослівний переклад цього речення не сприяє його правильному розумінню: *he had his wallet stolen* – він мав свій гаманець вкраденим.

Однією з найважливіших проблем правильного перекладу є буквальність – намагання завжди однозначно передати мовні засоби однієї мови засобами іншої. Існують лінгвістичні прийоми, які неможливо перекласти буквально, а дослівний переклад може порушувати граматичні та стилістичні норми мови перекладу, наприклад порядок слів. Крім того, в оригінальному тексті всі мовні факти узгоджені й підібрані таким чином, щоб виразити певну думку й досягти певного ефекту. У буквальному перекладі існує небезпека сплутати окремі факти, не підпорядковані загальній ідеї. Перекладач повинен прагнути передати загальний зміст висловлювання, тому він використовує весь арсенал мовних засобів мови, якою перекладає, незалежно від того, наскільки вони відповідають мовним засобам оригіналу.

В підсумок можна зазначити, що існують такі основні теорії перекладу спираючись на чотири основні підходи: філологічний, лінгвістичний, комунікативний та соціосемантичний. Також варто зауважити, що процес перекладу залежить від рівня володіння перекладачем іноземною мовою. Загалом, основними етапами перекладу є: аналіз тексту, дослівний переклад, власний художній переклад. На кожному етапі перекладу перекладачі можуть зіткнутися з певними проблемами залежно від рівня їх знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вступ до перекладознавства: навчальний посібник для студентів спеціальності “Переклад” / А. Г. Гудманян, А. В. Сітко, Г. Г. Єнчева. Вінниця: Нова Книга, 2017. 304 с.
2. Шевченко І. С. Переклад у мовній підготовці професійного спрямування: виклики євроінтеграції. *Актуальні проблеми перекладознавства та методика навчання перекладу*. Харків, 2005. С.14-16.
3. Назаркевич Х. Я. Основи перекладознавства: Grundkurs Translatologie: навч. посіб. : теор. курс. Львів: ЛНУ ім. І Франка, 2010. 298 с.

Тетяна Поладич

Науковий керівник – д. філол. наук, проф. Тараненко Л. І.

(Національний технічний університет України

“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”)

ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ, ПРЕДСТАВЛЕНИХ У МАСМЕДІЙНИХ ТЕКСТАХ

Сучасні масмедійні тексти, а саме: новини, інтернет-форуми, рекламні ролики та ін. є важливим джерелом інформації та впливу на суспільство. Вони містять значну кількість соціокультурних цінностей, які відображають уявлення, вірування, ідеали, звичаї, традиції та норми різних народів і їх культур. Переклад цих текстів на іншу мову вимагає коректного відтворення соціально-культурних цінностей як джерела взаєморозуміння між різними суспільствами.

Тому **темою** цієї праці є узагальнення підходів, вживаних до відтворення соціально-культурних цінностей в українському перекладі масмедійних текстів.

Зрозуміло, що взаємодія між різними культурами в масмедійному просторі становить виклики для перекладачів, які повинні забезпечити точність і ефективність відтворення соціокультурних цінностей в перекладах масмедійних текстів. Варіативність ціннісних систем різних культур, наявність культурних реалій, історичних та релігійних аспектів у них створюють складні завдання, які потребують аналізу контексту та формування свідомості.

Існують різні теорії важливості та необхідності перекладу соціокультурних цінностей. Теоретик перекладу С. Баснетт наголошує на тому, що мова — це “серце в тілі культури”. Вона вважає, що завданням перекладача є дати відповідність перекладу версії оригінального тексту завдяки його ретельній обробці й аналізу. Саме тому, потрібно враховувати й те, як соціокультурні цінності будуть сприйняті читачем чи слухачем, а не лише вплив лексичних одиниць на мову перекладу [4, с. 140]. Перекладач повинен бути уважним до культурних реалій, уживання мовних засобів, стилістичних відтінків та інших аспектів, які відображають соціокультурний контекст мови оригінального тексту.

Український мовознавець Т. В. Радзієвська дотримується міждисциплінарного підходу дослідження тексту, тому наголошує, що при перекладі важливо враховувати напрацювання таких дисциплін, як стилістика, теорія комунікації, прагматика, риторика, соціолінгвістика та семіотика [3, с. 8].

У сучасному світі велике значення приділяється вивченню перекладознавства, оскільки акцент робиться на культурологічному підході до перекладу. Він розглядає переклад як засіб міжкультурного зближення народів та націй, сприяє міжмовленнєвій комунікації та інтеграції різних культур у світовий культурний простір. Переклад виступає як засіб міжкультурних контактів, що включає ознайомлення читачів з фактами та ідеями, властивими іншим культурам, з метою розширення їх світогляду і виховання поваги до різних культур [1, с. 36].

До соціокультурних цінностей ми відносимо реалії народів, їх відображення і сприйняття іншими культурами. Теоретики С. Влахов і С. Флорін виокремлюють чотири основні методи перекладу цих цінностей: перекладацька заміна; контекстуальний переклад; транслітерація; приблизний переклад [3, с. 66].

Кожен з цих прийомів має певні характеристики. Як от, наприклад, під час контекстуального перекладу слід приділяти особливу увагу контексту, щоб вихідний текст відповідав оригінальному тексту. Приблизний переклад дає можливість перекладачу замінити слова чи словосполучення на аналогічні відповідники в його культурі. Тобто, якщо не можна знайти еквівалента, перекладач вживає асоціативні лексичні одиниці. Транскрипція та перекладацька заміна використовуються рідше, щоб не перенавантажувати текст [2, с. 66-67].

Крім того, О.Д. Швейцер висунув модель перекладу, яка зосереджується на прагматичному й орієнтованому на результат підході, що переважно застосовується в письмовому перекладі, відомий як “модель проб і помилок”. За баченням автора, оптимальне рішення під час перекладу досягається послідовним наближенням до найкращого варіанта шляхом спроб і відкидання

тих, що не відповідають конкретним функціональним критеріям [5, с. 69]. Це вказує на гнучкий підхід до перекладу, де перекладач може експериментувати з різними варіантами перекладу, зокрема на основі власних спроб і помилок, з метою досягнення найкращого результату.

Отже, важливо враховувати те, що мова є "серцем в тілі культури" (за словами С. Басснетт) і завданням перекладача є забезпечення відповідності перекладу версії оригінального тексту завдяки ретельній обробці та аналізу. Для досягнення цієї мети перекладач повинен бути уважним до культурних реалій, вживання мовних засобів, стилістичних відтінків та інших аспектів, що відображають соціокультурний контекст мови оригінального тексту. При перекладі масмедійних текстів важливо використовувати різні прийоми, адже перекладач повинен бути багатограним.

Перспективи дослідження відображення соціокультурних цінностей у перекладі масмедійних текстів включають подальше вивчення різних аспектів взаємодії між культурами, вдосконалення методів адаптації перекладів до різних культурних контекстів, а також розробку нових стратегій перекладу для ефективної передачі змісту. Вивчення цих аспектів може допомогти покращити якість перекладів масмедійних текстів та забезпечити взаєморозуміння між різними культурами через масмедійний простір.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козак А. В. Культура перекладу майбутнього фахівця у контексті міжкультурної комунікації. *Педагогічні науки*. 2009. С. 34–38.
2. Мороз Т. О. Специфіка перекладу культурно маркованих одиниць. *Молодий вчений*. 2018. №4. С. 64–68.
3. Радзієвська Т.В. Комунікативно-прагматичні аспекти текстотворення: автореф. дис... канд. філол. наук. *Інститут української мови НАН України*. 1999. 33 с.
4. Шапочка К. А. Взаємодія культури і перекладу. *Молодий вчений*. 2017. №4. С. 140–143.
5. Zasiakin S. Approaches to Translation in the Context of Theory of Speech Activity. *Psycholinguistics*. 2018. №24. С. 63–77.

Альона Посна

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Багацька О.В.

(Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка)

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЛЕНГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Мова - явище багатостороннє, оскільки відображає різні аспекти людської діяльності та передбачає наявність різних типів лексики. Сленг являє собою цілий комплекс периферійних шарів семантичної системи мови, які є не тільки зоною підвищеної активності, а й зоною підвищеної варіативності [3, с. 80]. Сленг вважають найбільш динамічним шаром розмовної англійської мови.

Аналіз та класифікація сленгу дозволяє виділити в ньому дві системи: *територіальний* (горизонтальний страт) та *соціальний* (вертикальний) страти [1, с. 17].

При розгляді **територіального страту** сленгу слід звернути увагу на те, що його особливості можуть залежати від місця походження [1, с. 17]. Це пояснюється тим, що в різних регіонах, де вживається англійська мова, можуть існувати діалектні відмінності, які мають вплив на розвиток та розмаїття сленгової лексики. В територіальному варіанті сленгу наявні окремі ієрархічні рівні, які взаємодіють між собою та взаємовпливають один на одного. В результаті цього виникає можливість формування нових сленгових термінів за рахунок інтерференції різних територіальних варіантів [1, с. 18]. Наприклад, англійські лексеми *scat*, *hella*, *bodega*, *wicked*, які раніше вживались у мові англійців, що мешкали на території Нью-Йорку, Каліфорнії, Массачусетс увійшли у повсякденний сленг американців на території усєї країни.

Якщо розглядати **соціальний страт** сленгу, то він відображає соціальну структуру суспільства і включає такі системні компоненти, як віковий, соціальний та гендерний. Зокрема, соціальний страт створюється групами, які є характерними лише для певного соціуму, і не має семантики поза ним. Гендерний страт містить сленгові одиниці, що відображають різницю в статусі

та місці чоловіка та жінки у суспільстві [1, с. 18]. Він також містить окремі семантичні поля, такі як соціальний статус, професії, сім'я, віросповідання, зовнішній вигляд, вік, статеві стосунки тощо.

Класифікація сленгу настільки ж неоднозначна, як і його визначення. Порівнюючи класифікації сленгу та інших подібних мовних варіацій, здається, що сленг є більш імпліцитним через його концептуальні та термінологічні перекриття.

У той час, Еліза Маттіелло стверджує, що існує два типи сленгу - *специфічний та загальний*.

Спеціальний сленг - це мова, якою користуються члени певної групи, щоб показати свою повагу до цієї групи та солідарність з іншими членами групи. Він також використовується для того, щоб підкреслити ідентичність, соціальний статус, вік, освіту, особливі інтереси, а також географічну приналежність. Тому ним переважно розмовляють люди приблизно одного віку [5, с. 35]. Його можна вважати стандартною мовою, яку можна знайти у словнику як неформальну або сленгову. Наприклад *teens slang: chick, Ok, cool*.

Л. Ставицька дійшла висновку, що через таку приналежність людей до різних соціальних груп спеціальну сленгову лексику можна поділити на такі категорії: - студентський сленг; - підлітковий сленг; - шкільний сленг; - футбольний сленг; - морський сленг; - сленг субкультур [3, с. 82]. Власний спеціальний сленг мають і автомобілісти, музиканти, спортсмени, айти-представники. Під сімейним сленгом О. Христенко розуміє вузькі субмови другого рівня, які стають частиною побутової підмови і мають свою специфіку [4, с. 20].

Загальний сленг - це мова, яку використовують мовці, щоб уникнути умовностей, серйозності. Він використовується замість кліше та стандартної мови, щоб змінити рівень офіційності. Наприклад, напій - *bevy*, футбол - *footy* [5, с. 35]. Слова загального сленгу є емоційно забарвленими образними висловлюваннями, які зазвичай не використовуються в літературній мові. Вони

претендують на оригінальність та новизну і можуть мати синоніми серед літературних висловлювань.

Сленг - це засіб відображення способу життя групи людей, яка спілкується між собою, тому загальний сленг можна розподілити на основні тематичні групи згідно з класифікацією С. Мірошник [2, с. 134]:

1) *Стосунки між людьми*; 2) *Фізична діяльність*; 3) *Захоплення*; 4) *Людина та навколишній світ*. У першій тематичній групі «Стосунки між людьми» можна виокремити такі підгрупи: повсякденні взаємини між людьми; відносини, побудовані на расовій дискримінації. Тематичну групу «Людина та навколишній світ» можна розділити на наступними підгрупами: їжа; настрої; одяг; характеристика людини; гроші; частини людського тіла; емоції; навчання.

Більш конкретно, типи сленгових виразів можна розділити на основі їхніх функцій [5, с. 37]: 1) *Групова ідентифікація та креативність* (сленг, зокрема, використовується для того, щоб показати ідентифікацію та креативність певної групи. Він також часто використовується, щоб показати членство або приналежність до групи та встановлення солідарності з іншими членами групи. 2) *Конфіденційність і секретність* (функція приватності пов'язана з маргінальними або ізольованими підгрупами в суспільстві. Наприклад, злочинці зазвичай використовують сленг, щоб приховати інформацію від людей, які мають владу).

Дослідниця О. Христенко запропонувала наступну типологію сленгу [4, с. 17]: 1) залежно від професійної орієнтації: військовий/солдатський, поліцейський, медичний, сленг авіаторів, художників, автомобілістів, комп'ютерний сленг; 2) за способом організації вільного часу, заняттями, хобі: сленг наркоманів, хіпі, музикантів, футбольних фанатів тощо; 3) за сексуальною орієнтацією: сленг представників сексуальних меншин; 4) за віком учасників: молодіжний сленг; 5) за сферою використання: Інтернет-сленг; 6) за розміром групи: сімейний сленг та сленг інших малих соціальних груп .

Отже, існує багато класифікацій сленгу, проте всі вони базуються на розподілі сленгової лексики на загальну, що описує відносини між людьми,

фізичну діяльність, захоплення, та спеціальну лексику, яка включає такі види сленгу, як підлітковий, студентський, шкільний, військовий, футбольний, морський, сленг субкультур.

ЛІТЕРАТУРА

1. Божко Я. Ю. Соціолінгвістичний аспект сленгової лексики американського варіанту англійської мови. Запорізький національний університет. *Сер. Філологічні науки*. 2017. 192 с.

2. Мірошник С. О. Лексичний склад та типологія сленгу: мовознавчий аспект. *Науковий вісник ДДПУ ім. І. Франка. Сер. Філологічні науки*. 2019. №12. С. 133-136.

3. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 464 с.

4. Христенко О. Німецький молодіжний сленг: лінгвокогнітивний та соціолінгвістичний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2009. 20 с.

5. Matiello, E. *An Instruction to English Slang*. Milano: Polimetrica. 2008. Vol 2. 320 p. URL: <http://surl.li/gieep> (Дата звернення 02.04.2023)

Вікторія Чайка

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Алексенко С. Ф.

*Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка*

ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЩІ ДУБЛЮВАННЯ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Необхідність адаптації фільмів іншими мовами для різних аудиторій залишається актуальною вже майже століття, що пояснюється високою популярністю кінематографу як невід’ємної частини культурного життя людей. Переклад кінофільмів – відповідальна задача, яка повинна якісно виконуватися професіоналом з міцною теоретичною базою та достатнім практичним досвідом. Перед перекладачем постають завдання – адаптувати кінотекст так, щоб цільовий глядач дійшов до розуміння не лише змісту, а й всіх соціокультурних

аспектів; розкрити образи персонажів кінострічки через вербальну поведінку акторів, пісенний супровід, надписи, субтитри тощо.

Аудіовізуальними продуктами є не лише кінофільми та телевізійні серіали, а й рекламні ролики, телешоу, новини тощо. Відеоряд є ключовою ланкою між оригіналом та перекладом кінострічки. Він надає перекладачу додаткову інформацію про оригінал з метою здійснення точнішого та детальнішого перекладу. Найбільш відомими та актуальними підвидами аудіовізуального перекладу є дублювання та субтитрування, кожен з яких певним чином змінює текст оригіналу.

Субтитрування – це демонстрація письмового перекладу мовлення акторів, яке повинне співпадати з аудіо- та відеорядом на екрані під час кіноперегляду. Субтитри мають фрагментований характер, що є наслідком їхнього появи в ізоляції один від одного, а при труднощах з розумінням контексту глядач не може повернутися назад для повторення фрагменту кінофільму. Це є перешкодою до коректного та повного сприйняття картини. Для упередження таких невдач, синтагматична будова субтитрів повинна бути лаконічною та підходящою до кіносцен, а складні речення – поділені на декілька простих [6, с. 77–80]. Субтитри можуть бути успішними тільки у тому випадку, коли вони є стислими, відповідають вимогам читабельності та є непомітними [4, с. 21]. Субтитри повинні містити в собі 35-40 знаків, бути не довше ніж два рядки та з'являтися на екрані не довше чотирьох секунд [5].

Субтитрований переклад має дві сторони: перевага полягає в збереженні автентичності оригінальної мови продукту та можливості чути голоси акторів, прослідковуючи їх настрій та національну культуру мовлення [6, с. 75], однак недоліком постає видалення певної частини діалогів героїв кінофільму чи телесеріалу за рішенням перекладача через часові, просторові та візуальні обмеження, а також складнощі декодування оригінального тексту і концентрації на візуальній інформації тощо [7].

Дублювання є повною заміною оригінального аудіозапису новим, де мова оригіналу стає беззвучною, а замість неї використовується мова приймаючої

культури, яка є рідною для кіноглядачів [4, с. 20]. Провідною рисою аудіовізуальної продукції є поєднання вербального та невербального компонентів, що означає узгодження оригінальних кінотекстів зі звуковими ефектами та зображеннями у процесі перекладу. Під час дубляжу поняття синхронізації є одним із найголовніших принципів. Воно полягає в однаковій тривалості реплік акторів за часом та співпадінні артикуляції, міміки, рухів з аудіорядом у мові перекладу [1, с. 339–340].

Найбільш відомою класифікацією синхронізації у дублюванні є розподіл Фредеріка Чаума. Він виділяє кінетичний синхронізм, ізохронізм та ліпсінк. Перший залежить від поєднання та відповідності реплік акторів їхнім рухам, міміці та емоціям. Ізохронізм відповідає за ідентичну тривалість реплік мовлення акторів у обох мовах – оригіналі та перекладі [3, с. 129–136]. Ліпсінк-переклад є процесом синхронізації аудіо- та відеоряду та точної передачі основної ідеї оригінального повідомлення. Основною його одиницею вважається ліпсінк-відповідник – слово або словосполучення мовою перекладу, що задовольняє вимоги синхронізму у дубляжі [2, с. 355–356], тобто тривалість перекладених реплік відповідає тривалості оригіналу, повідомлення точно передає сенс, а також співпадає з губними змиканнями, рухами і жестами акторів [3, с. 129–136].

Перевагою дубляжу кінематографічних фільмів є повне занурення глядача в атмосферу кінофільму, адже він створює повне уявлення про культуру країни та зближує його з актором. Однак, з іншої сторони, після опрацювання кінотексту перекладачем, він відрізняється від оригінального: втрачається голос та інтонації акторів, автентичність та освітні функції фільму [7].

Отже, нині дослідження в галузі субтитрування і дублювання є досить перспективними, оскільки ми живемо в світі, де кінофільми та телесеріали користуються попитом серед людей будь-якого віку. Перед перекладачем стоїть непросте завдання – перекласти фільм, орієнтуючись на місцевого глядача. Професійність такого перекладу буде визначатися вдалою синхронізацією перекладеного кінотексту зі звуковою доріжкою кінофільму та артикуляцією

акторів, а також передачею соціокультурних реалій країни перекладеного фільму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Полякова О. В. Дублювання як вид кіноперекладу. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2013. Вип. 116. С. 338–341.
2. Полякова О. В. Ліпсинк-відповідник як одиниця ліпсинк-перекладу у дублюванні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологічна. 2013. Вип. 36. С. 355–356.
3. Chaume F. Teaching synchronisation in a dubbing course: Some didactic proposals. *The Didactics of Audiovisual Translation*. 2008. XII. P. 129–140.
4. Diaz-Cintas J., Anderman G. Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen. *Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2009*. 272 p.
5. Fois E. Audiovisual Translation: Theory and Practice. *Between*. 2012. II.4. URL: <http://ojs.unica.it/index.php/between/article/viewFile/835/637> (Last accessed: 19.02.2023).
6. Mera M. Read my Lips: Re-evaluating subtitling and dubbing in Europe. *Links & Letters*. 1999. №6. P. 73–85.
7. Tveit J. E. Translating for Television. *SYNAPS*. 2005. №17. P. 27–34.

